Ingeborg Bachmann

Malina

roman

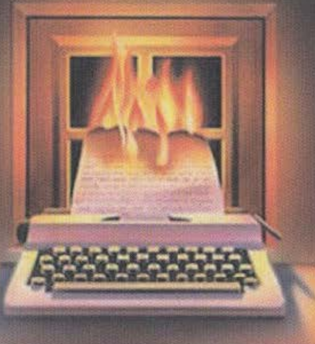

HUMANITAS
fiction

Viena. O femeie între doi bărbați. Unul din ei, Ivan (amantul), este obiectul unei iubiri pătimașe, dar mereu subminate. Celălalt, Malina (soțul sau prietenul), cerebral, distant, înțelege și controlează totul. Cel mai neobișnuit „triunghi“ din câte se pot imagina: doi dintre cei implicați sunt în realitate una și aceeași persoană, iar fiecare persoană este la rândul ei dublul celorlalte. Există însă și „al treilea bărbat“ – figura supradimensionată a unui tată distructiv, demascat într-un lung șir de scene coșmarești din copilăria protagonistei. O tensiune insuportabilă. Un „eu“ ce se destramă lent și, în final, dispare la propriu, atunci când Ivan se retrage din fața pasiunii delirante stârnite chiar de el. Romanul se precipită amețitor spre ultima sa propoziție, dar nu-și trădează enigma: „A fost crimă“.

Raftul Denisei

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

INGEBORG BACHMANN

Malina

Traducere din germană și note de
RAMONA TRUFIN

HUMANITAS
fiction

Coperta de
IONUȚ BROȘTIANU

Redactor
ANDREI ANASTASESCU

INGEBORG BACHMANN
MALINA
© Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main 1971
Romanian edition published by arrangement with
Agenția Literară SUN

© HUMANITAS, 2007, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/317 18 19, fax 021/317 18 24
www.humanitas.ro
Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel. 021/311 23 30,
fax 021/313 50 35, C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
BACHMANN, INGEBORG
Malina/ Ingeborg Bachmann. - București:
Humanitas, 2007
ISBN 978-973-50-1608-1

821.112.2(436)-31=135.1

Personajele:

Ivan	născut în 1935, în Ungaria, Pécs (fostă Fünfkirchen). Domiciliat de câțiva ani la Viena, unde lucrează după un program fix, într-o clădire de pe Kärntnerring. Pentru a nu-i pricinui complicații inutile lui Ivan și viitorului său, clădirea va fi desemnată ca o instituție pentru afaceri extrem de importante, din moment ce are profil monetar. Nu este banca Creditanstalt.
András Béla	copiii, 7 și 5 ani
Malina	vârstă greu de ghicit după înfățișare, astăzi a împlinit patruzeci de ani, autorul unui *Apocrif* care nu se mai găsește în librării și din care, spre sfârșitul anilor cincizeci, s-au vândut câteva exemplare. Din rațiuni de camuflare, funcționar de stat, categoria I, la Muzeul Militar Austriac, unde absolvirea istoriei (principal) și a istoriei artei (secundar) l-a ajutat să-și găsească un post și să ocupe o poziție favorabilă, unde avansează fără să se miște, fără să se remarce vreodată prin intervenții, ambiții, cereri sau gânduri necinstite de îmbunătățire a procedurilor și a demersurilor scrise desfășurate

	între Ministerul Apărării de pe Franz-Josefs-Kai și muzeul din Arsenal[1], care, deși nu iese neapărat în evidență, se numără printre cele mai ciudate construcții ale orașului nostru.
Eu	pașaport austriac, eliberat de Ministerul de Interne. Certificat de cetățenie legalizat. Ochi căprui, păr blond, născută la Klagenfurt, urmează date și o profesie, tăiat de două ori și scris deasupra, adrese, tăiat de trei ori, și deasupra, cu litere caligrafice, e scris: „domiciliată Ungargasse 6, Viena III“.
Timp	astăzi
Loc	Viena

Doar în ceea ce privește timpul a trebuit să meditez îndelung, deoarece îmi este aproape imposibil să spun „astăzi“, chiar dacă în fiecare zi spunem, da, suntem nevoiți să spunem „astăzi“, numai că, atunci când unii oameni îmi mărturisesc ce au de gând să facă astăzi – ce să mai vorbim de mâine –, privirea mea nu devine absentă, cum deseori se crede, ci, dimpotrivă, foarte atentă, perplexă, atât de fără speranță e legătura mea cu „astăzi“, pentru că prin acest „astăzi“ eu nu pot să trec decât cu cea mai mare angoasă și într-o grabă nebună și nu pot să scriu, nici măcar să spun decât ceea ce mai răzbate din această angoasă, pentru că tot ce se scrie despre „astăzi“ ar trebui distrus imediat, așa cum și scrisorile reale se rup, se mototolesc, nu se termină, nu se trimit, căci ele sunt de astăzi și nu vor mai ajunge niciodată într-un „astăzi“.

Cine a scris, măcar o dată-n viață, o scrisoare teribil de imploratoare, pentru ca ulterior s-o rupă și s-o arunce, înțelege perfect ce vreau să spun aici prin „astăzi“. Oare nu știe oricine biletele astea aproape indescifrabile: „Veniți, dacă e să veniți, dacă puteți, vreți, dacă-mi permiteți să vă rog! La ora cinci, în Café Landtmann!“ Sau telegrame de genul: „Te rog să mă suni imediat stop chiar astăzi.“ Sau „astăzi imposibil“?

„Astăzi“ e un cuvânt pe care doar sinucigașii ar trebui să-l folosească, fiindcă pentru toți ceilalți el n-are absolut nici un sens, pentru ei „astăzi“ e simpla denumire a unei zile la întâmplare, cum e și cea de astăzi, ei știu că, din nou, nu trebuie să lucreze decât opt ore sau că pot să-și ia liber, că vor face câteva drumuri, că trebuie să cumpere câte ceva, să citească ziarul de dimineață și pe cel de seară, să bea o cafea, că au uitat ceva, că și-au fixat o întâlnire, că trebuie să sune pe cineva, așadar e o zi în care trebuie să se întâmple ceva sau, și mai bine, în care nu se întâmplă cine știe ce.

În schimb, când eu spun „astăzi“, respirația începe să mi se precipite, se instalează aritmia asta, constatabilă acum și într-o electrocardiogramă, numai că din grafic nu reiese, drept cauză, acest „astăzi“ al meu, mereu nou, apăsător, dar eu pot să demonstrez, descifrând codul repezit al medicilor, că tulburarea există, e ceva premergător crizei de angoasă, care mă face vulnerabilă, mă stigmatizează, astăzi e o problemă de natură funcțională încă, așa spun, își dau cu părerea ei, specialiștii. Mi-e teamă însă că „astăzi“ e pentru mine mult prea bulversant, prea fără măsură, prea acaparator, iar în starea asta de agitație patologică pentru mine va fi „astăzi“ până-n ultima clipă.

Dacă am ajuns, așadar, mai puțin întâmplător, mai degrabă printr-o constrângere îngrozitoare, la această unitate de timp, datorez unitatea locului unui blând hazard, căci nu eu am găsit-o. În această unitate, și mai improbabilă, m-am regăsit pe mine și mă descurc în ea, o, și încă cum, deoarece locul e în linii mari Viena, până aici nimic ciudat, însă locul e, de fapt, numai o stradă, mai degrabă doar o mică porțiune din Ungargasse, și asta pentru că locuim toți trei acolo, Ivan, Malina și cu mine. Dacă privești lumea dintr-o perspectivă atât de restrânsă, din circumscripția[1] III, ești în mod firesc tentat să scoți în evidență Ungargasse, să afli câte ceva despre ea, s-o lauzi și să-i acorzi o oarecare importanță. S-ar putea spune că e o stradă cu totul deosebită, întrucât pornește dintr-un loc destul de liniștit și prietenos al pieței Heumarkt, iar de aici, de unde locuiesc eu, se pot vedea atât Stadtpark[2], cât și amenințătoarea hală a Pieței Mari și Direcția Generală a Vămilor. Ne aflăm încă printre case demne, sobre, dar imediat ce treci de casa lui Ivan, de la numărul 9, cu cei doi lei din bronz la poartă, strada devine din ce în ce mai agitată, mai dezordonată și mai haotică, deși se apropie de cartierul ambasadelor, pe care-l lasă în urmă pe partea dreaptă, vădind puține semne de înrudire cu acest „cartier nobil" al Vienei, cum i se spune, familiar. Strada își dovedește utilitatea prin cafenele mici și multe cârciumi vechi, noi mergem la *Zum Alten Heller*[3], printre ele se mai află un garaj foarte practic, Automag, noua farmacie, la fel de practică, tutungeria din dreptul lui Neulinggasse, să nu uităm nici de brutăria bună, colț cu Beatrixgasse, și, slavă Domnului, Münzgasse, pe care ne lăsăm mașinile când nu mai găsim nicăieri loc de parcare. Pe alocuri, pe lângă *Consolato Italiano* (cu *Istituto Italiano di Cultura*), nu poți să-i contești străzii o anumită atmosferă, totuși nu prea multă, pentru că, cel târziu la trecerea tramvaiului O sau dacă arunci o privire spre enigmaticul garaj cu mașinile poștei, pe care două tăblițe neconcludente spun (dar nu termină ce au de spus) „Împăratul Franz Joseph I. 1850" și „Cancelarie și atelier", uiți de eforturile străzii de a se înnobila, ea amintind acum de o tinerețe îndepărtată, de vechea Hungargasse, pe care negustorii, comercianții de cai, de boi și de fân veniți din Ungaria își aveau adăposturile și hanurile, și astfel strada își continuă cursul, după cum se spune oficial, „printr-o curbă largă spre centru". Descriind această curbă largă, pe care o cobor în unele zile cu mașina, când vin dinspre Rennweg, strada îmi atrage atenția prin detalii mereu noi, inovații șocante, magazine cu nume ca „Locuința modernă", care pentru mine sunt mult mai importante decât toate piețele și străzile triumfătoare ale orașului. Strada nu poate fi considerată anonimă, pentru că e destul de cunoscută, numai că un străin n-ar remarca-o niciodată, căci pe ea nu se află nimic de vizitat, aici se poate doar locui. Vizitatorul s-ar întoarce din drum încă de la piața Schwarzenberg sau cel târziu de la Rennweg, de lângă castelul Belvedere, cu care avem în comun doar onoarea de a ne intitula „circumscripția III", iar ca să se apropie străinul ar trebui să vină tocmai din partea opusă, dinspre Clubul de Patinaj, dacă se întâmplă să fie cazat în noua cutie de piatră, hotelul Vienna Intercontinental, și se plimbă prea departe prin Stadtpark. În acest parc, deasupra căruia, pentru mine, un Pierrot alb ca varul intonase cu o voce gâtuită

---

[1] Complex arhitectonic din Viena care adăpostește, printre altele, Muzeul Militar.

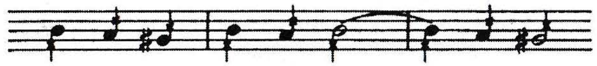

mergem de cel mult zece ori pe an, căci nu facem decât cinci minute până la el; și Ivan, care din principiu nu merge pe jos, în pofida rugăminților și a lingușelilor mele, îl știe numai din mașină, căci parcul e pur și simplu prea aproape, iar noi, ca să luăm aer sau împreună cu copiii, mergem în Wienerwald, pe Kahlenberg, până la castelele Laxenburg și Mayerling, până la Petronell și Carnuntum, în Burgenland[2]. Cu acest parc, în care n-ar fi nevoie să ajungem cu mașina, avem o relație abstinentă și lipsită de sentimente, iar eu

---

[1] În original *Bezirk*: subdiviziune administrativ-teritorială a orașului Viena. (N. red.)

[2] Parcul municipal (germ.).

[3] Literal, „la paraua veche" (germ.).

---

[1] O vechi parfum din timp de basm (germ.). [Fragmentele de partitură de la paginile 9 și 262 provin din *Pierrot lunaire*, op. 21, de Schoenberg. (N. ed. orig.)]

[2] Burgenland este una dintre cele nouă provincii federale (landuri) ale Republicii Austria.

nu-mi amintesc mai nimic din vremea basmelor. Câteodată, mai observ cu strângere de inimă magnolia cu cele dintâi flori, dar nu poți să faci mereu caz de asta; și când eu, ca astăzi, îi voi spune din nou lui Malina, lipsită de inspirație, apropo, magnoliile din Stadtpark, le-ai văzut? el îmi va răspunde și mă va aproba din politețe, deși știe foarte bine propoziția cu magnoliile.

Există, și asta-i lesne de bănuit, străduțe mult mai frumoase în Viena, numai că acestea se găsesc în alte circumscripții și au soarta femeilor prea frumoase pe care le remarci imediat, acordându-le tributul cuvenit, fără să te gândești să le abordezi vreodată. N-a spus nimeni că Ungargasse ar fi frumoasă sau că intersecția dintre Invalidenstrasse și Ungargasse l-a fermecat sau l-a lăsat perplex. Așa încât nu vreau să încep tocmai eu să afirm lucruri nefondate despre strada mea, strada noastră, poate ar fi mai bine dacă aș căuta în interiorul meu legătura cu Ungargasse, căci numai în mine strada asta descrie o curbă, până la numărul 9 și numărul 6, și pe mine însămi ar trebui să mă întreb de ce mă găsesc mereu în câmpul ei magnetic, fie că trec prin Freyung, fac cumpărături pe Graben, mă îndrept agale spre Biblioteca Națională sau stau în piața Lobkowitz și mă gândesc, aici, aici ar trebui să locuiesc! Sau în piața Am Hof! Chiar dacă hoinăresc prin centru și pretind că nu vreau acasă, mă așez o oră într-o cafenea și răsfoiesc ziarele, îmi doresc în secret să fiu deja pe drumul de întoarcere, iar când cotesc spre cartierul meu, dinspre Beatrixgasse, unde am locuit înainte, sau dinspre Heumarkt, atunci nu e ca și cum m-aș îmbolnăvi de timp, deși timpul se confundă brusc cu locul, dar după ce trec de Heumarkt tensiunea îmi crește și, în același timp, încordarea care mă copleșește în ținuturi străine scade și, chiar dacă merg mai repede, mă liniștesc, în cele din urmă, cu totul, pradă unei fericiri neînduplecate. Nicăieri în afara acestei porțiuni de stradă nu mă simt mai în siguranță, ziua urc scările în fugă, noaptea mă năpustesc cu cheia în mână asupra ușii de la intrare și din nou vine clipa binecuvântată când cheia se răsucește, poarta se deschide, ușa se deschide, iar acest sentiment de întoarcere acasă mă inundă în spuma traficului și a oamenilor aflați la o sută, două sute de metri distanță, de unde totul îmi semnalează casa mea, care nu e a mea, ci aparține, bineînțeles, unei firme sau unei bande oarecare de speculanți, care au reparat-o sau, mai degrabă, au peticit-o, însă despre asta nu știu mai nimic, căci în anii cât au durat lucrările am locuit la zece minute depărtare și mult timp am trecut apoi prin dreptul numărului 26, care a fost o vreme și numărul meu norocos, cu un sentiment de apăsare și vinovăție, asemenea unui câine care și-a schimbat stăpânul, îl vede pe cel vechi și nu știe cui datorează mai mult atașament. Azi trec pe lângă Beatrixgasse 26 ca și cum aici n-ar fi fost niciodată nimic, aproape nimic, sau poate că da, a fost odată în acest loc, un parfum din trecut, acum nu se mai simte.

Relația mea cu Malina a constat ani la rând din întâlniri ratate, din cele mai mari neînțelegeri și din câteva fantezii prostești – vreau să zic, din neînțelegeri mult mai mari decât cele cu alți oameni. I-am fost, ce-i drept, de la bun început *inferioară* și am realizat destul de repede că el îmi va fi pieirea, că locul lui Malina era ocupat de Malina înainte ca el să fi intrat în viața mea. Doar că am fost scutită sau m-am scutit singură să-l întâlnesc prea devreme. Căci odată, în stația tramvaielor E2 și H2 de la Stadtpark, era cât pe-aci să înceapă. Malina stătea acolo cu un ziar în mână și eu mă făceam că nu-l observ, dar îl fixam întruna cu privirea, pe deasupra ziarului meu, și nu puteam să-mi dau seama dacă într-adevăr era atât de adâncit în lectura ziarului sau observase că-l fixam, îl hipnotizam, că voiam să-l constrâng să-și ridice privirea. Eu să-l constrâng pe Malina! M-am gândit: dacă sosește E2 primul, va fi bine, numai să nu vină mai întâi, Doamne ferește, nesuferitul de H2 sau chiar G2, care circulă foarte rar, și într-adevăr a venit E2, dar când am sărit în al doilea vagon Malina a dispărut, însă nu era în primul vagon, nici într-al meu și nici nu rămăsese în stație. E posibil să fi alergat brusc la stația trenului municipal când eu am fost nevoită să mă-ntorc cu spatele, că doar nu se evaporase. Negăsind o explicație sau un motiv pentru comportamentul lui ori al meu, tot uitându-mă după el și căutându-l, ziua a devenit cu totul deplorabilă. Dar toate astea s-au întâmplat demult de tot, iar astăzi nu e timp să mai vorbim despre ele. Câțiva ani mai târziu mi s-a întâmplat cu el același lucru, într-o sală de conferințe din München. A apărut deodată lângă mine, apoi a înaintat câțiva pași printre studenții care se îmbulzeau, și-a căutat un loc să se așeze și s-a întors, iar eu, mai-mai să leșin de emoție, am audiat o conferință de-o oră și jumătate despre *Arta în epoca tehnicii*, căutându-l din priviri pe Malina, în masa aceea de oameni condamnați să stea pe scaun și să fie impresionați. Cel târziu în aceeași seară am realizat că nu mă interesau nici arta, nici tehnica, nici această epocă și că nu m-aș îndeletnici niciodată cu vreuna dintre ipostazele, temele și problemele abordate acolo în public, dar tot pe-atât eram de sigură că-l voiam doar pe Malina și că tot ce voiam să știu trebuia să vină de la el. La sfârșit am aplaudat îndelung împreună cu ceilalți, doi oameni din München m-au dirijat spre ieșirea din spate a sălii, unul mă ținea de braț, altul îmi spunea lucruri inteligente, alte persoane mi se adresau, iar eu priveam dincolo, spre Malina, care tot prin spate voia să iasă, dar fără să se grăbească, și astfel am reușit să fiu eu mai rapidă și am făcut imposibilul, l-am împins ca și cum m-ar fi împins cineva în el, ca și cum aș fi căzut peste el și m-am aruncat într-adevăr spre el. Așa n-a avut încotro, a trebuit să mă remarce, deși nu sunt sigură că m-a văzut cu adevărat, însă atunci i-am auzit pentru prima oara vocea, calmă, corectă, fără modulații: Pardon.

N-am știut ce să-i răspund, fiindcă nimeni până atunci nu-mi mai spusese așa ceva și nu eram sigură dacă m-a rugat să-l scuz sau m-a scuzat el, atât de repede mi-au dat lacrimile, încât nu l-am mai putut urmări și, din cauza celorlalți, am coborât privirea, am scos din geantă o batistă și am pretins în șoaptă că m-ar fi călcat cineva pe picior. Când mi-am ridicat din nou privirea, Malina se pierduse în mulțime.

Nu l-am mai căutat la Viena, am preferat să mă gândesc că e în străinătate și am coborât în repetate rânduri, fără speranță, spre Stadtpark, căci pe atunci n-aveam mașină. Într-o dimineață am aflat ceva despre el din ziar, dar în articol nu era vorba chiar despre el, ci în primul rând despre înmormântarea Mariei Malina, cea mai impresionantă și mai pompoasă înmormântare pe care au celebrat-o vienezii de bunăvoie și, bineînțeles, numai de dragul unei actrițe. Printre cei prezenți la înmormântare s-a aflat și fratele lui Malina, scriitorul talentat, tânăr și cunoscut, care de fapt nu era cunoscut, dar pe care l-au ajutat jurnaliștii să dobândească repede o faimă de-o zi. Căci, în acele ore în care miniștri și administratori, critici și liceeni obișnuiți cu statul în picioare la spectacole se îndreptau, într-o lungă procesiune, spre cimitirul central, nu se cădea ca Maria Malina să aibă un frate, autor al unei cărți necunoscute nimănui și care era, la drept vorbind, un „nimeni“. Cele trei cuvinte, „tânăr, talentat și cunoscut“, trebuiau să facă parte din vestimentația sa în acea zi de doliu național.

Despre acest al treilea contact neplăcut, de fapt unilateral, prin intermediul unui ziar, n-am vorbit niciodată, ca și cum n-ar fi avut nimic de-a face cu el, iar cu mine nici atât. În tot acest timp pierdut, în care nu ne-am întrebat nici măcar cum ne cheamă, ce să mai vorbim de viața fiecăruia, eu l-am numit în sinea mea „Eugenius“, deoarece *Prințul Eugen, nobilul cavaler* a fost primul cântec pe care l-am învățat la școală și, odată cu el, primul prenume masculin, am îndrăgit pe loc numele, ca și orașul „Belgerad“, al cărui farmec exotic și însemnătate nu s-au risipit decât în clipa în care am descoperit că Malina nu e originar din Belgrad, ci doar de la frontiera iugoslavă, ca și mine, și uneori mai schimbăm câteva cuvinte în slovenă sau în dialect, ca în primele zile: *Jaz in ti. In ti in jaz.*[1] În rest, nu simțim nevoia să vorbim despre primele zile bune petrecute împreună, pentru că zilele devin din ce în ce mai bune, și nu pot decât să râd de timpurile în care eram furioasă pe Malina că mă lăsa să-mi pierd vremea cu atâtea alte lucruri, tocmai de aceea l-am exilat din Belgrad, i-am luat numele, am urzit în jurul lui povești misterioase, devenea, rând pe rând, impostor, mic-burghez, spion, iar atunci când eram în dispoziție bună îl făceam să dispară din realitate și-l adăposteam în câteva basme și legende, îl numeam Floricel sau Barbă-Albastră, însă, mai presus de toate, îmi plăcea să fie Sf. Gheorghe, cel care a doborât balaurul pentru ca, din mlaștina imensă în care nu rodea nimic, să se ridice Klagenfurt, primul meu oraș, și, după multe asemenea jocuri istovitoare și superflue, mă reîntorceam descurajată la singura ipoteză legitimă, aceea că Malina exista cu adevărat în Viena și că în acest oraș, unde am avut de-atâtea ori posibilitatea să-l întâlnesc, eu l-am pierdut de fiecare dată. Am început să vorbesc și eu despre Malina, când se vorbea despre el, undeva, chiar dacă nu se întâmpla prea des. E o amintire urâtă, care astăzi nu mai doare așa de mult, dar simțeam nevoia să mă port ca și cum l-aș cunoaște și eu, ca și cum aș ști și eu câte ceva despre el, și făceam glume, la fel ca ceilalți, la auzul poveștii scabroase și stranii cu Malina și doamna Jordan. Azi știu că Malina nu a avut niciodată „de-a face" cu această doamnă Jordan, așa cum se spune pe-aici, că nici măcar Martin Ranner nu s-a întâlnit cu ea în secret, pe dealul Cobenzl, căci ea era de fapt sora lui, ba mai mult, e de-a dreptul imposibil să-ți imaginezi o relație, de orice natură ar fi ea, între Malina și alte femei. Nu-i exclus ca Malina să mai fi cunoscut femei înaintea mea, el cunoaște de altfel multă lume, deci și femei, dar de când locuim împreună acest lucru e cu totul insignifiant; nu mă mai gândesc niciodată la asta, căci nedumerirea lui Malina a destrămat toate suppozițiile și incertitudinile mele referitoare la el. Nici tânăra doamnă Jordan nu era femeia despre care se zvonea că a făcut faimoasa afirmație: „Eu duc politica de dincolo", atunci când un asistent al soțului ei a surprins-o frecând parchetul în genunchi și când ea i-a dat de înțeles acestuia cât de mult își disprețuiește soțul. Lucrurile s-au petrecut cu totul altfel, povestea e diferită și totul va fi rectificat cândva. Din rândul personajelor născocite de zvonuri vor păși în față personajele reale, libere și grandioase, ca Malina azi, pentru mine, care nu mai e produsul unor zvonuri, ci bărbatul care stă lângă mine, destins, sau care mă însoțește în oraș. Pentru celelalte rectificări n-a sosit încă timpul, ele sunt pentru mai târziu. Nu pentru astăzi.

După ce totul a devenit între noi ca acum, nu-mi mai rămâne să mă întreb decât ce însemnăm de fapt unul pentru altul, Malina și cu mine, din moment ce suntem atât de neasemenea, de diferiți, iar asta n-are legătură cu sexul, cu felul nostru de-a fi, cu existența, a lui stabilă și a mea nu. Bineînțeles că Malina nu a avut niciodată o viață atât de convulsivă ca a mea, n-a pierdut niciodată timpul cu bagatele, cu telefoane în toate părțile, n-a lăsat să vină nimic de la sine, nu s-a trezit niciodată în situații imprevizibile, el e mai puțin tipul de om care să se uite-n oglindă câte-o jumătate de oră, ca apoi să fie nevoit să se grăbească undeva, să întârzie întotdeauna, să bolborosească niște scuze încropite, pus în încurcătură de vreo întrebare sau de vreun răspuns. Cred că nici azi n-avem decât foarte puține lucruri în comun, unul îl tolerează pe celălalt, e de-a dreptul surprins de celălalt, numai că surprinderea mea e plină de curiozitate (poate fi Malina vreodată surprins? cred asta din ce în ce mai puțin) și de neliniște tocmai pentru că prezența mea nu-l irită niciodată, pentru că o percepe când vrea el și n-o percepe când nu e nimic de zis, de parcă drumurile noastre nu s-ar încrucișa mereu în același apartament, cât se poate de vizibili și de auzibili amândoi, când e vorba de treburi cotidiene.

---

[1] Eu și tu. Și tu, și eu (slov.).

Am impresia că acest calm vine din faptul că eu reprezint pentru el un *eu* mult prea bine cunoscut și lipsit de importanță, ca și cum m-ar fi eliminat ca pe un deșeu, ca pe un surplus de om în devenire, ca și cum aș fi făcută doar din coasta lui, dovedindu-mă dintotdeauna inutilă, dar și o istorie sumbră, inevitabilă, care însoțește și completează istoria lui, pe care el o distinge însă și o delimitează de istoria lui, care e foarte clară. Iată și motivul pentru care numai eu trebuie să clarific anumite lucruri cu el și tot eu sunt cea care, mai presus de orice, nu poate și nici nu trebuie să se elucideze în fața lui altfel – decât singură. El n-are nimic de clarificat, nu, el nu. Eu fac ordine în vestibul și vreau să fiu în apropierea ușii de la intrare, pentru că urmează să vină el acasă, iar când cheia se răsucește în ușă mă retrag câțiva pași, ca să nu se ciocnească de mine, el încuie ușa și ne spunem într-un glas, cu blândețe: bună seara. Și, în timp ce parcurgem împreună coridorul, eu mai zic ceva:

Trebuie să povestesc. Și-o să povestesc. Nimic din amintirea mea nu mă mai tulbură.

Da, răspunde Malina, fără să fie surprins. Mă duc în sufragerie, iar el continuă să se îndrepte spre capătul coridorului, pentru că ultima cameră e camera lui.

Trebuie și o voi face, repet cu voce tare, pentru că, atunci când Malina nu întreabă și nu vrea să știe nimic, e bine. Pot să fiu liniștită.

Dacă în memoria mea revin doar amintiri obișnuite, lăsate în urmă, lăsate deoparte, atunci înseamnă că sunt încă departe, foarte departe de acea amintire secretă, ascunsă, în care nimic n-ar trebui să mă tulbure.

Ce poate să mă deranjeze, de exemplu, la un oraș în care m-am născut, fără să fie neapărat nevoie să-nțeleg de ce tocmai acolo și nu altundeva, dar chiar e nevoie să-mi amintesc? Agenția de turism furnizează doar cele mai importante informații, unele lucruri nu intră în competența ei, însă nici eu nu sunt atât de competentă, cred că la școală am învățat despre locul unde s-au unit „curajul bărbătesc și credința femeilor“ și unde „strălucesc pajiștile de gheață ale Glocknerului“[1], cum se spune în imnul nostru. Cel mai de vază fiu al orașului nostru, Thomas Koschat, de la care se trage și denumirea străzii Thomas Koschat, este compozitorul melodiei *Părăsit, părăsit, părăsitu-s*, la Școala „Bismarck“ a trebuit să învăț încă o dată tabla înmulțirii, pe care o știam deja, la Școala Benedictină mergeam întotdeauna după-amiaza pentru ora de religie, ca apoi să rămân neconfirmată[2], cu o colegă din altă clasă, fiindcă toți ceilalți, catolicii, aveau religie dimineața, așa că eu aveam liber mereu, iar despre vicarul cel tânăr se spunea că era scrântit și decanul cel bătrân era sever, mustăcios și considera că a pune întrebări dovedește lipsă de maturitate. Ușa Liceului Ursulinelor, pe care am mai zgâlțâit-o o dată, este acum încuiată. Se poate să nu fi primit la Café Musil felia de tort promisă după examenul de admitere, dar mi-aș dori s-o fi primit și mă văd tăind în bucăți, cu o furculiță mică, felia de tort. Se poate să fi primit tortul abia câțiva ani mai târziu. Acolo unde începe promenada lacului Wörther, nu departe de radă, am fost sărutată pentru prima oară, dar acum nu mai deslușesc nici un chip care se apropie de al meu, până și numele străinului trebuie să se fi rătăcit în nămolul lacului, tot ce-mi mai amintesc sunt niște cartele alimentare pe care i le-am dat străinului, care nu s-a mai întors în ziua următoare la debarcader, deoarece primise o invitație de la cea mai frumoasă femeie din oraș, care se plimba pe Wienergasse, cu o pălărie mare pe cap, și pe care o chema într-adevăr Wanda; odată am urmărit-o până la piața Waag, fără pălărie, fără parfum și fără mersul sigur al unei femei de treizeci și cinci de ani. Străinul era, probabil, fugar sau voia să schimbe cartelele pe țigări, pe care să le fumeze cu femeia aceea înaltă și frumoasă, numai că, atunci când toate astea s-au întâmplat cu adevărat, aveam deja nouăsprezece ani, iar nu șase și-un ghiozdan în spate. Într-un cadru panoramic se vede micul pod Glan, nu malul lacului în amurg, ci doar acest pod în lumina soarelui de amiază, și pe el stau doi băieței, și ei cu ghiozdanele-n spate, iar cel mai mare, cu cel puțin doi ani mai mare decât mine, strigă: Hei, tu, tu de colo, vino-ncoace să-ți dau ceva! N-am uitat niciodată aceste cuvinte, nici chipul băiatului, prima chemare, decisivă, prima mea bucurie nebunească, felul în care m-am oprit în loc, ezitarea, primul pas către altcineva pe acest pod și, imediat după aceea, pocnetul unei palme grele pe obrazul meu: Ține, asta-i pentru tine! A fost prima palmă pe care am primit-o și prima oară când mi-am dat seama de satisfacția profundă a celuilalt de a lovi. Prima revelație a durerii. Cu mâinile pe curelele ghiozdanului și fără să plângă deloc, cineva, care odată fusesem eu, mergea cu pași egali de la școală spre casă, de data asta fără să mai numere vergelele grilajului de la marginea drumului, pierdută pentru prima oară printre oameni, și deci uneori știm când a început totul, cum și unde și ce lacrimi ar fi trebuit vărsate.

---

[1] Versuri din *Des Kärntners Heimatlied*, imnul landului austriac Carintia; Glockner: cel mai înalt munte din Austria.

[2] Confirmație (în biserica luterană și catolică): ritualul întăririi botezului pentru copiii trecuți de șapte ani.

S-a întâmplat pe podul Glan. Nu pe promenada lacului.

În timp ce unii oameni s-au născut în zile ca 1 iulie, în care s-au mai născut alte patru personalități, sau 5 mai, dată la care se îmbulzesc reformiștii lumii și geniile, scoțând primele lor țipete, eu n-am reușit să aflu niciodată cine a comis imprudența să-și înceapă viața într-o zi care și pentru mine a fost prima. Nu cunosc plăcerea de a fi atins aceeași oră astrală ca Alexandru cel Mare, Leibniz, Galileo Galilei sau Karl Marx și chiar în călătoria de la New York spre Europa, pe vasul „Rotterdam“, unde se ținea evidența zilelor de naștere ale tuturor pasagerilor care urmau să fie sărbătoriți în acele zile, în ziua când mi-a venit și mie rândul am primit prin ușa cabinei mele o felicitare-evantai de la căpitan și am sperat încontinuu, până la ora prânzului, că printre multele sute de pasageri, ca și în zilele trecute, se vor mai găsi câțiva care în acea zi să primească gratis un tort pe masă și să rămână surprinși când li se va cânta *Happy Birthday to You*. Dar atunci am fost numai eu, în zadar mi-am rotit privirea prin întreaga sală de mese, nu, nimeni altcineva, am tăiat repede tortul, l-am împărțit rapid la trei mese de olandezi, am vorbit, am băut, am spus că nu suport bătaia valurilor și că nu dormisem toată noaptea, am alergat înapoi în cabină și m-am încuiat pe dinăuntru.

Nu s-a întâmplat pe podul Glan, nici pe promenada lacului, n-a fost nici măcar în noaptea de pe Atlantic. N-am făcut altceva decât să străbat acea noapte, în beție, spre noaptea cea mai adâncă.

Doar mai târziu am realizat că în ziua care pe-atunci încă mă interesa murise măcar cineva. Asumându-mi riscul de-a intra în conflict cu astrologia populară, întrucât îmi imaginam așa cum voiam eu anumite combinații acolo sus, deasupra capetelor noastre (căci nici o știință nu mă poate surprinde și trage de mânecă), eu asociez începutul meu cu un sfârșit, pentru că, mă întreb, de ce să nu-și înceapă cineva viața când spiritul unui alt om se stinge, dar nu vreau să pomenesc numele acelui bărbat, căci e mult mai important faptul că mi-am amintit de cinematograful din apropiere de Kärtnerring, în care, vreme de două ore, într-o risipă de culori și de întuneric adânc, am văzut pentru prima oară Veneția, am auzit bătăile vâslelor, iar prin apă se strecura și o muzică, însoțită de lumini, și acel dadim-dadam care mă purta dincolo, înăuntrul figurilor, figurile duble și pașii lor de dans. Așa am ajuns la Veneția, pe care n-o voi vedea niciodată, într-o zi de iarnă vieneză, cu vânt și ger. Am mai auzit muzica aceea, în alte improvizații și variațiuni, dar niciodată ca atunci, odată chiar dintr-o cameră vecină, sfâșiată-n bucăți de o discuție pe mai multe voci despre prăbușirea monarhiei, viitorul socialismului, când unul a început chiar să țipe pentru că altul spusese ceva împotriva existențialismului sau a structuralismului, iar eu încercam să deslușesc cu atenție încă o măsură și încă una, dar muzica pierise cu totul printre țipete și m-am simțit și eu la fel de pierdută, fără de mine, fiindcă nu voiam să mai aud nimic altceva. Deseori nu vreau să mai aud și nu sunt în stare să mai văd nimic. Așa cum n-am văzut nici calul muribund, prăbușit de pe-o stâncă în apropiere de Hermagor, pentru care am străbătut kilometri întregi după ajutor, lăsându-l în grija băiatului pădurarului, care, la rându-i, n-a putut să facă nimic, tot așa cum n-am fost în stare să audiez nici *Marea Misă* de Mozart și n-am auzit nici focurile de armă trase într-un sat pe timp de carnaval.

Nu vreau să povestesc, totul mă tulbură în amintirea mea. Malina intră în cameră, caută sticla de whisky pe jumătate goală, îmi întinde un pahar, își toarnă și el într-unul și spune: Încă te mai tulbură. Încă. Dar e o altă amintire.

I. Fericită cu Ivan

Din nou fumat, băut, numărat țigările, paharele, păstrat încă două țigări pentru azi, deoarece între astăzi și luni sunt trei zile fără Ivan. Șaizeci de țigări mai târziu, Ivan e din nou la Viena, sună mai întâi la robot ca să-și potrivească ceasul, apoi serviciul de trezire 00, care îl sună imediat înapoi, după care adoarme pe loc, rapid cum numai Ivan poate, și se trezește la sunetul telefonului, dând furiei sale mereu altă expresie: gemete, înjurături, răbufniri, acuzații. După ce i-a trecut furia, face un salt până la baie, unde se spală mai întâi pe dinți, apoi intră sub duș, după care se rade. În cele din urmă deschide radioul pentru știrile de dimineață. *Österreich I. APA*[1]. Știrile pe scurt: Washington...

Dar Washington și Moscova și Berlin nu sunt decât locuri obraznice, care vor cu tot dinadinsul să se facă remarcate. Pe Ungargasse nu le ia nimeni în serios, asemenea insistențe amuză la fel de mult ca manevrele unor parveniți cu ambiții, ele nu vor mai putea intra niciodată în viața mea, care s-a scurs deja într-o alta, pe Landstraßer Hauptstraße, în fața vitrinei unei florării, căreia trebuie încă să-i aflu numele, unde m-am oprit doar pentru buchetul de crini roșii și de șapte ori mai roșii decât roșul, nemaivăzuți, iar în fața vitrinei era Ivan și mai mult nu știu, căci am plecat imediat cu el, mai întâi până la oficiul poștal din Rasumofskygasse, unde fiecare a trebuit să se îndrepte spre alt ghișeu, el spre „Mandate poștale“, eu spre „Timbre poștale“, și această primă despărțire a fost deja prea dureroasă ca să mai scot vreun cuvânt la ieșire, unde l-am regăsit pe Ivan, care nu mai trebuia să întrebe nimic, căci n-aveam nici o îndoială că trebuia să merg mai departe cu el, spre casa lui, care, în mod surprinzător, se afla la numai câteva case distanță de a mea. Imediat au fost trasate frontierele, țara care trebuia întemeiată era minusculă, fără pretenții teritoriale și fără o constituție adevărată, o țară beată, formată doar din două case, ușor de reperat și pe întuneric, la eclipse de soare și de lună, iar eu știu pe de rost câți pași trebuie să fac în diagonală de la mine până la casa lui Ivan, la care ajung și legată la ochi. Semnificația lumii mai largi în care am trăit până acum – întotdeauna în panică, mereu cu gura uscată și gâtul sugrumat – e redusă la derizoriu, fiindcă o forță reală se opune acestei lumi, chiar dacă forța asta constă, ca astăzi, numai din așteptare și fumat, pentru ca nimic din ea să nu se piardă. Cu receptorul în mână, sunt nevoită să răsucesc de zece ori, de la un capăt la altul, cu atenție, șnurul încâlcit al telefonului, ca să fie din nou utilizabil în caz de necesitate, și atunci pot deja, chiar înainte de momentul critic, să formez numărul: 72 68 93. Știu că n-o să răspundă nimeni, dar nu asta contează, ci doar faptul că sună la Ivan, în locuința întunecată, și, pentru că eu știu unde se află telefonul, sunetul de dincolo va striga spre fiecare obiect care-i aparține lui Ivan: eu sunt, eu sun. Și-l va auzi fotoliul cel greu și adânc, în care stă de obicei și adoarme instantaneu, preț de cinci minute, și-l vor auzi dulapurile și veioza, sub care stăm întinși amândoi, cămășile și costumele și lenjeria, pe care-a aruncat-o probabil pe jos, ca să știe doamna Agnes ce să ducă la spălătorie. Din momentul în care am învățat să formez acest număr viața mea a încetat să-și urmeze cursul, nu mai cad pradă năpastelor, nici problemelor irezolvabile, nu progresez, dar nici nu părăsesc drumul, pentru că îmi țin respirația, țin timpul în loc, telefonez, fumez, aștept.

---

[1] *Austria Presse Agentur* „Agenția Austriacă de Presă“ (germ.).

Dacă, dintr-un motiv oarecare, nu m-aș fi mutat acum doi ani pe Ungargasse, dacă aș mai locui pe Beatrixgasse, ca pe vremea studenției, sau m-aș fi mutat în străinătate, cum s-a întâmplat de-atâtea ori mai târziu, viața mea ar fi urmat un curs oarecare și n-aș fi aflat ce era mai important pe lume: faptul că orice pot atinge, telefon, receptor, șnur, pâine, unt, scrumbiile afumate pe care le pun bine pentru luni seară, căci sunt mâncarea preferată a lui Ivan, sau parizerul care îmi place mie foarte mult, totul e marca Ivan, livrat de firma Ivan. Chiar și mașina de scris și aspiratorul, care înainte făceau atâta zgomot, trebuie să fi fost achiziționate și îmblânzite de această firmă mare și bună, portierele mașinilor parcate sub geamurile mele nu se mai trântesc atât de tare, cred că natura însăși a ajuns, fără să vrea, sub supravegherea lui, pentru că păsările ciripesc mult mai încet în zori, lăsându-mă să mai ațipesc o dată.

Dar de când cu această luare în posesie se întâmplă mult mai multe lucruri și mi se pare ciudat că medicina, care pretinde că este o știință, și încă una care progresează rapid, ignoră faptul că aici, în această zonă în care mă aflu eu, între numerele 6 și 9 de pe Ungargasse, durerea se diminuează, nenorocirile se reduc, cancerul și tumoarea, astmul și infarctul, febra, infecțiile și depresiile, chiar durerile de cap și sensibilitatea la schimbarea vremii se atenuează, iar eu mă întreb dacă n-ar fi de datoria mea să-i informez pe oamenii de știință despre acest remediu simplu, astfel încât cercetarea, care crede că medicamente și terapii din ce în ce mai rafinate pot lupta împotriva tuturor bolilor, să facă un pas înainte. Aici până și stările de nervozitate, de tensiune maximă care tronează peste oraș – și probabil pretutindeni – se domolesc, iar schizotimia, schizoidul lumii, fisura ei dementă, din ce în ce mai largă, ajunge să se închidă pe nesimțite.

Singura agitație care mai rămâne e doar căutarea în grabă a clamelor de păr și a ciorapilor, tremurul ușor al mâinii la aplicarea rimelului și a fardului, la trasarea conturului cu o pensulă subțire și la afundarea tampoanelor de vată în pudre de culoare deschisă sau închisă. Sau lăcrimarea imposibil de stăpânit a ochilor într-un du-te-vino continuu între baie și coridor, în căutarea genții, a batistei, umflarea buzelor, numai despre asemenea modificări fiziologice infime e vorba, despre mersul mai ușor, care te face să mai crești cu un centimetru, sau despre o ușoară scădere în greutate, căci în curând se face după-amiază și birourile încep să se închidă, gherilele de visuri cu ochii deschiși se infiltrează în Ungargasse, subminând-o cu spiritul lor instigator, ocupând-o întreagă și dintr-odată, cu manifestele lor superbe, cu o singură deviză valabilă pentru un singur scop, și oare ce alt nume ar putea să poarte această deviză, care începând de astăzi semnifică deja viitorul, dacă nu Ivan?

Se numește Ivan. Mereu Ivan.

Împotriva pierzaniei și a normelor, a vieții și a morții, împotriva hazardului, a tuturor amenințărilor de la radio, a tuturor titlurilor de senzație din presă, care emană ciumă, împotriva perfidiei care se infiltrează treptat, de sus și de jos, împotriva autodevorării lente din interior și a ingurgitării din exterior, împotriva expresiei jignite a doamnei Breitner din fiecare dimineață, eu rămân aici, pe poziția de început de seară, aștept, fumez, din ce în ce mai sigură și mai încrezătoare, atâta timp și atât de sigură cum nu mai e nimeni altcineva, căci tocmai acesta e semn că voi învinge.

Chiar dacă Ivan a fost cu siguranță creat doar pentru mine, tot nu pot pretinde că am drept de exclusivitate asupra lui. Căci el a venit să redea consistență consoanelor și să deschidă vocalele, pentru ca sunetul lor să fie iarăși plin, a venit să-mi aducă din nou cuvintele pe buze, să refacă primele legături distruse și să elibereze problemele, tocmai de aceea nu mă voi abate nici un milimetru de la el, voi pune în rezonanță inițialele identice, clare ale numelor noastre, cu care ne semnăm pe bilețele, le voi face să coincidă și, odată ce numele noastre se vor uni, vom putea reîncepe, cu grijă, să onorăm această lume cu primele cuvinte, până când ea-și va regăsi dorința de a se onora singură, și, pentru că noi vrem învierea, nu distrugerea, ne ferim să ne atingem cu mâinile în public, iar cu privirile doar pe ascuns, căci privirile lui Ivan trebuie mai întâi să-mi șteargă ochii de imaginile întipărite pe retină înainte de venirea lui, doar că, după multe curățări, tot se mai ivește câte-o imagine sumbră, terifiantă, aproape imposibil de îndepărtat, peste care Ivan împinge repede una luminoasă, ca să nu mi se-nrăiască privirea și să-l deochi, ca să-mi dispară acea privire îngrozitoare, pe care știu de unde-o am, dar nu-mi amintesc, nu-mi amintesc nimic, nimic...

(Nu poți încă, încă nu, te tulbură încă prea multe...)

Dar, cum Ivan începe să mă vindece, pe pământ nu mai poate fi așa de rău.

De vreme ce nimeni nu mai știe astăzi ceea ce mai demult știau toți, voi trăda motivul pentru care totul trebuie să se petreacă în secret, de ce încui ușa, de ce trag perdeaua, de ce pășesc de una singură în fața lui Ivan. Nu e pentru a ne ascunde, ci pentru a restabili un tabu, iar Malina a înțeles, fără să fiu nevoită să-i explic, chiar când ușa dormitorului meu e deschisă și sunt singură în apartament sau el e singur, trece prin dreptul ușii spre camera lui ca și cum acolo n-ar fi niciodată o ușă deschisă, dar nici închisă, nici măcar o încăpere, toate astea pentru ca nimic să nu fie profanat, iar primele îndrăzneli, ca și ultimele resemnări calme să primească o a doua șansă. Nici măcar Lina nu face curat aici, pentru că nimeni nu trebuie să calce pragul acestei camere, nimic nu e atât de important încât să poată fi expus, disecat și analizat, pentru că Ivan și cu mine nu ne târâm unul pe altul, nu ne tragem pe roată, nu ne torturăm și nici nu ne ucidem reciproc, ci ne așezăm unul în fața altuia pentru a proteja tot ce ne aparține și nu trebuie atins. Întrucât Ivan nu-mi pune niciodată întrebări, nu e niciodată neîncrezător, nu mă bănuiește niciodată – dispare și din partea mea orice urmă de bănuială. Pentru că el nu-mi observă niciodată cei doi peri rebeli din bărbie, nici primele riduri de sub ochi, pentru că accesul de tuse după prima țigară nu-l deranjează, ba chiar îmi pune mâna la gură când vreau să spun ceva nechibzuit, îi spun acum, într-o altă limbă, de-a fir a păr, tot ce n-am putut să-i spun niciodată, căci el nu va dori să știe vreodată ce fac eu în timpul zilei, ce-am făcut înainte, de ce-am ajuns acasă abia la trei dimineața, de ce n-am avut timp ieri, de ce azi telefonul a sunat ocupat o oră întreagă și cui răspund acum la telefon, căci atunci când încep cu o frază banală și spun: Trebuie să-ți explic numaidecât, Ivan mă întrerupe: De ce, ce să-mi explici, nimic, absolut nimic, cui să-i explici, doar nu mie, nimănui, nu privește pe nimeni –

Dar trebuie.

Pe mine nu mă poți minți, știu, știu totul.

Dar tocmai pentru că nu sunt obligată!

De ce râzi? N-ar fi nici o rușine, ai putea foarte bine s-o faci. Încearcă, dar n-o să poți.

Și tu?

Eu? Chiar trebuie să-ntrebi?

Nu.

De încercat, pot să-ncerc, dar uneori o să fie lucruri pe care n-o să ți le spun. Ce spui de asta?

Sunt de acord. Trebuie să fiu de acord. Nu trebuie, dar poți, Ivan!

În timp ce ne orientăm așa, unul după altul, fără cel mai mic efort, masacrul din oraș continuă, replici de nesuportat, comentarii și frânturi de zvonuri circulă prin restaurante, pe la recepții, prin locuințe, în familiile Jordan, Altenwyl, Wantschura sau le sunt înfățișate celor mai săraci în reviste, jurnale, filme și cărți, în care se vorbește despre lucruri într-o asemenea manieră încât acestea mai întâi se înfățișează, apoi se retrag, în ele însele și în noi, și fiecare vrea să apară gol, să-i dezbrace pe ceilalți până la piele, căci orice secret trebuie să dispară, să fie spart asemenea unui sertar încuiat, dar acolo unde n-a existat nici un secret nu se va găsi nimic niciodată, iar confuzia pricinuită de spargeri, despuieri,

inspecții și percheziții va crește, nu se mai aprinde nici un mărăcine, nici o luminiță, nici în stările de beție și nici în cele de veghe fanatică, iar legea lumii continuă să troneze deasupra tuturor, mai ne-nțeleasă ca oricând.

Cum Ivan și cu mine nu ne povestim unul altuia decât lucruri bune, care uneori ne fac să râdem (fără să râdem de cineva anume), cum ajungem până acolo încât zâmbim din pricina forței cu care suntem absorbiți de noi înșine, deci ne găsim expresia firească, sper să devenim odată molipsitori. Pe rând am transmite vecinilor virusul, pe care știu deja cum l-aș putea numi, iar dacă din el ar izbucni o epidemie, ar fi o binecuvântare pentru toți. Numai că tot eu știu ce greu e să te infectezi cu acest virus, cât de mult trebuie să aștepți până devii suficient de matur ca să-l primești și cât de greu și lipsit de orice speranță a fost totul pentru mine înainte să se întâmple!

Cum Ivan mă privește întrebător, trebuie să fi spus ceva și mă grăbesc să-i distrag atenția. Știu numele virusului, dar mă voi feri să-l pronunț în fața lui Ivan.

Ce tot mormăi acolo? Ce să nu poți contracta așa ușor? Despre ce boală vorbești?

Despre nici o boală, nu vorbesc despre nici o boală, mă gândesc doar că există lucruri greu de obținut.

Fie vorbesc eu într-adevăr prea încet, fie Ivan nu înțelege acolo unde Malina ar fi înțeles, dezlegat, priceput demult sensurile, deși el nu-mi poate auzi nici gândurile și nici vorbele, mai mult, nu i-am spus nimic despre virus.

Între timp mi s-au întâmplat o mulțime de lucruri, am adunat mai mulți anticorpi decât are nevoie un om ca să fie imun, neîncredere, calm, absența fricii după un exces de frică, și nu-mi pot imagina cum a reușit Ivan să răzbească atâta rezistență, atâta dezolare, rezistență la crize, nopți programate pentru insomnie, nervozitate continuă, încăpățânarea de a refuza tot, dar încă din prima oră, în care Ivan nu picase chiar din cer, ci îmi apăruse imens și ușor înclinat, pe Landstraßer Hauptstraße, cu ochii surâzători, toate s-au dus de râpă, doar atât, și ajunge ca să-i conferi lui Ivan toate distincțiile posibile și pe cea mai înaltă, pentru că mă redescoperă, găsește din întâmplare tot ce-am fost eu înainte, toate straturile anterioare, eliberează eul meu îngropat, și-l voi ridica în slăvi pentru toate înzestrările lui, pentru care însă, pentru care? căci nu se întrevede nici un final și nici nu trebuie, și așa încep prin a mi-o reproșa pe cea mai simplă dintre ele, aceea că mă face pur și simplu să râd din nou.

În fine, reintru în stăpânirea propriului meu corp, pe care disprețul mi-l înstrăinase, simt cum totul se întoarce înlăuntru, cum se relaxează mușchii după încordarea permanentă de până acum, cum se destinde sistemul de fibre netede și transversale, cum se convertesc cele două sisteme nervoase în același timp, căci nu se petrece nimic mai clar decât această conversie, e un proces de compensație, de purificare, o dovadă vie, faptică, pe care cele mai noi instrumente ale vreunei metafizici ar putea-o măsura și defini. E și șansa de a fi înțeles imediat starea care m-a cuprins cu o asemenea putere, încât am plecat de îndată cu Ivan, fără să adopt vreo atitudine sau să mă prezint. N-am pierdut nici o clipă, căci această întâmplare, despre care nu poți să știi nimic dinainte, nici să auzi, nici să citești, necesită un maximum de accelerație pentru a se produce. Până și cel mai mic detaliu ar putea-o sufoca, sugruma de la început sau reduce la tăcere pe parcurs și, cum lumea asta e bolnavă și se apără de ea, de o forță superioară, sănătoasă, nimic nu e mai delicat decât intrarea ei în acțiune. Un claxon de mașină ar fi putut întrerupe prima frază, un polițist i-ar fi putut da unui motociclist o amendă pentru că a parcat greșit, un pieton ar fi putut trece printre noi cu mersul legănat, urlând, un băiat dintr-o camionetă ne-ar fi putut bloca oricând privirea, Dumnezeule, e de neimaginat câte-ar fi putut interveni! Distrasă de sirena unei ambulanțe, mi-aș fi putut îndrepta privirea spre stradă și nu dincolo, la buchetul de crini roșii

din vitrină, sau Ivan ar fi putut cere un foc de la cineva, de-ajuns ca să nu mă mai vadă. Pentru că am fost expuși atâtor pericole, pentru că fie și numai trei fraze ar fi fost prea mult pentru locul din fața vitrinei, ne-am grăbit să părăsim împreună acel loc precar și periculos, trecând peste orice amănunte. De aceea ne-a și luat atâta timp să depășim banalitatea primelor propoziții scurte. Nu știu nici până astăzi dacă s-ar putea spune că vorbim sau conversăm unul cu altul, asemenea celorlalți oameni. Dar noi nu ne grăbim. Avem toată viața înainte, spune Ivan.

Totuși am reușit să cucerim niște grupuri mici de propoziții, începuturi, jumătăți de propoziție și finaluri nătânge, purtând aura indulgenței reciproce, mai ales propoziții rostite la telefon. Le exersăm mereu, căci Ivan mă sună o dată din biroul de pe Kärntnerring și o a doua oară de-acasă, după-amiaza târziu sau spre seară.

Alo! Alo?
Eu, cine să fie
Da, sigur că da, scuză
Ce fac? Dar tu?
Nu știu. Diseară?
Te aud atât de prost
Cum? Prost? Deci poți
Nu te-aud bine, poți
Ce e? E ceva?
Nu, nimic, poți mai târziu să
Sigur, mai bine te sun mai târziu
Hm, dar trebuia să ies cu niște prieteni
Da, dacă nu poți, atunci
N-am spus asta, numai dacă tu nu
Oricum, vorbim mai târziu
Da, dar pe la șase, că
E prea târziu pentru mine
Da, de fapt și pentru mine, dar
Poate că astăzi nu mai are rost

A intrat cineva?
Nu, e doar domnişoara Jellinek
Aşa, nu mai eşti singură
Dar mai târziu neapărat, da? Te rog!

În afară de amicii noştri, Ivan şi cu mine mai cunoaştem lume, dar sunt foarte rar persoane despre care ştim anumite amănunte, de exemplu cum se numesc. Suntem nevoiţi să luăm masa în oraş, cu lumea şi cu prietenii, să intrăm cu ei, chiar şi pe fugă, în câte-o cafenea, să organizăm mereu câte ceva pentru cei veniţi din alte ţări, fără să ştim prea bine ce, şi în cele mai multe cazuri trebuie să mai aşteptăm un telefon. Dacă întâmplarea ar face ca măcar o dată, o singură dată, să mă întâlnesc cu Ivan în oraş, el cu oamenii lui, eu cu ai mei, atunci ar vedea că pot să arăt şi altfel decât acum, că pot să mă îmbrac frumos (lucru de care se îndoieşte) şi că sunt comunicativă (lucru de care se îndoieşte şi mai mult). Căci în prezenţa lui devin tăcută, fiindcă numai pentru el cuvintele cele mai simple, precum: da, imediat, aşa, şi, dar, apoi, ah! sunt aşa de încărcate, ies din mine cu o semnificaţie de o sută de ori mai mare şi cu un efect de o mie de ori mai puternic decât povestioarele distractive, anecdotele şi înfruntările verbale simulate pe care lumea şi amicii mei le cunosc, decât gesturi, capricii şi aparenţe, căci în faţa lui Ivan nu fac nimic pentru a salva aparenţele, fiind recunoscătoare că pot să-i servesc băutura şi mâncarea, să-i lustruiesc din când în când, pe furiş, pantofii, să-i îndepărtez petele de pe haină, iar: Aşa, gata! înseamnă pentru mine mai mult decât să încrunt sprâncenele în faţa unui meniu, să strălucesc în societate, să moderez o dezbatere, să colecţionez sărutări de mâini şi dorinţe de revedere, mai mult decât compania voioasă a amicilor pe drumul spre casă, încă un pahar în barul Loos, săruturi în stânga şi în dreapta şi: Pe curând! Când Ivan mănâncă de prânz la hotelul Sacher – evident, în contul institutului şi pentru că e neapărată nevoie – eu îmi stabilesc întâlnirile mai târziu, după-amiaza, în Barul Albastru din incinta hotelului, indiferent dacă vreau să provoc sau să împiedic întâlnirea cu el; de exemplu, astăzi iau cina la Stadtkrug, pe când Ivan se află cu nişte străini în afara oraşului, în Grinzing, iar mâine trebuie să le arăt unora cartierele Heiligenstadt şi Nuβdorf, lucru la care mă gândesc cu disperare, iar el va lua masa cu un anume domn, la *Drei Husaren*[1]. La el vin foarte mulţi oameni din străinătate, dar şi ai mei vin deseori din străinătate, ceea ce, de exemplu, iar ne împiedică să ne vedem astăzi; nu ne mai rămâne decât telefonul. În jurul primului nostru grup de propoziţii telefonice se formează acum, după o revedere sumară, înainte ca fiecare să plece la oamenii lui, un grup nou în jurul cuvântului „exemplu“.

Ivan pretinde că eu spun mereu „de exemplu“. Pentru a mă lecui de propoziţiile cu „de exemplu“, foloseşte el însuşi propoziţii-exemplu, de exemplu chiar şi în singura oră care ne rămâne până la cină.

Deci, de exemplu, domnişoară Şmecherie? Cum a fost, de exemplu, când am intrat eu prima oară în locuinţa ta, atunci, a doua zi. Arătam, de exemplu, destul de bănuitoare, nu-i aşa?

Eu, de exemplu, n-am abordat niciodată pe stradă o necunoscută şi nici nu mi-ar fi trecut prin cap, de exemplu, că o asemenea necunoscută s-ar putea duce imediat cu un necunoscut... Poftim?

Nu exagera!

De exemplu, continuu să nu înţeleg ce faci tu de fapt. Ce poate să facă, de exemplu, un om toată ziua în casă, fără să se mişte? Lasă-mă, de exemplu, să reflectez măcar o dată. Nu, nu-mi spune mie!

Dar, te rog, pot foarte uşor!

Eu, de exemplu, nu sunt deloc curios, nu-mi spune nimic, numai câteodată îmi pun întrebări, dar pentru că sunt de o discreţie exemplară nu aştept nici un răspuns la ele.

Ivan, nu aşa!

Dar cum?

---

[1] Trei Husari (germ.).

Dacă eu, de exemplu, m-aş întoarce diseară obosită acasă şi aş aştepta totuşi un telefon de la tine, ce-ai crede tu, Ivan, de exemplu, despre asta?

Mai bine du-te tu acum la culcare, domnişoară Şmecherie!

Iar după această propoziţie Ivan a şi plecat.

Spre deosebire de alţi bărbaţi, Ivan nu suportă când eu aştept să sune, când îmi fac timp pentru el, mă adaptez la orele lui libere, ceea ce mă determină să fac totul pe-ascuns, să meditez la axiomele lui, căci multe din ele au fost pentru mine şi primele. Numai că astăzi e prea târziu, trebuia să-l fi întâlnit pe Ivan acum cincisprezece ani pe drumul spre poştă. Ca să învăţ nu e târziu, dar ce puţin timp îmi rămâne ca să aplic tot ce-am învăţat! Înainte să adorm astăzi la porunca lui, meditez la faptul că pe-atunci n-aş fi fost capabilă să înţeleg lecţia în toată amploarea ei.

Pentru că sună, ţârâie, bâzâie, mă reped la telefon, dau să spun „Alo“, căci poate să fie Ivan, şi pun receptorul uşor în furcă, pentru că azi n-am dreptul şi la un al doilea apel. Mai sună o dată, scurt şi prudent, poate că a fost Ivan, de fapt numai Ivan poate să fie şi nu vreau să mă creadă moartă, încă nu, dacă a fost într-adevăr Ivan, trebuie să fie mulţumit de mine şi să creadă că dorm de mult.

Dar astăzi fumez, aştept, fumez în faţa telefonului până trece de miezul nopţii şi ridic receptorul şi Ivan întreabă şi eu răspund.

Stai puţin să-mi aduc scrumiera
O clipă, da, şi eu
Ţi-ai aprins şi tu una
Aşa. Da. Nu, nu pot
Nu mai ai chibrituri?
A fost ultimul, nu, acum de la lumânare
Auzi şi tu? Dar ieşiţi odată de pe fir
Telefonul face fiţe

Ce? Tot vorbeşte cineva pe fir. Iţe, de ce
Am spus fiţe, de fapt nimic important, cu f
Nu pricep cum vine treaba asta cu iţele
Iartă-mă, a fost doar un cuvânt nenorocit
De ce nenorocit, ce vrei să spui?
Nimic, numai că atunci când repeţi prea des un cuvânt

Chiar dacă vorbesc patru persoane în acelaşi timp, reuşesc să disting vocea lui Ivan şi, câtă vreme îl aud şi ştiu că mă aude, sunt în viaţă. Chiar dacă trebuie să întrerupem conversaţia, când telefonul sună iarăşi, ţiuie, zbârnâie, se înfurie, uneori cu un ton mai sus ori câteva mai jos, trânteşti uşa frigiderului, laşi apa să curgă în baie sau gramofonul să meargă în gol, căci atunci când sună, şi de unde să ştii de ce e-n stare un telefon şi cum se numesc accesele-astea ale lui, dacă prin el pot auzi vocea lui Ivan, ca să ne înţelegem unul pe altul mai bine, mai puţin bine sau să nu ne înţelegem deloc, căci reţeaua de telefonie vieneză cade pentru câteva minute, totul îmi este indiferent, chiar şi ceea ce are să-mi comunice, atât de plină de speranţă, pregătită să renasc, să mor, reiau conversaţia: „Alo?“ Numai că Ivan nu ştie acest lucru, el sună sau nu sună, totuşi sună.

Ce frumos că m-ai
Frumos, de ce frumos?
Pur şi simplu. E frumos din partea ta

Îngenunchez pe jos, în faţa telefonului, şi sper ca Malina să nu mă surprindă niciodată în această poziţie, să nu vadă niciodată cum cad în genunchi în faţa telefonului, asemeni unui musulman pe covoraşul său, cu fruntea lipită de parchet.

Mai clar n-ai putea să te
Stai, receptorul, e mai bine-acum?
Şi tu ce mai ai de gând?
Eu? A, nimic special

O, Mecca și Ierusalimul meu! Sunt mândră să fiu dintre toți abonații cea aleasă, ocupată, formată, la numărul meu, 72 31 44, căci Ivan știe pe de rost cum să mă găsească pe orice disc de apel și îmi găsește mai ușor numărul decât părul și gura și mâna.

Eu, diseară?
Nu, dacă tu nu poți
Dar tu ești doar
Da, numai că nu vreau acolo
Dar mi se pare că, scuză-mă
Îți repet, n-are nici o
Mai bine te duci tu, că eu am uitat
Deci ai. Deci ești
Atunci pe mâine, somn ușor!

Așadar, Ivan n-are timp, receptorul e rece ca gheața, nu din plastic, ci din metal, și alunecă ușor spre tâmplă, căci îl aud cum pune receptorul în furcă și mi-aș dori ca zgomotul ăsta să fie o împușcătură scurtă, rapidă, ca totul să se termine odată, nu vreau ca Ivan să fie astăzi așa și să fie mereu așa, vreau un sfârșit. Închid telefonul, rămân în genunchi, pe jos, apoi mă târăsc spre fotoliu și iau de pe masă o carte, CĂLĂTORIILE COSMICE – ÎNCOTRO? Citesc cu ardoare, ce inepție, el sună și vrea să fie altfel, iar eu trebuie să mă obișnuiesc cu faptul că el nu spune nimic, cum nici eu nu voi spune nimic, s-a terminat capitolul și luna a fost cucerită, strâng scrisorile de pe masa din sufragerie, ca să nu-l supere pe Malina, le mai citesc o dată în treacăt, în atelier, le stivuiesc peste scrisorile de ieri, reașez dosare, FOARTE URGENT, URGENT, INVITAȚII, CONTRAMANDĂRI, CHITANȚE, FACTURI NEPLĂTITE, FACTURI PLĂTITE, APARTAMENT, însă tot nu găsesc dosarul acela fără titlu, de care aș avea nevoie urgent, sună telefonul, cu un ton întreg mai sus, urmează o convorbire interurbană, țip puțin, cu amabilitate febrilă, fără să știu ce spun și cu cine trebuie să vorbesc: Domnișoară, domnișoară, vă rog centrala, s-a întrerupt, domnișoară! Era München sau Frankfurt? În orice caz, am fost întreruptă, pun receptorul jos, firul s-a încâlcit, căci, vorbind și uitând de mine, mă răsucisem odată cu el în timpul conversațiilor cu Ivan. Acum, din pricina Münchenului sau ce-o fi fost, nu mai pot să-l răsucesc la loc de zece ori. N-are decât, să rămână încâlcit. Ochii mi se fixează pe telefonul negru de fiecare dată când citesc sau mă duc la culcare și-l așez lângă pat. Aș putea să-l schimb pe unul albastru sau roșu sau alb, numai că e imposibil, pentru că, în condițiile în care nimic din apartamentul meu n-are voie să se modifice, în afară de Ivan, de altfel singurul *nou*, nimic n-are voie să-mi distragă atenția sau așteptarea atunci când telefonul tace.

Viena tace.

Mă gândesc la Ivan.
Mă gândesc la iubire.
La injecțiile de realitate.
La efectul lor, de numai câteva ceasuri.
La următoarea doză, și mai puternică.
Mă gândesc în liniște.
Mă gândesc că e târziu.
E incurabil. Și e prea târziu.
Dar supraviețuiesc și gândesc.
Și mă gândesc că nu va fi Ivan.
Indiferent ce va veni, va fi altceva.
Trăiesc în Ivan.
Nu-i supraviețuiesc lui Ivan.

În general, nu există dubii că Ivan și cu mine găsim uneori o oră, alteori chiar o seară întreagă pentru noi doi, că ne rămâne acest timp scurt, care se scurge altfel. Trăim în mod clar vieți separate, dar asta nu e relevant, căci flerul pentru unitatea locului nu ne părăsește, iar Ivan, care sigur n-a reflectat niciodată asupra acestui lucru, nu i se poate nici el sustrage. Azi e el la mine, data următoare voi fi eu la el şi, dacă n-are chef să construiască propoziţii împreună cu mine, aşază pe masă tabla de şah, a lui sau a mea, în apartamentul lui sau într-al meu, şi mă obligă să joc. Ivan se supără, exclamaţiile în maghiară dintre două mutări sunt fie cuvinte de ocară, fie de plăcere, până acum eu nu-nţeleg decât *jaj* şi *jé* şi strig câteodată *éljen*[1]! O exclamaţie, cu siguranţă nu cea mai potrivită, în schimb singura pe care o ştiu de ani de zile.

Dumnezeule, ce faci cu pionul, te rog să te mai gândeşti o dată la mutarea asta! N-ai văzut cum joc eu? Când Ivan mai zice şi: *Isten fáját!* sau: *az Isten kinját!* mă gândesc că aceste expresii aparţin unei categorii de înjurături de-ale lui Ivan, intraductibile, şi îmi întrerupe raţionamentul cu aceste presupuse înjurături. Ivan spune: joci aiurea, nu-ţi foloseşti piesele, regina e din nou imobilă.

Râd, apoi meditez din nou la problema imobilităţii mele şi Ivan îmi face un semn din ochi. Ai priceput? Nu, tu nu pricepi nimic. Ce-ai în cap, varză, conopidă, frunze de salată, numai legume? Aha, acum domnişoara fără cap şi fără minte vrea să mă distragă, un truc pe care-l ştiu de mult, rochia-i alunecă de pe umăr, dar eu nu mă uit, mă gândesc la pion, picioarele-i sunt de mai bine de o jumătate de oră dezgolite până mai sus de genunchi, numai că n-ajută, deci asta numeşti dumneata, domnişoară, joc de şah, însă cu mine nu te joci aşa, vai, vai, acum facem mutra aceea caraghioasă, atâta aşteptam, ai pierdut pionul, dragă domnişoară, îţi mai dau un sfat: dispari de-aici, mută-te de la E5 la D3 şi, acestea fiind zise, proviziile mele de galanterie s-au epuizat.

Îi arunc pionul şi continuu să râd, el joacă mai bine decât mine, important e că uneori reuşesc să obţin o remiză.

Ivan întreabă, fără nici o legătură: cine e Malina?

---

[1] Primele două exclamaţii exprimă uimirea (o! a!), iar a treia se traduce prin „(să) trăiască!" (magh.).

Nu-i pot răspunde, jucăm tăcuţi şi încruntaţi mai departe, din nou fac o greşeală, Ivan nu respectă *toucher et jouer*[1], îmi pune piesa la loc, nu mai fac nici o greşeală şi jocul se termină cu remiză.

Pentru remiză, Ivan capătă binemeritatul whisky, priveşte satisfăcut tabla de şah, pentru că, mulţumită lui, n-am pierdut, vrea să mai afle ceva despre mine, dar nu e nici o grabă. Încă nu spune ce-ar dori să ştie, îmi dă de înţeles că el nu vrea să tragă atât de repede concluzii, că-i place să facă presupuneri, presupune chiar că nu duc lipsă de talent, nu ştie încă ce fel de talent, oricum trebuie să aibă legătură cu „a-ţi merge bine".

Ţie ar trebui să-ţi meargă mereu bine.

De ce mie, de ce tocmai mie?

Când Ivan îşi închide pleoapele pe trei sferturi, lăsând să se vadă numai o linie îngustă, prin care ochii lui negri, blânzi şi mari cuprind încă suficient de mult din mine, îmi spune că e aşa doar dacă mai am un talent, acela de-a invita pe cineva să-l distrugă.

Să distrugă? Ce? Faptul că-mi merge bine? Cui îi merge bine?

Ivan face un gest ameninţător cu mâna, pentru că am spus o prostie şi nu las ceva anume să se vindece, acum s-ar putea vindeca. Dar nu pot vorbi cu Ivan despre toate astea, nici de ce tresar la orice mişcare bruscă, abia mai pot vorbi cu el, nu mi-e teamă de Ivan, nici măcar când braţele lui mă cuprind amândouă şi mă imobilizează. Totuşi respir din ce în ce mai repede, dar şi mai repede mă întreabă el: cine ţi-a făcut rău, cine ţi-a băgat în cap toate prostiile astea, ce e-n capul tău în afară de o frică nenorocită, nu vreau să te sperii, nimic nu trebuie să te sperie, ce-ţi închipui tu în capul tău plin de salată, boabe de fasole şi mazăre, prinţesă proastuţă de pe bobul de mazăre, aş vrea să aflu, nu, de fapt n-aş vrea să aflu cine e vinovat că tresari, îţi ascunzi capul, dai din el sau îl întorci în altă parte.

---

[1] Odată atinsă, o piesă trebuie mutată (fr.). (N. red.)

Avem destule propoziții referitoare la cap, o grămadă, ca și propozițiile telefonice, ca și propozițiile despre șah și propozițiile despre viață în general. Ne mai lipsesc multe categorii de propoziții: despre sentimente n-am alcătuit până acum nici o propoziție, fiindcă Ivan nu pronunță nici una și nu îndrăznesc să fac eu prima propoziție de felul ăsta, în schimb meditez la acest grup îndepărtat de propoziții absente, în ciuda tuturor propozițiilor reușite pe care le putem alcătui deja. Când încetăm să vorbim și trecem la gesturi, care ne reușesc mereu, în interiorul meu se instalează, în loc de sentimente, un ritual, care nu este o procedură fără conținut sau o repetiție neimportantă, ci esența unor formule solemne cu un conținut nou, cu singura evlavie de care sunt cu adevărat capabilă.

Și Ivan, ce poate ști Ivan despre asta? Totuși spune astăzi: deci asta e religia ta, despre asta-i vorba. Vocea i s-a schimbat puțin, e mai puțin veselă, nu lipsită de mirare. Până la urmă va afla ce e cu mine, fiindcă avem toată viața înainte. Poate nu înaintea noastră, poate numai astăzi, dar cert e că o avem, nu încape îndoială.

Înainte să plece Ivan, stăm amândoi pe pat și fumăm, trebuie să plece din nou la Paris pentru trei zile, nu mă afectează, zic pur și simplu: așa deci, pentru că un mare vid se cască între vorbele lui economicoase, vorbele mele și ceea ce vreau să-i comunic cu adevărat, adică totul, și iată cum stau aici, stingând cu mare precizie țigara în scrumieră, pe care apoi i-o întind lui, ca și cum ar fi vital ca scrumul să nu cadă pe podeaua mea.

E imposibil să-i povestesc lui Ivan despre mine. Dar să continuăm așa, fără să mă introduc și pe mine în joc? De ce spun joc? De ce oare, doar nu e cuvântul meu, e de la Ivan – imposibil. Doar Malina știe unde am ajuns eu și abia azi ne-am aplecat din nou asupra hărților, a planurilor orașului, a dicționarelor, ne-am aruncat asupra cuvintelor, am căutat tot ce e loc și cuvânt, am făcut să apară acea aură de

care și eu am nevoie ca să trăiesc, atunci viața înseamnă mai puțin patos.

Ce tristă sunt, și oare de ce Ivan nu face nimic, de ce stinge țigara în loc să izbească scrumiera de pereți și scrumul să se împrăștie pe jos, de ce trebuie să-mi vorbească de Paris în loc să rămână aici sau să mă ia cu el, nu că aș vrea să merg la Paris, ci pentru ca țara mea din Ungargasse să nu dispară, s-o pot păstra pentru totdeauna, singura mea țară, care e mai presus de orice. Am vorbit puțin, am tăcut mult, dar și așa vorbesc prea mult. Mult prea mult. Țara mea minunată, nu cezaro-crăiască, fără coroana Sfântului Ștefan sau a Sfântului Imperiu Roman, țara mea reunificată, care n-are nevoie de ratificări și de legitimări, dar eu mă mulțumesc să deplasez obosită un pion pe tablă, cu care trebuie să mă retrag după mutarea lui Ivan, mai bine l-aș anunța pe loc că renunț, că oricum am pierdut partida, dar că mi-ar plăcea să merg cu el odată la Veneția sau, vara asta, la Wolfgangsee sau, dacă are într-adevăr atât de puțin timp la dispoziție, o zi la Dürnstein, pe Dunăre, căci știu acolo un hotel vechi și aduc vorba despre vinul de Dürnstein, care-i place atât de mult, dar știu că nu vom ajunge niciodată în locurile acelea, pentru că are atâtea de făcut, pentru că trebuie să plece la Paris, pentru că mâine dimineață trebuie să se trezească la șapte.

N-ai chef să mergem la cinema? întreb, pentru că astfel l-aș putea determina pe Ivan să nu plece acasă de-acum, răsfoiesc programul. TREI SUPERMENI FAC ORDINE, TEXAS JIM, NOPȚI FIERBINȚI LA RIO. Ivan nu vrea să iasă astă-seară în oraș, lasă piesele pe tablă, își golește paharul dintr-o înghițitură, se îndreaptă repede spre ușă, fără să-și ia rămas-bun, ca întotdeauna, poate pentru că oricum avem toată viața înainte.

Cos un nasture la halat și privesc din când în când spre mormanul de hârtii din fața mea. Domnișoara Jellinek stă aplecată peste mașina de scris și așteaptă, a pus două foi cu indigo la mijloc, iar pentru că eu tac şi rup aţa, ea se bucură când sună telefonul, ridică receptorul, iar eu îi zic: Spuneţi pur şi simplu ce doriţi, că nu sunt acasă, că mai întâi trebuie să verificaţi (dar unde să verifice domnişoara Jellinek, doar nu în dulapul cu haine sau în cămară, pentru că acolo n-am treabă decât foarte rar) – spuneţi că sunt bolnavă, că am plecat într-o excursie, că am murit. Domnişoara Jellinek este însă relaxată şi politicoasă, astupă receptorul cu mâna şi şopteşte: Dar e o convorbire interurbană, Hamburg.

Vă rog, spuneţi-i ce vreţi.

Domnişoara Jellinek se hotărăşte să spună că nu sunt acasă, nu, că îi pare rău, că nu ştie, închide satisfăcută. Oricum, a fost o schimbare.

Şi ce scriem la Recklinghausen, Londra şi Praga, ce trimitem acolo? Trebuia să răspundem până astăzi, avertizează domnişoara Jellinek, şi astfel încep repede să dictez:

Stimaţi domni,

vă mulţumesc pentru scrisoarea dvs. din data de etc.

Deodată realizez că am căptuşeala desfăcută la pardesiul pe care primăvara îl numesc pardesiul de primăvară, iar toamna pardesiul de toamnă, alerg spre dulap, fiindcă trebuie să cos odată căptuşeala, scotocesc după un fir de aţă albastru-închis şi întreb bine dispusă: Deci unde-am rămas, ce-am spus ultima oară? Aha! Păi, scrieţi pur şi simplu ce vă trece prin cap, că mă reţine ceva anume sau că sunt plecată sau c-o să mă îmbolnăvesc. Domnişoara Jellinek râde puţin, sigur se va hotărî pentru „reţine“, pentru că ea preferă refuzurile nuanţate, pe cât de amabile, pe atât de neutre. Domnişoara Jellinek crede că oamenii nu trebuie provocaţi, ea însăşi nu pleacă la baie până nu-şi cere voie. Se întoarce parfumată, aranjată, înaltă, suplă şi foarte logodită cu un medic stagiar de la policlinică, degetele ei lungi şi frumoase bat la maşină cele mai distinse salutări, câteodată amicale sau cordiale.

Domnişoara Jellinek aşteaptă şi iar aşteaptă. Căptuşeala e cusută şi luăm amândouă câte o înghiţitură de ceai din ceşti.

Ca să nu uitaţi – Urania, şi asta e urgent.

Domnişoara Jellinek ştie că acum poate să râdă în voie, pentru că ne aflăm la Viena, oraş care nu-i inspiră atâta venerație ca Londra sau Santa Barbara sau Moscova, redactează de una singură scrisoarea, despre care aş spune că e suspect de asemănătoare, aş spune până la confuzie, cu scrisorile adresate tuturor celorlalte asociaţii şi universităţi populare.

Apoi apare problema cu Anglia, la care eu rup cu dinţii restul de aţă albastră. Ştiţi ceva, astăzi punem, pur şi simplu, punct şi reluăm totul săptămâna viitoare. Duc lipsă de inspiraţie. Domnişoara Jellinek mă face să înţeleg că a auzit asta de prea multe ori şi că mai târziu nu se întâmplă nimic, de aceea ar vrea neapărat să înceapă acum, să încerce singură.

Dear Miss Freeman:

thank you very much for your letter of August 14th[1].

Dar acum ar trebui să-i povestesc domnişoarei Jellinek toată istoria asta complicată, aşa că o implor: Cel mai nimerit ar fi să scrieţi câteva rânduri şi să trimiteţi toate cele patru scrisori pe adresa dr. Richter, iar apoi continuu pe un ton mai nervos, căci Ivan trebuie să sune dintr-o clipă în alta: Nu, doar v-am spus de zece ori pân-acum, îl cheamă Lop şi nu Lup, nu ca pe lupul din poveste, puteţi să verificaţi, nu, numărul 45, sunt aproape sigură, aşa, verificaţi şi apoi îndosariaţi nebunia asta şi aşteptăm răspunsul; Miss Freeman asta n-a făcut decât un talmeş-balmeş îngrozitor.

De aceeaşi părere e şi domnişoara Jellinek, care face ordine pe birou, în timp ce eu iau telefonul şi-l duc dincolo. În clipa următoare sună într-adevăr, îl las să sune de trei ori, e Ivan.

A plecat Jellinek?

Domnişoara Jellinek, te rog.

---

[1] Stimată domnişoară Freeman, vă mulţumesc foarte mult pentru scrisoarea dvs. din data de 14 august (engl.). (N. red.)

Domnișoara, dacă vrei tu
Într-un sfert de oră?
Da, ar fi posibil
Nu, noi suntem gata imediat
Numai whisky, ceai, nu, nimic altceva

În timp ce domnișoara Jellinek se piaptănă, îmbracă paltonul, deschide și închide geanta în repetate rânduri, căutând sacoșa pentru cumpărături, îmi amintește că voiam să scriu singură trei scrisori importante, că nu mai avem timbre, că vrea să cumpere și bandă adezivă, iar eu îi amintesc ca data viitoare să treacă neapărat în agendă numele persoanelor de pe bilețele, doar știți dumneavoastră despre ce oameni e vorba, mereu se găsesc câțiva care trebuie reținuți, însemnați în carnețel sau trecuți în agendă, e imposibil să ții minte atâtea nume.

Domnișoara Jellinek și cu mine ne urăm o duminică frumoasă, iar eu sper să nu-și mai treacă încă o dată fularul pe după gât, fiindcă în orice moment poate să apară Ivan, și răsuflu ușurată când aud ușa de la intrare închizându-se și tocurile fine, dar ferme, ale pantofilor domnișoarei Jellinek coborând scările.

Pentru că trebuie să apară Ivan, sunt gata imediat, doar copiile scrisorilor se mai află pe masă și Ivan întreabă o singură dată ce fac acolo, iar eu răspund: A, nimic, însă par atât de derutată, încât nu se poate abține să râdă. Nu-l prea interesează pe el scrisorile, numai o foaie nevinovată, pe care scrie „Trei asasini“ și pe care Ivan o pune din nou pe masă. Da, în general evită, dar astăzi spune: ce-i cu toate hârtiile-astea, căci uitasem câteva pe fotoliu. Ia una în mână și citește amuzat: VARIAȚIUNILE MORȚII. Iar de pe alta: Tenebrele Egiptului. Nu-i scrisul tău, tu ai scris asta? Pentru că nu răspund, Ivan continuă: Asta nu-mi place mie, am bănuit eu, și toate cărțile-astea din cavoul tău, nimeni nu le vrea, de ce sunt numai cărți din astea, trebuie să existe și altele, trebuie, așa ca EXSULTATE JUBILATE[1], să sari în sus de bucurie, cum faci și tu de multe ori, de ce nu scrii așa? E de-a dreptul respingător să faci publică suferința asta, s-o multiplici în lume, toate cărțile astea sunt respingătoare. Ce obsesie mai e și asta cu tenebrele, și-așa totul e trist, iar ăștia din foliantele lor fac totul și mai trist. Auzi aici: AMINTIRI DIN CASA MORȚILOR, în fine, mă scuzi...

Da, dar... zic eu intimidată.

Nici un dar, spune Ivan, ăștia suferă mereu pentru omenirea întreagă și toate problemele ei, se gândesc la războaie, își imaginează altele noi, dar ia spune, când noi bem cafea sau vin și jucăm șah, unde e războiul, unde e omenirea care suferă de foame și moare, ție chiar îți pare rău pentru asta sau îți pare rău că pierzi partida sau că în curând o să mi se facă o foame de lup, de ce râzi, are omenirea cumva multe motive de râs în acest moment? Dar nu râd, spun eu, deși nu pot să mă abțin și dau drumul nefericirii s-o ia în altă direcție, pentru că aici, unde Ivan se așază cu mine la masă, n-a rămas nici un strop din ea. De gândit, pot să mă gândesc numai la sarea care nu e deocamdată pe masă și la untul pe care l-am uitat în bucătărie, dar n-o spun cu voce tare, îmi propun să găsesc pentru Ivan o carte frumoasă, căci Ivan nu vrea ca eu să scriu despre cei trei asasini și să înmulțesc suferința cu încă o carte, deja nu mai sunt atentă la ce spune.

Un iureș de cuvinte începe în capul meu, urmat de o sclipire, câteva silabe aruncă scântei și din toate cutiile cu propoziții zboară virgule multicolore, iar punctele, care au fost odată negre, mi se lipesc, umflate ca niște baloane, de cutia craniană, asta pentru că în cartea aceea, care este minunată și pe care încep deci s-o găsesc, totul va fi ca EXULTATE JUBILATE. Dacă ar exista această carte, care va trebui să existe într-o bună zi, ai fi în stare să te arunci pe jos de bucurie după o pagină, să sari în sus, te-ar ajuta cineva, iar dacă ai citi mai departe, te-ai mușca de mâini ca să nu urli de bucurie, atât de imposibil de suportat ar fi, iar dacă ai sta pe marginea ferestrei și ai continua să citești, ai ajunge să arunci confetti pe stradă, oamenii s-ar opri în loc de mirare și ar crede că au nimerit la carnaval, și-ai azvârli cu mere și nuci, smochine și curmale, de parcă ar fi Sfântul Nicolae, te-ai apleca pe fereastră fără s-amețești și ai striga: Ascultați, oameni buni, ascultați! Uitați-vă, oameni buni, uitați-vă aici! Am găsit ceva extraordinar, pot să vă citesc și vouă, veniți cu toții mai aproape, e-atât de minunat!

---

[1] Dansați și cântați de bucurie (lat.). (N. red.)

Și oamenii ar începe să se oprească și să fie atenți, s-ar aduna din ce în ce mai mulți, iar domnul Breitner ar saluta o dată, cu cârjele în mână, n-ar trebui să mai demonstreze că e singurul invalid din lume și ar da prietenos un bună ziua răgușit și cântăreața de operă, cea grasă, care nu îndrăznește să iasă decât noaptea din casă și circulă cu taxiul încolo și-ncoace, ar deveni deodată mai suplă, ar da jos într-o clipă cincizeci de kilograme, ar apărea în casa scărilor și ar păși teatral, fără să gâfâie, spre mezanin, unde ar începe să-și desfășoare coloratura cu vocea întinerită cu douăzeci de ani: *cari amici, teneri compagni!*[1] și nimeni n-ar îndrăzni să murmure că Schwarzkopf sau Callas ar fi cântat mai bine, până și cuvintele „prepeliță grasă" ar dispărea cu totul din casa scărilor, iar locatarii de la etajul trei ar fi reabilitați, intriga dizolvându-se de la sine. Acestea sunt efectele ulterioare ale fericirii, pentru că există, în fine, o carte minunată pe acest pământ, iar eu voi porni în căutarea primelor ei pagini, numai pentru Ivan, capăt brusc un aer misterios, căci trebuie să fie o surpriză. Dar astăzi Ivan nu poate să interpreteze corect misterul și spune: ți-au apărut pete roșii pe obraz, ce e, de ce râzi prostește? Te-am rugat doar să-mi mai aduci niște gheață pentru whisky.

Când Ivan și cu mine tăcem, pentru că nu e nimic de spus, deci atunci când nu vorbim, nu coboară tăcerea, dimpotrivă, observ că ne înconjoară foarte multe lucruri, că totul în jur prinde viață, iese în evidență, dar fără a fi insistent, întregul oraș respiră și circulă, astfel încât Ivan și cu mine nu ne facem griji, fiindcă noi nu suntem izolați și închiși asemenea monadelor, fără contact între noi, exilați în chip dureros, dați la o parte. Suntem o parte acceptabilă a lumii, doi oameni care merg obosiți sau grăbiți pe trotuar, care traversează pe zebră și, chiar dacă nu spunem nimic și nu comunicăm direct unul cu altul, Ivan mă trage de mânecă și mă oprește la timp, ca să nu mă calce vreo mașină sau vreun tramvai. Eu rămân tot timpul puțin în urmă, pentru că el e cu mult mai înalt și la fiecare pas al lui eu trebuie să fac doi, totuși vreau să încerc, de dragul legăturii dintre noi și restul lumii, să nu rămân prea mult în urmă și să țin pasul cu el, și așa ajungem la Bellaria sau pe Mariahilferstraße sau la Schottenring, de câte ori avem câte ceva de rezolvat. Chiar și în ultima clipă am putea să ne dăm seama dacă unul din noi riscă să-l piardă pe celălalt, căci noi niciodată nu ne-am putea provoca, cum fac alții, nu ne-am putea despărți temporar, încăpățâna, împinge sau respinge reciproc. Ne gândim doar că trebuie să ajungem la agenția de turism înainte de ora șase, că permisul de parcare a expirat și că de aceea trebuie să alergăm înapoi la mașină și să ne întoarcem acasă, pe Ungargasse, unde orice primejdie care i-ar putea paște pe doi oameni dispare. Pot chiar să-l las pe Ivan direct la poarta cu numărul 9, nu e nevoie să mă conducă până la 6 dacă e așa de obosit, îi promit să-l sun într-o oră, să-l trezesc, deși știu că mă va certa la telefon, va geme și va înjura, pentru că n-are voie să întârzie la cină. A sunat Lajos, care a mai sunat o dată la mine ca să întrebe de Ivan, iar eu am răspuns cu o voce de secretară, amabilă, neutră, că nu știu, dacă ați avea bunăvoința să sunați la el, apoi a trebuit să-mi înfrânez o întrebare. Unde să fie Ivan, dacă nu e nici acasă, nici la mine și îl caută un anumit Lajos? Nu știu, din păcate nu știu nimic, bineînțeles că-l mai văd din când în când, astăzi de exemplu s-a-ntâmplat să ne întoarcem cu mașina în circumscripția III, deci există în trecutul lui Ivan un bărbat pe nume Lajos, și încă destul de apropiat, care se află chiar în posesia numărului meu de telefon, deși eu cunosc până acum, din trecutul lui Ivan, numai numele Béla și András și o mamă, pe care o numește mama lui, iar când vorbește despre aceștia trei mai amintește, în grabă, fără să numească strada, că iarăși trebuie să se ducă repede pe dealul Hohe Warte, se întâmplă destul de des, numai că n-aud nimic despre vreo femeie, niciodată despre mama acestor copii, despre bunica lor, care e mama lui Ivan, iar pe mama lui Béla și András mi-o imaginez rămasă în Budapesta, II. Bimbó Út 65, sau în Gödöllő, într-o casă veche de vacanță. Uneori mi-o închipui moartă, împușcată, sfârtecată de explozia unei mine sau pur și simplu decedată în urma unei boli oarecare, într-un spital din Budapesta, sau rămasă acolo să lucreze, fericită, cu un bărbat pe care nu-l cheamă Ivan.

---

[1] Dragi prieteni, tineri tovarăși! (it.). (N. red.)

Cu mult timp înainte să-l aud pe Ivan strigând pentru prima oară *gyerekek!* sau *kuss, gyerekek!*[1] el mi-a spus: Trebuie să fi înțeles asta. Eu nu iubesc pe nimeni. Pe copii, bine-nțeles, dar în rest pe nimeni. Încuviințez din cap, deși eu n-aveam de unde să știu, dar Ivan crede că și eu găsesc lucrul acesta firesc. JUBILATE. Deși atârn deasupra unui abis, știu totuși cum ar trebui să înceapă: EXSULTATE.

Fiindcă astăzi e pentru prima oară cald, mergem la ștrand, la GÄNSEHÄUFEL. Ivan și-a luat o după-amiază liberă, numai pentru Ivan există după-amiezi libere, ore libere, câteodată și seri libere. Niciodată nu se pune problema cum am eu timp, dacă am sau nu ore libere, dacă știu ce e libertatea sau lipsa de libertate. În timpul scurt pe care Ivan îl are la dispoziție, stăm întinși pe iarbă, pe pajiștea de la ștrandul GÄNSEHÄUFEL, în bătaia slabă a razelor de soare, am șahul de buzunar la mine, iar după o oră de încruntări, schimbări, rocade, garde, amenințări repetate cu „șah" ajungem iarăși la remiză. Ivan vrea să mă invite la o înghețată, într-o gelaterie italiană, dar nu mai are timp, a trecut după-amiaza liberă și trebuie să gonim din nou spre oraș. Înghețata rămâne pentru data viitoare. În timp ce trecem în viteză pe podul Reichsbrücke, prin intersecția de la Prater, Ivan dă drumul tare la radioul din mașină, ceea ce nu mă împiedică să-i aud comentariile cu privire la manevrele celorlalți șoferi, iar când muzica de la radio, goana nebună, zgomotul frânelor și al ambreiajului îmi dau sentimentul acela de aventură măreață, dintr-odată străzile și peisajele bine cunoscute prin care trecem se schimbă. Mă țin bine de mânerul de deasupra și, dacă aș avea voce, mi-ar plăcea să cânt în mașină sau i-aș spune: repede, mai repede, mă desprind de mâner și îmi trec brațele după cap, radiez de bucurie în timp ce trecem pe Franz-Josefs-Kai, peste canalul Dunării și ajungem la Schottenring, căci Ivan face, euforic, un tur în jurul cartierului central, sper să ne ia mult timp să parcurgem Ringul, pe care intrăm acum, suntem blocați într-un ambuteiaj, răzbim până la urmă printre mașini, vedem pe dreapta universitatea la care am studiat eu, dar care nu mă mai impresionează ca pe vremuri, nu mai e apăsătoare, și teatrul municipal, primăria și parlamentul, peste care se revarsă muzica de la radio, nimic din toate astea nu trebuie să se termine, trebuie să dureze cât mai mult, cât un film care n-a rulat încă niciodată, în care minunile se țin lanț, pentru că se intitulează CU IVAN PRIN VIENA, pentru că se intitulează FERICITĂ, FERICITĂ CU IVAN și FERICITĂ LA VIENA, VIENA FERICITĂ și aceste succesiuni de imagini rapide, amețitoare nu se termină nici când se frânează puternic și valuri de aer fierbinte cu miros de benzină intră pe fereastra deschisă, FERICITĂ, FERICITĂ, înseamnă fericită, trebuie să însemne fericită, fiindcă întreaga Ringstraße e pusă pe muzică, iar eu râd când mașina pornește din nou cu un salt, pentru că astăzi nu mi-e frică deloc, nu-mi vine să sar din mașină la următorul semafor, pentru că aș vrea s-o ținem așa ore în șir, fredonez ușor o melodie, pe care numai eu o aud, nu și Ivan, căci muzica îmi acoperă vocea.

Auprès de ma blonde[1]
Sunt
Ce ești?
Sunt
Ce?

---

[1] Copii! Liniște, copii! (magh.)

[1] Lângă blonda mea (fr.). (N. red.)

Sunt fericită
Qu'il fait bon[1]
Ai spus ceva?
N-am spus nimic
Fait bon, fait bon[2]
Îți spun mai târziu
Ce vrei mai târziu?
N-o să-ți spun niciodată
Qu'il fait bon
Spune-odată
E prea tare, nu pot mai tare
Ce vrei să spui?
Mai tare nu pot
Qu'il fait bon dormir[3]
Spune, trebuie s-o spui azi
Qu'il fait bon, fait bon
Că am înviat
Pentru că am supraviețuit iarna asta
Deci sunt așa de fericită
Pentru că văd deja Stadtparkul
Fait bon, fait bon
Pentru că s-a ivit Ivan
Pentru că Ivan și cu mine
Qu'il fait bon dormir!

Ivan mă întreabă noaptea: De ce există doar un zid al plângerii, de ce n-a construit nimeni până acum un zid al fericirii?

Fericită. Sunt fericită.

Dacă Ivan își dorește, pot să-l construiesc eu, de jur-împrejurul Vienei, pe locul vechilor bastioane, pe Ringstraβe, sau, din partea mea, încă un zid al fericirii pe urâta șosea de centură a Vienei. În fiecare zi am putea merge la aceste noi ziduri ca să râdem de fericire, pentru că, într-adevăr, e fericire, suntem fericiți.

Ivan întreabă: Să sting lumina?

Nu, lasă una aprinsă, numai una!

Am să-ți sting odată toate luminile ca să adormi odată, să fii fericită.

Sunt fericită.

Dacă nu ești –

Atunci?

N-o să poți face niciodată un bine.

Îmi spun că aș fi fericită să-l fac. Ivan iese încet din cameră și stinge toate luminile în urma lui, îl aud plecând, stau întinsă, liniștită, fericită.

Sar din pat și aprind veioza, mă trezesc în mijlocul camerei, cu părul vâlvoi, cu buzele mușcate până la sânge, ies din cameră și aprind luminile una după alta, cred că Malina a ajuns deja acasă, trebuie să vorbesc imediat cu Malina. De ce nu există un zid al fericirii și de ce nu există un zid al bucuriei? Oare cum se numește zidul spre care mă îndrept eu noaptea? Malina a ieșit mirat din camera lui și mă privește mustrător. Mai are vreun rost să stai cu mine? îl întreb pe Malina și Malina nu răspunde; mă conduce la baie, ia o cârpă, o ține sub un jet de apă caldă, îmi șterge fața și mă întreabă amabil: Cum arăți?! Dar ce s-a-ntâmplat iarăși? Malina îmi întinde rimelul pe față, îl împing deoparte și caut un tampon uleios, mă postez în fața oglinzii și, de la cremă, petele, urmele negre și urmele brun-roșcate dispar. Malina mă privește îngândurat și spune: Mă întrebi prea multe și prea devreme. Pentru moment nu merită, dar poate o să merite cândva.

În centru, în apropierea Bisericii Sf. Petru, am văzut la un anticar un pupitru vechi, nu lasă din preț, dar eu tot vreau să-l cumpăr, fiindcă atunci aș putea să scriu ceva pe un pergament vechi, durabil, așa cum nu mai există altul, cu o pană adevărată, așa cum nu mai există alta, și cu o cerneală așa cum nu se mai găsește nicăieri. Aș vrea să caligrafiez în picioare un incunabul, pentru că astăzi se împlinesc douăzeci de ani de când îl iubesc pe Ivan, un an, trei luni și treizeci și una de zile, pe 31 ale lunii, de când îl cunosc, la care vreau să mai adaug un an, în cifre latine imense, ANNO DOMINI MDXXLI, pe care nimeni să nu-l priceapă vreodată. În interiorul majusculei aș desena cu cerneală roșie flori de crin roșu și m-aș ascunde în legenda unei femei care n-a existat niciodată.

---

[1] Ce bine e (fr.). (N. red.)
[2] Ce bine, ce bine (fr.). (N. red.)
[3] Ce bine e să dormi (fr.). (N. red.)

Secretele prințesei de Kagran

A fost odată ca niciodată o prințesă de Chagre sau de Chageran, dintr-o viță care mai târziu s-a numit Kagran. Căci Sfântul Gheorghe, cel care a răpus balaurul din mlaștini, pentru ca, după moartea lui, să poată fi ridicat orașul Klagenfurt, a trăit și aici, în vechiul sat din Marchfeld, de cealaltă parte a Dunării, așa cum amintește o biserică memorială din apropierea ținutului inundabil.

Prințesa era foarte tânără și foarte frumoasă, iar murgul ei îi întrecea în zbor pe toți ceilalți. Supușii o rugară să rămână acolo, pentru că țara unde se aflau, pe malul Dunării, era mereu în primejdie, iar acolo unde mai târziu s-au format Raetia, Marcomania, Noricum, Moesia, Dacia, Iliria și Pannonia nu existau granițe. Nu existau nici Cisleitania și nici Transleitania, căci era încă vremea marilor migrații. Într-o bună zi, husarii unguri ieșiră călări din pustă, din marea și încă necunoscuta întindere a Hungariei. Năvăliră pe sălbaticii lor cai asiatici, la fel de iuți ca murgul prințesei, îngrozind pe toată lumea.

Prințesa își pierdu coroana și ajunse de nenumărate ori în captivitate, căci ea nu lupta, dar nici nu accepta să devină soția bătrânului rege al hunilor sau al avarilor. Era ținută în captivitate și păzită de cavaleri în straie roșii și albastre. Dar prințesa, care era o adevărată prințesă și prefera să moară decât să fie dată de soție unui rege bătrân, trebui să-și ia inima-n dinți înainte să se facă dimineață, căci a doua zi urma să fie dusă la cetatea regelui hunilor sau chiar al avarilor. Se gândea cum să evadeze și nădăjduia ca străjile să adoarmă înainte de ivirea zorilor, dar speranța i se micșora văzând cu ochii. Îi luaseră până și calul și nu știa cum să iasă din tabără și să se întoarcă în țara ei, țara colinelor albastre. Rămase de veghe în cortul ei.

În puterea nopții, i se păru că aude o voce care nu vorbea, ci cânta, un murmur adormitor, o voce care nu le mai cânta străinilor, răsunând doar pentru ea, într-o limbă care țesea în juru-i mreje și din care nu înțelegea nici un cuvânt. Totuși știa că vocea îi vorbea numai ei și că numai pe ea o chema. Nu era nevoie ca prințesa să înțeleagă cuvintele. Vrăjită, se ridică, deschise cortul și privi cerul întunecat și nesfârșit al Asiei, iar din prima stea pe care o zări se desprinse o cometă. Străbătând până la ea, vocea îi spuse că-și poate pune o dorință, iar prințesa își puse o dorință, din toată inima. În fața ei se ivi deodată un străin, înfășurat într-o mantie lungă și neagră, și care nu provenea din rândurile cavalerilor în straie roșii sau albastre, își ascundea chipul în noapte și despre care, chiar dacă nu-i putea vedea chipul, știa sigur că pentru ea cântase însuflețit de atâta speranță, cu vocea lui nemaiauzită, și că venise ca s-o elibereze. În timp ce el îi ținea murgul de hățuri, ea îl întrebă în șoaptă: cine ești tu? cum te numești, salvatorul meu? cum aș putea să-ți mulțumesc? El își atinse buzele cu două degete, dându-i de înțeles că trebuie să tacă, îi făcu semn să-l urmeze și o înfășură în mantia lui neagră, ca să nu-i vadă nimeni. Erau mai negri ca noaptea cea neagră, iar străinul o petrecu afară din tabără pe prințesă cu murgul ei – care nu necheza și ale cărui copite pășeau neauzit –, ieșind apoi pe întinderile stepei. Cântarea lui, care o fermecase și pe care voia s-o mai audă, continua să răsune în urechile prințesei. Îl rugă s-o însoțească pe apă în sus, dar el nu răspunse și îi lăsă ei hățurile. Prințesa era încă în mare primejdie, de aceea el îi făcu semn să plece. În clipa aceea, prințesa se îndrăgosti, chiar *dacă nu-i văzuse încă fața, pe care și-o ținea ascunsă, dar îl ascultă, căci nu i-ar fi putut ieși din vorbă. Se avântă în șa, îl privi de sus în tăcere și voi să-i spună o vorbă de rămas-bun, în limba lui și a ei. I-o spuse din priviri. Dar el se întoarse și dispăru în întuneric.*

Murgul o luă la trap către fluviu, pe care îl vestea un aer umed. Prințesa plânse atunci pentru prima oară în viață, iar popoarele migratoare au găsit mai târziu câteva perle de râu în acest loc, pe care i le-au dus primului lor rege și care au împodobit, alături de cele mai vechi pietre scumpe păstrate până azi, coroana Sfântului Ștefan.

Odată ajunsă în largul câmpiei, prințesa călări zile și nopți în susul apei, până când ajunse într-un ținut unde fluviul se destrăma în brațe nenumărate ce porneau în toate zările. Se pomeni într-un ținut mlăștinos, înțesat de tufișuri de sălcii pitice. Nivelul apei era încă normal, însă tufișurile se aplecau și se unduiau, foșnind în vântul care bătea neîncetat peste câmpie și sub povara căruia sălciile nu-și puteau ridica vreodată crengile, rămânând așa, pitice. Se mlădiau ușor, ca firele de iarbă, iar prințesa se rătăci. Era ca și cum totul s-ar fi pus în mișcare, ramurile sălciilor și firele de iarbă se făceau șuvoaie, câmpia prindea viață și în jur nu era nici țipenie în afară de prințesă. Apele Dunării, scăpate din chingile înțepenite ale malurilor, se pierdeau în labirintul canalelor, al căror hățiș de vine traversa insule de aluviuni, formând coridoare largi, prin care apa țâșnea cu mare vuiet. Ascultând printre curenții cei repezi, înspumați și printre vârtejuri, prințesa înțelese că apa spăla malul de nisip, înghițind bucăți de uscat cu tufișuri de sălcii cu tot. Unele insule se scufundau, altele se iveau din nou, schimbându-și de la o zi la alta forma și mărimea, și așa avea să rămână această întindere, în neobosită schimbare, până la vremea inundațiilor, când tufișurile și insulele urmau să se înece sub valuri. Pe cer se zărea o pată fumurie, dar nici urmă de colinele albastre din țara prințesei. Aceasta nu știa unde se afla, nimic

n-avea nume, nici înălțimile care prevesteau Carpații și nici câmpia March, care se pierdea pe furiș în Dunăre, și cu atât mai puțin știa despre granița ce-avea să fie trasă odată prin apă, în locul acesta, între două țări cu două nume. Căci pe atunci nu existau nici țări și nici granițe.

Pe un banc de prundiș, prințesa descălecă de pe murgul istovit și văzu înspăimântată că valurile erau din ce în ce mai noroioase – semn că veneau apele, ea nu mai vedea nici o scăpare din acest ținut straniu, format numai din sălcii, vânt și apă, mergea ușor, pe lângă murg, fermecată de această împărăție a singurătății, blestemată și despărțită de lume, în care intrase. Începu să caute adăpost pentru noapte, căci soarele era de-acum la apus, iar monstrul care era fluviul își sporea treptat sunetele, vocile, zgomotele, hohotul printre pietrele de pe mal, murmurul la o cotitură calmă, clocotul șuierător, vuietul neîncetat al adâncurilor, dedesubtul tuturor zgomotelor de la suprafață. Seara se apropiară stoluri de ciori cenușii, cormoranii se așezară de-a lungul malului, berzele pescuiau în apă și tot felul de păsări de baltă se roteau în zbor, scoțând țipete ascuțite și răsunătoare, ce străbăteau până departe.

Prințesa auzise încă din copilărie de acest ținut funest al Dunării, de insulele lui vrăjite, unde mureai de foame, copleșit de viziuni și de extazele vijelioase ale sfârșitului. Prințesa avea impresia că insula se mișca odată cu ea, totuși nu tunetul apelor o înspăimânta, ci frica și uimirea lăuntrică și o neliniște neștiută ce venea dinspre sălcii. Era ceva profund amenințător care venea de-acolo și-i apăsa sufletul. Ajunse la hotarul dintre lumi. Se aplecă deasupra murgului, care stătea culcat și gemea, căci nici el nu vedea vreo scăpare și, cu priviri muribunde, îi cerea iertare prințesei că n-o mai putea purta prin apă și peste ape, mai departe. Prințesa se ghemui lângă el, cu o groază cum nu mai trăise până atunci, sălciile șuierau din ce în ce mai tare, murmurau, hohoteau, strigau ascuțit, gemeau, oftau. Acum n-o mai urmărea nici o armată de soldați, ci o înconjura una de creaturi străine, *miriadele frunzelor fâlfâiau deasupra capetelor stufoase ale sălciilor, se afla în acea regiune a fluviului care duce spre împărăția morților, iar ea privea, cu ochii larg deschiși, cum o coloană uriașă de umbre se apropia de ea și, pentru o clipă, își îngropă fața în mâini, ca să nu mai audă șuierul înfiorător al vântului, tresărind apoi la auzul unui fâșâit surd. Nu putea nici să înainteze, dar nici să se întoarcă, avea de ales între apă și atotputernicele sălcii, când, în cel mai adânc întuneric de pe pământ, se ivi în fața ei o lumină, spre care înaintă cu frică de moarte, dar vrăjită, fermecată, căci știa că nu putea fi lumină omenească, ci numai una din lumea spiritelor.*

Dar nu era o lumină, ci o floare, mai roșie decât roșul, care nu crescuse din pământ, ci de altundeva, din dezlănțuirea nopții. Întinse mâna spre floare și, odată cu floarea, atinse o altă mână. Vântul și hohotul sălciilor amuțiră, iar în lumina albă și stranie a lunii, care se revărsa peste apele Dunării, din ce în ce mai calme, îl recunoscu pe străinul în mantie neagră, el îi prinse mâna și cu două degete ale celeilalte mâini își atinse buzele, pentru ca ea să nu-l întrebe cine e, dar zâmbindu-i cald, din ochii negri. Întunericul lui era mai negru decât cel care o-ntunecase înainte și ea se cufundă în brațele lui, așternându-se pe nisip, el îi așeză floarea pe piept, ca unei moarte, iar mantia sa îi acoperi pe amândoi.

Când străinul o trezi pe prințesă din somnul vecin cu moartea, soarele urcase pe cer. Străinul redusese la tăcere elementele naturii, adevăratele nemuritoare. Prințesa și străinul începură să vorbească, ca și cum ar fi vorbit așa dintotdeauna, iar când unul vorbea, celălalt zâmbea. Își spuseră și vorbe luminoase, și vorbe întunecate. Apele se retraseră și, înainte ca soarele să apună din nou, prințesa își auzi murgul ridicându-se din tufișuri și sforăind. Speriată până în străfundul inimii, spuse: Trebuie să plec mai departe, pe fluviu în sus, vino cu mine, nu mă mai părăsi niciodată!

Străinul îi făcu semn din cap că nu putea, iar prințesa întrebă: Trebuie să te întorci la poporul tău?

Străinul zâmbi: Poporul meu e mai vechi decât toate popoarele lumii și-i împrăștiat în toate zările.

Atunci, vino! strigă prințesa, cu durere și nerăbdare în glas, dar străinul spuse: Răbdare, ai răbdare, pentru că tu știi doar, tu știi. Peste noapte, prințesa căpătase darul clarviziunii și de aceea rosti printre lacrimi: Știu, ne vom revedea.

Unde? întrebă străinul cu un zâmbet. Și când? Căci adevărat e doar nesfârșitul drum călare.

Prințesa privi floarea stinsă, ofilită de pe jos și zise în pragul visului, închizând ochii: Stai să văd!

Domol, începu să povestească: Se va întâmpla pe apă în sus, va fi din nou migrație de popoare, într-un alt veac, stai să ghicesc: va fi peste mai mult de douăzeci de veacuri, iar tu vei vorbi la fel ca oamenii: Iubito…

Ce înseamnă un veac? întrebă străinul.

Prințesa prefiră printre degete o mână de nisip și vorbi mai departe: Cam atât vor fi douăzeci de veacuri, iar atunci va fi timpul să vii și să mă săruți.

Atunci va fi curând, spuse străinul. Vorbește mai departe!

Se va întâmpla într-un oraș și în acest oraș se va întâmpla pe o stradă, continuă prințesa, vom juca un joc de cărți, eu îmi voi pierde ochii și-n oglindă va fi duminică.

Ce înseamnă oraș și stradă? întrebă străinul, îngrijorat. Prințesa rămase pe gânduri, uimită, apoi spuse: Vom vedea în curând, eu știu doar cuvintele, dar de văzut vom vedea când tu îmi vei înfige spinii în inimă, vom sta la o fereastră, stai să-ți spun, va fi o fereastră cu flori, și pentru fiecare veac va fi păstrată acolo câte-o floare, vor fi peste douăzeci de flori și așa vom ști că ne aflăm în locul potrivit și toate florile vor fi ca asta!

Nemaiputând să-ndure norii, prințesa se avântă în șa, căci străinul urzea, în tăcere, prima lor moarte. El nu-i mai cântă la despărțire, iar ea se îndreptă spre țara ei, țara colinelor albastre, care se-arăta la orizont, într-o liniște înfricoșătoare, pentru că el îi înfipsese deja primul spin în inimă, și acum, *în mijlocul alaiului de la curte, ea se prăbuși însângerată de pe cal. Dar zâmbea și murmura în delir: Știu, da, știu!*

În cele din urmă n-am cumpărat pupitrul, căci m-ar fi costat cinci mii de șilingi și oricum era de la o mânăstire, lucru care mă deranjează, și nici n-aș fi putut scrie pe el, pentru că nu se mai găsesc pergament și tuș, nici măcar domnișoara Jellinek n-ar fi fost prea încântată de idee, ea fiind obișnuită cu mașina mea de scris. Ascund repede foile despre prințesa de Kagran într-o mapă, ca să nu vadă domnișoara Jellinek ce-am scris, și oricum e mai important ca măcar o dată să „rezolvăm" un lucru până la capăt, mă așez în spatele ei, pe cele trei trepte dinspre bibliotecă, îndrept câteva foi și încep să-i dictez:

Stimați domni,

Cu siguranță, domnișoara Jellinek a scris deja antetul scrisorii și data de astăzi și așteaptă, însă mie nu-mi vine nimic în cap și zic: Dragă domnișoară Jellinek, vă rog să scrieți ce doriți dumneavoastră, chiar dacă domnișoara Jellinek, deconcertată, n-are de unde să știe ce înseamnă a dori în acest caz, iar eu spun în cele din urmă, epuizată: Scrieți de exemplu că, din motive de sănătate, da, am mai avut asta? Atunci scrieți ceva despre obligații, și din astea am avut prea des? Atunci treceți pur și simplu „cu mulțumiri și salutări". Domnișoara Jellinek rămâne câteodată uimită, deși n-o arată, ea nu-i cunoaște pe stimații domni, ci doar pe domnul dr. Krawanja, specializat în neurologie, cu care se va căsători în iulie, mi-a mărturisit astăzi, sunt invitată la nuntă, după care va pleca la Veneția, dar, în timp ce anumite gânduri ascunse îi zboară la policlinică și la amenajarea apartamentului, completează pentru mine formulare, își face de lucru printre documentele aflate într-o incredibilă dezordine, descoperă scrisori la kilogram, din anii 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, își vede pur și simplu zădărnicite eforturile de-a mă determina să fac *ordine*, cuvânt pe care-l invocă în alternanță cu altele, cum ar fi „a tria", „a clasifica", „a organiza pe rubrici", vrea să procedăm alfabetic,

pe ani, să separăm afacerile de privat, domnișoara Jellinek ar fi în stare de orice, numai că eu nu pot să-i spun că, de când l-am cunoscut pe Ivan, asemenea activități mi se par o pierdere de timp, că eu însămi trebuie să mă pun în ordine și că ordinea în maldărul ăsta de hârtii mi-e din ce în ce mai indiferentă. Mă adun încă o dată și dictez:

Stimați domni,

vă mulțumesc pentru scrisoarea dvs. din data de 26 ianuarie.

Stimate domnule Schönthal,

persoana căreia vă adresați, pe care pretindeți că o cunoașteți, căreia îi trimiteți și invitații nu există. Voi încerca să vă explic, deși e șase dimineața și ora aceasta mi se pare foarte potrivită pentru o explicație pe care v-o datorez dvs. și altora, deși e șase dimineața și ar fi trebuit să dorm de mult, sunt prea multe lucruri care mă preocupă. E drept că nu m-ați invitat la întâlniri derizorii și infantile, iar manifestările, serbările se nasc fără îndoială din necesitățile vieții sociale. Remarcați că încerc, pe cât posibil, să privesc lucrurile și din perspectiva dvs. Știu că am fixat o întâlnire și că ar fi trebuit măcar să vă telefonez, dar, pentru a expune cel mai adecvat situația mea, îmi lipsesc cuvintele, căci există, în plus, anumite convenții care interzic expunerea unor lucruri. Fațada prietenoasă pe care o vedeți, în care și eu mă încred uneori, are, din păcate, din ce în ce mai puțin de-a face cu mine. S-ar putea spune că n-am maniere și că v-am lăsat să așteptați din proastă creștere, poate nu mă veți crede, dar manierele sunt singurele lucruri care mi-au mai rămas și, dacă în programa de învățământ s-ar fi introdus vreodată disciplina „bunele maniere", ea ar fi fost singura care mi-ar fi plăcut și la care aș fi fost cea mai bună. Stimate domnule Schönthal, de câțiva ani nu mai sunt capabilă de nimic, deseori îmi ia săptămâni întregi să mă duc până la ușa apartamentului meu sau să ridic receptorul și să sun pe cineva, nu mai pot și nu știu ce s-ar mai putea face, probabil că nimic.

Mai mult, sunt absolut incapabilă să mă gândesc la lucruri la care mi se impune să mă gândesc, cum ar fi un termen, o afacere, o întâlnire, nimic nu mi-e mai clar la șase dimineața decât imensitatea nefericirii mele, căci, indiferent de oră, o durere fără sfârșit îmi atinge fiecare nerv în mod egal, direct, complet. Sunt foarte obosită, vreau să vă mărturisesc cât sunt de obosită...

Ridic receptorul și aud o voce monotonă: serviciul pentru telegrame, vă rugăm, așteptați, vă rugăm, așteptați, vă rugăm, așteptați, vă rugăm, așteptați, vă rugăm, așteptați. Între timp mâzgălesc pe o foaie de hârtie: dr. Walter Schönthal, Wielandstraße 10, Nürnberg. Din păcate nu pot să vin stop urmează scrisoarea.

Serviciul pentru telegrame, vă rugăm, așteptați, vă rugăm, așteptați, vă rugăm, așteptați. Se aude un clic, o voce feminină tânără, plină de viață, întreabă odihnită: Numărul dumneavoastră, vă rog! Mulțumesc, vă sun imediat înapoi.

Noi, Ivan și cu mine, deținem un întreg arsenal de propoziții despre oboseală, căci el e deseori groaznic de obosit, chiar dacă e cu mult mai tânăr decât mine, iar eu sunt la fel de obosită, Ivan n-a mai dormit de mult, a fost cu unii într-o cârciumă din Nußdorf, a băut vin nou până la cinci dimineața, apoi s-a întors cu ei în oraș și au mâncat o supă de gulaș, probabil în timp ce eu îi scriam lui Lily a doua sutea scrisoare și multe altele, bine măcar că am reușit să trimit o telegramă; la prânz, după orele de birou, sună Ivan, cu o voce aproape de nerecunoscut.

Moartă de oboseală, da, moartă
Eu sunt de-a dreptul mort
Nu, nu te cred, tocmai m-am
M-am întins, sunt de-a dreptul
În sfârșit, în sfârșit, o să mă odihnesc și eu
Azi mă culc mai devreme, tu
Eu sunt deja pe cale să adorm, dar diseară

Culcă-te și tu măcar o dată mai devreme
Sunt ca o muscă moartă, nu pot să-ți descriu
Dacă ești așa obosită
Puțin mai devreme eram groaznic de obosită, moartă
Atunci, mai bine nu-n seara asta
Dacă n-ai fi tu așa obosit acum
Cred că n-aud bine
Atunci ascultă odată cu atenție
Aproape că dormi pe tine
Acum nu, sunt doar obosită
Dar trebuie să dormi ca să scapi de oboseală
Am lăsat poarta deschisă
Și eu sunt obosit, dar tu ești și mai obosită
... ...
Acum, normal, când altcândva?
... ...
Te vreau imediat aici!

Arunc receptorul, lepăd oboseala, cobor treptele în fugă și trec strada în diagonală. Găsesc poarta cu numărul 9 întredeschisă, la fel și ușa de la cameră, și Ivan începe să repete acum toate propozițiile despre oboseală, fac și eu la fel, până suntem prea obosiți și prea epuizați ca să ne mai plângem unul altuia cât suntem de obosiți, nu mai vorbim și începem să ne trezim unul pe altul, în ciuda oboselii extreme, și până sună serviciul de deșteptare 00 nu încetez să-l privesc în semiîntuneric pe Ivan, care mai doarme un sfert de oră, să sper, să mă rog și să mi se pară c-aud o propoziție care nu vine doar din oboseală, o frază care mă asigură în această lume, dar în jurul ochilor începe să se adune ceva, secreția glandelor e atât de redusă, încât n-ajunge nici măcar pentru o lacrimă în colțul ochilor. Să fie oare suficientă o singură frază pentru a asigura pe cineva care a pierdut totul? O astfel de asigurare ar fi din altă lume.

Azi am realizat că, atunci când Ivan n-are timp toată săptămâna, eu nu mai sunt eu. Știu că e fără motiv, absurd, i-am pregătit lui Ivan paharul cu cele trei cuburi de gheață, dar, imediat ce-mi iau paharul în mână, mă ridic și mă îndrept spre fereastră, ar trebui să ies din cameră, poate sub pretextul că merg la baie, și pe drum aș putea să mă prefac că vreau o carte din bibliotecă, deși nu prea există un raport logic între carte și baie. Înainte de a găsi un motiv să părăsesc camera, înainte să mă conving singură că în casa de peste drum a compus Beethoven, surd fiind, *Simfonia a IX-a*, dar și alte lucrări – numai că eu nu sunt surdă și aș putea să-i povestesc lui Ivan într-o zi tot ce-a mai compus în afară de *Simfonia a IX-a* –, e prea târziu să mai ies din cameră, căci Ivan a remarcat deja tot, umerii mei au început să se agite, batista e prea mică să absoarbă toate lacrimile și numai Ivan poartă vina acestei catastrofe naturale, chiar dacă el n-a făcut practic nimic, căci în mod normal nimeni nu plânge așa de mult. Ivan mă cuprinde pe după umeri și mă duce la masă, ar fi bine să stau jos și să beau, plângând vreau să-i cer iertare că plâng. Ivan, stupefiat, zice: De ce să nu plângi, plângi dacă așa ți-e bine, plângi cât poți de mult, chiar mai mult, trebuie să plângi tot ce ai de plâns.

Eu plâng tot ce am de plâns, iar Ivan bea al doilea whisky, nu-mi pune întrebări, nu intervine cu nici un cuvânt de alinare, nu e nervos, nici iritat, ci doar așteaptă, cum aștepți sfârșitul unei furtuni, aude cum suspinele se răresc, încă cinci minute și poate să înmoaie deja șervetul în apa rece ca gheața și să mi-l pună pe ochi.

Sper că domnișoara nu-i geloasă.

Nu, nu-i asta.

Mai plâng puțin, dar numai pentru că mă simt atât de bine.

Sigur că nu. Nu plâng dintr-un motiv anume.

Dar sigur există un motiv. Trecuse o săptămână fără injecțiile de realitate. N-aș vrea ca Ivan să mă întrebe care e motivul, deși nici n-o să mă întrebe, o să mă lase din când în când să mai plâng.

Plângi până te saturi! o să comande.

Trăiesc în această lume însuflețită a unei ființe semisălbatice, eliberată pentru prima oară de judecățile și de prejudecățile celor din jur, refuzând să judec lumea și reacționând doar din impulsuri de moment, cu urlet și cu geamăt, de fericire și de bucurie, de foame și de sete, căci s-a scurs prea mult timp de când n-am mai trăit. Ivan e cel care pune în mișcare imaginația mea bogată, mai bogată decât orice halucinație, odată cu el a intrat în mine ceva imens, cu care nu încetez să iradiez lumea aflată la mare ananghie, și o fac din punctul acesta, în jurul căruia nu se concentrează numai viața mea, ci și voința de „a trăi mai bine" și de a mă face din nou utilă, pentru că vreau ca Ivan să aibă nevoie de mine, cum și eu am nevoie de el, toată viața. Câteodată îi sunt într-adevăr utilă, el sună la ușă, eu deschid, el ține un ziar în mână, intră scurt în casă și spune: Trebuie să plec urgent, ai nevoie de mașină diseară? Ivan a plecat cu cheile de la mașina mea, dar până și această scurtă apariție a lui Ivan pune din nou realitatea în mișcare, fiecare propoziție a lui are efect asupra mea și, totodată, asupra oceanelor și a astrelor, mănânc în bucătărie un sandvici și pun farfuria la spălat, în timp ce-l aud încă pe Ivan, „trebuie să plec de urgență", șterg praful de pe gramofon și trec ușor cu peria moale peste discuri, „te vreau imediat aici!" spune Ivan în timp ce se îndreaptă cu mașina mea spre Hohe Warte, căci trebuie să-și vadă urgent copiii, Béla și-a scrântit mâna, „te vreau imediat aici!" a spus Ivan, iar eu trebuie să intercalez această propoziție primejdioasă între mâncatul unui sandvici, cititul corespondenței și ștersul prafului, pentru că exact printre aceste lucruri cotidiene, care nu mai sunt cotidiene, poate izbucni oricând o explozie puternică. Mă uit în gol, ascult cu atenție și întocmesc o listă:

Electrician
Factură de curent
Ac cu safir
Pastă de dinți
Scrisori către Z. K. și avocat
Curățătorie

Aș putea să dau drumul la gramofon, numai că iarăși aud: „te vreau imediat aici!“ Aș putea să-l aștept pe Malina, dar prefer să merg la culcare, sunt moartă de oboseală, teribil de obosită, epuizată, „te vreau imediat“ – Ivan trebuie să plece din nou, îmi înapoiază cheile, Béla nu-și scrântise mâna, mama lui exagerase, îl opresc pe Ivan pe hol, iar Ivan întreabă: Ce ai, ce-i cu grimasele-astea stupide?

A, nimic, doar că mă simt stupid de bine, ceea ce mă prostește de-a binelea.

Dar Ivan spune: Nu se cheamă stupid de bine, se cheamă, pur și simplu, bine. Cum era înainte, când chiar îți mergea bine? Tot așa de prostită erai?

Dau din cap că nu, Ivan ridică o mână în glumă, ca și cum ar vrea să mă atingă, îmi revine angoasa și rostesc aproape sufocată: Te rog, nu, nu-n cap.

Frisoanele au trecut după o oră și mă gândesc cum să-i spun lui Ivan, numai că Ivan sigur n-ar înțelege o asemenea nebunie și, pentru că nu pot să-i spun nimic despre crimă, mă răsfrâng asupra mea, încerc numai să sparg acest abces, să-l ard, de dragul lui Ivan, nu pot să zac în balta asta de gânduri despre crimă, prin Ivan ar trebui să reușesc să alung gândurile astea, el o să mă vindece, trebuie să mă salveze. Dar, cum Ivan nu mă iubește și n-are nevoie de mine, de ce într-o bună zi să mă iubească și să aibă nevoie de mine? Tot ce vede el la mine e chipul din ce în ce mai neted și se bucură atunci când mă face să râd și-mi explică iarăși cum suntem noi de asigurați împotriva tuturor relelor, asemeni mașinilor noastre, împotriva cutremurelor și a uraganelor, împotriva furtunilor și a accidentelor, împotriva incendiilor și a grindinei, numai că pe mine nimic nu mă poate asigura mai mult decât o propoziție. Pentru mine nu există pe lume altă asigurare.

În după-amiaza asta îmi adun puterile și mă duc la conferința aceea de la *Institut Français*, bineînțeles că întârzii și trebuie să rămân în spate, lângă ușă, de departe mă salută François, care lucrează la ambasadă și se ocupă oarecum de schimbul dintre culturile noastre, de reconcilierea sau de fecundarea lor reciprocă, nici el nu știe prea bine, de fapt nici unul din noi nu știe prea bine, căci asta nu ne folosește nouă, ci statelor noastre, îmi face semn să vin mai aproape, dă să se ridice, arată spre scaunul lui, numai că eu nu vreau să deranjez și să înaintez spre François, căci niște doamne cu pălării, mulți domni în vârstă, dar și câțiva tineri care stau lângă mine la perete ascultă ca la biserică, treptat, încep să mai prind din zbor câte o propoziție, plec ochii-n pământ, aud mereu *la prostitution universelle*, foarte frumos, mă gândesc, da, cât de corect, bărbatul venit de la Paris, cu o figură palidă, de ascet, vorbește, cu vocea unui copil dintr-un cor, despre cele 120 de zile ale Sodomei, aud a zecea oară ceva despre prostituția universală, sala cu evlavioși și cu sterilitatea ei universală începe să se învârtă cu mine, aș dori să aflu ce se va mai spune despre prostituția universală și, în această biserică a lui Sade, îi arunc o privire provocatoare unui tânăr care-mi trimite înapoi, ca la o slujbă, o privire blasfemică și ne privim așa, timp de-o oră, conspirativ, pe furiș, ca-ntr-o biserică de pe vremea Inchiziției. Înainte să izbucnesc în râs, cu batista între dinți, și înainte ca râsul meu înfundat să degenereze într-un acces de tuse, părăsesc sala, spre marea indignare a auditoriului. Trebuie să-l sun pe Ivan, chiar acum.

Cum a fost? Foarte interesant
Aha, da, mda. Și tu?
Nimic deosebit, a fost interesant
Să te culci devreme
Dar caști, ar trebui să te culci
Nu casc, încă nu știu
Nu, dar mâine trebuie
Chiar trebuie?

Sunt singură acasă, pun o coală de hârtie în mașina de scris, bat fără să mă gândesc: Moartea va veni.

Domnișoara Jellinek a lăsat pe masă o scrisoare ca s-o semnez.

Stimate domnule Schönthal,
vă mulțumesc pentru scrisoarea dvs. de anul trecut; realizez cu stupefacție că e din 19 septembrie. Din păcate, nu am putut să vă răspund mai devreme, din cauza multiplelor lucruri care m-au reținut, însă nici anul acesta nu pot să-mi asum vreo obligație. Cu mulțumiri și cele mai bune gânduri.

Pun o coală nouă și-o arunc pe prima la coș.

Stimate domnule Schönthal,
vă scriu această scrisoare astăzi, cu cea mai mare angoasă și în grabă nebună. Pentru că sunteți pentru mine un străin, îmi vine mult mai ușor să vă scriu dvs. decât prietenilor mei și, pentru că sunteți de asemenea, așa cum conchid din eforturile dvs. atât de amicale, o ființă umană…
Viena, …

O necunoscută

Oricine ar putea spune că Ivan și cu mine nu suntem fericiți. Sau că nu avem motive să ne considerăm fericiți. Numai că nu oricine are dreptate. Oricine, adică nimeni. Am uitat să-l întreb pe Ivan la telefon despre declarația fiscală, Ivan s-a oferit, generos, să mi-o scrie el pentru anul viitor, numai că pe mine nu mă interesează deloc impozitele și ce vrea fiscul de la mine la anul, pe mine mă interesează doar Ivan, când vorbește despre anul viitor, iar Ivan îmi spune azi că a uitat să-mi zică la telefon că s-a săturat de sandviciuri și că vrea să aprecieze și el odată talentele mele culinare, și iată cum se face că aștept iarăși de la o singură seară mai mult decât de la tot anul viitor. Faptul că Ivan vrea să gătesc înseamnă cu siguranță ceva, căci nu mai poate să plece repede, ca după un *drink*, și în noaptea asta voi căuta printre cărțile mele din bibliotecă, n-am cărți de bucate, trebuie neapărat să-mi cumpăr câteva, ce absurd, căci la ce bun toate cărțile citite până acum dacă nu le pot folosi pentru Ivan? Eu care am citit CRITICA RAȚIUNII PURE la 60 de wați, pe Beatrixgasse, pe Locke, Leibniz și Hume, eu care, la lumina slabă a lămpilor din bezna Bibliotecii Naționale, am devorat toate conceptele din toate timpurile, de la presocratici până la FIINȚA ȘI NEANTUL, care i-am citit pe Kafka, pe Rimbaud și pe Blake la 25 de wați, într-un hotel din Paris, pe Freud, pe Adler și pe Jung la 360 de wați, pe o stradă părăsită din Berlin, acompaniată în surdină de răsucirile amețitoare ale *Studiilor* lui Chopin, eu care am studiat pe o plajă genoveză un discurs înflăcărat despre exproprierea bunurilor intelectuale, scris pe o hârtie pătată de sare și îndoită de soare, care am citit la Klagenfurt LA COMÉDIE HUMAINE în trei săptămâni, în pofida febrei și a slăbiciunii provocate de antibiotice, la München pe Proust până-n zori, până când meseriașii au căzut cu acoperiș cu tot în camera mea de la mansardă, pe moraliștii francezi și pe logiciștii vienezi, cu ciorapii lăsați, eu care am citit totul fumând treizeci de țigări franțuzești pe zi, de la DE RERUM NATURA până la LE CULTE DE LA RAISON, care am practicat istoria și filozofia, medicina și psihologia, care am lucrat în ospiciul Steinhof la anamnezele schizofrenicilor și ale maniaco-depresivilor, eu care mi-am luat în *Auditorium Maximum,* la numai șase grade peste zero și la 38 de grade la umbră, notițe despre *De mundo*, *De mente*, *De motu*[1], eu care i-am citit pe Marx și pe Engels după ce m-am spălat pe cap și beată moartă pe V. I. Lenin, eu care am citit, în derută și din dorința de-a evada, jurnal după jurnal, încă de mică, în fața sobei, la foc, ziare, reviste și cărți de buzunar peste tot, în toate gările, trenurile, în tramvaie, autobuze, avioane, eu care am citit totul despre toate, în patru limbi, *fortiter, fortiter*[2], înțelegând tot ce se poate citi, și, eliberată pentru o oră de tot ce-am citit, mă întind lângă Ivan și-i spun: O să scriu această carte, care încă nu există, pentru tine, dacă vrei cu-adevărat. Dar trebuie să vrei cu-adevărat, să mi-o ceri, iar eu n-am să-ți cer niciodată s-o citești.

---

[1] *Despre lume*, *Despre gândire*, *Despre mișcare* (lat.). (N. red.)

[2] Cu forță; vitejește (lat.). (N. red.)

Ivan spune: Să sperăm că o să fie o carte cu final fericit.

Să sperăm.

Am tăiat carnea în bucăți egale. Am tocat ceapa mărunt, am pregătit ardeii, pentru că azi avem la masă *pörkölt*[1], la aperitiv ouă în sos de muștar și, ca desert, găluște cu caise, sper să nu fie prea mult, poate că ajung doar fructele, dar, dacă Ivan o să fie la Viena de revelion, vreau să încerc rachiu de ienupăr, dar cu zahăr ars, așa cum nici mama nu a mai pregătit de mult. Descopăr în cărțile de bucate ceea ce n-aș putea sau aș putea să prepar, ce i-ar plăcea lui Ivan, numai că se vorbește prea des despre frăgezire, separare, amestecare, frământare, foc mare, foc mic, despre care nici nu știu cum s-ar potrivi la cuptorul meu electric și dacă cifra 200, indicată de termostatul cuptorului, se aplică la rețetele din VECHEA AUSTRIE VĂ INVITĂ LA MASĂ sau din MICA BUCĂTĂRIE UNGUREASCĂ, și uite-așa încerc eu să-i fac o surpriză lui Ivan, pe care grătarele, mușchiul țigănesc, fileurile de vită și eternele clătite din restaurante îl aduc pur și simplu la disperare. Voi găti pentru el ceva ce nu se găsește pe listele de meniuri și-mi bat capul să împac vremurile bune – cu grăsime de porc și smântână dulce sau acră – cu vremurile de azi, raționale, în care se găsesc iaurt, frunze de salată stropite cu ulei și lămâie, în care domină legumele bogate-n vitamine, pe care nu trebuie să le fierbi, în care contează carbohidrații, caloriile, moderația și lipsa de condimente. Ivan nici nu bănuiește cum umblu eu de dimineață și întreb indignată de ce nu s-a adus hasmațuchi, unde se găsește estragon și când busuioc, așa cum cer rețetele. Negustorul de legume are întotdeauna pătrunjel și praz, cel de pește n-a mai adus păstrăvi de râu de câțiva ani buni și ajung să presar peste carne și legume, la nimereală, puținul pe care-l pot procura. Sper să dispară mirosul de ceapă de pe mâini, mă duc întruna la baie ca să mă spăl, să acopăr mirosul de mâncare cu parfum și să mă pieptăn. Ivan trebuie să vadă un singur rezultat: masa pusă și lumânarea aprinsă, iar Malina s-ar mira să vadă că reușesc să pun din timp vinul la rece și să încălzesc în prealabil farfuriile; între turnatul în farfurii și preparatul crutoanelor mă dau cu rimel, mă machiez în oglinda de ras a lui Malina, îmi pensez sprâncenele, un efort de sincronizare pe care nimeni nu-l apreciază, mai obositor decât toate activitățile mele de dinainte. Numai că pentru asta mă așteaptă recompensa cea mare, căci tocmai de-aceea vine Ivan încă de la șapte și rămâne până la miezul nopții. Cinci ore cu Ivan ar putea servi, câteva zile, drept speranță, întăritor, tratament recuperatoriu sau mijloc profilactic – o adevărată cură. Nimic nu mi s-ar mai părea complicat, deplasat, obositor când e vorba să pun mâna pe-un fragment de viață cu Ivan, când, în timpul cinei, Ivan își amintește că a navigat deseori pe ambarcațiuni cu pânze în Ungaria, vreau și eu, poate chiar de-a doua zi dimineață, din partea mea ar putea fi și pe Dunărea Veche, pe Kaiserwasser, numai să fim împreună atunci când Ivan se va duce din nou să navigheze. Căci eu nu-l pot captiva pe Ivan. Întrucât am terminat prea repede de gătit, meditez în bucătărie, în timp ce supraveghez cuptorul, la motivele acestei incapacități apărute în locul atâtor capacități trecute. Poți captiva pe cineva doar prin anumite rezerve, câțiva pași înapoi, tactici pe care Ivan le numește „jocul“. Îmi cere să rămân în joc, dar el nu știe că pentru mine nu mai există jocuri, că jocul s-a terminat demult. De fiecare dată când trebuie să-i cer scuze sau să aștept, mă gândesc la lecția dată de Ivan, care crede că ar trebui să încep cu el, să-l las calmă să aștepte și să nu-i mai cer scuze. Spune: *Eu* trebuie să alerg după tine, nu tu după mine, să iei neapărat niște meditații în acest sens, oare cine a neglijat să-ți predea lecțiile astea elementare? Dar pentru că Ivan nu este curios defel și nu ține morțiș să afle cine a fost neglijentul cu pricina, sunt nevoită să găsesc un mod de a-i distrage atenția, ar trebui să-mi iasă și mie măcar o dată un zâmbet nedefinit, un capriciu, o dispoziție proastă, numai că-n fața lui Ivan nu-mi iese absolut nimic. Ești mult prea transparentă, spune Ivan, se vede în orice moment ce gândești, hai, joacă și tu, simulează ceva! Ce să simulez în fața lui Ivan? Prima tentativă de a-i face un reproș că n-a mai sunat ieri, că a uitat să-mi aducă țigările și că încă nu știe ce țigări fumez se încheie cu o simplă grimasă, căci înainte s-ajung la ușă, când sună soneria, dispare orice urmă de reproș din mine, iar Ivan citește imediat pe chipul meu starea vremii: în curs de ameliorare, senin, temperaturi în creștere, fără nori, cinci ore garantate de vreme frumoasă.

---

[1] Tocană (magh.). (N. red.)

Și de ce nu spui așa?
Ce?
Că vrei să mai treci pe la mine
Eh!
Eu nu te las s-o spui
Vezi?
Ca să rămâi în joc
Nu vreau nici un joc
Dar fără joc nu se poate.

Datorită lui Ivan, care iubește jocul, am învățat o serie de propoziții-injurii. Încă mai sunt îngrozită de prima propoziție, dar treptat am devenit atât de dependentă de propozițiile astea, încât le aștept să apară, căci e semn bun când Ivan începe să înjure.

Nu ești decât o bestie mică – tu, da –, nimic altceva
Mă păcălești tot timpul, da, tu
Și, pentru că ăsta-i adevărul, te rog să râzi
Lasă aerul ăsta glacial
Les hommes sont des cochons[1]
Atâta franceză mai știi și tu
Les femmes aiment les cochons[2]

---

[1] Bărbații sunt niște porci (fr.). (N. red.)
[2] Femeile iubesc porcii (fr.). (N. red.)

Vorbesc cu tine cum vreau eu
Păcătoasă mică ce ești
Mă joci pe degete
Nu, nu să te dezobișnuiești, să-nveți ceva din asta
Ești prea naivă, nu-nțelegi nimic
Trebuie să devii o mare păcătoasă
Frumos ar mai fi, cea mai mare, din toate timpurile
Da, asta vreau, bine-nțeles, ce altceva?
Trebuie să devii cu totul altfel
Cu talentul ăsta pe care-l ai, bine-nțeles
Ești o vrăjitoare, fă și tu ceva cu asta
Te-au stricat complet
Da, asta ești tu, nu te speria de orice cuvânt
Încă n-ai înțeles regula?

Propozițiile-injurii vin numai de la Ivan, de la mine nu primește răspunsuri, doar exclamații sau, de multe ori, câte-un „Ivan!“, spus astăzi nu la fel de serios ca la-nceput.

Ce știe Ivan despre regulile *mele*? Ceea ce mă miră e că vocabularul lui Ivan prevede și acest cuvânt.

În ciuda tuturor diferențelor dintre noi, Malina și cu mine împărtășim aceeași jenă față de numele noastre, Ivan e singurul care se confundă cu numele lui și, întrucât numele i se pare atât de firesc și simte că identitatea lui stă-n acest nume, e și pentru mine o plăcere să-i pronunț numele, să-l gândesc, să-l repet. Numele lui a devenit pentru mine un adevărat stimulent, un lux indispensabil în viața mea de mizerie și am grijă să circule prin tot orașul, sub formă de zvonuri șoptite sau în gânduri. Chiar când mă plimb singură prin Viena, îmi spun în sinea mea, în anumite locuri: aici am fost cu Ivan, acolo l-am așteptat pe Ivan, la LINDE am luat masa cu Ivan, în Kohlmarkt am băut cu Ivan un espresso, pe Kärntnerring lucrează Ivan, de-aici își cumpără Ivan cămășile, acolo e agenția de turism a lui Ivan. Sper că nu trebuie să plece din nou la Paris sau la München. Acolo unde încă n-am fost cu Ivan îmi spun în sinea mea: aici ar trebui să vin odată cu Ivan, trebuie neapărat să-i arăt lui Ivan, într-o seară mi-aș dori să privesc cu Ivan orașul de sus, de pe Cobenzl sau de pe clădirea aia înaltă, pe Herrengasse. Ivan reacționează imediat, tresare când își aude numele, dar Malina ezită, așa cum ezit și eu când e vorba despre mine. De aceea bine face Ivan că nu mă strigă întotdeauna pe nume, ci mi se adresează cu toate poreclele peiorative care-i trec prin minte în momentul respectiv sau mă numește pur și simplu „domnișoară". Domnișoară dragă, iarăși ne-am dat de gol, e rușinos, dar o să ne debarasăm curând de acest obicei prost, nu-i așa? *Glissons. Glissons.*[1]

Înțeleg de ce pe Ivan nu-l interesează Malina. Iau anumite măsuri de precauție astfel încât cei doi să nu se întâlnească. Nu înțeleg însă de ce Malina nu vorbește niciodată despre Ivan. Ca și cum asta s-ar întâmpla în treacăt – nu-l pomenește niciodată, evită cu mare pricepere să-mi asculte convorbirile telefonice cu Ivan sau să-l întâlnească pe scări. Se face că nu știe nici cum arată mașina lui Ivan, deși mașina mea e parcată aproape mereu în fața sau în spatele ei, pe Münzgasse, iar când ieșim dimineața din casă, ca să-l reped pe Malina cu mașina până la Arsenal, să nu întârzie, n-ar trebui decât să observe că eu nu privesc mașina lui Ivan ca pe un obstacol în trafic, ci o salut tandru, o ating, chiar dacă e udă sau prăfuită, ca apoi să răsuflu ușurată că numărul a rămas peste noapte același, W 99 823, Malina urcă liniștit în mașină, degeaba aștept o remarcă eliberatoare, ironică, umilitoare, o schimbare de mină, Malina mă chinuie cu perfecta lui stăpânire de sine, cu încrederea lui de nezdruncinat. În vreme ce eu, crispată, aștept marea provocare, Malina îmi expune meticulos tot programul lui pentru săptămâna în curs: astăzi se turnează un film în Templul Gloriei, va avea o discuție cu comisarul pentru armament, cu cel pentru uniforme și cu cel pentru decorații, directorul e plecat să țină o conferință la Londra, de aceea trebuie să meargă singur la o licitație de arme și tablouri în casa Dorotheum, numai că nu el va lua decizia finală, tânărul Montenuovo va fi titularizat definitiv, Malina va fi de serviciu săptămâna asta, sâmbătă și duminică. Uitasem că săptămâna asta îi vine din nou rândul și cred că Malina a observat, căci m-a luat gura pe dinainte și m-am arătat prea surprinsă, numai că el a continuat să se mintă singur, ca și cum n-ar mai exista nimeni și nimic, ca și cum ar fi doar el și cu mine. Ca și cum m-aș gândi numai la el, ca întotdeauna.

Amânasem deja de câteva ori, invocând diverse pretexte, interviul cu domnul Mühlbauer, care trecuse fără scrupule de la cotidianul WIENER TAGBLATT la concurentul politic al acestuia, WIENER NACHTAUSGABE, numai că domnul Mühlbauer, prin insistențe și telefoane cu sărut-mâna, reușește să-și atingă până la urmă scopul, oricine gândește mai întâi ca mine și crede că acceptă doar ca să scape de el, numai că tot vine ziua aceea, când vorba-i vorbă, domnul Mühlbauer, care acum câțiva ani lua notițe, are acum reportofon, fumează BELVEDERE și nu refuză un whisky. Dacă în general chestionarele sunt oarecum asemănătoare, acestui Mühlbauer îi revine meritul de a fi întins la maximum față de mine coarda indiscreției.

Prima întrebare: ......?

Răspuns: Despre timp? Nu știu dacă v-am înțeles bine. Dacă vă referiți la astăzi, atunci prefer să nu, cel puțin nu astăzi. Dacă vorbiți despre timp în general, despre un timp al tuturor, atunci nu eu sunt instanța, cum să spun, definitorie, părerea mea nu e un punct de reper, de fapt eu n-am păreri. Ați pomenit că am trăit vremuri mărețe, iar eu, evident, nu eram pregătită pentru vremuri mărețe, dar cine oare să le prevadă atâta timp cât e încă la grădiniță sau la școala primară, mai târziu la liceu și la universitate, acolo era vorba despre surprinzător de multe vremuri mărețe, evenimente mărețe, oameni măreți, idei mărețe...

---

[1] Să trecem mai departe (fr.). (N. red.)

A doua întrebare: ……?

Răspuns: Formarea mea… Aha, vreți să spuneți formarea mea intelectuală. Vara am făcut plimbări dese la Goria și am stat culcată pe iarbă. Iertați-mă, dar și asta ține de formare. Nu, n-aș vrea să vă divulg unde este Goria, pentru că apoi ar putea fi vândută și desfigurată, nu suport acest gând. În drum spre casă treceam peste un terasament înalt de cale ferată, fără bariere, uneori era periculos, căci nu puteai vedea trenul din direcția opusă din cauza unor tufișuri de alun și a unui pâlc de frasini, în schimb astăzi nu se mai trece peste terasament, ci printr-un pasaj subteran.

(Tuse. Nervozitate stranie a domnului Mühlbauer, care mă face și pe mine să devin nervoasă).

Apropo de timp măreț, timpuri mărețe, îmi revine în minte ceva, deși știu că nu-i nimic nou: istoria dă lecții, dar n-are elevi.

(Domnul Mühlbauer aprobă amabil.)

Când începi totuși să te formezi, cred că sunteți de acord… Da, am vrut să fac dreptul, dar după trei semestre am întrerupt studiul, l-am reluat cinci ani mai târziu, pentru ca după un semestru să-l întrerup din nou, nu puteam să devin judecător sau procuror, dar nu voiam să fiu nici avocat, pentru că n-aș fi știut pe cine sau ce să reprezint sau să apăr. Pe toată lumea și pe nimeni, totul și nimic. Vedeți, domnule Mühlhofer – scuzați-mă –, domnule Mühlbauer, ce-ați fi făcut dumneavoastră în locul meu, pentru că toți suntem conduși de o lege neînțeleasă, a cărei monstruozitate nici nu ne-o putem imagina.

(Un semn al domnului Mühlbauer. Iarăși o întrerupere. Domnul Mühlbauer trebuie să schimbe caseta.)

…Bine, cum doriți, mă voi exprima mai clar și voi trece la subiect, însă vreau să mai spun că aceste avertizări există, dumneavoastră le știți; dreptatea e atât de amenințător de-aproape, iar ceea ce spun acum nu exclude faptul că ea nu e decât dorința de măreție pură, intangibilă, dar ea e totuși amenințătoare și atât de-aproape, numai că de la o asemenea distanță infimă noi o numim nedreptate. Pentru mine e mereu un chin să merg pe Museumstraße, să fiu nevoită să trec pe lângă Palatul de Justiție sau să ajung, din întâmplare, în apropierea Parlamentului, pe Reichsratstraße, de unde nu se poate să nu-l văd, gândiți-vă numai la cuvântul „palat“ în legătură cu justiția, e un adevărat avertisment, el avertizează că într-un asemenea loc nu pot fi făcute nici măcar nedreptăți, darămite dreptate! Nimic nu e lipsit de importanță într-un proces de formare, iar această incendiere zilnică a Palatului de Justiție…

(Domnul Mühlbauer șoptește: 1927, 15 iulie 1927!)

Incendierea zilnică a unui asemenea palat bântuit, cu statuile lui colosale, cu procesele și deciziile lui colosale, numite verdicte! Această ardere zilnică…

(Domnul Mühlbauer oprește caseta și mă întreabă dacă poate să șteargă ultima parte, moment în care o și șterge.)

…Ce întâmplări au contribuit la…? Ce lucruri m-au impresionat? Odată mi s-a părut ciudat că m-am născut tocmai pe o geosinclinală, nu prea mă pricep, dar atunci geotropismul ar trebui să fie inevitabil și pentru om, pentru că produce o schimbare de orientare nemaipomenită.

(Domnul Mühlbauer pare afectat. Dă repede din mână ca și cum ar cunoaște subiectul.)

A treia întrebare: ……?

Răspuns: Ce cred despre tineri? Nimic, absolut nimic, în orice caz până acum n-am reflectat niciodată la așa ceva, vă rog să fiți indulgent cu mine, pentru că eu nu mi-am pus niciodată majoritatea întrebărilor pe care mi le adresați dumneavoastră și în general mi-am pus foarte puține întrebări dintre cele care-mi sunt adresate. Tinerii de azi? Atunci ar trebui să mă gândesc și la bătrânii de azi, dar și la cei care azi nu sunt nici tineri și nici bătrâni; e atât de greu să-ți reprezinți aceste categorii, aceste domenii speciale: materia tinerețe și materia bătrânețe. Știți, poate că abstractizarea nu e punctul meu forte, pentru că eu vizualizez imediat asemenea mulțimi, cum ar fi copiii de pe terenul de joacă, o mulțime de copii e pentru mine ceva din cale-afară de înspăimântător și ceea ce înțeleg eu și mai puțin este cum rezistă copiii între atâția copii. Copii amestecați cu adulți mai merge, dar ați fost vreodată într-o școală? Nici un copil care nu-i complet idiot sau complet corupt – numai că majoritatea așa sunt – n-are cum să vrea să trăiască într-o adunătură de alți copii, să le împărtășească problemele sau, cu excepția câtorva dintre bolile copilăriei, orice altceva, să zicem procesul de formare. De aceea spectacolul oferit de orice grup mai numeros de copii este alarmant...

(Semne cu ambele mâini din partea domnului Mühlbauer. Evident că nu aprobatoare.)

A patra întrebare: ......?

Răspuns: A mea ce? Ocupația mea preferată, exact. Eu nu sunt niciodată ocupată. O ocupație m-ar reține, m-ar face să-mi pierd până și rămășițele unei priviri de ansamblu, de fapt orice privire, mi-e absolut imposibil să mă ocup de ceva în acest mediu plin de activități care ne înconjoară; cu siguranță că ați observat și dumneavoastră activitatea asta dementă a lumii și ați auzit vacarmul ăsta infernal pe care-l produce. Dacă aș putea, aș interzice orice formă de activitate, dar nu pot să mi-o interzic decât mie, numai că pentru mine tentațiile n-au fost mari, nu-mi fac din asta un merit; pentru mine tentațiile astea nu înseamnă nimic, nu vreau să par mai bună decât sunt în realitate, cunosc tentații pe care nici nu îndrăznesc să le exprim, fiecare e expus celor mai puternice tentații, în fața cărora se dă bătut, împotriva cărora luptă în zadar, vă rog, nu în prezența...

Mai bine nu spun nimic. Preferințele mele privind... cum ați spus? Ținuturi, animale, plante? Cărți, muzică, stiluri arhitectonice, pictură? N-am animale preferate, nici țânțari preferați, nici gândaci preferați, nici viermi preferați – oricât aș vrea de mult, nu v-aș putea spune ce fel de păsări sau pești sau animale sălbatice prefer și, în general, mi-ar fi greu să aleg între organic și anorganic.

(Domnul Mühlbauer arată amuzat spre Frances, care intră discret pe ușă, cască, se întinde și sare direct pe masă.

Domnul Mühlbauer trebuie să schimbe banda. Scurtă discuție cu domnul Mühlbauer, care nu știa că am pisici; ați fi putut povesti atâtea lucruri drăguțe despre pisicile dumneavoastră, îmi reproșează domnul Mühlbauer, interviul ar fi căpătat o notă mai personală! Mă uit la ceas și răspund, nervoasă, că pisicile sunt aici mai mult din întâmplare, nu pot să le țin aici, în oraș, oricum pisicile nici nu intră în discuție, cel puțin nu astea, și, pentru că acum și Trollope se strecoară în cameră, le alung pe amândouă, exasperată. Banda pornește.)

A patra întrebare: ......? (A doua oară.)

Răspuns: Cărți? Da, citesc mult, întotdeauna am citit mult. Nu, nu sunt sigură că ne înțelegem. Cel mai mult îmi place să citesc stând pe jos, dar și pe pat, întinsă, nu, are de-a face mai mult cu cititul decât cu cărțile, cu negru pe alb, cu literele, silabele, rândurile, fixațiile-astea inumane, cu semnele, convingerile, cu tot delirul ăsta care emană din oameni și încremenește într-o expresie. Credeți-mă, expresia este un delir, provine din delirul nostru. Are de-a face cu întorsul paginilor, cu goana de la o pagină la alta, cu fuga, să fii complice la un potop de cuvinte absurd, o revărsare coagulată, are de-a face cu josnicia unui ingambament, cu singura frază care ne-asigură viața și cu viața care ne reasigură, la rândul ei, frazele. Cititul e un viciu care poate înlocui toate viciile sau ne poate ajuta pe alocuri să trăim fără ele mai intens, e un adevărat desfrâu, o manie devoratoare. Nu, nu iau droguri, ci cărți, bine-nțeles că am anumite preferințe, multe cărți nu-mi fac bine, pe unele le consum numai dimineața, pe altele numai noaptea, există cărți pe care nu le las din mână, merg cu ele prin casă, mă plimb cu ele din sufragerie în bucătărie, le citesc în picioare pe hol, nu folosesc semne de carte, nu-mi mișc buzele când citesc, am învățat de foarte timpuriu să citesc bine, nu-mi mai amintesc metoda, poate ar trebui să faceți niște cercetări, căci metoda trebuie să fi fost excelentă la școlile noastre primare din provincie, cel puțin atunci când am început eu să citesc.

Da, și eu mi-am dat seama, dar mai târziu, că în alte țări oamenii nu știu să citească, cel puțin nu repede, însă ritmul contează cel mai mult, nu doar puterea de concentrare, mă rog, cine ar vrea să mestece, fără greață, o frază simplă sau complicată și s-o rumege apoi din nou, cu ochii sau cu gura, o propoziție formată numai din subiect și predicat trebuie savurată rapid, tocmai de aceea o propoziție cu multe apoziții trebuie capturată fulgerător, într-un slalom discret al pupilelor, altfel nu se predă, iar o frază trebuie să „se predea“ cititorului. N-aș putea să-mi „croiesc drum“ printr-o carte, căci asta ar fi aproape o ocupație. Există oameni, vă spun, oameni, în acest domeniu al cititului te așteaptă cele mai ciudate surprize... Firește că am o slăbiciune pentru analfabeți, cunosc chiar pe cineva aici care nu citește, nu vrea să citească, nevinovat e mai degrabă cel atins de viciul lecturii, ori nu citești deloc, ori citești cu-adevărat, așa ar trebui...

(Domnul Mühlbauer a șters din greșeală banda. Scuze din partea domnului Mühlbauer. Ar trebui să repet doar câteva propoziții.)

Da, citesc mult, dar șocurile, evenimentele cu efect persistent se reduc la o singură privire aruncată pe o pagină, la o amintire despre cele cinci cuvinte din stânga, jos, de la pagina 27: *Nous allons à l'Esprit*[1]. Sunt cuvinte de pe afișe, nume pe plăcuțele caselor, titluri de cărți necumpărate dintr-o vitrină, un anunț dintr-o revistă, descoperit la dentist, în camera de așteptare, o inscripție pe un monument, pe o piatră funerară, care mi-a sărit în ochi: AICI ODIHNEȘTE. Un nume din cartea de telefon: EUSEBIUS. Imediat ajung la subiect...

Anul trecut am citit de exemplu: „El purta un *menșikov*“ și nu știu de ce, dar am avut pe loc certitudinea că, pornind de la această propoziție, acel om – oricine ar fi fost el – purta sau trebuia să poarte un *menșikov* și că pentru mine era esențial să aflu acest amănunt, făcea parte din viața mea, pentru totdeauna. Ceva tot are să iasă din asta. Ca

---

[1] Mergem în Spirit (fr.). (N. red.)

să ajung la subiect – de fapt vreau să spun că nici zile și nopți de-a rândul nu mi-ar fi de-ajuns ca să vă enumăr toate cărțile care m-au impresionat cel mai mult, nu v-aș putea spune de ce m-au impresionat, în ce loc sau cât timp. Mă veți întreba ce-a rămas din ele, numai că nu e vorba de ce-a rămas! Sunt doar câteva propoziții, câteva cuvinte care se trezesc câteodată în creier și iau cuvântul peste ani: Faima n-are aripi albe. *Avec ma main brûlée, j'écris sur la nature du feu.*[1] *In fuoco l'amor mi mise, in fuoco d'amor mi mise.*[2] *To The Onlie Begetter...*[3]

(Fac semne și mă înroșesc, domnul Mühlbauer trebuie să șteargă imediat, doar asta nu privește pe nimeni, nu m-am gândit, m-am lăsat antrenată în joc, oricum cititorii de ziare din Viena nu înțeleg italiana, majoritatea nu știu nici franceză, mai ales cei tineri, în plus nici n-are legătură cu subiectul. Domnul Mühlbauer stă și el pe gânduri, nici el n-a înțeles până acum bine, nici el nu știe italiană și franceză, dar a fost până acum de două ori în America și n-a auzit niciodată cuvântul *begetter*.)

A cincea întrebare: ......?

Răspuns: Înainte mă compătimeam numai pe mine, mă simțeam nedreptățită, dezmoștenită, în timp, am învățat să-i compătimesc pe cei din alte locuri. Ați înțeles greșit, dragă domnule Mühlbauer! Eu sunt de acord cu acest oraș, cu împrejurimile lui minuscule care-au ieșit de pe scena istoriei.

(Groază jenantă din partea domnului Mühlbauer. Discurs imperturbabil din partea mea.)

S-ar putea spune că aici, servind drept exemplu unei lumi întregi, un imperiu a fost exclus din istorie, cu practicile și tacticile lui ascunse în spatele unor idei, sunt foarte fericită că trăiesc aici, pentru că din acest colț al lumii în care nu se mai întâmplă nimic ești mult mai profund îngrozit să vezi lumea, n-o privești cu aroganță și nici cu mulțumire de sine, fiindcă aici nu locuiești pe o insulă ocrotită, aici la fiecare colț de stradă e declin, totul e declin, cu declinul imperiilor prezente și viitoare în fața ochilor.

---

[1] Cu mâna arsă, scriu despre natura focului (fr.). (N. red.)

[2] Dragostea m-a pus pe jar, m-a aruncat în flăcările ei (it.). (N. red.)

[3] Singurei Născătoare (engl.). (N. red.)

(Groază crescândă din partea domnului Mühlbauer, îmi vine în minte WIENER NACHTAUSGABE, poate că domnul Mühlbauer tremură de frică să nu-și piardă slujba, trebuie să mă gândesc puțin și la domnul Mühlbauer.)

Prefer să spun cum se spunea pe vremuri: Casa Austria, pentru că „o țară“ ar fi pentru mine prea mare, prea spațioasă, prea incomodă, păstrez cuvântul „țară“ pentru unități mai mici. Când privesc din tren pe fereastră, mă gândesc că prin locurile acelea țara e frumoasă. Când se apropie vara, vreau să merg la țară, în Salzkammergut sau Carintia. E simplu de văzut unde ajung oamenii care trăiesc în țări adevărate, câtă răspundere apasă pe conștiința lor, chiar și-atunci când, ca indivizi, n-au nici o legătură cu faptele rușinoase ale țărilor lor zgomotoase și debordante și nici nu profită de sporirea puterii și de rezervele acesteia. Să trăiești într-o singură casă, la un loc cu alții, e deja destul de înfiorător. Dar, dragă domnule Mühlbauer, nici n-am afirmat așa ceva, în momentul în care vorbesc eu nu e vorba de republica aceea care dă nume problemei, oare cine se opune aici unei republici imperceptibile, mici, fără experiență, vătămate, dar nu și vătămătoare? Păi, nici eu și nici dumneavoastră; n-avem motive să ne agităm așa, nici eu, nici dumneavoastră, liniștiți-vă, e mult de când Serbia a primit ultimatum, asta n-a făcut decât să ruineze câteva secole ale unei lumi și așa îndoielnice, s-a trecut demult la dezordinea de zi a lumii noi. Nu, n-aș îndrăzni niciodată să spun că nu există nimic nou sub soare; noul există cu siguranță, există, credeți-mă, domnule Mühlbauer, numai că din colțul ăsta de lume unde nu se mai întâmplă nimic – și e bine așa – trebuie să înduri trecutul și nu interesează pe nimeni că trecutul ăsta nu e nici al dumneavoastră și nici al meu, trebuie să suferi până la capăt, căci ceilalți, în țările lor în care muncesc și fac planuri și acționează, n-au vreme de așa ceva, în țările acelea trăiesc cei cu adevărat demodați, ei sunt adevărații inactuali, căci ei n-au grai, ei sunt cei fără de limbă, cei care conduc în toate timpurile. Am să vă dezvălui un secret teribil: pedeapsa este limba. În ea trebuie să intre toate lucrurile și tot în ea trebuie să dispară – după vina lor și proporțiile acestei vini.

(Semne de epuizare la domnul Mühlbauer. Semne de epuizare la mine.)

A șasea întrebare: ……?

Răspuns: Un rol de mediator? O misiune? Una spirituală? Ați fost vreodată intermediar? E un rol ingrat, cât despre misionarism… Doar s-a văzut peste tot ce-a ieșit din asta, nu vă înțeleg, dar cu siguranță apărați un punct de vedere mai elevat, numai că, dacă acesta există cu-adevărat, atunci el se află la o altitudine prea mare. Prea dureros de mare ca să poată fi apărat – fie și numai pentru un ceas – în aerul acela rarefiat, și cum să-l aperi, cum să *faci* împreună cu alții înaltul când ești silit să cobori cât mai adânc posibil, spiritualul, nu știu dacă mai vreți să mă urmăriți, aveți atât de puțin timp și la fel de puțin spațiu pentru coloana din ziar, e o înjosire permanentă, în care trebuie să cobori, nu să urci sau să ieși în stradă și să te îndrepți către ceilalți, e umilința însăși, restul e interzis, nu pot să pricep cum se-ajunge la asemenea exprimări pompoase. Pe cine poți împovăra cu o misiune și ce s-ar putea rezolva cu ea? E greu de imaginat, pe mine mă copleșește. Când ați spus misiune, poate v-ați referit la administrație sau la arhivare? Am început deja cu palatele, castelele și muzeele, necropola noastră e deja explorată, etichetată, descrisă până în cele mai mici amănunte pe plăcuțe emailate. Mai demult nu știai sigur care e palatul Trautson și care Strozzi, unde se află Spitalul Sfintei Treimi și ce trecut are, dar acum poți pătrunde peste tot fără să știi prea mult, fără ghid, nu mai ai nevoie de recomandări pentru a intra în Palatul Palffy sau în Tractul Leopoldin al reședinței imperiale, administrația ar trebui întărită.

(Tuse jenată a domnului Mühlbauer.)

Bineînțeles că sunt împotriva oricărui fel de administrație, împotriva acestei birocrații la scară mondială, care domină totul, de la oameni și portretele lor la gândacii de Colorado și reproducerile lor, de acest lucru nu vă veți îndoi nici o clipă. Dar în cazul nostru e vorba de altceva, de administrarea cultică a unui imperiu al morților, nu știu de ce ar trebui, dumneavoastră sau eu, să fim mândri de asta, să vrem să atragem atenția lumii prin festivaluri, săptămâni festive, muzicale, ani comemorativi, zile culturale; lumea ar face bine să ne ignore voit, ca să nu se sperie, căci s-ar putea ca în cel mai bun caz să i se deschidă ochii spre ceea ce va veni și, cu cât lucrurile s-ar întâmpla mai în surdină, cu cât groparii noștri ar lucra mai tainic, cu cât totul s-ar petrece mai în taină și s-ar juca până la capăt mai tăinuit și mai pe șoptite, cu atât ar crește, poate, adevărata curiozitate. Misiunea spirituală a Vienei este crematoriul, vedeți, am găsit în cele din urmă o misiune, a fost nevoie doar să fac un ocol ceva mai larg, dar să nu mai vorbim despre asta; aici, în locul său cel mai vulnerabil, secolul a incendiat niște spirite, le-a ars pentru ca ele să acționeze mai târziu, dar mă întreb – și sunt sigură că vă întrebați și dumneavoastră – dacă fiecare acțiune a lor nu provoacă de fapt noi neînțelegeri...

(Schimbarea benzii. Domnul Mühlbauer își golește paharul dintr-o înghițitură.)

A șasea întrebare: ......? (A doua oară. Reluare.)

Răspuns: Dintre toate expresiile posibile, cea mai dragă mi-a fost întotdeauna „Casa Austria“, întrucât am găsit în ea cea mai bună explicație a atașamentului meu. Cred că am locuit în timpuri diferite în această casă, căci îmi amintesc de străzile din Praga și din portul Trieste, visez în cehă, slovenă, bosniacă, am fost mereu acasă în această casă, în care (cu excepția visului, a casei din vis) nu mi-am dorit câtuși de puțin să locuiesc din nou, n-am vrut să ajung în posesia ei, să ridic pretenții asupra ei, căci provinciile Coroanei au trecut în moștenirea mea, iar eu am abdicat și am depus cea mai veche coroană în biserica Am Hof. Închipuiți-vă că, după ultimele două războaie, de fiecare dată noua graniță ar fi trecut prin mijlocul satului Galiția. Galiția, satul de care n-a auzit nimeni în afară de mine, care altora le este absolut indiferent, care nu e vizitat și admirat de nimeni, a ajuns de fiecare dată exact sub linia trasă pe hărțile aliaților, dar de ambele dăți, din motive diferite, a fost lăsat în partea care astăzi se numește Austria, granița se află doar la câțiva kilometri, în munți, iar în vara lui 1945 nu s-a luat, foarte mult timp, nici o decizie, am fost evacuată acolo și mă gândeam mereu: oare ce se va întâmpla cu mine în viitor, mă voi număra printre slovenii din Iugoslavia sau printre carintienii din Austria și regretam că dormisem la orele de slovenă, căci franceza mi se păruse mult mai ușoară, ba chiar și latina mă interesase mai mult. Bineînțeles că Galiția ar fi rămas Galiția, indiferent de steag și prea mult nici n-am fi comentat evenimentul, fiindcă pe noi, în familie, nu ne-au preocupat niciodată extinderile, întotdeauna spuneam că, atunci când o să treacă totul, o să mergem din nou la Lipica, s-o vizităm pe mătușa noastră din Brno, ce-o mai fi cu rudele noastre din Cernăuți, aerul e mai curat în Friuli decât aici, când te faci mare trebuie să mergi la Viena și la Praga, când o să te faci mare...

Ceea ce vreau să spun e că noi am respectat mereu realitățile, calmi și apatici, puțin ne păsa în care țări ajunseseră sau urmau să ajungă anumite localități. Și, cu toate astea, altfel am călătorit la Praga decât la Paris, numai la Viena nu mi-am trăit viața cu adevărat, dar nici nu mi-am pierdut-o, numai la Trieste nu m-am simțit străină, dar acum totul îmi e din ce în ce mai indiferent. Nu trebuie neapărat, dar mi-aș dori odată, cât mai repede, poate anul ăsta, să ajung la Veneția, pe care știu că n-o voi vedea niciodată.

A șaptea întrebare: ......?

Răspuns: Cred că e o neînțelegere, aș putea să reiau și să vă răspund mai precis, cu condiția să nu vă pierdeți răbdarea, iar dacă în final ar mai exista vreo neînțelegere ar fi măcar una nouă. Oricum, ar fi greu să mai agravăm confuzia de până acum, nu ne-ascultă nimeni, acum se pun și în altă parte întrebări și se dau răspunsuri, se discută probleme și mai neobișnuite, sunt comandate de azi pe mâine, inventate și puse în circulație, nu există probleme, doar auzi vorbindu-se despre ele și de aceea vorbești și tu. Și eu am auzit mereu vorbindu-se despre probleme, altfel n-aș avea nici una, am putea să stăm cu mâinile-n sân sau să bem, nu-i așa c-ar fi minunat, domnule Mühlbauer? Dar noaptea, în singurătate, încep monologurile eratice, cele care rămân, căci omul e o ființă obscură, stăpân pe el numai în întuneric, ziua se întoarce la sclavie. Dumneavoastră sunteți acum sclavul meu și m-ați înrobit și pe mine, da, sunteți sclavul acestui ziar, care mai bine nu s-ar chema NACHTAUSGABE[1], ziarul dumneavoastră aservit și sclav, pentru mii și mii de servitori...

(Domnul Mühlbauer apasă pe un buton și oprește banda. Nu l-am auzit spunând: vă mulțumesc pentru interviu. Domnul Mühlbauer, extrem de jenat, ar fi de acord cu o reluare, chiar mâine. Dacă ar fi aici domnișoara Jellinek, aș ști ce să spun, aș avea ceva de rezolvat, aș fi bolnavă sau plecată din oraș. Aș fi reținută peste program, aș avea o întâlnire. Domnul Mühlbauer îmi dă de înțeles că a pierdut întreaga după-amiază, își împachetează mormăind aparatura, după care-și ia rămas-bun, zicând: Sărut-mâna!)

Cu Ivan la telefon:

A, nimic deosebit, doar că am
Ce voce ai, dormeai
Nu, sunt doar epuizată, toată după-amiaza
Ești singură, ceilalți au
Da, s-au dus, de fapt toată după-amiaza
Am încercat toată după-amiaza
Am pierdut toată după-amiaza

---

[1] Literal, „ediția de noapte" (germ.).

Ivan e mai vioi ca mine. Când nu e obosit, debordează de energie, dar când e obosit, atunci e categoric mai obosit decât mine și doar atunci îl înfurie diferența de vârstă, știe că e răutăcios, vrea să fie răutăcios cu mine, azi în mod special.

Dar cum te mai aperi!
De ce te aperi?
Trebuie să ataci, atacă-mă!
Arată-mi mâinile, nu, nu palmele
Doar nu sunt chiromant
Se vede după pielea mâinilor
Văd asta imediat la femei

De data asta eu am câștigat, pentru că la mine nu se vede nimic, nici o cută. Ivan atacă din nou.

Văd deseori pe fața ta
Atunci arătai bătrână
Uneori arăți bătrână rău
Astăzi arăți cu douăzeci de ani mai tânără
Râzi mai mult, citește mai puțin, dormi mai mult, gândește mai puțin
Te îmbătrânește ce faci tu
Și hainele gri și maro te îmbătrânesc
Donează Crucii Roșii hainele astea de doliu
Cine ți-a dat voie să porți haine de moartă?
Sigur că sunt rău, am chef să fiu rău
Imediat o să arăți mai tânără, te satur eu de bătrânețe!

Ivan, care a ațipit puțin, se trezește, mă întorc de la Ecuator, încă impresionată de un eveniment care are loc o dată la un milion de ani.

Ce ai?
Nimic, descopăr.
O să fie ceva frumos!

De cele mai multe ori descopăr câte ceva. Ivan își ține mâna la gură ca să nu-l văd căscând. Trebuie să plece imediat. E douăsprezece fără un sfert. Se apropie miezul nopții.

Tocmai am descoperit cum aș putea schimba lumea!

Ce? Și tu? Societatea, condițiile? Se pare că e un adevărat concurs.

Chiar nu te interesează ce descopăr eu?

Nu azi, căci cu siguranță o să ai parte de-o inspirație nemaipomenită și, în general, nu-i bine să-i deranjezi pe inventatori când lucrează.

Cu atât mai bine, o să descopăr de una singură, dar lasă-mă să descopăr pentru tine.

Pe Ivan nu l-a avertizat nimeni asupra mea. Nu știe cu cine are de-a face, nu știe că frecventează o apariție care poate fi înșelătoare, nu vreau să-l induc în eroare pe Ivan, doar că el nu va remarca niciodată că eu sunt dublă. Eu sunt și creația lui Malina. Ivan rămâne legat de mine fără grija aparenței, substanța mea fizică îi servește drept punct de referință, poate singurul, dar pe mine mă deranjează această substanță și, în timp ce vorbim, trebuie să evit cu orice preț să mă gândesc că într-o oră, către seară sau noaptea târziu vom sta întinși pe pat, unul lângă altul, pentru că pereții s-ar putea preface deodată în sticlă, iar acoperișul ar putea să dispară. Un calm extraordinar mă determină să rămân la început în fața lui Ivan, să tac, să fumez, să vorbesc. Nici un gest, nici un cuvânt n-ar putea trăda ce anume e posibil și dacă devine posibil cu-adevărat. La un moment dat e: Ivan și cu mine. În alt moment e: noi. Apoi iarăși: tu și eu. Două ființe fără nici un plan comun, care nu caută nici coexistența, nici vreun drum care să ducă altundeva, în altă viață, nici ruptura, nici acordul asupra unei limbi predominante. Ne descurcăm fără translatori, eu nu aflu nimic despre Ivan, el nu află nimic de la mine. Nu efectuăm schimburi comerciale de sentimente, nu deținem puteri, nu așteptăm livrări de arme care să ne sprijine și să ne garanteze securitatea. Baza relației e lejeră și bună, iar ceea ce cade pe solul meu dă roade, mă perpetuez mereu prin cuvinte și-l perpetuez și pe Ivan, dau naștere unei rase noi, din contopirea mea cu Ivan vine pe lume ce-a voit Dumnezeu:

Păsări de foc
Azuriți
Văpăi filante
Picături de jad

Stimate domnule Ganz[1],

primul lucru care m-a deranjat la dvs. a fost obiceiul de a vă ridica degetul mic la apariția în public și de-a face anumite remarci care ni s-au părut noi la început, dar nu și mai târziu, când au început să se repete și în prezența altora. Aveați atâta haz. Ceea ce a sfârșit prin a mă deranja și continuă să mă deranjeze este numele dvs. Mă obosește când îl scriu și îmi provoacă dureri de cap imediat ce îl aud. Atunci când trebuie neapărat să mă gândesc la dumneavoastră, vă numesc în sinea mea, intenționat, „domnul Genz“ sau „domnul Gans[2]“, uneori am încercat și cu „Ginz“, dar cea mai bună variantă rămâne tot „domnul Gonz“, întrucât nu deviază prea tare de la numele dvs. adevărat, ci îi adaugă doar o tentă dialectală, făcându-l să sune puțin mai ridicol. Trebuia să vă spun odată acest lucru, căci cuvântul *ganz* e în fiecare zi pe buzele tuturor, inclusiv pe ale mele, și se găsește în orice paragraf din ziare sau din cărți. Din cauza numelui dvs., cu care dați buzna în viața mea, tulburând-o fără limite, ar trebui să-mi iau măsuri mai mari de precauție. Dacă v-ar fi chemat Kopecky sau Wiegele, Ullmann sau Apfelböck, aș fi dus o viață mai liniștită, uitând pentru intervale mai lungi de timp că existați. Chiar dacă v-ați fi numit Meier, Maier, Mayer sau Schmidt, Schmid, Schmitt și v-aș fi auzit numele, tot aș fi putut alege să nu mă gândesc numaidecât la dvs., ci la unul dintre prietenii mei cu numele de Meier sau la câțiva domni Schmidt, oricât de diferit și-ar scrie numele. Aș putea să mă prefac mirată sau plină de zel în public, aș putea să vă confund de-a dreptul, în grabă sau în ardoarea acestor discuții generale și răutăcioase, cu un alt Meier sau cu un alt Schmidt. Curioase idiosincrasii! veți spune. Nu demult, tocmai când mă temeam că trebuie să vă revăd, a apărut moda hainelor metalice, a cămășilor cu lanțuri, a franjurilor ghimpate și a bijuteriilor din sârmă – drept care m-am simțit înarmată pentru orice întâlnire, nu mi-aș fi lăsat dezgolite nici măcar urechile, atârnându-mi de lobi mărăcini grei, în cel mai frumos gri cu putință, care alunecau și-mi provocau dureri amarnice la fiece mișcare a capului, pentru că mie nu mi s-au făcut găuri în urechi la o vârstă fragedă ca mai tuturor fetițelor de la țară, ale căror urechi sunt perforate fără milă din fragedă pruncie. Nu înțeleg de ce numai această vârstă se numește fragedă. În aceste haine de zale aș fi fost invincibilă, atât de bine înarmată, apărându-mi astfel pielea, de a cărei descriere mă veți scuti, căci ați cunoscut-o foarte bine odată...

---

[1] Literal, „tot, întreg“ (germ.).

[2] Literal, „gâscă“ (germ.).

Stimate domn,

n-am putut să vă pronunț niciodată prenumele. Mi-ați reproșat-o deseori. Însă nu din acest motiv îmi displace ideea unei reîntâlniri. Atunci mi-a fost ușor să mă dispensez de ea, date fiind împrejurările, dar nu m-am putut abține să constat că această incapacitate a mea de a rosti unele nume (ajungând chiar să sufăr excesiv din pricina lor) n-are de-a face cu numele concrete, ci mai degrabă cu primul sentiment de neîncredere pe care mi-l inspiră o persoană, sentiment la început nejustificat, dar care în cele din urmă se confirmă invariabil. Se înțelege de ce ați interpretat greșit sentimentul meu de neîncredere instinctivă. Acum, de vreme ce posibilitatea unei reîntâlniri nu e deloc exclusă, iar eu nu știu câteodată cum să fac s-o împiedic pe viață, mă neliniștește un singur gând: că ați putea să-mi spuneți fără probleme „tu“, un „tu“ pe care mi l-ați impus cu forța – știți bine în ce împrejurări – și pe care vi l-am permis, într-un intermezzo memorabil și respingător, din pură slăbiciune, ca să nu vă jignesc, ca să nu vă arăt granițele pe care vi le-am trasat, pe care a trebuit să vi le trasez în sinea mea. E posibil ca, într-un asemenea intermezzo, introducerea unui „tu“ să fie cât se poate de uzuală, numai că acest tu n-ar trebui lăsat să circule după ce totul s-a terminat. Nu vă mai reproșez și amintirile penibile, oribile pe care mi le-ați lăsat. Numai că nerușinarea de care dați dovadă, incapacitatea dvs. totală de a detecta alergia mea la „tu“ și plăcerea de a-i șantaja pe toți cu ajutorul lui mă fac să constat cu groază că nici măcar nu sunteți conștient de acest șantaj – atât de firesc vi se pare. Evident că nu v-ați gândit niciodată la acest „tu“ pe care-l pronunțați cu atâta nonșalanță, după cum nu v-ați întrebat nici de ce pot trece cu vederea cele câteva cadavre pe care le-ați lăsat în urmă, dar nu și acest instrument de tortură continuă alcătuit din vorbe cu „tu“, din gânduri cu „tu“. După ce v-am văzut ultima oară, nu m-am mai putut gândi la dvs. și nici nu v-am mai putut vorbi altfel decât în mod corect, cu „domnule“ și cu „dumneavoastră“, iar de vorbit, în orice caz numai când e neapărată nevoie să spun: l-am cunoscut odată, în treacăt, pe domnul Ganz. Străduința dvs. de a atinge același nivel de politețe ar fi singura rugăminte pe care v-aș adresa-o vreodată.

Viena, ...

Cu cele mai bune gânduri,
o necunoscută

Stimate domnule președinte,

în scrisoarea dvs. mă felicitați, în numele dvs. și al tuturor, cu ocazia zilei mele de naștere. Iertați-mi uimirea! Eu am impresia că, mulțumită părinților mei, această zi face parte din intimitatea a doi oameni pe care nu-i cunoașteți nici dvs. și nici ceilalți. Eu însămi n-am avut niciodată curaj să-mi imaginez zămislirea și nașterea mea. În simpla menționare a datei nașterii, care trebuie să fi fost importantă, dacă nu pentru mine, măcar pentru bieții mei părinți, am văzut întotdeauna violarea unui tabu, expunerea unor dureri străine sau a unor bucurii străine – fapte pe care un om înzestrat cu sensibilitate și gândire le-ar condamna. Poate ar trebui să spun „un om civilizat“, căci o parte din rațiunea și simțirea noastră, partea cea mai denaturată, e legată de civilizație, de civilizarea noastră, din vina căreia am pierdut demult dreptul de-a ne compara chiar și cu cei mai sălbatici dintre primitivi. Dvs., savant eminent, știți mai bine decât mine câtă demnitate dovedesc populațiile primitive – cele care au supraviețuit, care au scăpat de genocid – în tot ce înseamnă naștere, inițiere, procreație și moarte, pe când nouă nu doar aroganța oficială ne răpește ultima fărâmă de pudoare, ci mai ales o mentalitate înrudită, de dinainte de prelucrarea datelor și de chestionare, care a început să acționeze rapid, sigură de triumful ei, în virtutea acelui iluminism care a făcut imense ravagii printre cei necopți și dezorientați. După ce se va elibera de toate tabuurile, omenirea va suferi umilința unei lipse totale de maturitate. Dvs. mă felicitați, iar eu sunt nevoită să-i transmit în gând aceste felicitări unei femei care a murit demult, unei anume Josefine H., trecută ca moașă în certificatul meu de naștere. Ar fi trebuit felicitată atunci pentru dexteritatea ei și pentru nașterea care a decurs perfect. Oricum, am aflat cu ani în urmă că era o zi de vineri (se pare că spre seară) – informație care nu m-a făcut tocmai fericită. Eu evit pe cât posibil să ies vinerea din casă, niciodată nu călătoresc vinerea, vinerea mi se pare singura zi plină de amenințări din întreaga săptămână. Mai sigur e însă că eu am venit pe lume doar cu „jumătate de văl pe față“, nu cunosc termenul medical pentru asta și nici de ce s-a păstrat credința populară că o particularitate sau alta este fie de bun, fie de rău augur pentru un nou-născut. După cum spuneam, eu m-am născut doar cu jumătate de văl pe față, în orice caz mai bine decât fără nici un văl, dar această jumătate m-a făcut foarte gânditoare, eu am fost un copil meditativ, trăsăturile mele cele mai frapante erau că stăteam și meditam ore în șir, fără

să mă mișc. Dar astăzi mă întreb, prea târziu, mult prea târziu, cum a primit săraca mama această veste, destul de obscură, și jumătatea de felicitare pentru jumătatea de văl. Cine să vrea să-și alăpteze copilul, să-l crească plină de încredere, când acesta a venit pe lume doar cu jumătate de văl pe față? Ce-ați face dvs., stimate domnule președinte, cu jumătate de președinție, cu jumătate de omagiu, cu jumătate de considerație, cu jumătate de pălărie, da, ce-ați face cu această jumătate de scrisoare? Scrisoarea mea către dvs. nu poate fi întreagă pentru că mulțumirile mele pentru urările dvs. nu vin decât dintr-o jumătate de inimă. Sunt inacceptabile scrisorile primite, iar scrisorile de răspuns sunt la fel de puțin și pentru nimeni acceptabile –

Viena, ...

O necunoscută

Bucăți de scrisori în coșul de hârtii, amestecate la marea artă cu invitații mototolite la un vernisaj, la o recepție, la o conferință, cu pachete de țigări goale, pline de scrum și de chiștoace. Am îndreptat în grabă indigoul și hârtia din mașina de scris, pentru ca domnișoara Jellinek să nu vadă ce-am făcut eu până-n zori. Dar ea trece numai în fugă pe la mine, pentru că se-ntâlnește cu logodnicul ei ca să vadă de actele pentru căsătorie. Totuși n-a uitat să cumpere două pixuri și iar n-a trecut orele. Întreb: De ce nu vi le-ați notat, pentru Dumnezeu, doar știți cum sunt eu! Și caut într-o geantă și încă într-una, ar trebui să-l rog pe Malina să-mi dea niște bani, să-l sun la Arsenal, dar în cele din urmă s-a ivit și plicul care stătea la vedere, în dicționarul Duden, cu un semn misterios pe el făcut de Malina. El nu uită nimic, niciodată, absolut niciodată nu trebuie să-l rog eu ceva. La momentul potrivit, plicurile stau în bucătărie pentru Lina, pe birou pentru domnișoara Jellinek, în caseta veche din camera mea sunt câteva bancnote pentru tuns și, o dată la câteva luni, niște bancnote mai mari pentru pantofi, lenjerie și rochii. Nu știu niciodată când vor apărea banii, dar atunci când se uzează un palton Malina va fi economisit deja pentru altul nou, înainte să dea frigul. Chiar și-atunci când, uneori, nu mai sunt deloc bani în casă, nu știu cum reușește Malina să rezolve totul mereu, în aceste vremuri scumpe – plătește la timp chiria și de cele mai multe ori și lumina, apa, telefonul și asigurarea auto, de care ar trebui să mă ocup eu. Numai o dată sau de două ori ne-au decuplat telefonul, dar atunci eram plecați într-o călătorie, când bineînțeles că uităm de toate, căci nu vrem să ni se trimită scrisori și facturi în timpul călătoriilor. Spun ușurată: Iar am scăpat cu bine, numai să n-apară de-acum vreo boală, să nu ni se-ntâmple ceva cu dantura! Malina nu-mi poate oferi prea mult, dar preferă să reducă banii de menaj decât să-mi refuze câțiva șilingi pentru anumite lucruri, pentru mine mult mai importante decât proviziile și frigiderul plin. Am și eu banii mei de buzunar – pentru plimbări prin Viena, un sandvici la Trzešniewski, o cafea cu lapte la Sacher, ca să-i trimit, din politețe, un buchet de flori Antoinettei Altenwyl după cina luată împreună, să-i fac cadou Franziskăi Jordan, de ziua ei, MY SIN, să le ofer necunoscuților insistenți, rătăciți sau ratați, mai ales bulgarilor, bilete de tramvai, bani sau îmbrăcăminte. Malina clatină din cap, dar nu spune „nu" decât atunci când înțelege din bâlbâiala mea că „lucrul", „cazul", „problema" au căpătat proporții uriașe, care ne depășesc puterile. Atunci, Malina mă ajută să pronunț acel „nu" care încolțise deja în mine. Încerc să mă retrag în ultimul moment, spunând: Dar n-am putea totuși, dacă-l rugăm de exemplu pe Atti Altenwyl sau dacă-i spun micuței Semmelrock să vorbească ea cu Bertold Rapatz, care e milionar, sau dacă l-ai suna tu pe consilierul Hubalek? În asemenea momente, Malina răspunde hotărât: Nu! Trebuie să finanțez lucrările de reconstrucție a unei școli de fete din Ierusalim, să plătesc modesta sumă de treizeci de mii de șilingi pentru un comitet de refugiați, să fac donații pentru victimele inundațiilor din nordul Germaniei și din România, să particip la campania de ajutorare a victimelor cutremurelor, să finanțez o revoluție în Mexic, la Berlin și La Paz, dar chiar astăzi Martin are nevoie urgentă de o mie de șilingi, până la data de întâi a lunii viitoare, și e un tip de-ncredere, Christina Wantschura trebuie să facă repede rost de bani pentru expoziția soțului ei (nu cumva să afle!), bani pe care urma să-i ia cu împrumut de la mama ei, doar că tocmai acum a reluat cu maică-sa o ceartă mai veche. Trei studenți din Frankfurt n-au cu ce să-și plătească hotelul la Viena, e urgent, dar încă și mai urgent are nevoie Lina de bani ca să-și plătească rata la televizor, pentru toate astea Malina scoate banii și spune „da", în schimb pentru toate catastrofele și pentru acțiunile de amploare Malina spune „nu". Malina nu are nici o teorie, el se conduce doar după principiul „ai sau n-ai". Dacă ar fi după el, am avea mereu destul și niciodată grija banilor, pe care numai eu o aduc în casă, cu bulgarii mei, cu nemții și sud-americanii, cu prietenele, prietenii și cunoștințele mele, cu tot felul de oameni, cu știrile despre lume și despre vreme. Un lucru pe care Malina și Ivan îl au în comun: n-am auzit niciodată ca oamenii să apeleze la vreunul din ei, o asemenea situație pur și simplu nu se ivește, o asemenea idee nici n-ar trece prin minte cuiva, asta înseamnă că eu sunt mai atrăgătoare, le inspir oamenilor mai multă încredere. Numai că Malina spune: Numai ție ți se poate-ntâmpla așa ceva, oameni mai fraieri ca tine sunt greu de găsit. Răspund: E urgent.

Bulgarul mă așteaptă în Café Landtmann, Linei i-a spus că vine direct din Israel și că trebuie neapărat să mă vadă, mă gândesc cine ar putea să-mi transmită salutări, cui i s-ar fi putut întâmpla vreo nenorocire, ce s-o fi întâmplat cu Harry Goldmann, pe care nu l-am mai zărit de mult prin Viena, sper că n-are legătură cu situația internațională, că nu se mai constituie vreun comitet nou, sper că nu trebuie plătite câteva milioane, sper că nu trebuie să iau în mână vreo sapă sau vreo lopată, de când ne-au pus atunci, la Klagenfurt, pe mine și pe Wilma la zid și-au vrut să ne împuște, nu mai suport să văd sape sau lopeți și, de când cu acel război, acel film sau acel carnaval, nu pot să mai aud nici împușcături. Sper să fie doar felicitări. Bineînțeles că lucrurile se derulează altfel și, spre norocul meu, am gripă și febră 37,8, deci e imposibil să mă avânt în acțiuni noi. Nu mai suport să fiu la fața locului, dar cum să spun oare că locul meu e pe Ungargasse, în țara mea din Ungargasse, pe care trebuie s-o păstrez, s-o întăresc, singura mea țară pe care trebuie s-o păzesc, pe care-o apăr, pentru care tremur, mă lupt, sunt pregătită să mor, o țin strâns în mâinile mele muritoare, o-mbrățișez aici, trăgându-mi sufletul în fața cafenelei Landtmann, țara mea, amenințată de răzbunarea tuturor țărilor. Domnul Franz mă întâmpină încă de la intrare, își rotește privirea nesigură prin cafeneaua arhiplină, dar eu trec pe lângă el, salutând scurt, și fac o tură printre mese, căci eu n-am nevoie de masă, un domn sosit din Israel mă așteaptă deja de-o jumătate de oră, e urgent. Un domn ține în mână o revistă germană, DER SPIEGEL, cu coperta îndreptată spre ușă, deschisă în așa fel încât să-ți atragă atenția, dar eu stabilisem cu domnul meu că am părul blond și port un pardesiu albastru de primăvară, deși n-a venit încă primăvara, chiar dacă vremea se schimbă de la o zi la alta. Domnul cu revista ridică o mână, dar nu se ridică de la masă, și, întrucât nimeni altcineva nu mă mai caută din priviri, acesta ar putea foarte bine să fie cazul meu urgent. Într-adevăr el este, vorbește în șoaptă, într-o germană greu de înțeles, eu îl întreb de prietenii mei din Tel Aviv, Haifa, Ierusalim, dar bărbatul nu cunoaște nici unul din prietenii mei, nu-i originar din Israel, dar a fost acum câteva săptămâni acolo, e de mult timp pe drum. Comand de la domnul Adolf o cafea mare cu lapte, nu pun nici un fel de întrebări: Ce vreți de la mine, cine sunteți? Cum mi-ați aflat adresa? Cu ce ocazie la Viena? Bărbatul spune în șoaptă: Sunt din Bulgaria. Am găsit numele dumneavoastră în cartea de telefon, era ultima mea speranță. Capitala Bulgariei trebuie să fie Sofia, dar bărbatul nu e din Sofia, înțeleg foarte bine că nu orice bulgar locuiește la Sofia, dar eu nu știu prea multe despre Bulgaria, doar că oamenii de-acolo sunt foarte longevivi datorită iaurtului, totuși bulgarul meu nu e nici foarte bătrân, nici foarte tânăr, are fața ștearsă, tremură tot timpul, se foiește pe scaun, își atinge mereu picioarele cu mâna. Scoate dintr-o mapă niște tăieturi din ziare, toate din ziare germane, o pagină întreagă din DER SPIEGEL, îmi face semn că trebuie neapărat să le citesc, aici și acum, imediat, toate scriu despre o boală, *Morbus Buerger*, bulgarul bea o cafea neagră mică, eu amestec în tăcere cu lingurița în cafeaua mea, citesc rapid tot ce s-a scris despre *Morbus Buerger*, informații, bineînțeles, laice, totuși această boală trebuie să fie una foarte rară și cu totul neobișnuită, îmi ridic privirea întrebător, nu-mi dau seama de ce i-ar interesa pe bulgari în mod special *Morbus Buerger*. Bulgarul își îndepărtează puțin scaunul de masă, lăsând să i se vadă picioarele, el e cel care suferă de morb. O emoție, o durere năucitoare mă izbesc în moalele capului, nu visez, de data asta bulgarului i-a reușit lovitura, oare ce caut eu în Café Landtmann cu acest bărbat și cu această maladie stranie, ce-ar face Malina în locul meu, oare ce-ar face Malina? Bulgarul își păstrează calmul și spune că ar trebui să i se amputeze de urgență ambele picioare, numai că i s-au terminat banii la Viena și trebuie să ajungă la Itzehoe, unde se află specialiștii în *Morbus*. Fumez, tac și aștept, am doar douăzeci de șilingi la mine, e trecut de ora cinci, banca s-a închis, a venit *Morbus*. De la masa vecină, profesorul Mahler strigă, la limita unei explozii de mânie: Nota! Domnul Franz răspunde prietenos: Vin imediat! Și aleargă, iar eu alerg după el. Trebuie să dau un telefon. Domnul Franz spune: S-a-ntâmplat ceva, scumpă doamnă, scumpă doamnă, nu-mi place cum arătați, un pahar cu apă, Peppi, dar *presto*[1], pentru doamna! În vestiar, scotocesc degeaba în poșetă după agenda cu numere de telefon, caut în cartea de telefon numărul agenției mele de turism, picolo, micul Peppi, îmi aduce un pahar cu apă, scotocesc iarăși în poșetă și găsesc o pastilă pe care nervozitatea mă împiedică s-o rup în două, o vâr, așadar, întreagă în gură, beau apă după ea, dar îmi rămâne-n gât, Peppi strigă: Isuse Cristoase, scumpă doamnă, tușiți, așa, să-l chem mai bine pe domnul Franz...? În cele din urmă am găsit numărul, sun, aștept, beau apă, mi se face legătura, mi se face legătura mai departe, domnul Suchy e încă la birou. Domnul Suchy repetă cu vocea lui pedantă și nazală: Din partea scumpei doamne va veni un domn străin, bilet de clasa I până la Itzehoe, numai dus, o mie de șilingi, banii în mână, nici o grabă, o rezolvăm noi, plăcerea e de partea mea, nici o grijă, scumpă doamnă, sărut mâna!

---

[1] Repede (it.). (N. red.)

Mai zăbovesc puțin în vestiar, fumez, domnul Franz trece în fugă pe lângă mine, cu poalele de la frac fâlfâind, îmi aruncă o privire afectuoasă, îi fac un semn amabil cu mâna, trebuie să fumez și să aștept. După câteva minute mă întorc la masa lui *Morbus*. Îl rog pe bulgar să meargă imediat la agenția mea de turism, trenul pleacă în trei ore, un anume domn Suchy va aranja totul. Strig: Nota, vă rog! Profesorul Mahler, pe care-l salut stânjenită, în semn de mulțumire că m-a recunoscut, strigă și mai tare: Nota, vă rog! Domnul Franz trece-n fugă pe lângă noi, strigându-ne: Vin imediat! Pun douăzeci de șilingi pe masă și-i fac semn bulgarului că nota e plătită. Ce-ar trebui să-i urez nu știu, dar îi spun: Călătorie plăcută!

Ivan: Iar te-ai lăsat dusă de nas.

Ivan, te rog!

Malina: Uite cum recidivează, o mie de șilingi, bani de drum! Răspund: Nu se poate să fii așa de meschin, stai să-ți explic mai pe larg, e un morb îngrozitor.

Malina răspunde cu indulgență: Nu mă-ndoiesc nici o clipă, domnul Suchy m-a sunat deja, bulgarul tău chiar a trecut pe-acolo. Vezi, spun eu, ar fi foarte bine dacă n-ar suferi de nici un morb și n-ar trebui să-i amputeze ambele picioare, dar dacă are într-adevăr morbul ăsta, atunci chiar că trebuie să plătim. Malina conchide: Nu-ți face griji, o scot eu la capăt.

Azi n-aș mai fi putut să rezist nici măcar o oră-n plus cu leprosul în Café Raimund, îmi venea să mă ridic dintr-un salt și să mă spăl imediat pe mâini, nu ca să evit contaminarea, ci toată știința despre lepră care m-a atins la o simplă strângere de mână, acasă am vrut să-mi clătesc ochii cu apă borică, ca să-i liniștesc după ce-au văzut chipul mâncat de boală. Ca să prind singurul zbor de anul ăsta, dus-întors, două zile la München, pentru că nu pot să stau mult timp departe de Ungargasse, am comandat un taxi, remarcând prea târziu, când demarasem deja, că șoferul n-avea nas, căci la urcare am spus pe un ton prea ușuratic: La Schwechat, la aeroport! și-am remarcat abia când șoferul s-a întors să mă întrebe dacă poate fuma în mașină, am mers așa, fără nas, până la Schwechat și acolo am coborât cu geamantanul. Dar în hol m-am răzgândit și am anulat zborul, întorcându-mă acasă cu alt taxi. Tare s-a mai mirat Malina, seara, să mă găsească acasă, când eu ar fi trebuit să fiu la München. N-am mai putut să zbor, n-a fost semn bun, nici avionul n-a mai ajuns atunci la München, ci la Nürnberg, cu întârziere și defecțiuni la trenul de aterizare. Nu-mi dau seama de ce-mi tot taie calea asemenea indivizi care vor mereu câte ceva de la mine. Astăzi au apărut doi francezi, ale căror nume nu le-am înțeles, cu o recomandare și au rămas în casa mea până la două noaptea, fără nici un motiv, nu știu de ce-ți intră, așa, oameni străini în casă și rămân ore-n șir, de ce-și ascund intențiile. Poate n-au nici un fel de intenții și totuși nu pleacă, iar eu nu pot să vorbesc la telefon. În momente din astea sunt fericită că Frances și Trollope mai rămân o vreme lângă mine, căci ele sunt abonatele mele la masă și-mi dau posibilitatea să ies jumătate de oră din cameră, pentru că trebuie să le dau Kitkat și bucățele de plămân proaspăt, după care încep să se rotească țanțoșe prin cameră, ca să-ndrepte asupra lor conversația cu străinii, înțelegând ce importantă e prezența lor pentru mine.

Cel târziu într-o lună se va termina, bineînțeles, și cu pisicile, se vor întoarce pe Hohe Warte sau vor fi duse la țară, Frances va crește prea repede și va deveni mamă, apoi va trebui sterilizată, Ivan a fost de aceeași părere cu mine, când am vorbit cu el despre soarta lui Frances, el e mai degrabă pentru decât împotrivă, iar eu nu i-am dat de înțeles că nu vreau să văd cum crește Frances, cum intră în călduri, vreau să rămână mică, să n-aibă pui, de fapt vreau ca totul să rămână așa cum e și nici Ivan să nu îmbătrânească în următoarele luni. Nu pot să-i spun asta nici domnului Kopecky, care știe totul despre pisici, pentru că a avut odată douăzeci și cinci și mai are și-acum patru, care știe totul despre maimuțele Rif și despre formațiile de șobolani cu obiceiurile lor fascinante, numai că eu nu pot să mă concentrez și nu rețin mai nimic din istoriile amuzante pe care le deapănă el despre toate pisicile pe care le-a avut, despre gelozia unui exemplar siamez, Rose de Istanbul, despre sinuciderea Aurorei, pisica lui persană preferată, care, nici până acum nu-i vine să creadă, s-a aruncat de la balcon. Frances nu e nici siameză, nici persană, nu e de nici o rasă, e doar o pisică de curte din Europa Centrală, cetățenie vieneză, cu blana în dungi foarte fine, iar Trollope, fratele ei, are blana albă cu pete negre, e un flegmatic adevărat, extrem de liniștit, nu scâncește niciodată ca Frances, un motan care toarce cuminte, sare lângă mine pe pat, mi se urcă pe spate când citesc, își întinde capul pe umărul meu și se uită în carte împreună cu mine. Lui Frances și lui Trollope le place să citească numai cu mine. Când le alung, sar pe rafturile bibliotecii, se ascund în spatele cărților și muncesc acolo din greu o vreme, până ce câteva cărți alunecă și se prăvălesc pe parchet. Atunci aflu unde s-au ascuns ca să-și facă de cap. A venit timpul ca Béla și András să-și recupereze pisicile sau ca mama lui Ivan să le ducă la țară. I-am spus domnului Kopecky că le țin la mine temporar, până când niște prieteni de-ai mei, nu i-am spus care, se vor fi întors din voiaj. Pe Malina îl rog să mai aibă puțină răbdare, nu c-ar avea ceva cu pisicile, numai că el nu suportă prea multă vreme în locuința noastră pisici care să-mprăștie hârtiile, să-i facă ordine pe birou și să răstoarne când te-aștepți mai puțin cărțile din bibliotecă. Mai nou îi miroase a pipi de pisică peste tot în casă, eu m-am obișnuit, dar Lina s-a aliat cu Malina și mi-a dat un ultimatum: ea sau pisicile.

Malina spune: Asta a fost încă una din ideile tale geniale, n-o să le-nveți niciodată cu lada cu nisip, nici nu te iau în serios, mai bine-ți iei o pisică de mare sau un canar sau un papagal, de fapt nu, mai bine nu, că fac gălăgie! Malina nu arată nici un pic de înțelegere pentru pisicile zvăpăiate ale celor doi copii, Malina se gândește doar la propria lui liniște, nu le găsește nici drăgălașe, nici amuzante, nici jucăușe. Dar atunci când eu mai uit să hrănesc aceste pisici drăgălașe, Malina-și aduce aminte, ca și cum ar fi făcut-o dintotdeauna, el nu uită niciodată. Așa e Malina și așa sunt eu, din păcate.

Astăzi Lina revine la vechea problemă cu rearanjarea apartamentului, despre care vorbesc de un an, nu a apartamentului, firește, ci a celor trei piese de mobilier – și, înainte să spună că ar fi timpul să facem ceva în acest scop, spun pe un ton ușuratic: Altădată, chemam și doi bărbați să ne-ajute! Lina pufnește: Bărbați, la ce ne trebuie bărbați, scumpă doamnă?! Ea împinsese deja biroul cu vreo cinci centimetri, apuc și eu de el, la urma urmei e biroul meu, care nu se clatină, nu se clintește, ba chiar pare să fie mai greu decât o mie de metri cubi de lemn de stejar. Îi sugerez Linei să golim mai întâi sertarele ca să nu mai fie așa de greu, murmur: N-ați putea, cu ocazia asta, ocazia asta unică, să faceți în sertare puțină, nu, n-am zis nimic... Mă uit cu evlavie la praful neșters de câțiva ani. Astăzi nu e momentul să-i fac observație Linei, căci sigur ar spune că în fiecare săptămână „trece pe-acolo“ cu cârpa. Lina gâfâie îngrozitor: Doamnă, cu tot respectul, dar șandramaua asta are ceva greutate!

Eu: Lina, eu zic să chemăm chiar acum doi bărbați, le dăm fiecăruia câte-o bere și zece șilingi și cu asta basta. Căci Lina trebuie să remarce cât țin eu la ea și că pun atâta preț pe forța ei fizică, încât aș fi-n stare să plătesc mai multe beri mai multor bărbați, atât de indispensabilă ne e, mie și lui Malina. Nici unul din noi nu vrea ca Lina să-și rupă ceva sau să facă infarct, nu-i nevoie să transporte ea dulapuri și lăzi. Nu eu, Lina e cea mai puternică, ridicăm împreună biroul și-l ducem în cealaltă cameră, chiar dacă optzeci la sută din greutate se lasă în partea Linei. Totuși astăzi sunt supărată pe Lina, căci Lina nu mă lasă să fac cum vreau eu, de fapt Lina nu mă lasă niciodată cum vreau eu, iar acum e și geloasă pe bărbații pe care voiam să-i plătesc cu douăzeci de șilingi, „bani aruncați pe fereastră“, zice Lina. Iarăși n-am făcut nimic. Lina și cu mine depindem în mod fatal una de alta, chiar dacă ea nu acceptă lăfăiala cu bărbații și berea, nici pentru ea și nici pentru mine, chiar dacă numai ea are voie să mă critice cu voce tare, dar eu tot o critic, nu cu voce tare, ci în secret. De aceea visez la ziua în care nimeni nu va mai depinde de nimeni, în care voi locui de una singură într-un apartament, în care Lina va fi înlocuită de câteva aparate, în care o singură apăsare pe buton va fi suficientă pentru a ridica și muta un birou, un fleac. Nimeni nu va mai trebui să mulțumească nimănui, să ajute pe altcineva și să-i poarte pică pe-ascuns. Nimeni nu va mai fi avantajat sau dezavantajat. Dar iată-mă în fața aparatelor electrice, pe care Lina mă sfătuiește o dată pe an să nu le cumpăr, dar pe care astăzi, dimpotrivă, mă sfătuiește să le cumpăr. Ea e de părere că în ziua de azi nu se mai poate trăi fără o râșniță electrică de cafea sau fără un storcător electric de fructe. Numai că eu beau rar cafea, iar pentru sucul de portocale al lui Malina îmi ajung propriile forțe. Am aspirator și frigider, dar Lina vrea să vadă, măcar o dată pe an, apartamentul transformat într-o fabrică plină de mașini, de aceea subliniază încă o dată: Toată lumea are din astea în ziua de azi, toți oamenii care se respectă!

Va veni odată ziua aceea în care oamenii vor avea ochi negri-aurii, vor vedea frumusețea, vor fi eliberați de orice murdărie și de orice povară, se vor înălța în văzduh, vor merge pe sub apă, vor uita de toate bătăturile și necazurile. Va veni odată ziua când vor fi liberi, toți oamenii vor fi liberi, chiar și de libertatea pe care-au crezut că o au. Va veni o libertate și mai mare, peste măsură, va fi pentru viața întreagă...

Nici în Café Heumarkt nu mi-a trecut supărarea pe Lina, deoarece ea e singura martoră periculoasă a unora dintre gândurile mele, ea îmi aude câteodată propozițiile spuse la

telefon, pe care le consideră o pură erezie, și atunci se simte îndreptățită să mă împingă pe fereastră, să mă trimită la ghilotină, la garotă sau pe rug. Nu reușesc să descopăr taina din spatele unui asemenea comportament, dacă e din cauză că umblu dimineața prin casă, frântă de oboseală, și nu știu ce trebuie să cumpăr, Ata sau Imi, dacă e pentru că nu socotesc exact și nu controlez calculele făcute de ea cu mare sârguință sau dacă nu cumva e vorba de propriile mele propoziții și de faptul că-mi ghicește gândurile care-i dau dreptul să mă trimită la moarte.

Va veni ziua când oamenii vor descoperi din nou savanele și stepele, se vor revărsa în valuri și vor pune capăt sclaviei, animalele vor păși în bătaia soarelui spre oamenii care vor fi liberi, vor trăi cu toții în armonie, broaștele țestoase uriașe, elefanții, bizonii, regii junglei și ai deșertului vor încheia o înțelegere cu oamenii eliberați, vor bea din aceeași apă, vor respira același aer pur, nu se vor sfâșia, va fi începutul, va fi începutul întregii vieți...

Strig: Nota, vă rog! Domnul Karl strigă vesel: Vin imediat! și dispare. Sunt prea nedreaptă, mototolesc șervețelul pe care am notat câteva frânturi de frază, hârtia subțire se îmbibă de cafeaua vărsată pe tavă. Vreau imediat acasă, vreau pe Ungargasse, o s-o iert pe Lina, iar Lina o să mă ierte și ea. O să-mi facă un suc de portocale și o cafea. Nu trebuie să fie o viață întreagă. Este viața întreagă.

Sunt sigură că după-amiază pot trece liniștită prin fața numărului 9, în orice caz pe partea cealaltă a trotuarului. Sunt tot atât de sigură că pot să mă și opresc o clipă, deoarece doamna Agnes face de dimineață curat în locuința lui Ivan, după care se mută mai departe, la alți doi domni singuri. Nici cei doi administratori ai casei în care stă Ivan, soț și soție, nu ies dimineața pe stradă, ei nu obișnuiesc să facă schimb de informații cu domnul și cu doamna Breitner de la numărul 6, numai pe doamna Agnes o mai văd din când în când prin fața casei mele, absorbită de discuții confidențiale cu doamna Breitner. De data asta, în fața numărului 9 se află mașina lui Ivan, parcată deloc întâmplător, cum sunt înclinată să cred mai întâi, pentru că în momentul de față Ivan iese din casă și se îndreaptă spre mașină, mă grăbesc să-l evit, numai că Ivan, cu ochii lui ageri, m-a și zărit, îmi face semn cu mâna și mă strigă, traversez în grabă, radiind de bucurie, oare ce face aici, la ora asta, în loc să fie la birou, dar fericirea piere în momentul în care văd că pe scaunul din față, unde am stat eu de-atâtea ori, sunt acum, înghesuite unul într-altul, două mici personaje, care-și ridică deodată capetele. Ivan spune: El e Béla, el e András, salutați-o frumos pe doamna! Dar *gyerekek*, cum se numesc acești copii laolaltă, nu salută, nu-mi răspund când îi întreb nedumerită dacă știu germană, încep să râdă și să șușotească între ei, nu înțeleg o iotă din ce spun, așadar ei sunt copiii lui Ivan, pe care mi-am dorit să-i cunosc, despre care știu destul de multe, cum ar fi că Béla e cel mai mare și e deja la școală, vorbesc stingherită cu Ivan și nu mai știu ce aveam de gând, unde voiam să ajung, a, ba da, la Automag, pe Ungargasse, mai sus, să văd dacă mi-au gresat mașina, iar dacă nu e gata o să iau un taxi și o să mă duc în circumscripția XIX, să-i fac o vizită unei prietene care s-a îmbolnăvit. Ivan spune: Dar e-n drumul nostru, te putem lua cu noi, te luăm cu noi! Ivan n-a spus: Te iau cu mine. Le spune copiilor ceva în ungurește, se duce pe partea cealaltă a mașinii, îi scoate afară, deschide portiera din spate și-i împinge înăuntru. Nu știu, dar parcă n-aș vrea chiar acum, vreau s-ajung la Automag sau să iau un taxi. Cum să-l fac pe Ivan să înțeleagă că e prea brusc pentru mine? El spune: Așa, poți să urci acum! În mașină îl las pe Ivan să vorbească, din când în când mă uit în spate, trebuie să găsesc ceva cu care să-ncep, nu sunt pregătită. Nu-l voi întreba pe Béla în ce clasă e, la ce școală, nu-i voi întreba pe copii ce mai fac, ce le place mai mult și mai mult, ce fel de jocuri joacă și dacă le place înghețata. Nici nu se pune problema. Copiii îl întrerup pe Ivan la fiecare câteva minute: Ai văzut? Uite-o trăsură! Un coșar! Te-ai gândit la tenișí? Uite-un Alfa Romeo! Are număr de Salzburg, zău! Zi-mi și mie, ăsta-i american? Ivan îmi povestește ce după-amiază grea a avut la birou, se întrerupe din când în când ca să dea răspunsuri rapide și precise în spate, îmi povestește despre „prea puțin timp“, despre greutăți, că tocmai azi a trebuit să-i ducă pe copii la stomatolog. Doctorul Heer i-a scos lui Béla un dinte, lui András i-a pus două plombe mici. Privesc în spate, Béla deschide gura mai mult decât e nevoie, cu o grimasă, András vrea să-l imite, numai că începe să râdă, acum e momentul, nu-i întreb dacă i-a durut, dacă domnul Heer e un dentist de treabă, ci deschid și eu gura și spun: Mie mi-a scos o măsea de minte, eu am măsele de minte, voi n-aveți! Béla strigă: Minte!

Seara îi spun lui Ivan: Nu-ți seamănă deloc copiii, poate Béla s-aducă puțin cu tine, dacă n-ar avea păr castaniu și zburlit și ochi deschiși la culoare ți-ar semăna și mai mult! Cred că Ivan și-a dat seama că mi-a fost teamă de copii, căci râde și spune: Chiar așa de rău a fost? Te-ai purtat cum trebuie, nu, nu-mi seamănă, nici lor nu le place când vine cineva la ei și le pune întrebări obișnuite, se prind imediat. Îi propun pe loc: Dacă mergeți sâmbătă la film, aș putea să vin cu voi, dacă nu vă deranjează, mi-ar plăcea să mai văd și eu un film, acum rulează la Apollo filmul DEȘERTUL VIU. Ivan spune: L-am văzut duminica trecută. Nu mi-e clar dacă Ivan mă va lua cu el altă dată, dacă filmul a fost doar un pretext, dacă-i voi mai vedea pe copii sau dacă Ivan vrea să păstreze cele două lumi ale sale – în caz că ele n-ar mai fi lumi – separate pentru totdeauna. Începem partida de șah, deci nu mai suntem nevoiți să vorbim, nu progresăm deloc, Ivan atacă, eu sunt în apărare. Atacul lui Ivan se oprește, e cea mai lungă și mai tăcută partidă de până acum, Ivan nu mă ajută nici măcar o dată, azi nu terminăm partida. Ivan a băut mai mult whisky decât de obicei, se ridică obosit, mormăind niște înjurături de-ale lui, face câțiva pași prin cameră și continuă să bea în picioare, nu mai are nici un chef, a avut o zi grea, nici mat și nici măcar remiză. Ivan vrea imediat acasă, la culcare, zice că mai lent nu puteam să joc, l-am obosit, dar și lui i-a lipsit inspirația. Noapte bună!

S-a întors Malina, mă găsește în sufragerie, cu tabla de șah în față, n-am apucat să duc paharele în bucătărie. Malina, care n-avea de unde să știe unde am stat eu, căci m-a găsit legănându-mă pe balansoarul de lângă lampă, cu o carte în mână, RED STAR OVER CHINA, se apleacă peste tabla de șah, fluieră ușor și spune: Ai fi luat bătaie, fără doar și poate! Te rog, ce-nseamnă asta, „fără doar și poate“, poate n-aș fi pierdut. Dar Malina cântărește și calculează mutările. De unde știe el că eu am jucat cu negrele – căci negrele ar fi pierdut în final, după socoteala lui. Malina pune mâna pe paharul meu de whisky. De unde știe el că e paharul meu și nu paharul pe care Ivan l-a lăsat pe jumătate plin, dar el nu bea niciodată din paharul lui Ivan, nu atinge nimic din ceea ce tocmai a atins sau a folosit Ivan, cum ar fi farfuria cu măsline sau migdale sărate. Își stinge țigara în scrumiera mea și nu în cealaltă, care a fost în seara asta la Ivan. Mi-e imposibil să ajung la o concluzie.

Am părăsit China în momentul în care trupele inamice porneau în marș forțat, unele din sud-est, altele din nord. Lin Piao a convocat pe loc o conferință militară.

Ivan și cu mine: lumea convergentă.

Malina și cu mine, pentru că suntem unul: lumea divergentă.

Niciodată nu mi s-a întâmplat să am atât de puțină nevoie de Malina, până și el știe din ce în ce mai puțin ce-i de făcut cu mine, dar dacă n-ar fi venit acasă la timp, să mă găsească prinsă între marșul chinezesc și gândurile despre cei doi copii care nu seamănă cu Ivan, m-aș fi reîntors la obiceiurile mele proaste: să scriu scrisori cu sutele, să beau, să distrug, să nutresc gânduri distructive, să distrug tot, să distrug până la capăt, n-aș mai fi rămas în țara mea, în care am ajuns, n-aș fi putut-o păstra, ci aș fi alunecat în derivă, părăsind-o. Chiar când Malina tace, e mai bine decât să tac de una singură, iar asta îmi prinde bine mai târziu cu Ivan, când sunt uluită, când nu mă pot regăsi, căci Malina se află tot timpul aici, pentru mine, până și în clipele cele mai negre știu că nu-l voi pierde niciodată pe Malina – chiar de-ar fi să mă pierd pe mine însămi!

Lui Malina îi spun „tu“ și lui Ivan îi spun tot „tu“, dar aceste două feluri de „tu“ diferă printr-o nuanță insesizabilă, imponderabilă. Am renunțat din capul locului, față de amândoi, la pronumele „dumneavoastră“, pe care, în rest, îl folosesc mereu. Pe Ivan l-am recunoscut imediat și n-a mai fost vreme să mă apropii de el făcând conversație, căci îi fusesem încredințată lui, îi *revenisem*, înainte de orice cuvânt. La Malina m-am gândit, în schimb, atât de mulți ani, aveam atâta nevoie de el, încât viața cu el, începută într-o bună zi, n-a făcut decât să confirme ceea ce trebuia să se petreacă mai demult și a fost împiedicat deseori, fie de alți oameni, fie de anumite gesturi și decizii greșite. Acel „tu“ pe care i-l rezerv lui Malina este precis și adaptat conversațiilor și disputelor dintre noi. Cel destinat lui Ivan este imprecis, el poate prinde culoare, poate fi obscur sau clar, poate deveni fragil, calm sau timid, gama expresiilor lui e nelimitată, poate fi pronunțat de unul singur, la intervale mari de timp, dar și în mod repetat, ca sunetul unei sirene, de fiecare dată mai atrăgător, dar niciodată cu acea intonație, cu acea putere de expresie pe care o aud înlăuntrul meu atunci când nu sunt în stare să deschid gura în fața lui Ivan. Poate nu în fața lui, dar în mine voi face ca acest „tu“ să atingă, într-o bună zi, perfecțiunea. Va fi perfect.

În rest, mă adresez aproape tuturor celorlalți cu „dumneavoastră“, fapt ce vine atât dintr-o nevoie absolută, cât și din prudență, dar eu dispun de cel puțin două tipuri de „dumneavoastră“. Unul e pentru majoritate, celălalt, destul de periculos și cu un instrumentar complex, pe care nu l-aș putea adresa niciodată lui Malina și nici lui Ivan, e destinat acelor bărbați care ar putea exista în viața mea dacă n-ar exista Ivan. Din cauza lui Ivan, aceste două feluri neliniștitoare de „dumneavoastră“ sunt o evaziune care mă include. E un „dumneavoastră“ greu de descris, uneori înțeles, destul de rar, dar înțeles tocmai în virtutea unei tensiuni pe care un „tu“ amical n-ar putea-o produce niciodată. Bineînțeles că spun la foarte multă lume „tu“, căci mulți mi-au fost colegi de școală, de facultate, de serviciu, dar asta nu înseamnă nimic. Poate că acest „dumneavoastră“ al meu aduce cu cel folosit de Fanny Goldmann, care, conform zvonurilor, li se adresa invariabil cu „dumneavoastră“ tuturor amanților ei. Normal că și celorlalți bărbați, care n-aveau cum să-i devină amanți, le spunea tot „dumneavoastră“, chiar se zice că ar fi iubit un bărbat căruia i-a adresat cel mai frumos „dumneavoastră“ al ei. Femei ca Goldmann, despre care se vorbește neîncetat, nu contribuie cu nimic la apariția acestor zvonuri, dar nici nu li se opun, drept care într-o bună zi începe să circule prin oraș câte-o poveste: Dar unde trăiți, în lună ? Cum, nu știați ? Cu acest „dumneavoastră“ inimitabil a reușit să-și atragă cele mai mari iubiri, și n-au fost puține la număr ! Până și Malina, care nu vorbește niciodată despre nimeni, îmi spune că azi a cunoscut-o pe Fanny Goldmann, era și ea invitată la familia Jordan, și nu se poate abține să adauge : N-am auzit niciodată o femeie care să pronunțe atât de frumos „dumneavoastră“.

Dar nu mă interesează ce crede Malina despre Fanny Goldmann, doar n-o să facă niciodată comparații, pentru că, în cele din urmă, femeia asta a luat lecții de dicție, în timp ce eu nu stăpânesc tehnica respirației abdominale și n-am învățat să modulez cuvintele ad-hoc și nici să speculez efectul pauzelor intenționate. Despre ce să vorbesc acum cu Malina, în angoasa mea, când se apropie ora de culcare, cu ce să-ncep, eu care azi doar am făcut cunoștință cu doi copii, ceea ce, iarăși, nu intră în sfera de interes a lui Malina. Ceea ce se întâmplă în rest, povestioarele mele, cum le numește el, nu poate să devină niciodată subiect de conversație. Evenimentele mondene nu trebuie comentate, cel puțin nu în fața lui Malina, doar nu suntem la cârciumă. Am voie să vorbesc numai despre ceea ce mă înconjoară, mă încercuiește. Se poate vorbi de o expropriere intelectuală ? Dacă da, deține expropriatul vreun drept asupra dificultăților supreme ale gândirii ? Mai merită efortul ?

Am voie să pun cele mai imposibile întrebări. Cine a inventat scrierea ? Ce este scrierea ? E scrierea o proprietate intelectuală ? Cine a fost primul care a favorizat exproprierea ? *Allons-nous à l'Esprit ?*[1] Aparținem unei rase inferioare ? Ar trebui să ne implicăm în viața politică, să nu mai facem nimic și să fim brutali ? Ne aflăm în declin ? Malina s-a ridicat și mi-a golit paharul. Îmi voi odihni întrebările într-o beție profundă. Mă voi închina fiarelor noaptea, voi pângări cele mai sfinte icoane, mă voi lua după toate minciunile, în vis mă voi preface într-o fiară și, asemenea unei fiare, mă voi lăsa ucisă.

Ceva îmi zvâcnește în cap în timp ce adorm, fulgeră, împrăștie scântei, mă întunecă, mă amenință din nou, e o senzație de nimicire, iar lui Ivan, care nu e prin preajmă, îi spun dur : Malina niciodată, Malina e altfel, tu nu-l înțelegi pe Malina. Nu i-am spus niciodată lui Ivan vreun cuvânt dur și nu-i voi spune niciodată unul cu voce tare. Firește că nici Ivan n-a spus nimic împotriva lui Malina, la care nici măcar nu se gândește vreodată, și-atunci cum să-l invidieze că locuiește cu mine ? Niciodată nu-l pomenește pe Malina, așa cum într-o familie lovită de soartă nu se vorbește niciodată despre deținut sau alienat, din respect, și când capăt și eu, preț de câteva momente, o privire absentă, e din pricina tensiunii teribile pe care mi-o produc gândurile despre Malina, iar această neînțelegere clară tronează între noi trei, da, tronează, ne conduce. Noi suntem singurii supuși care se simt bine, trăim într-o eroare atât de bogată, încât nimeni nu ridică tonul împotriva celuilalt și nici împotriva conducerii. De aceea, afară, ceilalți oameni ne paralizează, cei care-și arogă drepturi, cei care sunt lipsiți de drepturi sau n-au nici un drept, care se ridică mereu pe nedrept, unul împotriva celuilalt. Ivan ar spune: Toți aceștia își otrăvesc viața unul altuia. Malina ar spune: La chiriile mari de-acum, toți cei cu opinii închiriate vor plăti scump.

---

[1] Mergem în Spirit ? (fr.). (N. red.)

Opiniile mele închiriate sunt deja pe cale de dispariție. Mă despart de Ivan din ce în ce mai ușor și din ce în ce mai ușor îl regăsesc, pentru că mă gândesc la el mai puțin tiranic, pot să-l eliberez câteva ore din mintea mea ca să nu fie nevoit, în somn, să-și frece încontinuu încheieturile mâinilor și ale picioarelor, îi desfac lanțurile cu totul sau le slăbesc foarte mult. Nu se mai încruntă atât de des, cutele de pe frunte i se netezesc, căci tirania privirilor și a mângâierilor mele scade, îl vrăjesc numai pentru scurt timp, ca să ne despărțim mai ușor, unul se îndreaptă spre ușă, celălalt urcă în mașină, mormăind: Dacă acum e patru fără douăzeci, ajung la fix la târgul expozițional. Tu? Și eu ajung la timp, nu, nimic special, mâine plec cu cineva în provincia Burgenland, nu, nu rămân peste noapte, nu știu încă, prietenii mei… Un murmur abia auzit, pentru că nici unul nu știe ce se întâmplă cu celălalt, ce-i cu prietenii ăștia, cu târgul și cu provincia Burgenland, din care viață fac parte aceste cuvinte. I-am promis lui Ivan că o să port numai haine care să mă facă frumoasă și fericită, i-am mai promis repede că o să mănânc ordonat și că n-o să mai beau. Într-o grabă nebună mi-am dat cuvântul în fața lui Ivan că o să dorm, o să dorm bine, o să dorm profund.

Bineînțeles că vorbim cu copiii, dar și pe deasupra capetelor lor, aluziv, într-o germană în salturi, combinată, atunci când e inevitabil, cu propoziții în engleză, totuși nu sunt mesaje SOS, chiar dacă folosim alfabetul Morse englezesc, căci lucrurile merg destul de bine între noi patru. Când sunt prezenți copiii, eu sunt mai retrasă, dar și mai vorbăreață decât sunt numai cu Ivan, căci nu-l mai simt prea tare pe Ivan ca pe Ivan, ci ca pe tatăl lui Béla și András, doar

la început n-am fost în stare să-i pronunț numele în fața copiilor, până am observat că ei înșiși i-l pronunță, numai András, în unele clipe de văicăreală, mai strigă: *Papà!* – probabil un cuvânt de pe vremuri. Ivan a decis în ultimul moment să mă ia și pe mine la Schönbrunn, căci bineînțeles că András, care s-a lipit iute de mine, a întrebat: Nu vine și ea cu noi? Să vină și ea! Ajunși în fața cuștii cu maimuțe, amândoi copiii se agață de mine, András își înfige unghiile în brațul meu, eu îl trag cu grijă din ce în ce mai aproape de mine, n-am știut până atunci că pielea unui copil poate fi mult mai caldă și mai plăcută la atingere decât cea a unui adult, Béla, gelos, se proptește și mai tare în mine, e numai din cauza lui András, amândoi sunt de-o insistență de care nu mă mai satur, e ca și cum multă vreme le-ar fi lipsit cineva de care să se-agațe și-n care să se proptească, Ivan ne ajută să împărțim maimuțelor nucile și bananele, fiindcă noi stăm îmbrățișați și râdem, iar Béla aruncă nucile pe de lături. Dau explicații, conștiincioasă, despre paviani și cimpanzei, nu sunt destul de pregătită pentru ora de la grădina zoologică, ar fi trebuit să citesc mai mult din *Viața animalelor* a lui Brehms, în fața șerpilor amuțesc de tot, nu știu dacă năpârca dinăuntru se hrănește cu șoareci albi, cum pretinde Béla, sau cu gândaci și frunze, cum presupune Ivan, pe care l-a și apucat durerea de cap, eu strig: Mergi tu înainte! Béla și András vor să mai vadă șopârlele și salamandrele și, pentru că Ivan nu ascultă, încep să inventez obiceiuri și povești incredibile din viața reptilelor, răspunzând cu dezinvoltură la orice întrebare, știu din ce țări sunt, când se trezesc, când merg la culcare, ce mănâncă, ce gândesc, dacă vor trăi o sută sau o mie de ani. Numai să nu-și piardă Ivan răbdarea din cauza durerii de cap și a lipsei de somn, căci trebuie să mai ajungem și la urși, să hrănim focile, iar în fața pavilionului păsărilor inventez tot ce se poate inventa despre șoimi și vulturi, nu ne mai ajunge timpul și pentru păsările cântătoare. Le spun că dacă ne grăbim Ivan o să ne dea tuturor câte-o înghețată de la Hübner, altfel nu primim nimic, spun: Ivan o să se supere foarte tare pe noi! Dar numai înghețata își face efectul. Te rog, Ivan, n-ai putea să ne dai o-nghețată, știu sigur că le-ai promis copiilor (și, peste capetele lor: *Please, do me the favour, I promised them some ice-cream*[1]), iar tu bei o cafea cu lapte dublă. Ivan face comanda, fără nici un chef, probabil epuizat, în timp ce eu și copiii ne dăm picioare pe sub masă, din ce în ce mai tare, Béla râde isteric: Ce pantofi mai are și asta, urâți mai sunt! Pentru asta, Béla mai primește un picior de la mine, nu tare, dar Ivan se bosumflă: Béla, fii cuminte, că altfel plecăm imediat acasă! Oricum trebuie să plecăm acasă urgent, indiferent dacă se cumințesc sau nu copiii, Ivan îi aruncă pe amândoi pe bancheta din spate, eu rămân o clipă în urmă și cumpăr două baloane, în timp ce Ivan mă caută cu privirea în direcția opusă, n-am mărunt, mă ajută o doamnă și-mi schimbă o bancnotă de cincizeci de șilingi, miorlăind amabil: Sunt copiii dumneavoastră? Aveți niște copii foarte drăguți! Eu răspund disperată: Mulțumesc, mii de mulțumiri, sunteți foarte amabilă. Mă urc tăcută în mașină și pun fiecăruia dintre copiii cei drăguți câte-un balon în mână. Ivan spune de la volan: *You are just crazy, it was not necessary!*[2] Mă întorc în spate și spun: Prea multă măcăială pe ziua de azi! Sunteți insuportabili! Béla și András se îndoaie de râs: Măcăim, mac, mac, mac, măcăim! Când zgomotele se intensifică, Ivan începe să cânte, Béla și András încetează cu măcăitul și încep și ei să cânte, o dată fals, altă dată bine, uneori tare, alteori în surdină.

Debrecenbe kéne menni
pulykakakast kéne venni
vigyázz kocsis lyukas a kas
kiugrik a pulykakakas[3]

---

[1] Te rog, fă-o de dragul meu, le-am promis înghețată (engl.). (N. red.)

[2] Ești nebună, nu era nevoie (engl.). (N. red.)

[3] Mergem la Debrecen / să cumpărăm un curcan / ai grijă, vizitiule, că-i o gaură-n coș / și-o să sară curcanul (magh.). (N. red.)

Eu, care tot n-am reușit să-nvăț acest cântec și care oricum nu știu să cânt, suspin în sinea mea: *éljen!*[1]

Ivan ne lasă la numărul 9, trebuie să se întoarcă la birou, să ia niște acte, eu și copiii începem să jucăm cărți, András, care-mi vrea mereu binele, îmi dă sfaturi, în vreme ce Béla declară sarcastic: Nu joci bine, ești un idiot, pardon, o idioată! Jucăm cvarta basmelor, iar Béla face mutre, zicând că basmele-s prea stupide, că sunt pentru mine și András, el a depășit vârsta basmelor. Jucăm cvarta animalelor, florilor, mașinilor, avioanelor, câștigăm, pierdem, eu pierd cel mai des, uneori fără să vreau, alteori intenționat, sporind șansele lui Béla și András. La cvarta orașelor, András nu mai vrea, nu se pricepe la orașe, îl ajut eu, șușotim, eu spun „Hong Kong", András nu pricepe, Béla aruncă furios cărțile pe masă, asemenea unui domn aflat la o conferință importantă, căruia-i sare țandăra pentru că ceilalți nu-s la înălțime, András vrea să reluăm cvarta basmelor, mai jucăm o vreme, până vin eu cu propunerea: Să jucăm Popa-Prostul. Probabil că au jucat Popa-Prostul de mii de ori, totuși sunt iarăși ca electrizați, Béla amestecă, eu tai, se împart cărțile, se trage și se pune jos. În final, eu rămân cu Popa-Prostul în mână, Ivan intră pe ușă, Béla și András nu mai pot de râs și urlă cât îi ține gura: Popa-Prostul, Popa-Prostul! Acum trebuie să jucăm și cu Ivan, în final rămân eu cu Béla, din nefericire Béla trage de la mine cartea cu Popa-Prostul, azvârle cărțile cât colo și țipă cu vocea răgușită: Ivan, ea e o spurcăciune! Schimbăm câteva priviri pe deasupra capetelor copiilor. Amenințările din gura lui Ivan îl fac pe Béla să-și retragă spusele. Ivan oferă un coniac vechi în cinstea armistițiului, Béla îl roagă să-l lase pe el s-aducă băutura, aleargă de două ori, aduce și paharele, Ivan și cu mine stăm tăcuți, picior peste picior, copiii joacă acum, la masă, cvarta florilor, precauți și în liniște, iar eu nu-mi mai fac iluzii. Dar tot ajung să-mi imaginez ceva, și anume cum Ivan își poartă privirea de la copii la mine și înapoi, o privire care cântărește întrebător și-n care predomină afecțiunea.

---

[1] Să trăiască! *(magh.)*

Să aștept o veșnicie? Oare așa trebuie? Să aștept o viață întreagă?

Ne-am dat întâlnire pe strada Tuchlauben, într-o gelaterie italiană. Ivan spune, ca să nu-și dea seama copiii: Bună! Ce mai faci? Mă prefac și eu că nu l-am văzut pe Ivan de câteva săptămâni bune. N-avem mult timp la dispoziție, Ivan comandă patru porții asortate, fără să întrebe, căci Béla trebuie s-ajungă la ora aia enervantă de educație fizică, care e totdeauna o problemă pentru mama lui Ivan și deseori chiar și pentru Ivan, chiar și pentru Béla, căruia nu-i place sportul. Ivan critică sistemul nostru de învățământ și programele școlare, în special din cauza acestor ore de sport absurde care se țin mereu altundeva și numai după-amiaza. Ce cred ei, că oricine are la dispoziție câteva mașini și câteva bone?! În rest, nu-l aud niciodată pe Ivan criticând condițiile de trai de la Viena, el nu face comparații, nu relatează nici o întâmplare, consideră că raportarea la două lumi, cea de aici și cea de dincolo, este imprudentă și inutilă. Doar ora asta de educație fizică l-a scos din sărite, a spus „la voi", în direcția mea, ca și cum ora de educație fizică ar fi un simbol al lumii mele, care trebuie refuzată, poate că doar angoasa mă face să-nțeleg, nu știu cum e cu orele de educație fizică dincolo, în Ungaria. Ivan a plătit, ne îndreptăm cu copiii spre mașină, András îmi face cu mâna, însă Béla e cel care întreabă: Nu vine și ea cu noi? De ce nu poate să vină și ea? Apoi s-au pierdut toți trei pe Tuchlauben, au cotit în direcția Hoher Markt, mascați de o mașină a corpului diplomatic. Eu rămân mult timp să privesc în urmă, până se pierd de tot, traversez cu pași lenți Petersplatz în direcția opusă, spre Graben, ar trebui să-mi cumpăr niște ciorapi, aș putea să-mi cumpăr și un pulover, mai ales astăzi ar trebui să-mi iau ceva frumos, căci ei au dispărut, iar Ivan n-a putut să-mi spună de față cu copiii dacă o să mă sune.

Îl aud pe Béla zicând: Să vină și ea!

Pe Graben mi-am cumpărat o rochie nouă, de casă, lungă, pentru o oră de după-amiază, câteva seri petrecute acasă, știu eu pentru cine, îmi place că e moale și lungă și că justifică multe seri de stat acasă, cum e cazul și astăzi. N-aș vrea să fie Ivan aici când o probez, cu atât mai puțin Malina, doar pentru că Malina nu se află aici mă uit atât de des în oglindă, mă rotesc de mai multe ori în fața oglinzii mari de pe culoar, la o distanță de mii de kilometri, abisală, astronomică, fabuloasă față de bărbați. Pot să respir o oră în afara timpului și a spațiului, într-o satisfacție adâncă, sedusă de-o legendă în care mirosul de săpun, pișcăturile loțiunii de față, foșnetul lenjeriei, afundarea pămătufului în cutia de pudră, desenul atent al creionului de contur sunt tot ce mai e real. Ia naștere o compoziție, trebuie creată o femeie pentru o rochie de casă. Și-n cea mai mare taină cu putință se reia lucrul la ceea ce este o femeie, pare ceva de începuturi, cu o aureolă pentru nimeni. Părul trebuie pieptănat de douăzeci de ori, picioarele unse și unghiile lăcuite, trebuie îndepărtat părul de pe picioare și de sub braț, robinetul de la duș se deschide și se închide, în baie plutește un nor de pudră, se uită-n oglindă, e mereu duminică, oglindă-oglinjoară din perete, de-ar fi odată duminică.

Într-o zi, toate femeile vor avea ochi de aur, vor purta pantofi auriți și straie aurite, iar ea își pieptăna părul de aur, își smulgea, o, nu! și părul de aur îi flutura-n vânt, în timp ce urca pe cursul Dunării, călare pe murgul ei cel negru, și ajungea în Raetia...

Va veni ziua când femeile vor avea ochii de aur arămiu, părul de aur arămiu, iar poezia stirpei lor va fi inventată din nou...

Am pășit prin oglindă, am dispărut în spatele ei, am văzut viitorul, mă acordam cu mine însămi, iar acum sunt din nou în dezacord. Clipesc în oglindă, din nou trează, și hașurez cu creionul marginea pleoapei. Pot să renunț. Pentru o clipă am fost și eu nemuritoare și n-am fost la dispoziția lui Ivan și n-am trăit în Ivan, deci n-a avut nici o importanță. Apa din cadă s-a scurs. Închid sertarele, strâng creioanele, cutiile, flacoanele, dozele de spray și le pun în dulăpiorul de la toaletă, ca să nu se supere Malina. Agăț rochia în dulap, nu-i pentru azi. Simt nevoia să ies la aer înainte de culcare. O iau pe jos în direcția Heumarkt, mai mult din prudență și de teamă să nu ajung în apropierea parcului cu umbre și siluete sumbre, ocolesc pe Linke-Bahn-Gasse, în mare grabă, căci această porțiune mi se pare suspectă, dar numai până dau de Beatrixgasse, fiindcă pe ea mă simt din nou în siguranță, iar de pe Beatrixgasse urc pe Ungargasse, până la Rennweg, ca să nu fiu nevoită să mă uit dacă Ivan a ajuns acasă sau nu. La întoarcere, iau aceleași măsuri de precauție până la Rennweg, ca să nu văd nici numărul 9 și nici Münzgasse, care ar fi și mai edificatoare. Ivan trebuie să aibă libertatea lui, libertatea lui de mișcare, chiar și la ora asta. Urc mai multe trepte deodată, mă reped sus, căci mi se pare că aud țârâitul surd al unui telefon, ar putea fi chiar telefonul nostru, sună într-adevăr cu intermitență, iau cu asalt ușa de la intrare, o las deschisă, pentru că telefonul sună acum strident, alarmat. Smulg receptorul din furcă și răspund gâfâind, surprinsă:

Tocmai am sosit, am fost la plimbare
Singură, bineînțeles, cum altfel, doar câțiva pași
De unde să știu eu că ești acasă
Atunci nu ți-am văzut mașina
Pentru că am venit dinspre Rennweg
Cred că am uitat să mă uit în sus, la ferestrele tale
Îmi place mai mult dinspre Rennweg
Pe la Heumarkt nu mă-ncumet
Ciudat că ești deja acasă
Din cauza parcului, nu poți ști niciodată
Chiar că n-am văzut
Și eu mi-am lăsat-o azi pe Münzgasse
Atunci mai bine te sun eu, deci te sun eu mâine

Vine momentul împăcării, al somnolenței, nerăbdarea scade, nu m-am simțit până acum în siguranță, dar acum mă simt iarăși, nu mai sunt în apropierea parcului nocturn, nu mai alerg pe lângă zidurile caselor, nu mai ocolesc prin întuneric, ci mă simt deja puțin acasă, la bordul vasului Ungargasse, în țara mea de pe Ungargasse, în care capul mi-e deasupra apei, împreună cu o mică porțiune din gât. Încep iarăși, sunt deja la prima îngăimare de cuvinte și fraze, sunt la început.

Va veni ziua în care oamenii vor avea ochii de aur arămiu și vocile siderale, în care mâinile lor vor fi înzestrate pentru iubire, iar poezia stirpei lor va fi inventată din nou ...

Deja șterg, revizuiesc, arunc.

...și mâinile lor vor fi făcute pentru bunătate, mâinile lor nevinovate vor tinde spre cele mai înalte bunuri, căci ele n-ar trebui, oamenii n-ar trebui, ei nu vor trebui să aștepte veșnic...

Deja pricep, prevăd.

Aud cheia în ușă, Malina mă privește întrebător.

Nu mă deranjezi, vino lângă mine, vrei un ceai, un pahar cu lapte, ce vrei?

Malina vrea să-și ia singur un pahar cu lapte din bucătărie, face o scurtă reverență ironică, ceva la mine îl face să zâmbească. Dar trebuie să spună ceva ca să mă enerveze: Dacă-nțeleg bine, *nous irons mieux, la montagne est passée*[1].

Te rog, fără citate de-astea prusace, scutește-mă, n-ar fi trebuit să mă deranjezi acum, că la urma urmei oricine are dreptul să se simtă bine, măcar din când în când!

---

[1] O să fie mai bine, am trecut de munte (fr.). (N. red.)

Îl întreb pe Ivan dacă s-a gândit vreodată, ce a gândit în trecut și ce gândește în prezent despre iubire. Ivan fumează, lasă scrumul să cadă, își caută în tăcere pantofii, i-a găsit pe amândoi și se întoarce spre mine, îi vine greu să găsească vorbele potrivite.

E ceva la care trebuie să mă gândesc, ce fel de gânduri să-mi fac, ai nevoie de vorbe? Vrei să-mi întinzi o capcană, domnișoară?

Da și nu.

Dar dacă tu nu... Și nu simți chiar nimic, nici dispreț, nici măcar aversiune? Dar dacă nici eu n-aș simți nimic? întreb eu, nerăbdătoare, și mi-aș dori să-l cuprind pe Ivan cu amândouă brațele pe după gât, ca să nu mai stea așa departe, la un metru de mine, mai ales acum că-l întreb pentru prima dată.

Nu, ce fel de dispreț? De ce vrei neapărat să te complici? Doar e suficient că sunt aici. Dumnezeule, ce întrebări imposibile mai pui și tu!

Iar eu, triumfătoare: Atât am vrut să știu, dacă întrebările ți se par imposibile. Mai mult n-am vrut să știu.

Ivan s-a îmbrăcat și se grăbește, spune: Ce ciudată ești uneori!

Nu, nu eu! spun repede. Alții mi-au băgat în cap mai demult ideile-astea deplasate, eu niciodată n-am gândit așa, n-aș fi ajuns niciodată la dispreț, la aversiune, și mai e și celălalt din mine, care n-a fost niciodată de-acord și care n-a lăsat pe nimeni să-i smulgă răspunsuri la întrebări puse cu de-a sila.

Vrei să spui cealaltă din tine, nu?

Nu, celălalt, eu nu fac confuzii. Celălalt. Când spun celălalt, trebuie să mă crezi.

Domnișoară, dar suntem foarte feminină, am remarcat-o din prima clipă, poți și azi să mă mai crezi.

Dacă ești atât de nerăbdător și n-ai stare, ca să-ți spun și eu odată ceva!

Astăzi sunt foarte nerăbdător, nu-ți pot pune la dispoziție toată răbdarea mea!

Mai ai nevoie de puțină răbdare și apoi o să aflăm.

Dar tu mă faci să-mi pierd răbdarea!

Mă tem că s-a terminat și cu răbdarea mea, care poartă vina nerăbdării tale...

(Sfârșitul propozițiilor despre răbdare și nerăbdare. Un grup foarte restrâns de propoziții).

Va veni ziua în care casele noastre se vor prăbuși, mașinile vor fi devenit fier vechi, vom fi eliberați de avioane și de rachete, vom renunța la descoperirea roții și a fisiunii nucleare, de pe colinele albastre va coborî un vânt răcoros care ne va lărgi pieptul, vom fi morți și vom respira, va fi o viață întreagă.

Apa se va retrage din deșerturi, vom regăsi deșertul și revelațiile, ne vor întâmpina savanele și apele în toată puritatea lor, diamantele vor rămâne în piatră și ne vor lumina pe toți, pădurea virgină ne va smulge din întunecoasa pădure a gândurilor noastre, vom înceta să gândim și să suferim, va fi ora mântuirii.

Stimate domnule președinte,

mă felicitați în numele Academiei cu ocazia zilei mele de naștere. Îngăduiți-mi să vă spun ce îngrozită am fost tocmai astăzi. Vă rog să mă credeți că nu mă îndoiesc defel de tactul dvs., căci am avut onoarea, acum câțiva ani, la deschiderea... căci am avut onoarea să vă cunosc. Numai că vă referiți la o anumită zi sau chiar la o anumită oră și la un moment irevocabil care trebuie să fi afectat viața cea mai intimă a mamei mele și – să presupunem, mai mult din respect – deopotrivă pe cea a tatălui meu. Mie nu mi s-au povestit prea multe lucruri despre această zi, am fost obligată să rețin data, pe care trebuie s-o trec pe fiecare fișă de înregistrare, în fiecare oraș, în fiecare țară, chiar dacă le vizitez numai în treacăt. Dar a trecut ceva timp de când nu mai vizitez țări...

Dragă Lily,

cred că între timp ai auzit ce-am pățit eu și capul meu. Spun „între timp“, deși au trecut destui ani. Pe-atunci te rugasem să vii la mine, să mă ajuți, nu a fost prima oară, a fost a doua oară, dar nici prima oară n-ai venit. Cred că știi ce cred eu despre iubirea creștină față de semeni. Nu mă exprim bine deloc, vreau să spun doar că nici iubirea creștină pentru aproapele nu exclude o posibilitate, poate rămâne inaccesibilă și de neînțeles, așa cum n-o înțeleg eu, deși înțeleg foarte bine că se poate acționa de dragul ei și tot de dragul ei ar fi trebuit să acționezi tu. Firește că aș fi preferat să fi fost doar de dragul meu. În caz de necesitate nu mai e nevoie de înțelegeri prealabile, iar astăzi e un caz de necesitate. Dragă Lily, îți cunosc generozitatea, comportamentul, poate prea extravagant în atâtea situații, dar pe care l-am admirat mereu. Au trecut șapte ani și rațiunea ta n-a ajuns nici măcar o dată să-ți amăgească inima. Când un om are o inimă largă, dar nu destulă rațiune, trebuie să fie mai rău pentru el să-și înșele speranțele decât pentru aproapele lui, căruia îi înșală speranțele. Am fost pregătită să-l asist pe domnul G. Ne-am pus de acord să declarăm că avem păreri diferite în privința audițiilor muzicale, a volumului și, bineînțeles, a selecției pieselor, întrucât sensibilitatea mea la zgomote devenise patologică în ultimul timp, nici asupra zilei și a nopții nu ne-am putut înțelege, asupra folosirii lor în general, pe atunci împărțirea timpului mi se părea patologică, dar eram gata să recunosc că relația mea cu timpul, mai bine zis absența relației mele cu timpul luase și ea proporții patologice. De asemenea, am căzut de acord să afirmăm, la nevoie, că nu avem aceeași părere despre pisici și despre câini, eram gata să spun că nici n-aș suporta gândul să țin animale în casă, mai ales pisici, și în același timp să locuiesc cu el, iar el voia să spună că n-ar suporta gândul să doarmă cu un câine sau cu mama și cu mine în același pat. În orice caz, am ajuns în cele din urmă la o convenție clară și armonioasă. Tu îmi cunoști prejudecățile, datorate educației mele, originii mele, dar și unei ierarhii valorice, am plecat de la anumite premise și am fost ușor de tratat, căci eram obișnuită cu anumite tonuri, gesturi, cu o anumită delicatețe în relațiile dintre oameni, și doar violența cu care mi-a fost distrus universul, univers care era și al tău, ar fi fost de-ajuns ca să mă facă să-mi pierd pe jumătate rațiunea. În cele din urmă, din cauza originii mele, am rămas, ca să zic așa, intratabilă. Nu sunt o ființă negociabilă. Nu accept să discut obiceiuri care-mi sunt străine sau dăunătoare. Însuși ambasadorul thailandez, care a vrut să mă oblige să mă descalț, dar tu știi povestea asta veche... Eu nu mă descalț. Nu-mi fac publice prejudecățile. Eu le am pur și simplu. Prefer să mă dezbrac singură, dar până la pantofi. Dacă obiceiul meu mi-ar cere-o cu-adevărat într-o bună zi, asta ar însemna: aruncă tot ce ai în foc, în afară de pantofi.

Viena, ...

Dragă Lily,

ai aflat desigur între timp, deși ai conștiința încărcată, căci gura lumii vorbește despre ceea ce e rău și despre ceea ce aflăm pe căi greșite. Tu însă n-ai fi crezut-o niciodată. Totuși n-ai venit. E din nou ziua mea de naștere. Scuze, e ziua ta...

Dragă Lily,

am ajuns astăzi într-un punct în care nu vreau să te mai văd niciodată. Nu e o dorință izvorâtă dintr-o primă sau ultimă reacție afectivă. În primii ani ne-am scris destule scrisori chinuitoare, acuzatoare, pline de reproșuri, dar toate, în ciuda acestui imens reproș, lăsau să transpară afecțiunea mea mai mult decât scrisorile fără importanță pe care ni le scriam odată, cu cele mai calde salutări, îmbrățișări și urări de bine. Nici un gând nu mai precedă dorința, nu mă mai gândesc de mult, dar simt că ceva din mine renunță la tine, nu te mai învăluie, nu te mai caută. Poate că domnul G. sau domnul W., din partea mea chiar și domnul A., au încercat să ne despartă printr-o infamie, dar cum să te despartă un al treilea sau terți? Să dai vina pe unul sau pe celălalt ar fi destul de simplu, dar în acest caz vina, dacă a fost din joacă, ceea ce nici măcar nu știu, e mult prea nesemnificativă. Unde nu există dorința de despărțire nu se poate ajunge la despărțire, deci trebuie să fi fost numai dorința ta profundă, căreia i se potrivea orice pretext. Eu n-aș fi avut niciodată motiv s-o fac, de aceea n-am nici azi vreunul. Tu n-ai făcut decât să te atrofiezi în mine, te-ai întors într-un timp în care am fost împreună, iar acolo se află un portret din tinerețea ta, pe care evenimentele de mai târziu și gândurile mele nu-l pot deteriora. El există în mausoleul meu interior, lângă portretele figurilor imaginare, ale personajelor care ba prind viață, ba se sting.

Viena, ...

O necunoscută

Când Ivan îi lasă la mine pe obraznicii ăștia, pe ștrengari, pe bandiți, pe drăcușori, pe cei numiți *gyerekek*, fiindcă el mai are de făcut un drum și e pe fugă, iar eu m-am oferit doar, atunci se iscă în apartament o turbulență la care Lina nu visează câtuși de puțin. Mai întâi cei doi fărâmițează checul Linei fără să-l mănânce, iar eu adun toate cuțitele, furculițele, foarfecele și lămpile, n-am știut că locuința mea e plină de atâtea obiecte periculoase, am lăsat ușa întredeschisă pentru Ivan, dar András a și ieșit în casa scărilor. Mi-am asumat o răspundere îngrozitoare, văd pericole în fiecare secundă, imprevizibile, de neimaginat, căci dacă unul singur dintre copiii lui Ivan ar păți ceva n-aș mai putea să dau niciodată ochii cu Ivan, dar sunt doi în același timp și sunt mai rapizi, mai inventivi și mai abili decât mine. Din fericire, András n-a ieșit în stradă, ci a urcat scările, sunând furtunos la ușa cântăreței de lieduri, care nu poate să se ridice și să deschidă, căci stă cu greutatea ei de două sute de kilograme în pat, o să-i strecor mai târziu pe sub ușă un bilețel cu scuze, sigur s-a enervat cântăreața, cu inima ei înecată în grăsime. Îl târăsc pe András înapoi pe scări, ușa de la apartament s-a închis și am rămas fără chei. Bat la ușă, deschide Ivan, a venit Ivan! În doi e mai bine cu cei doi, la un singur cuvânt al lui Ivan, Béla strânge de pe jos, fără să protesteze, bucățile mai mari de chec, dar András a descoperit acum gramofonul, mâna lui se află deja pe brațul cu ac nou de safir și zgârie discul. Îi spun lui Ivan fericită: Lasă-l, nu-i nimic, e doar concertul în re major, e vina mea! Mă grăbesc să pun repede sus, pe vitrină, sfeșnicul pe care András tocmai se pregătea să-l ia în primire. Alerg în bucătărie și aduc din frigider sticlele de Coca-Cola. Ivan, ai putea măcar să desfaci sticlele, nu, deschizătorul trebuie să fie acolo! Dar l-a ascuns Béla și trebuie să ghicim unde e și ne jucăm de-a ghicitul: rece, călduț, și mai rece, fierbinte, foarte fierbinte, deschizătorul se află sub balansoar. Copiii nu vor să bea Coca-Cola astăzi, Béla își golește paharul în vaza cu trandafirii primiți de la domnul Kopecky și restul în ceaiul lui Ivan. Eu spun: Măi, copii, liniștiți-vă și voi o clipă, am de vorbit ceva cu Ivan, Dumnezeule mare, doar o clipă, liniștiți-vă! Vorbesc cu Ivan, care-mi spune că nu mai pleacă în Tirol cu copiii, ci la Mondsee, mai devreme decât plănuise, pentru că mama lui nu mai vrea în Tirol. Nu apuc să răspund, căci András, plecat în explorarea locuinței, trebuie să fi nimerit în bucătărie, îl prind pe balcon, pe care se pregătea să-l escaladeze, îmi ascund emoția, îl trag jos și-i spun: Vino, te rog, înăuntru, îți dau o ciocolată! Ivan continuă să vorbească netulburat: N-am reușit să dau de tine ieri, altfel ți-aș fi spus mai devreme! Așadar, Ivan vrea să plece la Mondsee, nu-i vorba de Mondsee și de mine, spun repede: Se potrivește de minune, și eu trebuie să vizitez familia Altenwy la Wolfgangsee, am refuzat până acum de două ori, iar de data asta am acceptat pe jumătate, trebuie totuși să mă duc, altfel se vor simți jigniți. Ivan spune: Du-te neapărat, trebuie să mai ieși și tu odată din Viena, nu-nțeleg de ce refuzi mereu, doar ai timp. *Éljen!* Béla și András au dat acum peste pantofii lui Malina și ai mei de pe hol, își vâră piciorușele-n ei, vin legănându-se, András cade, începe să țipe, îl ridic și-l iau în brațe. Ivan încearcă să-i smulgă lui Béla pantofii lui Malina, ne luptăm amândoi cu copiii și căutăm ciocolata care, dacă n-ar fi dispărut, ar fi salvarea noastră, András strânge în mână o bucată de ciocolată și-mi pătează bluza cu ea. Deci ei pleacă la Mondsee, iar eu am zis că aș merge la familia Altenwy. Cizmele de șapte poște! țipă Béla. Cu astea merg prin toată țara, cât de departe pot s-ajung? Până la Buxtehude? Dar, Ivan, lasă-i pantofii, dacă ține el morțiș să meargă cu cizmele de șapte poște, *please, do call later, I have to speak to you*[1], n-am trimis încă nimic, nici scrisoarea cu invitația la Veneția, nici scrisoarea de răspuns, nici telegrama cu taxă inversă, nu-i așa de important, Veneția nu-i importantă, dar poate cândva, mai târziu... Ivan s-a dus la baie cu Béla, András se agită și vrea să se dea jos de pe genunchii mei, apoi mă sărută brusc pe nas, îl pup și eu pe nas, ne frecăm nasurile unul de altul, aș vrea să nu se mai termine niciodată și András să nu se mai sature, așa cum nici eu nu mă satur de frecatul nasurilor, aș vrea ca Mondsee să nu existe, nici Wolfgangsee, dar ce s-a spus rămâne spus, András se proptește din ce în ce mai tare în mine, iar eu îl țin strâns, trebuie să fie al meu, copiii vor fi ai mei, numai ai mei. Ivan intră din nou, îndreaptă câteva scaune, spune: Și acum gata, nu mai avem timp, trebuie să plecăm, iar v-ați purtat ca niște sălbatici! Ivan trebuie să le mai cumpere copiilor o barcă de cauciuc înainte să se închidă magazinele. Stau toți trei la ușă, Ivan îl ține pe András de mână, Béla coboară deja scările, urlând. La revedere, domnișoară! La revedere, ștrengari mici! *I'll call you later.*[2] La revedere!

Duc farfuria cu chec și paharele în bucătărie, mă agit în toate părțile și nu știu ce să mai fac, strâng câteva firimituri de pe covor, oricum mâine o să treacă Lina pe-aici cu aspiratorul. Nu-l mai vreau pe Ivan fără copii, o să-i spun când sună sau înainte de plecare, trebuie să spun și eu odată ceva. Dar mai bine nu-i spun. O să-i scriu din St. Wolfgang, o să mai câștig distanță și timp, zece zile ca să mă gândesc, apoi o să-i scriu fără nici un cuvânt în plus. Voi găsi cuvintele potrivite, voi uita magia neagră a cuvintelor, voi scrie cu simplitatea pe care o am în fața lui, așa cum scriu țărăncuțele de la noi către iubiții lor sau reginele, fără pic de rușine, către aleșii lor. Voi redacta o cerere de grațiere asemenea condamnaților care nu mai au parte de grațiere.

De mult n-am mai plecat din Viena, nici vara trecută, pentru că Ivan a trebuit să rămână în oraș. Am pretins că vara petrecută la Viena e cel mai frumos lucru și că nu există prostie mai mare decât să pleci odată cu toată lumea la țară, că detest vacanțele și Wofgangsee, unde se adună atunci toată Viena, iar când Malina pleca în Carintia rămâneam singură în locuință, ca să merg de câteva ori cu Ivan la Dunărea Veche, să înotăm. Numai că vara asta Dunărea Veche și-a pierdut farmecul, cel mai frumos trebuie să fie la Mondsee și nu în Viena pustie prin care mișună turiștii. N-a trecut mult timp. Ivan mă conduce mâine-dimineață la gară, fiindcă ei pleacă abia în jurul prânzului, cu mașina. Domnișoara Jellinek trece după-amiază târziu pe la mine, mai avem niște lucruri de rezolvat.

Stimate domnule Hartleben,
vă mulțumesc pentru scrisoarea dvs. din data de 31 mai!

Domnișoara Jellinek așteaptă, eu fumez, trebuie să scoată din nou hârtia și s-o arunce la coș. Nu pot să răspund la o scrisoare din data de 31 mai, numărul 31 nu trebuie folosit și profanat sub nici o formă. Ce-și închipuie domnul ăsta din München? Cum îndrăznește să-mi atragă atenția asupra datei de 31 mai? Ce-l interesează pe el acest 31 mai al meu! Mă reped afară din cameră, domnișoara Jellinek nu trebuie să observe că am început să plâng, ea trebuie să sorteze și să ordoneze și să nu-i răspundă deloc acestui domn. Mai e timp pentru toate răspunsurile, până la toamnă mai e timp, în baie îmi vine din nou în minte faptul că eu, cuprinsă de cea mai mare angoasă și într-o grabă nebună, voi mai scrie astăzi, dar de una singură, încă o scrisoare hotărâtoare, imploratoare. Rămâne ca domnişoara Jellinek să numere orele, acum n-am timp, ne urăm o vară frumoasă. Sună telefonul, domnişoara Jellinek trebuie să plece. Încă o dată: o vară frumoasă! Vacanţă plăcută! Salutări domnului dr. Krawanja, chiar dacă nu-l cunosc! Sunetul telefonului devine ascuţit.

---

[1] Sună-mă, te rog, mai târziu, trebuie să vorbesc ceva cu tine (engl.). (N. red.)

[2] Te sun eu mai încolo (engl.). (N. red.)

Nu mă bâlbâi, ţi se pare
Dar ţi-am spus de-alaltăieri
Trebuie să fie o greşeală, voiam să spun
Îmi pare îngrozitor de rău, ultima seară
Nu, doar ţi-am spus că astăzi, din păcate
Nu mai vreau să-mi faci mereu pe plac
Nici nu-ţi fac, de exemplu azi e absolut imposibil
Precis că ţi-am spus, doar că tu ai
Eu sunt cea care n-are timp azi
Mâine-dimineaţă te duc eu, cu siguranţă
Sunt îngrozitor de grăbită, pe mâine la opt!

Ciudată coincidenţă. Nici unul din noi n-are timp astăzi pentru celălalt, în ultima seară sunt întotdeauna atâtea de făcut. De fapt, eu aş avea timp, bagajele sunt gata, Malina a ieşit în oraş să mănânce, de dragul meu. Se va întoarce târziu, tot de dragul meu. Dacă aş şti măcar unde e Malina! Dar nu vreau să-l văd, azi nu pot, trebuie să meditez la coincidenţele stranii. Într-o bună zi vom avea din ce în ce mai puţin timp şi într-o zi vor fi trecut deja ieri şi alaltăieri şi anul trecut şi acum doi ani. În afară de ieri, va mai fi şi un mâine, un mâine pe care nu-l vreau, şi ieri... O, acest ieri, brusc îmi amintesc cum l-am întâlnit pe Ivan şi cum din prima clipă şi-apoi mereu... şi mi se face frică, pentru că n-am vrut să mă gândesc niciodată cum a fost la început, niciodată cum a fost luna trecută, niciodată cum au fost vremurile de dinainte să apară copiii, cum au fost vremurile cu Frances şi Trollope şi cum a fost apoi cu copiii, cum am fost toţi patru în Prater, cum am mai râs eu

cu András, înghesuit lângă mine, în trenuleţul groazei, dar şi în faţa capului de mort. N-am mai vrut să ştiu niciodată cum a fost la început, n-am mai poposit în faţa florăriei de pe Landstraßer Hauptstraße, n-am mai întrebat de nume, nu i-am mai căutat numele cu privirea. Dar într-o zi aş vrea să *ştiu* şi din ziua aceea am să mă retrag şi-am să mă prăbuşesc într-un ieri. Dar încă nu s-a făcut mâine. Înainte să se facă ieri şi mâine, trebuie să le reduc pe amândouă la tăcere, în mine. E astăzi. Eu sunt aici şi astăzi.

A sunat Ivan, nu poate să mă conducă la Gara de Vest, a intervenit ceva în ultimul moment. Nu-i nimic, o să-mi trimită o vedere, nu pot să-l mai ascult mult, trebuie să telefonez rapid după un taxi. Malina a ieşit deja din casă, iar Lina încă n-a venit. Dar Lina e pe drum, mă găseşte cu geamantanele în casa scărilor, mă ajută să le cobor, Lina e cea care le ridică şi trage de ele cel mai mult, mă îmbrăţişează în faţa taxiului: Să se întoarcă sănătoasă doamna, că altfel domnul n-o să fie mulţumit!

Alerg prin hala Gării de Vest, apoi după un bărbat care-mi cară bagajele până la capătul peronului 3, trebuie să ne întoarcem, pentru că vagonul care ne interesează pe noi se află acum la peronul 5, iar la ora asta în direcţia Salzburg pleacă două trenuri. Trenul de la peronul 5 e şi mai lung decât cel de la 3 şi suntem nevoiţi să străbatem prin pietriş drumul până la ultimele vagoane. Hamalul îşi cere acum plata, găseşte scandaloasă şi tipică toată povestea asta, dar tot mă ajută, căci i-am dat cu zece şilingi mai mult, deşi scandalul rămâne. L-aş fi preferat incoruptibil. Atunci ar fi trebuit să mă întorc acasă, unde-aş fi ajuns într-o oră. Trenul se pune-n mişcare, cu ultimele puteri reuşesc să închid uşa, care se deschide brusc şi vrea parcă să mă tragă şi pe mine afară. Rămân aşezată pe geamantane până apare controlorul şi mă ajută să ajung în compartiment. Nici trenul nu vrea să deraieze înainte de Linz, opreşte scurt la Linz, n-am fost niciodată la Linz, întotdeauna am trecut doar prin Linz, orașul de pe Dunăre, nu vreau să mă îndepărtez de malurile Dunării.

...ea nu mai vedea nici o scăpare din acest ținut straniu, făcut numai din sălcii, vânt și apă... sălciile șuierau din ce în ce mai tare, hohoteau, strigau și gemeau... ca să nu mai audă nimic își îngropă fața în mâini... Nu putea nici să înainteze, dar nici să se întoarcă avea de ales între apă și atotputernicele sălcii.

În Salzburg, Antoinette Altenwyl e la gară și își ia rămas-bun, lângă trenul din față, de la câțiva oameni care se întorc la München. Am detestat întotdeauna această gară, cu absurdele ei ore de așteptare și de vamă, dar de data asta nu trebuie să trec pe la vamă, deoarece rămân aici, la DESTINAȚII INTERNE. În schimb trebuie să aștept până când Antoinette îi salută și-i îmbrățișează pe toți, apoi le face cu mâna, reverențios, în urma trenului, de parcă ar avea de salutat triburi întregi de oameni, și bineînțeles că n-a uitat nici de mine. Atti se bucură extraordinar că vin, curând încep întrecerile nautice, așa deci? nu știam? Antoinette uită mereu care sunt interesele celuilalt, iar Attila vrea deci să mă ia mâine cu el la St. Gilgen, firește că nu participă la prima regată. Plină de nesiguranță, o ascult pe Antoinette. Nu pricep de ce mă așteaptă Atti, nici Antoinette nu pricepe, a inventat explicația asta din pură amabilitate. Salutări de la Malina, spun eu pe un ton sec.

Mulțumesc, de ce n-ați venit împreună, nu se poate, chiar așa, ei încă lucrează! și ce mai face craiul nostru drag?

Faptul că ea vede în Malina un crai mă surprinde atât de mult, încât încep să râd: Dar, Antoinette, cred că-l confunzi cu Alex Fleisser sau cu Fritz! Zău, acum ești cu Alex? Răspund amabil: Ești nebună. Dar continuu să-mi imaginez cât de greu i-ar fi craiului de Malina să trăiască singur în locuința de la Viena. Antoinette conduce acum un Jaguar, mașinile englezești sunt singurele suportabile, conduce repede și sigur spre ieșirea din Salzburg, pe un drum

ocolit, descoperit de ea. Se miră cum de-am ajuns teafără, căci aude mereu tot felul de lucruri ciudate despre mine, că n-ajung nicăieri sau, în orice caz, niciodată la ora și niciodată în locul unde sunt așteptată. Eu povestesc pe îndelete despre primul meu sejur la St. Wolfgang (lăsând la o parte esențialul, o anumită după-amiază dintr-o cameră de hotel) și că a plouat tot timpul și că a fost o călătorie complet absurdă. Deși nu mai știu exact, spun că ploua, pentru ca Antoinette să-mi poată oferi acum în schimb un Salzkammergut însorit și fără ploaie. Pe-atunci reușisem să mă întâlnesc câte-o oră cu Eleonore, dar foarte rar, pentru că făcea de serviciu în bucătăria de la Grand Hotel, Antoinette mă întrerupe iritată: Imposibil, ce tot spui, Lore, cum așa? în care bucătărie? la Grand Hotel, dar ăsta nici nu mai există, a dat faliment, mă rog, condițiile de cazare nu erau deloc proaste acolo! Și o îngrop rapid pe Eleonore, renunțând s-o lămuresc pe Antoinette și să-mi scormonesc mie rănile. Nu trebuia să revin aici.

Familia Altenwyl, „Altenwylii", cum li se spune, are deja cinci invitați la ceai, mai trebuie să vină doi la cină, iar eu nu mai am curaj să protestez: Dar mi-ați promis că nu mai vine nimeni, c-o să fie multă liniște, c-o să stăm numai noi cu noi! Deci mâine apare familia Wantschura, care a-nchiriat o casă de vacanță aici, iar la sfârșitul săptămânii doar sora lui Atti, care insistă s-o aducă și pe Baby cu ea, din Germania, o impostoare veritabilă, care, între noi fie vorba, nu prea e deloc veritabilă, și se spune că a avut parte de un *succès fou*[1] în străinătate, nemții ăștia iau totul de bun, ei cred într-adevăr că Baby e rudă cu familia Kinsky și chiar cu ei, cu Altenwylii, este inimaginabil. Antoinette nu-și mai revine din uimire.

Mă sustrag de la ora ceaiului, fac o plimbare prin localitate și pe malul lacului, apoi, pentru că tot sunt aici, îmi fac vizitele obișnuite. Prin aceste locuri oamenii se schimbă în mod ciudat. Soții Wantschura se scuză că au închiriat o casă pe malul lacului, deși nu le-am reproșat nimic, doar sunt și eu aici. Christine se agită prin casă, legată cu un șorț, ca să nu i se vadă rochia Saint Laurent de dedesubt. A fost doar o întâmplare, ea ar fi preferat ceva în inima provinciei Stiria. Și totuși soții Wantschura se află aici, deși festivalul nu-i interesează câtuși de puțin. Christine își duce mâinile la tâmple, aici totul o calcă pe nervi. În grădină cultivă salată și mirodenii, în tot ce gătește pune și mirodenii, aici trăiesc amândoi atât de simplu, incredibil de simplu, azi Xandl o să pregătească pur și simplu un orez cu lapte, Christine are liber în seara asta. Din nou își duce mâinile la tâmple și își trece degetele prin păr. Ei nu se duc, practic, niciodată să înoate, peste tot dai de cunoscuți, înțelegi ce vreau să spun. Apoi Christine mă întreabă: Și tu? La Altenwyl? Mda, fiecare cu gusturile lui, Antoinette e o persoană încântătoare, dar Atti, nu știu cum reziști, noi nu ne vizităm, cred că e gelos pe Xandl. Întreb surprinsă: Dar de ce? Christine continuă, pe un ton disprețuitor: Atti a pictat sau a desenat și el mai demult, ce știu eu, și nu suportă ideea că altul se pricepe cu-adevărat, așa cum e Xandl, așa sunt toți diletanții ăștia, nu vreau să am de-a face cu din ăștia, de fapt eu nu-l cunosc deloc pe Atti, pe Antoinette o mai văd din când în când pe-aici și la Salzburg, la coafor, nu, niciodată la Viena, în fond sunt teribil de conservatori, cred că nici ei nu vor să fie-așa, chiar și Antoinette, cu tot farmecul ei, când vine vorba de artă modernă, scuză-mă, habar n-are, și-i tot dă înainte că s-a căsătorit cu Atti Altenwyl, un titlu de glorie, mă rog, Xandl, eu spun ce gândesc, așa sunt eu, azi mă aduci la disperare, auzi! și le dau și copiilor câte una dacă-mi mai intră vreunul în bucătărie, te rog, îndrăznește să-i spui o dată lui Atti, domnule dr. Altenwyl, tare mi-aș dori să-i văd fața, ce s-ar face dup-aia, el crede că așa ceva e pur și simplu imposibil, el, republicanul convins, cu tentă roșie, și chiar să scrie de-o sută de ori pe cartea lui de vizită „dr. Arthur Altenwyl", asta nu poate decât să-l bucure, pentru că lumea oricum știe cine este el de fapt. Toți sunt la fel!

---

[1] Succes nebun (fr.). (N. red.)

În livingul din casa vecină, la soții Mandl – care an de an sunt tot mai americani –, se află un tânăr, Cathy Mandl îmi șoptește că e *outstanding*[1], dacă am înțeles eu bine e scriitor și, dacă i-am înțeles bine numele, îl cheamă Markt sau Marek, n-am auzit niciodată și nici n-am citit nimic scris de el, cred că tocmai a fost descoperit sau așteaptă să fie descoperit cu ajutorul lui Cathy. După primele zece minute, tipul începe să-mi pună întrebări despre cei doi Altenwyl, cu o aviditate nedisimulată, la care eu răspund sumar, uneori deloc. Cu ce se ocupă, de fapt, contele Altenwyl? întreabă tânărul geniu și-o ține tot așa, de când îl cunosc pe contele Altenwyl și dacă suntem într-adevăr prieteni și dacă e adevărat că el... Nu, n-am nici cea mai vagă idee, nu l-am întrebat niciodată ce face. Eu? Poate două săptămâni. Mers cu barca? Posibil. Da, cred că au două sau trei bărci cu vele, nu știu sigur. Se poate. Oare ce vrea domnul Markt sau domnul Marek? O invitație la Altenwyl sau îi place doar să pronunțe încontinuu acest nume? Cathy Mandl e rotunjoară și drăguță, roșie ca racul, fiindcă pielea ei nu se bronzează, nazalizează o americană vieneză și o vieneză americanizată. Ea e cea mai mare velistă din familie, singurul *danger*[2] serios pentru Altenwyl, dacă facem abstracție de Leibl, care e *professional*[3]. Domnul Mandl vorbește puțin și cu blândețe, preferă să privească. Spune: Nici nu știți ce energii zac în soția mea, dacă n-ajunge repede la barca ei, începe să sape grădina zilnic și întoarce toată casa pe dos, unii oameni trăiesc, iar alții îi contemplă cum trăiesc, eu mă număr printre cei care contemplă. Dumneavoastră?

Nu știu. Îmi toarnă votcă cu suc de portocale. Când am mai băut eu așa ceva? Mă uit în pahar, ca și cum ar mai fi unul înăuntru, și-mi amintesc, mă ia cu fierbințeli, aș vrea să scap paharul din mână sau să-l vărs, căci am mai băut o dată votcă cu suc de portocale, la ultimul etaj dintr-o casă, în cea mai groaznică noapte a mea, când cineva a vrut să mă arunce de la fereastră, și nu mai aud ce povestește Cathy Mandl despre *International Yacht Racing Union*[1], în care bineînțeles că e membră, golesc paharul, de dragul bunului domn Mandl, el știe cât de maniaci sunt soții Altenwyl cu punctualitatea, mă întorc la mine, în lumina amurgului, aproape de lac se aud bâzâituri și freamăte, țânțari și fluturi îmi zboară în jurul feței, caut drumul de întoarcere, cât pe ce să mă prăbușesc, și îmi spun că trebuie să par stăpână pe mine, să arăt bine, să fiu în formă, nimeni nu trebuie să mă vadă cu fața lividă, trebuie s-o las afară, în noapte, aici, pe drum, nu mi-o pot permite decât singură, în camera mea, și intru în casa cu ferestrele luminate și zic radioasă: Bună seara, Anni! Bătrâna Josefina șchioapătă pe coridor, eu radiez și-i spun râzând: Bună seara, Josefina! Nici Antoinette și nici întregul St. Wolfgang nu m-ar putea omorî, nimic nu mă va face să tremur, nimic nu-mi va tulbura amintirile. Dar nici în camera mea, acolo unde am dreptul să arăt cum vreau, nu mă prăbușesc, fiindcă privirea îmi alunecă imediat pe scrisoarea de pe măsuța de toaletă, lângă lavoarul din faianță veche. Mă spăl mai întâi pe mâini, vărs apa cu grijă în găleată și pun urciorul la locul lui, după care mă așez pe pat, cu scrisoarea de la Ivan în mână, pe care mi-a trimis-o înaintea plecării mele, n-a uitat, n-a pierdut adresa, sărut plicul de mai multe ori și mă gândesc dacă să-l desfac cu grijă la o margine sau să deschid scrisoarea cu forfecuța de unghii sau cu un cuțit de fructe, mă uit la timbru, reprezintă o femeie în costum popular, iarăși? Nu vreau să citesc scrisoarea acum, vreau s-ascult mai întâi puțină muzică, să mă întind pe pat, să țin scrisoarea în mână, să-mi citesc numele scris de mâna lui Ivan, să pun scrisoarea sub cap, de unde s-o pot scoate totuși, s-o desfac cu mare grijă, noaptea. Se aud bătăi în ușă, Anni se apleacă înăuntru:

---

[1] Excelent (engl.). (N. red.)
[2] Pericol (engl.). (N. red.)
[3] Profesionist (engl.). (N. red.)

---

[1] Asociația Internațională de Iahting (engl.). (N. red.)

Poftiți la masă, stimată doamnă, doamna și domnul sunt deja în odaie. Așa se zice aici, odaie, și, pentru că trebuie să mă pieptăn repede, să-mi refac machiajul și să mai zâmbesc o dată la gândul de odaie altenwylescă, îmi rămâne prea puțin timp. După o bătaie înfundată a gongului de la parter, înainte să sting lumina, rup scrisoarea. Nu văd nici un titlu, doar unul, două, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt rânduri – exact opt rânduri – pe pagină, iar în josul paginii citesc: Ivan.

Cobor repede în odaie și acum pot să spun: E minunat aerul de-aici, am fost să mă plimb și-am făcut un popas pe la câțiva prieteni, dar mai ales aerul ăsta, aerul de țară... după aerul din oraș! Antoinette, cu vocea ei tăioasă, pronunță câteva nume, îi așază pe invitați la locurile lor. Începem cu supa de perișoare. Antoinette ține din principiu, mai ales în casa din St. Wolfgang, la tradiționala bucătărie vieneză. La masa ei n-au trecere bucate ușuratice și la modă, rețete franțuzești, spaniole sau italienești, ea nu te ia prin surprindere cu spaghete fierte prea mult, ca la Wantschura, sau cu un sabayon scofâlcit, ca la Mandl. Probabil că, simțindu-se obligată față de numele de Altenwyl, Antoinette ține ca bucatele și denumirile lor să rămână autentice, ea știe că majoritatea oaspeților și a rudelor sesizează în cele din urmă aceste principii ale ei. Chiar dacă bucătăria vieneză va dispărea, câtă vreme cei doi Altenwyli vor fi în viață la ei se vor găsi povidlă, cartofi imperiali și friptură à la husar, nu vor avea apă curentă și nici încălzire centrală, pânza prosoapelor va fi țesută de mână, iar în casă se va practica o formă de conversație care nu are nimic în comun cu „discuțiile", cu „dezbaterile", cu „întâlnirile", fiind o variantă pe cale de dispariție a vorbăriei imponderabile și fără adresă care favorizează digestia și întreține buna-dispoziție. Ceea ce Antoinette nu știe e că simțul ei artistic în aceste domenii s-a dezvoltat mai cu seamă datorită spiritului altenwylesc și mai puțin datorită cunoștințelor ei vagi și achizițiilor întâmplătoare de artă modernă. O jumătate de masă trebuie să vorbească astăzi în franceză, din cauza rudelor îndepărtate ale lui Atti, un anume unchi Beaumont și fiica lui, Marie. Când franceza începe să câștige teren, intervine Antoinette cu o rugăminte: Atti, fii drăguț, e curent, ba da, îl simt eu, mă trage de dincolo! Atti se ridică în două reprize, trage perdelele, trage și apasă închizătoarea geamului. Totul e făcut de mântuială în ziua de azi, ce ți-e și cu meseriașii de la noi! *Mais les artisans chez nous, je vous en pris, c'est partout la même chose! Mes chers amis, vous avez vu comment on a détruit Salzbourg, même Vienne! Mais chez nous à Paris, c'est absolument le même, je vous assure!*[1] Antoinette, te admir pentru tot ce reușești să procuri în ziua de azi! Da, fără Antoinette, care și ea trece cu bine toate încercările... Nu, noi am comandat un serviciu foarte simplu din Italia, de la Vietri, e-n sud, știi unde, înainte s-ajungi la Salerno! Și-mi amintesc un platou minunat de la Vietri, verde-cenușiu, cu un motiv din frunze, ars și dispărut, primul meu platou de fructe, de ce trebuie să existe azi nu doar votcă și suc de portocale, ci și ceramica de Vietri? *Vous êtes sûre qu'il ne s'agit pas de Fayence?*[2] Isuse Cristoase, strigă Antoinette, unchiul Gontran îmi provoacă amețeli, vă rog să mă ajutați, nu m-am gândit că „faianță" vine de la Faenza sau că e același lucru, uite cum niciodată nu mai termini niciodată de învățat. Bassano del Grappa? *Il faut y aller une fois, vous prenez la route, c'était donc, tu te rapelles, Marie? Non*[3], răspunde această Marie *froidement*[4], iar bătrânul Beaumont își privește cu timiditate fiica, cerându-mi ajutor din priviri, dar Antoinette, văzând răceala lui Marie, aduce din nou repede vorba de Salzburg și înțeapă chifteaua cu furculița, șoptindu-mi: Nu, chifteaua de astăzi nu-i ca de-obicei. Către ceilalți, cu glas tare: Apropo de *Flautul fermecat*, ați fost cu toții? Și ce părere aveți? Anni, transmite-i Josefinei că m-a dezamăgit astăzi, știe ea de ce, nu trebuie să-i explici. Dar ce părere aveți de Karajan? Pentru mine omul ăsta a fost întotdeauna o enigmă!

Atti încearcă să domolească spiritele între chifteaua prea seacă, *Recviemul* lui Verdi, pe care Karajan l-a dirijat fără asentimentul Antoinettei, și *Flautul fermecat*, pe care l-a pus în scenă un bine-cunoscut regizor german căruia Antoinette îi știe la perfecție numele, deși, nesigură, i-l pronunță de două ori greșit, la fel ca Lina, care oscilează atât de des și de răutăcios între Zoschke și Boschke. Dar Antoinette a ajuns din nou la Karajan, iar Atti spune: Pentru Antoinette toți bărbații sunt o enigmă și asta îi dă acel aer nevinovat și candid în care bărbații găsesc atâta farmec. Antoinette râde, cu râsul ei inimitabil de soție de Altenwyl, căci, deși Fanny Goldmann rămâne cea mai frumoasă femeie din Viena, care pronunță cel mai frumos „dumneavoastră", Antoinette Altenwyl ar putea câștiga premiul pentru cel mai frumos fel de-a râde. Aha, ăsta-i Atti al meu! Dragul meu, nici nu știi câtă dreptate ai, dar cel mai rău e, spune ea cu o cochetărie adresată acum farfuriei cu budincă de griș din care ia o linguriță plină, pe care o ridică grațios, întrerupându-i ascensiunea la jumătatea drumului (ah, Josefina e extraordinară, exact așa trebuie să fie budinca, dar nici nu mă gândesc să-i spun) – dar cel mai rău e, Atti, că tu continui să fii pentru mine cea mai mare enigmă, te rog să nu mă contrazici! Roșește în timp ce amestecă budinca, fiindcă ea încă mai roșește când spune ceva cu totul inedit. *Je vous adore, mon chéri*[1], murmură ea tandru, dar o aud toți. Când un bărbat rămâne o enigmă pentru noi chiar și după zece ani, mă rog, din partea mea și doisprezece, nu ținem neapărat să inoportunăm lumea cu secretele noastre publice, e ca și cum ai trage lozul cel mare, nu? *Il faut absolument*

---

[1] Dar meseriașii de la noi, vă rog să mă credeți, peste tot e la fel! Dragi prieteni, doar ați văzut cum au distrus Salzburgul, chiar și Viena! Și ce, credeți că la noi, la Paris, e altfel? Vă rog să mă credeți, nu e nici o diferență (fr.). (N. red.)

[2] Sunteți sigură că nu e vorba de Fayence? (fr.). (N. red.)

[3] Trebuie să vă duceți odată, o luați pe drumul... pe unde era... îți mai amintești, Marie? Nu (fr.). (N. red.)

[4] Glacial (fr.). (N. red.)

---

[1] Te ador, dragul meu (fr.). (N. red.)

que je vous le dise ce soir![1] Căutând aprobare, se uită și la mine peste masă și-i aruncă lui Anni o privire de gheață, căci Anni tocmai se pregătea să-mi ia farfuria din față de pe latura necuvenită, pentru ca, în clipa imediat următoare, să-l privească din nou pe Atti cu dragoste. Își dă capul pe spate, iar părul ei prins cu ace, ușor ondulat și de culoare castaniu-aurie, îi cade aproape la întâmplare pe umeri, e sătulă și mulțumită. Bătrânul Beaumont începe să evoce neîndurător vremurile trecute, pe-atunci erau într-adevăr vacanțe de vară, părinții lui Atti se mutau din Viena, cu lăzi pline de veselă, argintărie și lenjerie, cu servitori și copii. Antoinette privește oftând în jur, pleoapele încep să-i bată mai des la gândul că întreaga poveste riscă să fie redată pentru a suta oară, bineînțeles că Hofmannsthal și Strauss îi vizitau în fiecare vară sau Max Reinhardt și Kassner, ar trebui să vedem cândva și memorialul lui Kassner, operă extrem de rară scrisă de Fertsch Mansfeld, dar și sărbătorile de la Castiglione, *une merveille sans comparaison, inoubliable, il était un peu louche, oui*[2], dar Reinhardt, *toute autre chose*[3], un adevărat domn, *il aimait les cygnes*[4], bineînțeles că a iubit lebedele! *Qui était ce type-là?*[5] întreabă Marie cu răceală. Antoinette strânge din umeri și Atti îi vine prietenos în ajutor bătrânului domn: dar te rog, unchiule Gontran, spune-ne istorioara aia atât de amuzantă despre expediția voastră pe munte, știți, era pe vremea când începuse mania alpinismului, să te prăpădești de râs, nu alta, știi, Antoinette, că unchiul Gontran a fost printre primii schiori care și-au însușit așa-numita tehnică „Arlberg“ pe muntele Arlberg, pe vremea stilurilor cristiana și telemarc? iar el s-a numărat și printre inventatorii regimului cu semințe de floarea-soarelui și ai băilor de soare, o îndrăzneală nebună pentru vremea aceea, nudism, povestiți, vă rog! Copii, eu nu mai pot, anunță Antoinette, mă bucur că pot să mănânc cât îmi place, fără să mă gândesc la siluetă. Îi aruncă o privire tăioasă lui Atti, pune șervețelul pe masă, se ridică și trecem toți din odaia mică în cea mare de-alături, așteptăm cafeaua, iar Antoinette reușește încă o dată să-l împiedice pe bătrânul Beaumont să povestească despre Arlberg și despre cura Kneipp, nudismul la soare sau orice altă aventură de la începutul secolului. Nu demult îi spun lui Karajan, dar nu se știe niciodată dacă te-ascultă omul, că e-n transă continuă, te rog, Atti, nu mă mai privi așa de rugător, promit că-mi țin gura. Dar ce părere aveți despre isterica asta de Christine? Se întoarce spre mine: Te rog, poți să-mi explici și mie de ce-i atât de înțepată cu mine femeia asta, eu care-o salut totdeauna amabil, dar gălușca asta nu visează decât să mă acopere cu smoală și pucioasă, cred că Wantschura, cu sculptura lui, a scos-o din răbdări, ca și pe Lisl înainte, toată lumea știe, și-atunci bineînțeles că muzele lui sunt sleite de puteri, pentru că trebuie să pozeze-n atelier și să aibă grijă și de casă, eu înțeleg, dar trebuie să ai o anumită *contenance*[1] când te afli în atenția publicului alături de un asemenea bărbat, el e din cale-afară de talentat, Atti i-a cumpărat primele lucrări, vi le-arăt mai târziu, sunt cele mai bune ale lui Xandl!

Încă o oră și pot să mă duc la culcare și să mă învelesc cu pătura cea groasă, țărănească, pentru că serile sunt mereu răcoroase în Salzkammergut, afară va licări ceva, dar și în cameră va începe să foșnească ceva, mă voi da jos din pat, mă voi învârti prin cameră, căutând o insectă care foșnește și bâzâie și negăsind-o, un fluture se va încălzi apoi liniștit la lumina lămpii, l-aș putea omorî, dar el nu-mi face nimic și de aceea nu pot, ar trebui să scoată niște sunete, să mă tortureze cu zgomote ca să mă facă să-l omor. Scot din

---

[1] Trebuie neapărat să v-o spun astă-seară (fr.). (N. red.)

[2] O minune fără seamăn, de neuitat, era într-adevăr un pic suspect (fr.). (N. red.)

[3] Cu totul altceva (fr.). (N. red.)

[4] Iubea lebedele (fr.). (N. red.)

[5] Cine-a fost tipul? (fr.). (N. red.)

---

[1] Aer; ținută; comportare (fr.). (N. red.)

geamantan câteva romane polițiste, trebuie să citesc. Dar după câteva pagini îmi dau seama că știu cartea. CRIMA NU E ARTĂ. Deasupra pianinei sunt solfegiile Antoinettei, două volume de CÂNTECE ȘI MUZICĂ, le deschid la întâmplare și încerc în surdină câteva măsuri pe care le-am cântat în copilărie. *Cutremură-te, Bizanț... Ridică-te, prinț de Ferrara... Moartea și fata*, marșul din *Fiica regimentului... Cântecul șampaniei... Al verii ultim trandafir.* Fredonez încet, dar fals și pe delături: cutremură-te, Bizanț! Apoi mai încet și corect: vinul pe care-l sorbi din ochi...

Imediat după micul dejun, pe care l-am luat doar cu Atti, ne urcăm în barca lui cu motor. Atti are un cronometru atârnat de gât, mie mi-a întins cangea cu cârlig, într-un moment delicat vreau să i-o dau înapoi și atunci o scap. Ești bleagă, trebuie s-o ții bine și să împingi cu ea barca, altfel ne lovim de ponton, împinge barca! Altfel, Atti nu țipă niciodată, dar în barcă țipă întotdeauna și asta ar fi de-ajuns ca să-mi piară cheful de bărci. Acum ieșim în larg cu spatele, el întoarce, iar eu mă gândesc la toți anii petrecuți în bărcile cu motor de pe lacuri și mări, contemplu din nou ținuturile de altădată, deci ăsta e lacul uitat, aici s-a întâmplat! Atti, pe care vreau să-l lămuresc cât de mult îmi place cum gonim acum pe apă, nici n-aude, el vrea să ajungă dincolo la timp, înainte să se dea startul. Ne legănăm o vreme în larg, în apropiere de St. Gilgen. Trec zece minute de la primul foc, în cele din urmă vine și-al doilea, mingile de demarcație vor fi curând înlăturate. Uite, acum o iau pe ultima! Nu văd nimic, dar aud focul de start. Rămânem în urma bărcilor cu vele, care prind viteză lângă noi, singurul lucru care-mi atrage atenția este că în fața noastră un tip execută acum o manevră, o *emparte*, explică Atti, iar apoi înaintăm foarte încet, ca să nu deranjăm regata, Atti privește compătimitor manevrele acestor bieți veliști. Ivan trebuie să fie un velist foarte bun, o să navigăm împreună, poate pe Mediterana, la anul, căci lui Ivan nu-i prea plac lacurile noastre mici. Atti e cuprins de indignare: Doamne, uită-te și la deșteptul ăla, ce tare mai trage, ălălalt iese-n larg, iar eu arăt spre unul care-a luat viteză, în timp ce toți ceilalți parcă stau pe loc. Ăla zici că are o rafală de vânt personală! O ce? Și Atti explică foarte bine, dar eu îmi privesc lacul meu uitat, cu jucăriile astea de pe el, mi-aș dori să fiu cu Ivan acum, dar departe de ceilalți, chiar dacă ar trebui să-mi zdrelesc pielea de pe mâini sau să mă târăsc tot timpul pe sub catarg. Atti se îndreaptă spre prima geamandură, pe care trebuie s-o ocolească toți, e de-a dreptul consternat. Aici trebuie să treci ca printr-o gămălie de ac și să ocolești, zice el, al doilea a pierdut acum cel puțin cincizeci de metri, velistul din barca aia cu un singur loc irosește vântul, mai aflu că există două tipuri de vânt, unul real și unul aparent, asta-mi place foarte mult, îl privesc pe Atti cu admirație și repet ce-am învățat: ceea ce contează la regate e vântul aparent.

Atti s-a mai îmbunat datorită curiozității mele, omul de-acolo stă cam ciudat în barcă, ar trebui să se dea mai înapoi, în sfârșit, acum împinge. Mai mult, și mai mult! Pare așa de plăcut, spun eu, dar Atti răspunde, din nou indignat, că nu e deloc plăcut, că omul ăla nu se gândește la nimic altceva decât la vânt și la barcă, iar eu îmi ridic privirea spre cer, încerc să-mi amintesc, de la zborul cu planorul, ce e un vânt termic, cum e cu termica, și-mi mut privirea, lacul nu mai e lac, luminos sau plumburiu, doar liniile închise la culoare mai au un sens, două bărci tocmai se înclină foarte mult cu bordul de sub vânt și, pentru că vântul bate prea slab, se încearcă asamblarea velelor. Noi le urmărim o bucată de drum, până aproape de următoarea geamandură, se face răcoare. Atti presupune că regata va fi „anulată", căci nu mai are rost să continue, într-adevăr nu merită, Atti știe de ce nu participă el la regata asta. Ne întoarcem acasă, săltăm peste apele tulburi, dar Atti oprește brusc motorul fiindcă din direcția opusă se apropie Leibl, aflat și el în St. Gilgen, iar eu îi spun lui Atti: Ce fel de vapor e ăla, așa de mare? Atti țipă: Nu-i vapor, e...

Cei doi bărbați încep să-și facă semne. Servus, Altenwyl! Servus, Leibl! Bărcile noastre se opresc una lângă cealaltă, bărbații discută înfocat, Leibl nu și-a scos încă bărcile, Atti îl invită mâine la masa de prânz. Încă unul, îmi spun, ăsta e deci victoriosul și scundul domn Leibl, care câștigă toate regatele cu-al lui catamaran, îi fac cu mâna respectuos, căci nu pot să țip la fel de tare ca Atti, și mă uit din când în când în oglinda retrovizoare. În seara asta Leibl va povesti cu siguranță în tot satul St. Gilgen cum l-a văzut el pe Atti în compania unei persoane blonde și fără Antoinette. Victoriosul domn Leibl n-are de unde să știe că azi Antoinette a trebuit să se ducă neapărat la coafor, că-i este absolut indiferent cu cine umblă Atti pe lac, fiindcă trei luni pe an Atti nu se gândește decât la lacul ăsta și la vele, așa cum le spune Antoinette tuturor, între patru ochi, îndurerată, la nimic altceva decât la blestematul ăsta de lac.

Seara târziu trebuie să ne întoarcem pe lac, cu treizeci sau treizeci și cinci de noduri, pentru că Atti și-a dat întâlnire cu un fabricant de vele, noaptea e răcoroasă, Antoinette a scăpat de noi, trebuie să meargă la premiera piesei ORICINE[1]. O melodie mă însoțește: Visez departe, la zări ferice... sunt la Veneția, mă gândesc la Viena, privesc dincolo de apă și în apă, la întunecatele istorii pe care le străbat. Oare suntem noi, Ivan și cu mine, o istorie întunecată? Nu, el nu, doar eu sunt o istorie întunecată. Se aude doar motorul, e tare frumos pe lac, mă ridic și mă sprijin de tocul ferestrei, pe malul celălalt se văd deja câteva lumini slabe, rătăcite și nedormite, părul îmi flutură în vânt.

...nu era nici țipenie în afară de prințesă și ea se rătăci... era ca și cum totul s-ar fi pus în mișcare, ramurile sălciilor se făceau șuvoaie, apele se ridicau... o neștiută neliniște îi cotropea sufletul...

Dacă vântul nu mi-ar bate în față, aș plânge amarnic, la jumătatea drumului spre St. Gilgen, dar motorul se poticnește, se oprește de tot, Atti aruncă ancora, strigă ceva, iar eu execut, am învățat că pe o barcă trebuie să execuți. Numai unul are voie să vorbească. Atti nu găsește canistra cu benzina de rezervă, iar eu mă gândesc ce s-ar întâmpla cu mine dacă ar trebui să petrec toată noaptea în barcă, pe frigul ăsta? Nimeni nu ne vede, suntem încă la mare distanță de mal. În cele din urmă găsim canistra și pâlnia. Atti urcă în față, pe barcă, eu țin lanterna. Nu sunt sigură dacă îmi doresc cu-adevărat să mai ajung la vreun mal. Motorul pornește, tragem ancora înăuntru, ne întoarcem în tăcere acasă, fiindcă și Atti știe că am fi putut rămâne toată noaptea pe apă. Nu suflăm un cuvânt față de Antoinette, trimitem de dincolo salutări de contrabandă, fictive, am uitat cum se numesc respectivele persoane. Uit din ce în ce mai mult. Nici la cină nu-mi amintesc ce trebuia sau ce voiam să-i transmit Ernei Zanetti, care-a însoțit-o pe Antoinette la premieră, încerc cu salutări de la domnul Kopecky, de la Viena. Erna rămâne surprinsă: Kopecky? Mă scuzați, trebuie să fie o greșeală, cineva vă trimite salutări de la Viena, poate Martin Ranner. Se mai întâmplă, spune Erna cu indulgență. Nu încetez să-mi răscolesc memoria pe durata întregii seri. N-ar trebui să se întâmple, poate că era ceva mai important decât niște simple salutări, poate că trebuia s-o rog ceva pe Erna, nu era vorba de harta orașului Salzburg, nici a lacurilor și a regiunii Salzkammergut, nu erau nici întrebări legate de un coafor sau de o drogherie. Dumnezeule, ce trebuia să-i spun Ernei sau s-o întreb! Eu nu vreau nimic de la ea, dar trebuia s-o întreb ceva. În timp ce bem cafeaua în odaia mare, continuu s-o privesc pe Erna cu un sentiment de vinovăție, căci nu-mi voi aminti niciodată. Nu-mi mai amintesc nimic despre oamenii care mă înconjoară, uit, uit deja numele, salutările, întrebările, veștile, zvonurile. N-am nevoie de nici un Wolfgangsee, nu-mi trebuie nici o recreere, mă sufoc în aceste conversații din fiecare seară, situațiile nu se repetă cu adevărat, ci doar schematic, mă sufoc de spaimă, spaima de-a pierde, mai am ceva de pierdut, am totul de pierdut, e singurul lucru important, știu cum se numește, nu mai suport să stau aici, la Altenwyli, cu ceilalți. E plăcut să-ți aducă cineva micul dejun la pat, e sănătos să alergi pe malul lacului, e bine, dar e inutil să cumperi ziare și țigări din St. Wolfgang. Dar să fiu conștientă că fiecare din aceste zile îmi va lipsi îngrozitor, că voi ajunge să urlu de spaimă că le-am pierdut așa, în timp ce viața la Mondsee este... Va rămâne o greșeală iremediabilă.

---

[1] *Jedermann* – piesă de teatru a scriitorului austriac Hugo von Hofmannsthal (1874-1929).

Pe la miezul nopții cobor din nou în odaia mare și-mi iau din biblioteca lui Atti ABC-UL VELIERULUI, DE LA PRORĂ LA PUPĂ, BABORD ȘI TRIBORD. Titluri îngrozitoare, care nu i se potrivesc nici lui Atti. Am mai prins o carte, NODURI, MATISARE ȘI GREEMENT, pare cartea potrivită pentru mine, „cartea nu presupune nici un fel de cunoștințe... subiectul e tratat cu aceeași claritate sistematică... permite realizarea cu ușurință a unei serii de noduri ornamentale, de la cele de cabestan până la placajele înlănțuite". Citesc un manual inteligibil, pentru începători. Am luat deja somniferul. Ce-o să se întâmple cu mine dacă încep abia acum? când o să pot pleca, cum? aș putea să învăț repede să conduc bărci cu vele, dar nu vreau. Vreau să plec, nu cred că o să am vreodată nevoie de asemenea lucruri, că o să am nevoie să înțeleg pentru tot restul vieții ce înseamnă „a arima", „în asietă", „a arima lateral". Până acum nu mi s-au închis niciodată ochii citind și nu mi se vor închide nici acum. Trebuie să mă întorc acasă.

La cinci dimineața mă furișez în odaia mare, la telefon. Nu știu cum să-i plătesc Antoinettei telegrama, fiindcă ea nu trebuie să afle nimic despre această telegramă. Înregistrare telegrame, vă rugăm, așteptați, vă rugăm, așteptați, vă rugăm, așteptați, vă rugăm, așteptați... Aștept, fumez, aștept. Un clic pe fir, o voce feminină, tânără și vioaie: numele abonatului, vă rog, numărul! Șoptesc cu grijă numele de Altenwyl și numărul lor de telefon, persoana mă va suna înapoi, la primul apel ridic receptorul și șoptesc, ca să nu mă audă nimeni din casă: dr. Malina, Ungargasse 6, Viena III.

Textul: rog urgent telegramă pentru întoarcere urgentă la Viena stop sosire mâine-seară stop salutări...

În aceeași dimineață sosește telegrama de la Malina, Antoinette, presată de timp, rămâne o clipă surprinsă, plec la Salzburg cu Christine, care vrea să știe exact cum a fost vizita mea la Altenwyli. Cred că Antoinette a devenit complet isterică, n-are nici o limită, Atti e drăguț și deștept, dar femeia asta îl înnebunește cu totul. Da' de unde, spun eu, n-am remarcat nimic din toate astea, nici nu mi-ar fi trecut prin cap! Christine spune: Bineînțeles, dacă ai preferat să stai la asemenea oameni, firește că te-am fi invitat și noi, la noi ai fi avut cu-adevărat parte de liniște, noi trăim îngrozitor de simplu. Mă uit pe geam, crispată, nu găsesc nici o replică. Spun: Știi, pe Altenwyli îi cunosc de foarte multă vreme, dar nu, nu ăsta-i motivul, ei îmi plac foarte mult, nu, nu sunt deloc obositori, de ce să fie obositori?

Sunt foarte obosită, gata mereu să plâng pe drum, cândva ar trebui să apară și Salzburgul acela, încă cincisprezece kilometri, încă cinci kilometri. Sosim la gară. Christine își amintește că mai are o întâlnire și că trebuie să facă și cumpărături înainte. Eu spun: Te rog, du-te, pentru Dumnezeu, mai e puțin și se închid magazinele! Rămân, în sfârșit, singură, îmi găsesc vagonul, femeia asta se contrazice tot timpul, mă contrazic și eu. De ce n-am remarcat până acum că aproape nu mai pot suporta oamenii? De când e așa? Ce-i cu mine? Trec amețită prin Attnang-Puchheim și Linz, cu o carte care-mi saltă în mână, ECCE HOMO. Sper să mă aștepte Malina la gară, dar nu mă așteaptă nimeni, trebuie să dau un telefon, dar nu-mi place să sun din gări, cabine telefonice sau de la oficii poștale. Din cabine chiar deloc. Trebuie să fi stat mai demult la închisoare, nu pot să dau telefoane dintr-o cabină și nici din cafenele sau din locuințele prietenilor, când sun trebuie să fiu acasă la mine și nu trebuie să fie nimeni în preajmă, cel mult Malina, căci el nu ascultă. Dar asta e cu totul altceva. Transpirând claustrofobic, sun dintr-o cabină a Gării de Vest. Nu trebuie să mi se-ntâmple aici, cred că-nnebunesc, nu trebuie să mi se-ntâmple într-o cabină telefonică!

Alo, eu sunt, mulțumesc mult
Nu pot s-ajung înainte de șase la gară
Te rog, te implor, pleacă mai devreme
Doar știi că nu pot, aș putea
Atunci lasă, mă descurc și singură
Nu, te rog, ce ai, ce-i cu vocea asta
Te rog, nu-i nimic, lasă, îți spun
Nu complica lucrurile, ia un taxi
Ne vedem diseară, tu ești deci
Da, sunt astă-seară, ne vedem, sigur

Uitasem că Malina e azi de serviciu și iau un taxi. Cine oare, în zilele noastre, ar vrea să revadă mașina aia blestemată în care a fost asasinat la Sarajevo arhiducele Franz Ferdinand și uniforma aia pătată de sânge? Trebuie să caut odată în cărțile lui Malina: automobil marca Graef & Stift, număr de înmatriculare A III – 118, tip: caroserie faeton dublu, 4 cilindri, 115 mm alezaj, 140 mm cursă, 28/32 CP, motor nr. 287. Partea din spate a automobilului distrusă de schijele primului atentat (cu bombă), pe partea dreaptă se vede gaura făcută de glonțul care a provocat moartea ducesei, în stânga, lângă parbriz, fanionul arhiducelui, purtat la 28 iunie 1914...

Mă plimb prin toate camerele cu catalogul Muzeului Militar în mână, apartamentul arată de parcă n-ar fi fost locuit de luni de zile, căci atunci când Malina e singur nu se produce nicăieri dezordine. Când Lina este mai des singură, dimineața, tot ce amintește de mine dispare-n dulapuri, nu se mai așterne praf, numai în prezența mea reapar praful și murdăria, cărțile sunt în dezordine și peste tot sunt împrăștiate bilețele. Deocamdată nu e nimic împrăștiat. Înainte să plec, i-am lăsat lui Anni un plic pentru corespondența pe care am rugat-o să mi-o trimită la St. Wolfgang,

va fi doar o vedere, nici o surpriză deosebită, totuși am nevoie de ea ca s-o așez alături de celelalte scrisori și vederi de la Paris și München, deasupra o scrisoare de la Viena, trimisă la St. Wolfgang. Îmi mai lipsește Mondsee. Mă așez în fața telefonului, aștept și fumez, formez numărul lui Ivan, las să sune, vor mai trece câteva zile până va răspunde, timp în care aș putea să mă plimb prin orașul ăsta mort și sufocant care e Viena sau să rămân în casă, fără să fac nimic, sunt absentă, spiritul mi-e absent, ce este absența spiritului? unde se află spiritul când e absent? e absență de spirit în interior și-n afară, aici spiritul e peste tot absent, mă pot așeza unde vreau, pot atinge mobila cu mâinile, aș putea să mă bucur c-am scăpat și că trăiesc din nou în absență. M-am întors în țara mea, care-i și ea absentă, țara mea din regiunile necuprinse ale inimii, în care pot să-mi aștern de dormit.

La telefon trebuie să fie Malina, dar e Ivan.

Am încercat acolo, de ce te-ai
A fost pe neașteptate, a fost urgent, tocmai am
E ceva, noi am, da, salutări de la ei
Și eu am avut parte de-o vreme minunată, a fost foarte
Dar tu întotdeauna ai, dar dacă vrei neapărat
E păcat, într-adevăr, dar trebuie, din păcate, să
Trebuie să-nchid, trebuie acum, imediat, să
Mi-ai trimis vederea, n-ai trimis-o încă, atunci
Îți scriu pe adresa din Ungargasse, ba da, bineînțeles
Nu-i așa de important, dacă poți, atunci
Sigur că pot, ai grijă de tine, să nu-mi faci
Nu, sigur că nu, acum trebuie să închid!

Malina a intrat în cameră. Mă îmbrățișează. Pot să-l îmbrățișez din nou. Mă agăț de el, cu toată puterea. Încă puțin și-aș fi înnebunit acolo, nu, nu doar pe lac, și în cabină, aproape c-aș fi înnebunit! Malina mă ține-n brațe până mă liniștesc, m-am liniștit, iar el întreabă: Ce citești acolo? Răspund: Mă interesează, începe să mă intereseze. Malina spune: Nici tu nu crezi ce spui! Răspund: Încă nu mă crezi – și ai dreptate –, dar într-o zi s-ar putea să-ncep să mă interesez de tine, de tot ce faci tu, ce gândești, ce simți! Malina zâmbește blând: Nici tu nu crezi ce spui.

De-acum poate să înceapă cea mai lungă vară. Toate străzile sunt goale. Trec prin acest deșert într-o amețeală profundă, porțile mari de la platforma arhiducelui Albrecht și de la Josefsplatz s-au închis deja, nu-mi mai aduc aminte ce am căutat eu mai demult aici, tablori, gravuri, cărți? Umblu aiurea prin oraș, în timpul mersului începe să se simtă ceva, e un șoc, cel mai puternic îl simt pe podul Reichsbrücke, deasupra canalului Dunării, în care-am aruncat odată un inel. Sunt logodită, cred că s-a ajuns la o logodnă. N-o să mai aștept vederi cu Mondsee, o să-mi întăresc răbdarea dacă rămân unită cu Ivan, nu pot să mă dezobișnuiesc pentru că, împotriva oricărei rațiuni, totul i s-a întâmplat *corpului* meu care continuă să se miște – într-o neîntreruptă, dulce și dureroasă răstignire pe crucea care e chiar el. Va fi pentru viața întreagă. În parcul Prater, un gardian mi se adresează amabil: Nu puteți să rămâneți aici, sunt tot felul de vagabonzi care umblă noaptea, mergeți acasă!

Mai bine mă duc acasă, la trei dimineața mă sprijin de poarta de pe Ungargasse 9, cu capetele de lei pe ambele părți, apoi zăbovesc în fața porții de pe Ungargasse 6, privind mai încolo, pe stradă, spre numărul 9, privind cu patimă, văzând în față drumul patimilor mele, pe care din nou l-am străbătut de bunăvoie, de la casa lui la casa mea. Ferestrele noastre sunt întunecate.

Viena tace.

II. Al treilea bărbat

Malina ar trebui să pună întrebările. Numai că eu răspund neîntrebată: De data asta locul nu mai este Viena. Este un loc numit Pretutindeni și Nicăieri. Timpul nu mai e astăzi. De fapt timpul nici nu mai există, căci ar fi putut să fie ieri, ar fi putut să fie mai înainte, ar fi putut să fie din nou, tot mereu, iar anumite lucruri nu vor fi fost niciodată. Pentru unitățile acestui timp, în care se strecoară și alte timpuri, nu există măsură, după cum nu există măsură nici pentru ne-timpurile în care pulsează ceea ce n-a fost niciodată în timp.

Malina trebuie să știe tot. Dar eu hotărăsc: Sunt visele de astă-noapte.

O fereastră mare se deschide, mai mare decât toate ferestrele pe care le-am văzut vreodată, dar care nu dă spre curtea casei noastre de pe Ungargasse, ci într-un strat de nori sumbri. Sub nori ar putea fi un lac. Cred că știu ce lac este. Dar acum nu mai e înghețat, sărbătorile de iarnă au trecut, iar pateticele coruri de bărbați care stăteau odinioară pe gheață, în mijlocul lacului, au dispărut. Și lacul acesta invizibil e înconjurat de multe cimitire. Nu se văd cruci, dar deasupra fiecărui mormânt se înnorează puternic, se întunecă, abia se mai disting mormintele și tăblițele cu inscripții. Tata stă lângă mine și își retrage mâna de pe umărul meu, căci se apropie groparul. Tata îi aruncă bătrânului o privire poruncitoare, iar groparul, înfricoșat de privirea tatei, se întoarce spre mine. Vrea să spună ceva, dar mult timp își mișcă buzele mut, iar eu nu-i aud decât ultima propoziție:

Ăsta e cimitirul fiicelor ucise.

N-ar fi trebuit să-mi spună asta, și plâng amarnic.

Camera e mare și întunecată, nu, e o sală cu pereții murdari, ar putea fi în castelul Hohenstaufen din Apulia. Căci n-are nici ferestre și nici uși. Tata m-a închis aici și vreau să-l întreb ce are de gând cu mine, dar îmi lipsește din nou curajul să-l întreb și mă mai uit o dată în jur, căci undeva trebuie să fie o ușă, una singură, ca să pot ieși, dar înțeleg, aici nu există nimic, nici o deschizătură, acum nu mai există deschizături, căci toate au fost acoperite cu furtunuri negre, lipite de ziduri, ca niște lipitori imense care vor să sugă ceva din pereți. Cum de n-am remarcat mai devreme furtunurile, căci cu siguranță erau acolo de la început! Eram atât de orbită de semiîntuneric și orbecăiam pe lângă pereți, ca să nu-l pierd din ochi pe tata, ca să găsim ușa împreună, iar acum îl găsesc și-i spun: Ușa, arată-mi ușa! Tata desprinde calm un prim furtun, văd o gaură rotundă, prin care suflă ceva înăuntru, și mă feresc, tata merge mai departe, desprinde furtunurile unul după altul și, înainte să mai pot striga, respir gaz, din ce în ce mai mult gaz. Sunt în camera de gazare, e cea mai mare cameră de gazare din lume și sunt singură înăuntru. N-ai cum să te aperi împotriva gazului. Tata a dispărut, el știa unde e ușa, dar nu mi-a arătat-o, și, în timp ce mor, moare și dorința de a-l mai vedea o dată și de a i-o spune. Tată, îi spun celui care nu mai este aici, eu nu te-aș fi trădat, n-aș fi spus nimănui. Aici n-ai cum să te aperi.

Când începe, lumea e deja un haos, iar eu știu că sunt nebună. Elementele lumii încă mai există, dar într-o compoziție îngrozitoare, cum nu s-a mai văzut niciodată. Peste tot circulă mașini din care curg vopsele, se ivesc ființe umane, larve rânjind, iar când se apropie de mine, cad, sunt păpuși de paie, sârme de fier legate între ele, personaje de carton, iar eu avansez în această lume, care nu e lumea, cu pumnii strânși și brațele întinse, ca să mă apăr de obiectele, de mașinile care vin spre mine și se năruie, iar atunci când nu mai pot înainta de frică închid ochii, dar vopselele, luminoase, țipătoare, frenetice, îmi pătează corpul, chipul, picioarele dezgolite, deschid ochii din nou, ca să mă orientez, fiindcă vreau să găsesc ieșirea, apoi mă înalț în zbor, căci degetele de la mâini și de la picioare mi s-au umflat, devenind baloane plutitoare de culoarea cerului și mă poartă spre înălțimi de nicăieri, în care e și mai rău, apoi se sparg toate, iar eu cad, cad și mă ridic, degetele de la picioare mi s-au înnegrit, nu pot să merg mai departe.

Sire!

Tata coboară din ploile grele de vopsea și spune ironic: Mergi, mergi mai departe! Iar eu îmi țin mâna la gură, mi-au căzut toți dinții, care alcătuiesc acum în fața mea, de netrecut, două semicercuri sub forma unor blocuri de marmură.

Nu mai pot să spun nimic, trebuie să plec de lângă tata și să trec peste zidul de marmură, dar spun într-o altă limbă: *Ne! Ne!* Și în multe limbi: *No! No! Non! Non! Niet! Niet! No! Ném! Ném!* Nu! Chiar și în limba noastră nu pot să spun altceva decât „nu", nu găsesc alt cuvânt, în nici o limbă. Un șasiu rulant, poate e Roata Mare, care deversează excrementele din nacele, se îndreaptă spre mine, iar eu spun: *Ne! Ném!* Dar, ca să nu mai strig nu, tata îmi vâră-n ochi degetele lui scurte, solide și dure, nu mai văd nimic, dar trebuie să merg înainte. E insuportabil. Zâmbesc, fiindcă tata îmi caută limba și vrea să mi-o smulgă, pentru ca nici în locul ăsta să n-audă cineva acest „nu" al meu, deși nimeni nu m-aude, dar înainte să-mi smulgă limba se întâmplă ceva îngrozitor, o pată imensă, albastră îmi intră în gură, ca să nu mai scot nici un sunet. Albastrul meu, splendidul meu albastru în care se plimbă păunii, albastrul depărtărilor, hazardul meu albastru de la orizont! Albastrul pătrunde și mai adânc în mine, până în gât, iar tata continuă acum lucrarea și-mi smulge inima și intestinele din trup, dar încă pot să merg, ajung la primele gheţuri înmuiate, înainte s-ajung la gheţurile eterne, iar în mine răsună ecoul: Nu mai e nici un om, nu mai e nici un om aici, în toată lumea asta, nu mai e nici un om, nici între fraţi, nu mai are omul nici o valoare, nici măcar între fraţi ? Tot ce-a mai rămas din mine, înţepenit sub gheaţă, e un bulgăre; îmi ridic privirea spre lumea caldă, unde locuiesc ceilalţi, iar Siegfried cel Mare mă strigă, întâi încet, apoi mai tare, îi ascult, nerăbdătoare, glasul: Ce cauţi, ce carte cauţi ? Eu nu mai am glas. Ce vrea Siegfried cel Mare ? Strigă de sus, din ce în ce mai răspicat: Ce fel de carte o să fie, cum o să fie cartea ta ?

Deodată, din vârful polului, de unde nu mai există cale de întoarcere, reuşesc să strig: O carte despre iad. O carte despre iad !

Gheaţa se rupe, mă scufund sub pol, sub pământ. Sunt în iad. Flăcări galbene şi subţiri se încolăcesc, bucle de foc îmi atârnă până la picioare, scuip flăcări, înghit flăcări.

Eliberaţi-mă, vă rog ! Eliberaţi-mă de clipa asta ! Vorbesc cu vocea de elevă, dar gândesc într-o stare de conştienţă acută, sunt conştientă de gravitatea situaţiei şi mă las în jos, pe pământul fumegând, mă tot frământ, stau culcată şi mă gândesc că trebuie să-i strig încă o dată pe oameni, cu toată vocea mea, pe cei care m-ar putea salva. Le strig pe mama şi pe sora mea, Eleonora, în ordinea asta, deci mai întâi pe mama, apoi, cu primul nume de alint din vremea copilăriei, pe sora mea, apoi – (când mă trezesc, îmi dau seama că nu l-am strigat pe tata). Îmi adun ultimele puteri, după ce am trecut din gheaţă în foc şi pier în foc şi craniul mi se topeşte, ca să strig în ordine ierarhică, fiindcă ordinea e cea care rupe vraja.

E sfârşitul lumii, o catastrofală cădere în neant, lumea în care eu sunt nebună s-a sfârşit, mă iau cu mâinile de cap, cum fac deseori, şi mă sperii, căci pe capul meu ras sunt plăcuţe de metal, şi privesc uluită în jur. Sunt înconjurată de câţiva medici în halate albe, care par destul de amabili. Aceştia spun în cor că am scăpat, că de-acum îmi pot scoate şi plăcuţele, iar părul o să-mi crească la loc. Mi-au aplicat electroşocuri. Întreb: Trebuie să plătesc acum ? văzând că tata nu dă semne c-ar vrea să plătească. Domnii sunt la fel de amabili, mai e timp. Cel mai important e că aţi scăpat. Mai cad o dată, mă trezesc a doua oară, n-am mai căzut niciodată din pat, medicii au dispărut, părul mi-a crescut la loc. Malina mă ridică şi mă întinde din nou pe pat.

Malina: Nu te mai agita. Nu-i nimic. Dar spune-mi şi mie odată: cine e tatăl tău ?
Eu: (şi plâng amarnic) E-adevărat că sunt aici ? Tu eşti aici !
Malina: Dumnezeule, de ce spui mereu „tatăl meu“ ?
Eu: Bine că mi-ai adus aminte. Lasă-mă puţin să mă gândesc. Acoperă-mă ! Cine-ar putea să fie tatăl meu ? Tu, de exemplu, ştii cine e tata ?
Malina: Să lăsăm asta.
Eu: Să zicem că eu mi-aş putea imagina. Tu nu ?
Malina: Nu cumva vrei să te eschivezi, să fii vicleană ?
Eu: Poate. Aş vrea să te păcălesc şi eu măcar o dată. Spune-mi un lucru: de ce crezi că tatăl meu nu e tatăl meu ?
Malina: Cine e tatăl tău ?
Eu: Nu ştiu, nu ştiu, chiar nu ştiu. Tu eşti cel mai deştept, tu le ştii mereu pe toate, mă-mbolnăveşti de-a binelea cu atotştiinţa ta. Tu nu te îmbolnăveşti ? De fapt nu, tu niciodată. Încălzeşte-mi picioarele, aşa, mulţumesc, numai picioarele mi-au amorţit.
Malina: Cine e ?
Eu: N-o să-ţi spun niciodată. Nici n-aş putea, pentru că nu ştiu.
Malina: Ba ştii. Jură că nu ştii !
Eu: Eu nu jur niciodată.
Malina: Atunci îţi spun eu, m-auzi, îţi spun eu cine e.
Eu: Nu. Nu. Niciodată. Să nu-mi spui niciodată ! Adu-mi nişte gheaţă şi un prosop rece, umed, pentru cap.
Malina: (plecând) Ai să-mi spui tu, n-avea grijă.

În toiul nopții telefonul scâncește încet, mă trezește cu țipete de pescăruș, apoi mârâie ca turbinele avioanelor Boeing. Cineva mă sună din America, răspund ușurată: Alo! E întuneric, în jurul meu se aud scrâșnete, sunt pe un lac, gheața începe să se topească, e un lac înghețat până în străfunduri, sunt în apă, atârnată de șnurul telefonului, ultima mea legătură cu lumea. Alo! Știu că tata e cel care mă sună. E posibil ca în curând lacul să se dezghețe complet, sunt pe o insulă izolată, în larg, nu mai există vapoare. Aș vrea să strig la telefon: Eleonora! – vreau s-o strig pe sora mea, dar la celălalt capăt al firului nu poate să fie decât tatăl meu, mi-e atât de frig și aștept, mă scufund cu telefon cu tot, ies la suprafață, dar legătura funcționează, aud America bine, din apă se telefonează bine dincolo de ape. Spun repede, înecându-mă, înghițind apă: Când vii, sunt aici, da, aici, știi ce-ngrozitor e, am pierdut legătura, sunt izolată, sunt singură, nu, nici un vapor! Și în timp ce aștept un răspuns văd ce întunecată e insula soarelui, tufișurile de oleandru s-au scufundat, vulcanul e acoperit cu cristale de gheață, a-nghețat și el, nu mai e clima de altădată. Tata râde la telefon. Eu îi spun: Sunt izolată, vino odată, când vii? El râde și iar râde, râde ca la teatru, acolo a-nvățat el să râdă atât de oribil: HAHAHA. Mereu: HAHAHA. Nimeni nu mai râde așa astăzi, spun eu, nimeni nu mai râde așa, încetează! Dar tata nu se oprește din râsul lui prostesc. Pot să te sun înapoi? întreb eu, doar ca să-nceteze odată circul ăsta. HAHA. HAHA. De pe toate continentele vezi cum insula se scufundă, în vreme ce râsul continuă. Tata e actor. Dumnezeu e spectacolul.

Tata s-a întors acasă pe neașteptate. Mama ține trei flori în mână, florile vieții mele, nu sunt nici roșii, nici albastre și nici albe, dar sunt pentru mine, ea o aruncă pe prima la picioarele tatei, înainte ca el să se poată apropia de noi. Știu că are dreptate, trebuie să i-o arunce la picioare, și mai știu acum că ea știe tot, incest, a fost incest, dar aș vrea s-o rog să-mi dea mie celelalte flori, mă uit la tata cu frică de moarte, el îi smulge mamei și celelalte flori din mână, ca să se răzbune pe ea, le calcă-n picioare, tropăie peste cele trei flori cum tropăia deseori la mânie, sare pe ele și le calcă-n picioare ca și cum ar strivi trei ploșnițe, atât înseamnă viața mea pentru el. Nu mai pot să mă uit la tata, mă agăț de mama și încep să țip, da, așa a fost, *el* a fost, a fost incest. Dar apoi observ că nu doar mama a rămas mută și nemișcată, nici eu n-am scos nici un sunet, de la bun început, țip, dar nu m-aude nimeni, nu se-aude nimic, doar gura mi-e larg deschisă, mi-a luat și glasul, nu pot să pronunț cuvântul pe care vreau să i-l strig lui și, mulțumită acestui efort, acestei guri uscate, deschise, revine totul, simt că-nnebunesc și ca să nu înnebunesc îl scuip pe tata în față, numai că gura mea nu mai are salivă, nu-l atinge nici măcar un suflu din gura mea. Tatăl meu este intangibil. Este insensibil. Fără să scoată o vorbă, mama adună cu mătura resturile de flori, un pic de murdărie, vrea să păstreze curățenie-n casă. Unde o fi la ora asta, unde e sora mea? N-am văzut-o nicăieri în casă.

Tata îmi ia cheile, îmi aruncă hainele pe fereastră, în stradă, dar eu le donez imediat la Crucea Roșie, după ce le scutur de praf, fiindcă trebuie să mai intru o dată în casă, i-am văzut intrând pe tovarășii complici, primul sparge farfuriile și-un pahar, dar tata a pus deoparte câteva pahare și, în timp ce intru pe ușă tremurând și mă apropii, îl ia pe primul și-l aruncă după mine, apoi altul, la picioarele mele, aruncă, aruncă toate paharele, țintește bine, doar câteva așchii mă nimeresc, șuvițele de sânge de pe frunte se preling pe lângă urechi și tâșnesc pe bărbie, rochia se pătează de sânge, câteva cioburi foarte fine au intrat prin stofă, de la genunchi picură mai lent, dar eu vreau ceva, trebuie să-i spun. El spune: Rămâi, stai acolo și uită-te! Nu mai înțeleg nimic, dar știu că trebuie să-mi fie frică și că frica nu-i tocmai cel mai rău lucru, căci tata dă ordin să-mi demoleze rafturile cu cărți, da, spune „a demola“, vreau să mă postez în fața cărților, dar oamenii se postează rânjind în fața mea, mă arunc pe jos, în fața lor, și le spun: Lăsați-mi cărțile în pace, faceți ce vreți cu mine, dar de cărți să nu v-atingeți, fă ce vrei, aruncă-mă pe fereastră, mai încearcă o dată, ca atunci! Dar tata se preface că nu înțelege despre ce încercare de-atunci e vorba și începe să ia câte cinci, șase cărți deodată, ca pe niște cărămizi, și să le-arunce de-a valma într-un dulap vechi. Tovarășii cu degetele reci și umede smulg suporturile din perete, totul se prăbușește trosnind, masca mortuară a lui Kleist mai plutește o clipă prin fața ochilor mei, la fel și portretul lui Hölderlin, sub care scrie: pe tine te iubesc, pământ, căci îmi ești alături în tristețe! și-mi rămân doar imaginile astea, să le prind și să le strâng la piept, volumașele de Balzac se rotesc prin aer, *Eneida* capătă o îndoitură, tovarășii îi izbesc pe Lucrețiu și pe Horațiu cu picioarele, dar altul începe, fără să știe ce ia-n mână, să facă din nou stive într-un colț, tata îi trage un ghiont în coaste (oare unde l-am mai văzut eu pe acest bărbat, mi-a distrus o carte pe Beatrixgasse) și îi spune amabil: Ce e, ți-ar fi convenit și cu ea, nu? Tata îmi face cu ochiul, iar eu înțeleg despre ce-i vorba, căci bărbatul râde încurcat, spunând că ar vrea el și că de dragul meu face asta, ca și cum ar vrea să se poarte din nou frumos cu cărțile mele, dar eu îi smulg din mână, plină de ură, cărțile în franceză, căci le am de la Malina, și-i spun: Pe mine n-o să mă aveți! Și tatei: Ne-ai vândut mereu, pe toți. Dar tata urlă: Ce, brusc nu mai vrei, ia stai așa! Bărbații părăsesc casa, fiecare și-a primit bacșișul, își flutură batistele mari și strigă: *Buchheil!*[1] iar vecinilor și tuturor curioșilor din jur le strigă: Noi am făcut toată treaba. De-acum s-a terminat cu DRUMURI CARE NU DUC NICĂIERI și ECCE HOMO, stau în mijlocul cărților, amețită și sângerând; trebuia să se-ntâmple și asta, căci prea le-am mângâiat în fiecare seară înainte să merg la culcare, iar Malina mi-a făcut cadou cele mai frumoase cărți, pe-asta nu mi-o iartă tata niciodată, dar nici una nu mai poate fi citită, trebuia să se întâmple, s-a instaurat dezordinea și niciodată n-o să mai știu unde-au fost Kürnberger și Lafcadio Hearn.

---

[1] Aluzie la formulele de salut naziste *Sieg Heil!* și *Heil Hitler!*

Mă întind printre cărți, le mângâi din nou, una după alta, la-nceput au fost doar trei, apoi s-au făcut cincisprezece, apoi au depășit suta, mă reped în pijama la primul raft. Noapte bună, domnilor, noapte bună, domnule Voltaire, noapte bună, Principe, vă doresc odihnă plăcută, poeții mei necunoscuți, vise plăcute, domnule Pirandello, toată stima mea, domnule Proust! *Chaire Thukydides!*[1] Domnii îmi spun pentru prima dată noapte bună, eu încerc să nu-i ating, ca să nu-i pătez de sânge. Noapte bună, îmi spune Josef K.

Tata vrea s-o părăsească pe mama, se întoarce din America într-o trăsură cu coviltir, face pe vizitiul, pocnește din bici, iar lângă el stă micuța Melanie, care a mers cu mine la școală, dar care între timp a crescut. Mama nu vrea să ne împrietenim, dar Melanie nu încetează să se proptească-n mine, cu sânii ei mari și zbuciumați care-i plac tatei și care pe mine mă sperie, ea gesticulează, râde, are cozile castanii, apoi iarăși părul lung și blond, mă lingușește ca să-i cedez ceva, iar mama se retrage din ce în ce mai mult în spatele trăsurii, fără să scoată o vorbă. Mă las sărutată de Melanie, dar îi întind numai un obraz, o ajut pe mama să coboare și deja am anumite suspiciuni, căci am fost invitați cu toții, avem haine noi, până și tata și-a schimbat costumul și s-a bărbierit după această călătorie lungă, și ne facem apariția în sala de bal din RĂZBOI ȘI PACE.

Malina: Scoală-te, fă puțină mișcare, mergi cu mine încolo și încoace, respiră adânc, adânc.
Eu: Nu pot, iartă-mă, te rog, și n-o să mai pot nici să dorm dacă mai continuă așa.
Malina: De ce te gândești mereu la *Război și pace*?
Eu: Dar așa se spune, căci vin toate pe rând, nu-i așa?
Malina: Nu trebuie să crezi tot ce se spune, mai bine judecă singură!
Eu: Eu?

---

[1] Salut, Tucidide! (gr. veche). (N. red.)

Malina: Nu există război și pace.
Eu: Atunci cum se spune?
Malina: Război.
Eu: Și cum să dau de pace? Vreau pace!
Malina: E război. Nu poți avea decât o pauză scurtă, nimic mai mult.
Eu: Pace!
Malina: Nici în tine nu e pace, nici măcar în tine.
Eu: Nu spune asta, măcar azi nu! Ești îngrozitor.
Malina: E război. Tu ești războiul. Până și tu.
Eu: Eu nu.
Malina: Toți suntem, inclusiv tu.
Eu: Atunci eu nu mai vreau să trăiesc, nu vreau război, ajută-mă s-adorm, ai tu grijă să se termine! Vreau să se termine războiul. Nu mai vreau să urăsc, eu vreau, eu vreau...
Malina: Respiră mai adânc, haide! Deja e mai bine, vezi, trece, te țin eu, vino la fereastră, respiră mai calm, mai adânc, fă o pauză, nu vorbi acum!

Tata dansează cu Melanie, e sala de bal din RĂZBOI ȘI PACE. Melanie poartă inelul pe care tata mi l-a făcut mie cadou, dar el face pe toată lumea să creadă în continuare că după moartea lui îmi va lăsa moștenire un inel mult mai prețios. Mama stă lângă mine, dreaptă, mută, lângă noi sunt două scaune goale, iar la masa noastră mai sunt două goale, pentru că cei doi nu se opresc din dans. Mama nu mai vorbește cu mine. Nimeni nu mă invită la dans. Intră Malina, iar cântăreața italiană repetă: *Alfin tu giungi, alfin tu giungi!*[1] Sar în picioare și-l îmbrățișez pe Malina, îl rog insistent să danseze cu mine, îi adresez mamei un zâmbet de ușurare. Malina mă ia de mână, stăm sprijiniți unul de celălalt, la marginea ringului, ca să ne vadă tata, și, deși sunt sigură că n-o să putem dansa împreună, încercăm, trebuie să reușim, măcar să dăm impresia, rămânem tot timpul aproape nemișcați, ca și cum am fi ocupați să ne privim reciproc, dar asta nu

---

[1] În sfârșit ajungi, în sfârșit ajungi! (it.). (N. red.)

prea are de-a face cu dansul. Îi șoptesc mereu lui Malina: Mulțumesc că ai venit, n-o să uit niciodată, o, mulțumesc, mulțumesc. Acum Melanie ar vrea să danseze și cu Malina, bineînțeles că și cu el, vreme de o secundă mi se face frică, dar îl aud pe Malina spunând calm și rece: Nu, îmi pare rău, noi tocmai plecam. Malina m-a răzbunat. Când plecăm, scap pe jos mănușile lungi și albe, iar Malina le ridică, le scap din mână la fiecare treaptă și Malina le ridică. Spun: Mulțumesc, mulțumesc pentru tot! Lasă-le să cadă, răspunde Malina, ridic eu totul.

Tata merge de-a lungul țărmului prin deșertul în care m-a atras și pe mine, s-a căsătorit, scrie pe nisip numele acestei femei care nu e mama mea, eu nu remarc imediat, ci abia după prima literă. Soarele strălucește crunt deasupra literelor, acestea sunt ca niște umbre pe nisip, în adâncitură, și singura mea speranță e ca vântul să șteargă scrisul până seara, dar, Dumnezeule, Dumnezeule, tata se întoarce cu sceptrul acela mare, de aur, ornat cu pietre prețioase, de la Universitatea din Viena, pe care eu am jurat: *spondeo*[1], *spondeo*, și jur cu toată știința și conștiința mea, iar știința mea, niciodată și-n nici o împrejurare... Cu acest venerabil sceptru, care nu-i aparține, pe care eu l-am atins cu degetele ca să depun singurul și veritabilul meu jurământ, cu sceptrul pe care încă mai arde jurământul meu, el îndrăznește cu-adevărat, el scrie numele din nou pe nisipul neclintit, de data asta pot să și citesc numele, MelaNIE[2], și încă o dată, MelaNIE, și mă gândesc în lumina amurgului: NICIODATĂ, nicicând n-ar fi trebuit să facă asta. Tata a ajuns la apă și se sprijină satisfăcut în sceptrul de aur, trebuie să fac ceva, deși știu că sunt mai slabă, dar aș putea să-l iau prin surprindere, îi sar în spate încercând să-l răstorn, vreau să-l pun jos, doar atât, din cauza sceptrului de la Viena, n-aș vrea să-i fac nici un rău, nu pot să-l bat cu sceptrul ăsta pentru că am jurat pe el, așa stau acum, cu toiagul ridicat, tata gâfâie și fierbe de mânie în nisip, mă blestemă, crede că vreau să rup sceptrul pe el, să-l omor cu el, dar eu îl țin doar ridicat spre cer și strig până la orizont, peste mare, până la Dunăre: Iată ce aduc înapoi din războiul sfânt. Și, cu o mână plină de nisip, care e știința mea, merg pe ape, iar tata nu mă poate urma.

---

[1] Mă angajez solemn (lat.). (N. red.)
[2] *Nie* „niciodată“ (germ).

Trebuie să preiau rolul principal în marea operă a tatălui meu, cică asta e dorința directorului de operă, care-a și făcut reclamă pentru ca publicul să vină în masă, spune directorul, iar ziariștii spun la fel. Ei așteaptă cu blocnotesurile în mână, îmi cer să vorbesc despre tatăl meu și despre rolul meu, pe care nu-l cunosc. Directorul însuși mă obligă să îmbrac un costum și, cum acesta era croit după alte mărimi, îl ajustează singur cu niște ace care-mi înțeapă pielea; e atât de nepriceput! Le spun ziariștilor: Eu nu știu nimic, vă rog să vă adresați tatălui meu, chiar că nu știu nimic, nu e un rol pentru mine, ci doar pentru a atrage masele! Dar ziariștii notează cu totul altceva, iar eu n-am timp să strig la ei și să le rup notițele, fiindcă mai am un minut până la intrarea pe scenă și alerg prin toată clădirea operei, strigând disperată. Nu pot să fac rost de text și abia dacă știu două replici, nu e rolul meu. Muzica mi-e foarte cunoscută, da, știu muzica asta, dar nu știu cuvintele, rolul ăsta îmi e necunoscut, nu-l voi ști niciodată, întreb, din ce în ce mai disperată, un asistent al directorului cum sună prima parte a primului duet, pe care trebuie să-l cânt cu un tânăr. El și toți ceilalți surâd enigmatic, ei știu ceva ce eu nu știu, oare ce știu? Bănuiesc eu ceva, dar cortina se ridică, iar jos e mulțimea imensă, masa de oameni, încep să cânt la întâmplare, deznădăjduită: „Cine mă ajută, cine mă ajută!“ și știu că textul nu poate fi acesta, dar observ că muzica îmi acoperă cuvintele disperate. Sunt mulți oameni pe scenă, o parte tac cu bună știință, alții își cântă replicile în surdină, un tânăr cântă cu voce puternică și sigură, consultându-se din când în când, repede și în taină, cu mine, înțeleg că oricum numai vocea lui trebuie să se-audă în duet, căci tata n-a compus vocea decât pentru el, iar pentru mine, evident, nimic, eu care n-am pregătirea necesară și sunt aici doar pentru a fi expusă. Trebuie să cânt pentru bani, iar eu nu-mi ies din rol, care nu-i rolul meu, ci cânt ca să-mi salvez viața, pentru ca tata să nu-mi facă nimic. „Cine mă ajută!“ Apoi uit rolul, uit că n-am pregătirea necesară și până la urmă, deși cortina s-a lăsat, iar socotelile pot fi deja făcute, cânt cu adevărat, dar un fragment din altă operă, și-mi aud vocea răsunând în sala goală, trecând de la tonurile cele mai înalte la cele mai grave, „Așa vom muri, așa vom muri…“ Tânărul simulează, fiindcă nu cunoaște rolul, dar eu cânt mai departe. „Mort e totul. Totul e mort!“ Tânărul pleacă, rămân singură pe scenă, ei sting luminile și mă lasă singură, în costumul meu caraghios, prins cu ace. „Uitați-vă, prieteni, nu vedeți?“ Și mă prăbușesc într-o mare plângere sonoră, mă rup de-această insulă, de-această operă, cântând mai departe: „Așa vom muri, pentru ca nedespărțiți…“, așa mă prăbușesc în fosa orchestrei, unde nu se mai găsește nici o orchestră. Am salvat spectacolul, dar zac cu gâtul rupt între pupitrele și scaunele abandonate.

Tata o bate pe Melanie, apoi, pentru că un câine mare începe să latre amenințător, se întoarce spre câine, care se lasă bătut, cu supunere totală. Așa ne-am lăsat bătute eu și mama, eu știu că acest câine e mama, supunerea în persoană. Îl întreb pe tata de ce-o bate și pe Melanie, iar el răspunde că nu admite asemenea întrebări, că ea nu mai înseamnă nimic pentru el, până și întrebarea mea este o nerușinare, repetă mereu că Melanie nu-nseamnă nimic pentru el, că mai are nevoie de ea câteva săptămâni, pentru înviorare, trebuie să-nțeleg asta. Îmi spun: câinele ăsta nu știe c-ar fi de-ajuns să-l muște o singură dată pe tata de picior pentru ca bătăile să-nceteze, câinele geme încet și nu mușcă. Apoi tata vorbește cu mine satisfăcut, faptul că a lovit l-a ușurat, dar pe mine încă mă apasă, încerc să-i explic cât de tare m-a îmbolnăvit, trebuie să afle și el odată, fac eforturi să-i enumăr toate clinicile prin care am trecut, țin în mână facturi, de la tratamente, sunt de părere că trebuie să le împărțim în mod egal. Tata e într-o dispoziție excelentă, numai că nu prea vede el ce legătură are cu bătaia și cu faptele lui și cu dorința mea de a-i spune odată totul, e inutil, absurd, dar atmosfera dintre noi nu e tensionată, ci veselă și plăcută, pentru că acum vrea să tragă perdeaua și să se culce cu mine, ca să nu ne vadă Melanie, care încă mai zace acolo și scâncește, dar care, ca întotdeauna, n-a înțeles nimic. Mă culc, cu o speranță demnă de milă, dar mă ridic imediat în picioare, nu pot, îi spun că nu mă interesează deloc, mă aud spunând: Nu mă interesează, nu m-a interesat niciodată, n-are nici o valoare! Tata nu se supără, căci nici pe el nu-l interesează, declamă unul din monologurile sale, în care-mi amintește cum am spus eu odată că mi-e indiferent. El spune: E-același lucru, deci fără scuze, nu te mai fofila, dă-o încoace, dacă tot e același lucru! Dar o să fim deranjați, totdeauna am fost deranjați, n-are sens, nu pot să-i explic că o să fim doar deranjați și că nu-i mereu același lucru, doar cu el, doar atunci nu văd nici un sens în toate astea. Melanie e cea care scâncește și ne deranjează, tata se urcă în amvon și ține predica de duminică despre același lucru și toți îl ascultă în liniște și cu evlavie, el e cel mai mare predicator duminical din lume. La sfârșit, blestemă întotdeauna ceva sau pe cineva, predica trebuie să capete mai multă forță, și blestemă din nou, astăzi ne blestemă pe mama și pe mine, blestemă neamul lui și pe-al meu, eu mă îndrept spre cristelnița catolicilor și-mi umezesc fruntea, în numele Tatălui, și ies înainte să se termine predica.

Tata înoată cu mine în regatul celor o mie de atoli. Ne scufundăm în apa mării, îmi ies în cale bancuri de pești dintre cei mai fermecați, cărora vreau să mă alătur, dar tata e pe urmele mele, îl văd lângă mine, sub mine, deasupra mea, trebuie s-ajung la recife, căci mama s-a ascuns într-un recif de corali de unde mă fixează cu privirea mută și mă avertizează, fiindcă ea știe ce mi se va întâmpla. Mă scufund mai adânc și strig în apă: Nu! Și: Nu mai vreau! Nu mai pot!

Știu că e bine să strigi în apă, așa alungi rechinii, ar trebui ca strigătul meu să-l alunge și pe tata, care vrea să mă atace, să mă sfâșie sau să se culce din nou cu mine, să mă înșface în fața recifului ca să vadă mama. Strig: Te urăsc, te urăsc, te urăsc mai mult decât îmi urăsc viața și mi-am jurat c-o să te omor! Am găsit un loc lângă mama, printre ramificațiile ei multiple, împietrite, care cresc mereu în abisurile mării, atârn printre ramurile ei, înfricoșată, îngrozită, mă agăț de ea, dar tata întinde mâinile după mine, iar întinde mâinile după mine, deci nu eu, el a fost cel care-a strigat, a fost vocea lui, nu a mea: Mi-am jurat că o să te omor! Dar eu am fost cea care a strigat: Te urăsc mai mult decât îmi urăsc viața!

Malina nu-i aici, îmi îndrept perna, găsesc paharul cu apă minerală, Güssinger, dau pe gât, însetată, paharul. De ce-am spus asta, de ce? Mai mult decât îmi urăsc viața. Viața mea e frumoasă, Malina a făcut-o din ce în ce mai frumoasă. E o dimineață mohorâtă, dar nu tocmai întunecată. Câte mai spun și eu, de ce Malina doarme acum? Tocmai acum. Ar trebui să-mi explice și mie ce spun. Nu-mi urăsc viața, dar atunci de ce să urăsc *mai mult* decât îmi urăsc viața? Nu pot. Numai noaptea mă simt pierdută. Mă ridic cu grijă din pat, pentru ca viața mea să rămână frumoasă, pun la fiert apa pentru ceai, trebuie să beau ceai, în bucătărie, tremurând de frig în ciuda cămășii lungi de noapte, îmi pregătesc ceaiul de care am nevoie, pentru că atunci când nu mai pot să fac nimic prepararea ceaiului încă mai este o ocupație. Când apa dă-n clocot nu mai sunt într-un atol, încălzesc ceainicul, număr lingurițele de Earl Grey, torn apa, încă mai sunt în stare să beau ceai, încă mai pot să dirijez apa clocotită până la ceainic. Nu vreau să-l trezesc pe Malina, rămân trează până se face 7 dimineața, îl trezesc, îi pregătesc micul dejun, nici Malina nu se simte tocmai bine, poate că s-a întors târziu acasă, oul e prea tare, dar nu spune nimic, eu murmur o scuză, laptele e deja acru, dar n-au trecut decât două zile și-a stat în frigider, Malina își ridică privirea pentru că în ceai se formează niște cocoloașe albe, îi vărs ceașca, azi trebuie să-și bea ceaiul fără lapte. Totul s-a acrit. Iartă-mă, spun eu. Ce e? întreabă Malina. Și-acum pleacă, te rog, pleacă, pregătește-te, altfel întârzii, nu pot să vorbesc așa de dimineață.

Port mantaua siberiană de evreu, ca toți ceilalți. E iarnă grea, tot mai multă zăpadă cade peste noi, iar rafturile cu cărți se prăbușesc sub povara zăpezii, zăpada le îngroapă treptat, în timp ce noi toți așteptăm să fim deportați, până și fotografiile de pe rafturi se umezesc, sunt portretele tuturor oamenilor pe care i-am iubit, iar eu le șterg de zăpadă, le scutur, dar zăpada continuă să cadă, degetele mi s-au umezit deja, las zăpada să-ngroape fotografiile. Sunt disperată că vede și tata ce încerc eu să fac în cele din urmă, căci el nu e de-ai noștri, nu vreau să vadă ce eforturi fac și cine e-n fotografii. Tata, care și-ar dori să-mbrace și el o manta, deși e prea gras pentru ea, uită de portrete, discută cu cineva, își scoate mantaua din nou, caută alta mai potrivită, numai că, din fericire, nu mai e nici una. Mă vede plecând cu ceilalți, aș vrea să mai vorbesc o dată cu el, să-l lămuresc odată că nu e de-ai noștri, că n-are nici un drept, spun: Nu mai am timp, nu mai am atâta timp. Pur și simplu nu mai e timp de asta. În jurul meu, câțiva mă acuză că nu mă declar „solidară“, ciudat cuvânt! Mi-e indiferent. Trebuie să dau o semnătură, dar o dă tata-n locul meu, el e mereu „solidar“, nici măcar nu știu ce înseamnă asta. Îi spun repede: Adio, nu mai am timp, eu nu sunt solidară. Trebuie să caut pe cineva! Nu știu exact pe cine trebuie să caut, e cineva din Pécs pe care-l caut între toți oamenii ăștia, în acest haos cumplit. Trec și ultimele momente pe care le mai am la dispoziție, mi-e teamă că a fost deportat înaintea mea, deși numai cu el pot să vorbesc despre asta, numai cu el și până la a șaptea generație, pentru care nu pot să ofer nici

o garanție, pentru că după mine nu va mai fi nimic. Îl găsesc în multe barăci, în încăperea cea mai dosnică, mă așteaptă acolo, obosit, în camera goală, lângă el, care stă întins pe jos, în mantaua lui siderală, mai neagră decât negrul, în care-l văzusem acum câteva mii de ani, se află un buchet de crini. Se ridică adormit, a mai îmbătrânit cu câțiva ani și mare-i e oboseala. Rostește cu vocea lui dintâi: În sfârșit, în sfârșit ai ajuns! Iar eu mă prăbușesc lângă el și râd și plâng și-l sărut, ești aici, nu mai vreau nimic altceva, în sfârșit, în sfârșit! E și un copil aici, văd numai unul, deși am impresia că ar trebui să fie doi, iar copilul stă culcat într-un colț. L-am recunoscut pe loc. În alt colț stă culcată femeia care i-a născut copilul, blândă și răbdătoare, n-are nimic împotrivă să ne lungim aici, unul lângă celălalt, înaintea deportării. Deodată se aude: Scularea! Ne ridicăm toți în picioare, plecăm, cel mic e deja în camion, trebuie să ne grăbim s-ajungem și noi sus, eu trebuie să mai găsesc umbrelele de protecție și le găsesc pe toate, pe-a lui, pe-a femeii blânde, pe-a copilului și pe-a mea, numai că umbrela mea nu-mi aparține, a uitat-o cineva la Viena, iar eu sunt consternată, pentru că am vrut tot timpul s-o dau înapoi și acum nu mai am timp. E o parașută dezumflată. E prea târziu, trebuie să iau umbrela asta ca să trecem prin Ungaria, căci mi-am regăsit prima iubire, plouă, răpăie tare peste noi, mai ales peste copilul atât de calm și de vesel. Începe iarăși, respir prea des, poate că din cauza copilului, dar iubitul meu îmi spune: Fii calmă, fii calmă ca noi! Imediat o să răsară luna. Numai că mie tot mi-e frică de moarte, căci iar încep să-nnebunesc, el spune: Calmează-te, gândește-te la Stadtpark, gândește-te la frunza aia, gândește-te la grădina din Viena, la copacul nostru, înflorește paulovnia. Mă calmez pe loc, pentru că amândoi am avut aceeași soartă, el îmi arată capul, știu ce-au făcut cu capul lui. Camionul trebuie să treacă printr-un fluviu, e Dunărea și totuși alt fluviu, încerc să rămân calmă, pentru că aici, în luncile Dunării, ne-am întâlnit pentru prima oară, eu spun că e-n regulă, dar apoi gura mi se deschide larg, fără să strige, căci nu e chiar în regulă. El îmi spune: nu uita niciodată, se cheamă *Facile*[1]! Iar eu înțeleg greșit, strig fără glas: se cheamă *Facit*[2]! În fluviu, în fluviul adânc. Pot să vă vorbesc o clipă? mă întreabă un domn, trebuie să vă dau o veste. Îl întreb: Cui, cui trebuie să-i dați o veste? El răspunde: Numai prințesei de Kagran. Mă răstesc la el: Să nu mai pomeniți niciodată numele ăsta! Nu-mi spuneți nimic! Dar el îmi arată o frunză uscată și atunci știu că a spus adevărul. Viața mea a luat sfârșit, căci el s-a înecat în fluviu, în timpul transportului, el a fost viața mea. L-am iubit mai mult decât propria mea viață.

Malina mă ține, el e cel care-mi spune: Fii calmă! Trebuie să fiu calmă. Umblu cu el peste tot prin apartament, el ar vrea să mă întind, dar eu nu mă mai pot întinde pe patul ăsta prea moale. Mă întind pe jos, mă ridic imediat, căci am mai stat așa întinsă și în altă parte, acoperită cu mantaua siberiană care ținea de cald, și umblu cu el așa, vorbind, vorbind, lăsând cuvintele să intre, să iasă. Îmi așez disperată capul pe umărul lui Malina, aici, la umărul ăsta, cred, Malina are clavicula ruptă și o plăcuță de platină, de când cu accidentul de mașină, mi-a povestit odată, realizez că mi se face frig, din nou încep să tremur, răsare luna, se vede de la fereastra noastră, vezi luna? Eu văd o altă lună și o lume siderală, dar nu vreau să vorbesc despre asta, despre cealaltă lună, numai că trebuie să vorbesc, să vorbesc mereu ca să mă salvez, să nu-l agasez pe Malina cu asta, capul meu, capul, înnebunesc, dar Malina nu trebuie să știe. Totuși Malina știe și mă rog de el, în timp ce, încleștându-mă de el, alerg de colo-colo prin apartament, mă las să cad, mă ridic din nou, mă deschei la cămașă, iar mă las să cad, fiindcă îmi pierd mințile, mă cuprinde, îmi pierd mințile, sunt fără alinare, înnebunesc, dar Malina îmi mai spune o dată: Fii calmă, relaxează-te. Cad și mă gândesc la Ivan, respir mai regulat, Malina îmi masează mâinile și picioarele, regiunea din jurul inimii, dar eu înnebunesc, te rog un singur lucru, doar un singur lucru te rog... Dar Malina spune: De ce să mă rogi, doar nu trebuie să mă rogi. Dar eu zic din nou, cu glasul de astăzi: Te rog, Ivan nu trebuie să afle niciodată, nu trebuie să știe niciodată (sunt amețită, fiindcă știu că Malina nu știe nimic despre Ivan, de ce vorbesc tocmai acum despre Ivan?) – Ivan nu trebuie niciodată, promite-mi, cât timp mai pot vorbi, vorbesc, e important să vorbesc, știi, nu fac altceva decât să vorbesc și, te rog, vorbește cu mine, Ivan nu trebuie să știe nimic, niciodată, niciodată, te rog, povestește-mi ceva, hai să vorbim despre cină, unde-ai fost, cu cine, vorbește cu mine, despre noul disc, l-ai adus, O, vechi parfum! vorbește cu mine, indiferent ce, numai să vorbim ceva, să vorbim, să vorbim, atunci n-o să mai fim în Siberia, în fluviu, în lunci, în luncile Dunării, atunci o să fim din nou aici, pe Ungargasse, tu, țara mea slăvită, Ungarlanda mea, vorbește cu mine, aprinde peste tot luminile, nu te mai gândi la cheltuieli, trebuie să fie lumină peste tot, aprinde toate becurile, dă-mi apă, aprinde lumina, aprinde toate luminile! Aprinde și sfeșnicul.

Malina aprinde lumina, Malina îmi aduce apă, criza se atenuează, crește senzația de amețeală, i-am spus ceva lui Malina, am pronunțat numele lui Ivan? Am spus „sfeșnic“? Știi, spun mai puțin agitată, nu trebuie s-o iei prea-n serios, Ivan trăiește și a trăit cu secole în urmă, ciudat, nu? Întâi și-ntâi nu-ți face griji, numai eu îmi fac azi tot felul de griji, de-aia sunt așa obosită, dar lasă lumina aprinsă! Ivan trăiește încă și o să mă sune. Când sună, spune-i — Malina umblă iarăși cu mine încolo și încoace, pentru că nu pot să rămân culcată, el nu știe ce să-i spună lui Ivan, aud telefonul. Spune-i, spune-i, te rog să-i spui! Nu-i spune nimic. Cel mai bine: Nu sunt acasă.

Tata trebuie să ne spele picioarele, cum fac toți sfinții noștri împărați apostolici cu săracii într-o zi din an. Ivan și cu mine facem o baie la picioare, apa face spume negre și e murdară, de mult nu ne-am mai spălat pe picioare. Mai bine ne spălăm singuri, căci tata nu-și mai face cum trebuie onorabila datorie. Mă bucur că picioarele noastre sunt acum curate, că miros a curat, le șterg mai întâi pe-ale lui Ivan, apoi pe-ale mele, stăm pe patul meu și ne uităm unul la altul, fericiți. Dar acum vine cineva, prea târziu, ușa se deschide, e tata. Arăt spre Ivan, spun: El e! Nu știu dacă pentru asta trebuie să mă aștept la pedeapsa capitală sau doar la deportare. Tata se uită la apa murdară, din care îmi ridic picioarele albe, frumos mirositoare și, cu mândrie, îi arăt și picioarele curate ale lui Ivan. Tata nu trebuie să-și dea seama cât mă bucur eu că am spălat toate urmele acestui drum lung, chiar dacă el iarăși nu și-a făcut datoria. A fost un drum prea lung de la el la Ivan și m-am murdărit pe picioare. Alături se aude la radio: *dadim, dadam*. Tata strigă: Închideți radioul! Nu e radioul, doar știi foarte bine, spun eu hotărâtă, n-am avut niciodată radio. Tata strigă iar: Picioarele îți sunt foarte murdare, le-am spus asta tuturor. Ca să știi! Murdare, murdare! Eu îi răspund zâmbind: Picioarele mele sunt spălate, sper să aibă toți asemenea picioare curate.

---

[1] Ușor, lesne (lat.). (N. red.)

[2] Face (lat.). (N. red.)

Ce fel de muzică e asta, gata cu muzica! Tata urlă mai tare ca niciodată. Și să-mi răspunzi imediat, în ce dată a descoperit Columb America? Câte culori de bază există? Câte nuanțe de bază? Trei culori de bază. Ostwald spune că 500. Toate răspunsurile mele vin rapid și corect, dar extrem de încet, n-am ce să fac dacă tata nu le-aude. El strigă din nou și de fiecare dată când ridică vocea cade câte-o bucată de tencuială din perete sau sare câte-o bucată de lemn din parchet. La ce mai întreabă, dacă tot nu vrea s-audă răspunsurile?

Afară s-a făcut întuneric, nu pot să deschid fereastra și-mi lipesc fața de geam, nu se vede aproape nimic. Treptat, îmi dau seama că băltoaca aceea întunecată ar putea fi un lac și-i aud pe bărbații beți intonând un coral pe gheață. Știu că tata a apărut în spatele meu, a jurat că mă omoară, deci mă bag repede între fereastră și perdeaua lungă și grea, ca să nu mă prindă că mă uit pe fereastră, dar eu știu deja

ce nu trebuia să știu: pe malul lacului se află cimitirul fiicelor ucise.

Pe un vaporaș, tata începe să turneze filmul cel mare. El e regizorul și totul se face după voia lui. Am cedat din nou, căci tata vrea să turneze câteva secvențe cu mine, m-a asigurat că nu mă va recunoaște nimeni, are cel mai bun machior. Tata și-a pus un nume, nimeni nu știe ce nume, de câteva ori a apărut cu litere luminoase la jumătate din cinematografele lumii. Stau jos și aștept, deocamdată nu sunt îmbrăcată și nici machiată, am părul plin de bigudiuri și numai un prosop în jurul umerilor, dar deodată descopăr că tata profită de situație și filmează pe ascuns, sar în picioare, indignată, nu găsesc nimic să m-acopăr, totuși mă reped la el și la operator spunând: Încetează, încetează imediat! Spun: Porțiunea asta de film trebuie distrusă pe loc, n-are nimic de-a face cu filmul, pentru că e contrară înțelegerii dintre noi, porțiunea asta trebuie înlăturată. Tata răspunde că tocmai asta vrea, o să fie cea mai interesantă porțiune din tot filmul și continuă să filmeze. Aud cu groază zumzetul camerei de filmat și-i mai cer o dată să înceteze și să-mi dea bucata de film, dar el continuă să filmeze fără grijă și iarăși spune: Nu. Mă agit din ce în ce mai tare și strig că îi mai dau o secundă timp de gândire, că nu mă mai tem de șantaj, că știu ce am de făcut și chiar am să trec la fapte dacă nu m-ajută nimeni. Pentru că nu reacționează nici de data asta, iar secunda a trecut, mă uit la coșurile vaporului și la aparatura împrăștiată peste tot pe punte, mă împiedic în cabluri și caut și iar caut, oare cum să împiedic eu ce face el, mă reped înapoi în garderobă, care n-are ușă, nu cumva să mă încui pe dinăuntru, tata râde, dar în momentul ăsta văd farfuriuța cu apă și săpun, pregătită în fața oglinzii pentru manichiură, și ideea îmi vine fulgerător: iau farfuria și vărs apa cu săpun peste aparate și în țevile vaporului, de peste tot încep să iasă aburi, tata încremenește, iar eu îi spun că l-am avertizat, că nu-i mai fac voia, că m-am schimbat, că de-acum înainte o să mă răzbun pe oricine nu respectă înțelegerea, așa cum m-am răzbunat și pe el. Vaporul scoate tot mai mulți aburi, peliculele s-au șters, filmările trebuie întrerupte de urgență, stau cu toții înfricoșați și discută între ei, își spun că oricum nu le plăcuse regizorul și sunt bucuroși că filmul ăsta nu se mai face. Părăsim vaporul pe scări de frânghie înnodată, ne legănăm un timp în niște bărci de salvare, apoi suntem aduși pe un vapor mare. În timp ce stau, epuizată, pe o bancă de pe vaporul cel mare și urmăresc lucrările de salvare de pe vaporaș, trupuri de oameni se apropie înot, sunt vii, dar pline de arsuri, trebuie să ne strângem cumva, ca să încapă toți pe vaporul ăsta, pentru că, la mare depărtare de vaporul nostru care se scufunda, explodase un al doilea vapor, care era tot al tatei, cu mulți pasageri la bord, și-acolo au fost mulți răniți. Mă înfricoșez, fără motiv, numai la gândul că farfuria mea de apă cu săpun ar fi provocat și explozia celuilalt vapor, deja mă aștept să fiu acuzată de crimă când ajungem la țărm. Din ce în ce mai multe trupuri de oameni care trebuie pescuite se îndreaptă spre noi, printre ele sunt și cadavre. Mai târziu aflu ușurată că celălalt vapor s-a scufundat din cu totul alte cauze. Eu nu port nici o vină, a fost o neglijență a tatei.

Tata vrea să mă scoată din Viena și să mă ducă în altă țară, vrea să mă convingă, plin de blândețe, că trebuie să plec de-aici, că toți prietenii mei au o influență negativă asupra mea, dar eu îmi dau seama că nu vrea martori, nu vrea ca eu să vorbesc cu cineva și să iasă totul la iveală. Ar putea ieși la iveală. Nu mă mai opun, întreb doar dacă pot să scriu scrisori acasă, el spune că rămâne de văzut, că nu e bine pentru mine. Am plecat într-o țară străină, am primit chiar permisiunea de a merge pe stradă, dar nu cunosc pe nimeni și nu înțeleg limba. Noi locuim foarte sus, unde mă ia cu amețeală, nici o casă nu poate fi atât de înaltă, niciodată n-am locuit la o asemenea înălțime, toată ziua stau în pat, preventiv, sunt și nu sunt în captivitate, tata intră destul de rar să mă vadă, de cele mai multe ori trimite o femeie cu fața acoperită, nu i se văd decât ochii, ea știe ceva. Îmi aduce

mâncarea și ceaiul, curând n-o să mă mai pot ridica, fiindcă totul se învârte cu mine încă de la primul pas. Îmi revin în minte antecedente, deci trebuie să mă ridic, pentru că mâncarea sau ceaiul sunt otrăvite, ajung până la baie și vărs mâncarea și ceaiul în closet, nici femeia și nici tata n-au observat, ei mă otrăvesc, e îngrozitor, trebuie să scriu o scrisoare, nu reușesc să scriu decât câteva rânduri, pe care le ascund în geantă, în sertar, sub pernă, dar trebuie să scriu o scrisoare și s-o scot din casă. Tresar și pixul îmi cade din mână, căci în ușă stă tata, avea el de mai demult o bănuială, caută toate scrisorile, scoate una din coșul de hârtii și strigă: Deschide gura! Ce vrei să spui? Gura mare, am spus! Strigă ore-n șir și nu se mai oprește, nu mă lasă să spun nimic, eu plâng din ce în ce mai tare, el strigă și mai tare când plâng eu, nu pot să-i spun că nu mai mănânc nimic, că arunc mâncarea, că am aflat totul, scot și scrisoarea mototolită de sub pernă și suspin. Gura mare! Din priviri îi spun: Mi-e dor de casă, vreau acasă! Tata spune sarcastic: Dor de casă! Ăsta e dorul de casă? Scrisori, care va să zică, dar n-avea grijă, că nu pleacă niciunde, onorabilele tale scrisori către onorabilii tăi prieteni!

Am ajuns numai piele și os și abia mă mai țin pe picioare, dar încă pot să-mi cobor geamantanele din pod, fără zgomot, la miezul nopții, tata doarme tun, îl aud cum sforăie, gâfâie și horcăie. În ciuda înălțimii m-am aplecat în afară și am privit în jos, de cealaltă parte a străzii se află mașina lui Malina. Se pare că Malina, care n-a primit nici o scrisoare, a înțeles și mi-a trimis mașina lui. Adun în geamantane ce-i mai important sau doar ce-i la-ndemână, totul trebuie să se petreacă în liniște și cât mai repede, la noapte, altfel nu mai reușesc niciodată. Mă împleticesc cu geamantanele pe stradă, le pun jos aproape la fiecare pas și aștept să-mi vină sufletul la loc ca să le car mai departe, apoi mă așez în mașină, împing geamantanele pe locurile din spate, bag cheia, pornesc, conduc în zigzag pe strada goală și întunecată, știu cam pe unde vine ieșirea spre Viena, știu pe unde s-o iau, dar nu sunt în stare să conduc și mă opresc, nu se poate. Ar trebui s-ajung cel puțin până la un oficiu poștal, să-i trimit o telegramă urgentă lui Malina, să vină să mă ia, dar nu se poate. Trebuie să întorc, se luminează de ziuă, pierd controlul asupra volanului, mașina alunecă înapoi la locul ei, unde-a stat până acum, se oprește de-a-ndoaselea, aș vrea să accelerez pentru ultima oară și să mă izbesc în zid, să mor, căci Malina nu vine, s-a făcut lumină, mă sprijin de volan. Cineva mă trage de păr, e tata. Femeia, căreia-i alunecă basmaua de pe față, mă trage din mașină și mă duce înapoi în casă. I-am văzut fața, ea-și trage repede la loc basmaua, în timp ce eu scot un țipăt, căci am recunoscut-o. Cei doi mă vor ucide.

Tata m-a adus într-o casă înaltă, care are și grădină sus, și mă lasă să plantez flori și pomișori, ca să-mi treacă mai ușor timpul, face glume despre pădurea mea de brazi, sunt de pe vremea Crăciunului din copilărie, dar cât timp face glume e bine, sunt bulgări argintii și flori violete și galbene, numai că astea nu sunt cele potrivite. Plantez, semăn flori și-n ghivece din ceramică, dar totdeauna ies altfel de culori, nedorite, nu sunt mulțumită, iar tata spune: Te pomenești că te crezi prințesă, nu ? Te-i fi crezând superioară sau ce ?! Las' că-ți trece ție, îți scot eu gărgăunii din cap, iar astea și astea – arată spre plantele mele–, o să se termine cu toate, ce-i cu pierderea asta de timp, cu verdețurile astea ? Eu țin furtunul de grădină în mână, aș putea să-i îndrept tot jetul de apă în față, ca să-nceteze odată cu jignirile, pentru că el mi-a dat în grijă grădina, dar las furtunul jos, îmi acopăr fața cu mâinile, să-mi spună el ce trebuie să fac, apa șiroiește pe jos, nu mai vreau să ud plantele, închid robinetul și intru în casă. Au sosit oaspeții tatei, trebuie să-mi dau silința să aduc farfuriile și tăvile cu pahare, apoi să rămân acolo, să ascult ce se vorbește, nici măcar nu știu despre ce se vorbește, trebuie să dau și răspunsuri, dar atunci când mă gândesc la un răspuns sunt privită aspru, mă bâlbâi, nimic nu e cum trebuie. Tata le răspunde tuturor, cu zâmbetele lui fermecătoare, mă bate pe umăr și spune: Vrea să vă convingă că nu-i dau voie să lucreze decât în grădină, uitați-vă măcar o dată la grădinăreasa asta care lucrează din greu, întinde mâinile, copilo, arată-ne lăbuțele tale albe și frumoase ! Toți râd, râd și eu forțat, tata râde cel mai tare, el bea foarte mult, chiar mai mult după ce pleacă oaspeții. Mă pune să-i mai arăt o dată mâinile, le sucește, le răsucește, iar eu tresar de durere, scap din mâinile lui, pentru că se clatină de beat când se ridică, alerg afară și vreau să trântesc ușa, să m-ascund în grădină, dar tata vine după mine și ochii lui sunt îngrozitori, fața îi e roșie-vânătă de mânie, mă împinge într-o balustradă – sper că nu e și aici casa aia de sus de tot–, trage de mine, ne luptăm, vrea să mă arunce peste balustradă, alunecăm amândoi, iar eu mă arunc pe partea cealaltă, trebuie s-ajung până la zid sau să sar pe-acoperișul de-alături sau s-ajung înapoi în casă, simt că-mi pierd mințile, nu știu cum să scap, iar tata, căruia se poate să-i fie frică de balustrade, nu mai vrea s-ajungem la balustradă, ridică un ghiveci de flori și-l aruncă spre mine, ghiveciul se sparge de peretele din spatele meu, tata ia altul, un val de pământ mă izbește-n față, pocnește, sar țăndări, am ochii plini de pământ, nu se poate ca tatăl meu să fie așa, n-are voie să fie așa ! Sună la ușă, spre norocul meu, cineva s-a alarmat, sună iarăși sau poate s-a-ntors vreunul din oaspeți. Vine cineva, șoptesc eu, oprește-te ! Tata răspunde în batjocură: Vine cineva la tine, sigur că da, bine-nțeles că la tine, dar tu rămâi aici, m-auzi ? Pentru că soneria nu se oprește din țârâit, pentru că trebuie să fie salvarea, pentru că eu nu mai văd nimic cu fața mea murdară de pământ și-ncerc să găsesc ușa, tata începe să arunce peste balustradă cu toate ghivecele care-i cad în mână, pentru ca oamenii de jos să plece și să nu mă salveze. Totuși trebuie să fi scăpat în vreun fel, pentru că deodată mă pomenesc în fața porții, pe stradă, cu Malina în fața mea, în întuneric, eu șoptesc, el nu pricepe nimic, eu îi suflu: Nu veni acum, nu astăzi, dar Malina, pe care nu l-am văzut niciodată palid și înspăimântat, întreabă speriat: Ce e, e ceva? Te rog, du-te, îi șoptesc eu, trebuie să-l calmez. Aud sirena poliției, polițiștii sar dintr-o mașină de patrulă, eu spun cuprinsă de cea mai mare angoasă: Acum ajută-mă, trebuie să scăpăm de ei, trebuie! Malina vorbește cu polițiștii și-i lămurește că în casa asta se dă o petrecere, cu oameni ceva mai turbulenți și mai binedispuși. Pe mine m-a împins în beznă. Polițiștii pleacă într-adevăr, Malina se-ntoarce și-mi spune apăsat: Am înțeles, pe astea le-a aruncat el de sus, era gata-gata să mă nimerească, ori vii acum cu mine, ori nu ne mai vedem niciodată, trebuie să se termine odată. Dar eu șoptesc: Nu pot să vin cu tine, mai lasă-mă să-ncerc o dată, vreau să-l calmez, a făcut-o pentru că ai sunat tu, trebuie să mă întorc imediat. Te rog să nu mai suni! Înțelege, o să ne vedem din nou, spune Malina, dar nu înainte să se termine totul, pentru că a vrut să mă omoare. Îl contrazic încet, nu, nu, nu pe tine, pe mine, încep să plâng pentru că Malina a plecat, nu mai știu ce să fac, trebuie să șterg urmele, adun cioburile din stradă, împing cu mâna florile și pământul în șanț, l-am pierdut pe Malina în noaptea asta, Malina era să moară-n noaptea asta, noi amândoi, Malina și cu mine, dar totul e mai puternic decât mine și decât dragostea mea pentru Malina, voi continua să neg, în casă arde lumina, tata a adormit pe jos, în mijlocul dezastrului, totul e distrus, devastat, mă întind lângă tata, în dezastru, căci locul meu e aici, lângă el, care doarme vlăguit și trist și bătrân. Și, chiar dacă-mi repugnă să-l privesc, trebuie s-o fac, trebuie să aflu ce pericole mai sunt scrise pe fața lui, trebuie să aflu de unde vine răul și mă-ngrozesc, dar altfel decât de obicei, pentru că răul se află pe un chip pe care nu-l cunosc, mă târăsc, cu pământ lipicios pe mâini, spre un necunoscut. Cum am ajuns aici, în puterea lui, în puterea cui? Cu toată epuizarea am o bănuială, dar bănuiala e prea puternică, o-nlătur imediat, nu se poate să fie un necunoscut, nu se poate să fi fost totul inutil sau o înșelăciune. Nu poate fi adevărat.

Malina deschide o sticlă cu apă minerală, dar îmi ține în față și un pahar mare, cu un deget de whisky, insistă să beau. Nu-mi place să beau whisky noaptea, dar, pentru că Malina arată atât de îngrijorat și îmi apasă încheietura mâinii cu degetele, presupun că nu mi-e bine. El îmi caută pulsul, numără bătăile și nu pare mulțumit.

Malina: Tot n-ai să-mi spui nimic?

Eu: Ceva mi se arată, încep să văd o urmă de logică, dar nu înțeleg nimic în amănunt. Unele lucruri sunt pe jumătate adevărate, cum ar fi că te-am așteptat, chiar și că am coborât scările o dată, ca să te opresc, până și istoria cu polițiștii e aproape adevărată, numai că nu tu le-ai spus să plece pentru că e o neînțelegere la mijloc, eu însămi le-am spus, eu i-am trimis înapoi. Nu-i așa? Angoasa era mai mare în vis. Tu ai putea vreodată să chemi poliția? Eu nu. Nici nu i-am chemat eu, ci vecinii, eu am șters urmele, am dat declarații false, așa se face, nu?

Malina: De ce l-ai acoperit?

Eu: Am spus că era o petrecere, o petrecere turbulentă, obișnuită. Alexander Fleisser și tânărul Bardos erau jos, tocmai se despărțeau, atunci a fost cât pe ce ca Alexander să fie lovit de un obiect, nu-ți spun ce obiect, era destul de mare ca să omoare pe cineva. De sus au fost aruncate sticle, bineînțeles că nu ghivece de flori. Am spus, din greșeală. Se mai întâmplă. Sigur că nu se întâmplă des, nu în toate familiile, nu în fiecare zi, nu peste tot, dar de întâmplat se poate întâmpla, la o petrecere, imaginează-ți dispoziția oamenilor.

Malina: Nu vorbesc despre oameni și tu știi asta. Și nici despre dispoziții.

Eu: De fapt angoasa nu vine atunci când știi că ar putea să se întâmple cu adevărat, e cu totul altfel, angoasa vine mai târziu, sub altă formă, ea vine în noaptea asta. A, da, tu vrei să afli altceva. În ziua următoare m-am dus la Alexander, și pe tânărul Bardos, pe care nici nu-l cunoșteam bine, l-ar fi putut atinge obiectul ăla, dar el se afla deja la o sută de metri distanță. I-am spus lui Alexander că sunt într-o anumită măsură, într-o oarecare măsură, teribil de deprimată, pur și simplu fără grai, dar am vorbit enorm, fiindcă Alexander își formase deja o părere, iar eu aveam sentimentul că o să facă o reclamație, dar asta n-avea voie să se întâmple, înțelege-mă! Am mai spus că „s-a“ crezut că strada era goală, cine să se fi gândit că și Bardos era jos, la ora aia târzie, și poate că l-a și văzut „cineva“, fără îndoială, dar asta am știut numai eu, de-aia am ajuns să vorbesc despre timpuri grele, doar că pe fața lui Alexander se citea că „timpurile grele“ nu erau o scuză pentru asemenea incidente, așa că am inventat, pe lângă astea, și o maladie gravă și așa am tot inventat o mulțime de lucruri. Alexander nu era ușor de convins. Nici nu mi-am propus să acționez convingător, ci să împiedic pe moment tot ce putea să fie mai rău.

Malina: De ce-ai făcut asta?

Eu: Nu știu. Am făcut-o. Pe-atunci consideram că e bine s-o fac. Mai târziu nu mai știi nimic. Nici măcar un motiv, pentru că nici unul nu mai e plauzibil.

Malina: Ce-ai fi declarat?

Eu: Absolut nimic. Cel mult printr-un cuvânt, singurul pe care-l mai puteam pronunța – dar deja nu mai știam ce înseamnă –, aș fi desființat toate întrebările. (Îi fac lui Malina un semn cu degetele, în limbajul surdomuților.) Nu m-aș fi descurcat foarte bine așa? Sau prin aceste cuvinte: legături de sânge. Poți să râzi, ție nu ți s-a întâmplat nimic, nu tu ai fost la poartă.

Malina: Eu râd? Tu râzi. Ar trebui să te culci, e absurd să vorbim câtă vreme fugi de adevăr.

Eu: Le-am dat niște bani polițiștilor, nu toți sunt corupți, dar băieții ăștia erau, ăsta-i adevărul. S-au bucurat că puteau să se-ntoarcă la post sau în pat.

Malina: Ce mă privesc pe mine toate astea? Tu ești cea care visează.

Eu: Eu visez, dar te asigur că încep să înțeleg. Atunci am început și eu să citesc cuvintele strâmb. Unde scria „moda verii“[1] citeam „crimele verii“[2]. Iar ăsta e numai un exemplu. Ți-aș putea da sute de asemenea exemple. Mă crezi?

Malina: Bineînțeles, dar eu mai cred un lucru pe care tu încă nu vrei să-l crezi.

Eu: Și anume?

Malina: Uiți că mâine sunt de serviciu. Te rog să te trezești la timp. Eu sunt mort de oboseală. Și ți-aș fi recunoscător dacă măcar o dată oul de la micul dejun n-ar fi nici prea tare, nici prea moale. Noapte bună.

A sosit timpul noilor crime de iarnă, ele sunt prezentate în cele mai cunoscute case de crime. Tata este primul creator din oraș. Deși refuz, el mă obligă să prezint rochiile de mireasă. Oricum anul ăsta se poartă numai crimele în alb și rareori cele în negru, iar cele în alb doar în Palatul de Gheață, la minus 50 de grade, acolo ești cununat de viu, în public și pentru public, în văluri de gheață și cu flori de gheață. Mirii trebuie să fie goi. Palatul de Gheață se află pe locul unde a fost patinoarul și unde se organizează vara întreceri de lupte libere, dar tata a închiriat tot terenul, eu voi fi cununată cu tânărul Bardos, a fost chemată și o orchestră, care se teme ca de moarte să cânte la o asemenea temperatură, numai că tata le dă asigurări văduvelor. Ele sunt încă soțiile muzicienilor.

---

[1] În original: *Sommermode.* (N. red.)

[2] În original: *Sommermorde.* (N. red.)

Tata s-a întors din Rusia mai rău decât înainte. N-a văzut Ermitajul, ci a studiat tortúrile, a adus-o cu el pe țarina Melanie. Rolul meu constă în a dansa pe gheață, artistic, împreună cu tânărul Bardos, într-un pavilion elegant de gheață, aplaudați de toată Viena și de întreaga lume, deoarece spectacolul se transmite prin satelit, în aceeași zi în care americanii sau rușii sau toți la un loc își iau zborul spre lună. Singurul lucru care-l interesează pe tata este ca spectacolul vienez de pe gheață să facă pe toată lumea să uite de lună și de marile puteri. Într-o trăsură capitonată cu blană, dă ocol primei și celei de-a treia circumscripții și se mai lasă admirat o dată în compania tinerei țarine, înainte de marele spectacol.

La început, publicului i se atrage atenția prin difuzoare asupra detaliilor ingenioase ale Palatului de Gheață, a ferestrelor făcute din cele mai subțiri plăcuțe de gheață, la fel de transparente ca sticla cea mai frumoasă. Sute de candelabre din gheață iluminează locul amenajat uimitor, divanele, taburetele, servantele cu cele mai fragile servicii de masă și de ceai, pahare, totul e făcut în întregime din gheață viu colorată, pictată asemenea porțelanului de Augarten. În șemineu se află lemn din gheață care, stropit cu petrol pe deasupra, pare să ardă, iar prin dantelăria unor perdele de gheață se zărește un pat cu baldachin. Țarina, care-l numește pe tata „ursul meu“, îl tachinează, spunându-i că trebuie să fie o plăcere să locuiești în acest palat, totuși e cam frig ca să dormi aici. Tata se apleacă spre mine și-mi spune pe un ton frivol: Sunt convins că n-o să suferi de frig în patul ăsta, azi, împreună cu domnul Bardos al tău, care ar trebui să aibă grijă ca focul dragostei voastre să nu se stingă! Mă arunc la picioarele tatei, îi cer îndurare, nu pentru viața mea, ci pentru tânărul Bardos, pe care nu-l cunosc aproape deloc, care nu mă cunoaște aproape deloc și se uită la mine fără să priceapă nimic, cu mințile deja paralizate de frig. Nu înțeleg de ce trebuie sacrificat și Bardos cu ocazia acestei distracții populare. Tata îi explică țarinei că și complicele meu va trebui să se dezbrace și vor fi turnate peste noi apele Dunării și ale Nevei, până când amândoi ne vom preface în statui de gheață. Dar e îngrozitor, spune Melanie afectată, ursul meu cel mare, n-ai putea să faci cumva ca bieții oameni să moară mai repede? Nu, micuța mea ursoaică, răspunde tata, căci altfel le-ar lipsi mișcările acelea naturale și indispensabile, conforme cu legea frumuseții, voi face ca amândoi să fie stropiți de vii, cum o să mă mai distrez cu frica lor de moarte! Ești crud, spune Melanie, dar tata îi promite extazul, el știe cât sunt de înrudite cruzimea și plăcerea. Când ești învelit în blană, e ușor și plăcut să asiști la un asemenea spectacol, îi promite el, sperând că Melanie le va întrece odată în cruzime pe toate celelalte femei. Lumea de pe stradă și societatea vieneză jubilează: Așa ceva nu vezi în fiecare zi!

Stăm în fața palatului, dezbrăcați, la minus 50 de grade, trebuie să luăm pozițiile care ne sunt ordonate, câțiva suspină în public, dar toți cred că Bardos e vinovat, că e complice, căci valuri de apă rece ca gheața încep să se reverse peste noi. Mă aud scâncind și blestemând, ultimul lucru pe care-l mai percep e zâmbetul triumfător al tatălui meu, iar oftatul lui de plăcere e ultimul lucru pe care-l mai aud. Nu mai pot cere îndurare pentru viața lui Bardos. Mă transform în gheață.

Mama și sora mea mi-au trimis un negociator internațional, doresc să știe dacă „după“ acest incident sunt dispusă să continuu relațiile cu tata. Eu îi răspund mesagerului: Pentru nimic în lume! Bărbatul, care trebuie să fie un prieten al meu mai vechi, este de-a dreptul consternat și de părere că ar fi păcat. El consideră atitudinea mea prea dură. Mă mut apoi de lângă mama și sora mea, care stau mute și neajutorate, în cealaltă cameră, ca să vorbesc personal cu tata.

Deși sunt neînduplecată în gânduri, în judecată și tot corpul meu e de neclintit, nu pot scăpa de ideea că trebuie să-mi fac datoria, o să mă culc cu el din nou, strângând din dinți și ținându-mi corpul nemișcat. Însă el trebuie să știe că o fac numai de dragul celorlalți și doar ca să evit un scandal internațional. Tata e foarte abătut, îmi dă de înțeles că se simte rău, că nu mai face față, iarăși nu are loc discuția dintre noi, el își inventează o boală ca să nu fie nevoit să se gândească la Melanie și la mine. Deodată mă luminez, știu de ce tot inventează la pretexte, el trăiește acum cu sora mea. Nu mai pot să fac nimic pentru Eleonore, ea-mi trimite un bilețel: Roagă-te pentru mine, cere îndurare!

Stau în pat, ba mi-e prea cald, ba mi-e prea frig, mă întind după cartea pe care am pus-o jos înainte să adorm, INTERVIU CU TERRA, am uitat la ce capitol am ajuns, fără să am un plan precis, caut la cuprins, în anexă, explicațiile termenilor de specialitate și din alte limbi, forțele și procesele de origine subterană, dinamica interioară. Malina îmi ia cartea din mână și o pune deoparte.

Malina: De ce apare sora ta, cine e sora ta?

Eu: Eleonore? Nu știu, eu n-am nici o soră cu numele de Eleonore. Dar toți avem câte o soră, nu? Iartă-mă! Oare cum am putut? Tu vrei să afli altceva, despre sora mea adevărată. În copilărie eram, bine-nțeles, tot timpul împreună, încă o vreme la Viena, duminicile, dimineața, frecventam concertele Societății Muzicale, uneori ne dădeam întâlnire cu aceiași bărbați, ea știa să citească; odată a scris trei pagini triste, care nu i se potriveau deloc, așa cum nici nouă nu ni se potrivesc multe lucruri, iar eu n-am prea dat atenție. O neglijență de-a mea. Ce-o fi făcând sora mea acum? Sper că s-a căsătorit până la urmă.

Malina: Nu mai vorbi așa despre sora ta, nu faci decât să-ți consumi energiile încercând s-o ascunzi. Dar Eleonore?

Eu: Ar fi trebuit s-o iau mai în serios, numai că pe-atunci eram prea tânără.

Malina: Și Eleonore?

Eu: E mult mai în vârstă decât sora mea, trebuie să fi trăit în alte vremuri, chiar în alt secol, am portrete de-ale ei, dar nu pot să-mi amintesc, nu-mi aduc aminte... Și ea știa să citească, odată am visat că-mi citea cu voce tare, cu o voce de stafie. *Vivere ardendo e non sentire il male.*[1] De unde e propoziția asta?

Malina: Ce s-a-ntâmplat cu ea?

Eu: A murit în străinătate.

Tata a sechestrat-o pe sora mea, acum e enigmatic, îmi cere inelul ca să i-l dea ei, sora mea trebuie să poarte inelul, îmi scoate cu forța inelul de pe deget și-mi spune: Ajunge, gata! Amândouă sunteți la fel, dar o să vedeți voi. Pe Melanie a „destituit-o“, câteodată spune că e „concediată“, că i-a ghicit intențiile, ambițiile și mania de-a străluci prin el. Tiradele în care vrea să-mi explice această manie sunt însă bizare, mereu apare cuvântul „zăpadă“, spune că ea ar vrea să meargă cu el prin zăpadă, prin zăpezile noastre comune, din regiunea prealpină, iar eu îl întreb dacă a primit scrisorile, dar se pare că acestea au rămas înzăpezite. Îl rog încă o dată să-mi dea înapoi puținele lucruri de care voi avea nevoie până la sfârșit, cele două cești de Augarten, pentru o ultimă cafea, altfel nu-mi pot face datoria până la capăt, dar ceștile de cafea au dispărut, iată lucrul cel mai amar, va trebui să-i spun surorii mele să-mi înapoieze măcar aceste cești. Tata a declanșat o mică avalanșă, ca să mă sperii și să nu mai dau glas acestei dorințe, ceștile sunt îngropate în zăpadă. A vrut doar să mă amăgească, acum declanșează o altă avalanșă, înțeleg treptat ce-i cu zăpada, ea trebuie să mă îngroape, ca să nu mă mai găsească nimeni. Alergând spre arbori, care-mi sunt adăpost și sprijin, încerc să strig, cu lașitate, că nu mai vreau nimic, să uite tot, nu mai vreau absolut nimic, e pericol de avalanșă, trebuie să vâslești cu brațele și să înoți prin zăpadă pentru a rămâne la suprafață, trebuie să plutești pe zăpadă. Dar tata calcă pe o punte de zăpadă și declanșează o a treia avalanșă, care smulge pădurile noastre cu totul din rădăcini, doboară cu o forță colosală arborii cei mai vechi și mai viguroși, nu mai pot să-mi fac datoria, accept sfârșitul luptei, tata le promite celor din echipa de salvare câte-o bere și le spune că se pot întoarce la casele lor, oricum până la primăvară nu se mai poate face nimic. Sunt prinsă sub avalanșa tatălui meu.

---

[1] Să trăiești arzând și să nu simți răul (it.). (N. red.)

Schiez pentru prima oară pe pârtia ușor înzăpezită din spatele casei noastre. Trebuie să mă străduiesc să fac săriturile în așa fel încât să n-ajung în locurile uscate și, alunecând la vale, să merg pe urmele propoziției scrise pe zăpadă. Propoziția asta datează poate dintr-o epocă anterioară, a fost scrisă de o mână stângace de copil în zăpada rămasă de pe vremea tinereții mele. Am o bănuială că ea provine din maculatorul cu coperte maro în care, în noaptea de Anul Nou, am scris pe prima pagină: Cui i-e dat să trăiască un *de ce* îndură aproape orice *cum*. Dar propoziția mai spune că eu încă am greutăți cu tata și că nu prea mai am cum să ies din acest necaz. O femeie mai în vârstă, o ghicitoare, ne dă lecții de schi, mie și unei grupe care stă deoparte și căreia eu nu vreau să mă alătur. Femeia are grijă ca fiecare să se oprească unde se termină panta. Pe locul unde mă opresc, epuizată, se află o scrisoare, e vorba despre 26 ianuarie și despre un copil, scrisoarea e împăturită într-un mod foarte complicat și sigilată de mai multe ori. Încă nu poate fi deschisă – e învelită într-o crustă de gheață –, deoarece conține o prezicere. Pornesc la drum prin pădurea cea mare, îmi scot schiurile și pun crosele alături, merg mai departe pe jos, în direcția orașului, până ajung la casele prietenilor mei vienezi. De pe plăcuțele de la ușă lipsesc numele bărbaților. Sun epuizată la Lily, sun, deși ea n-a venit niciodată, continuu să fiu disperată pentru că n-a venit, apoi mă prefac calmă și-i povestesc încă de la ușă că mama și Eleonore sosesc astăzi ca să mă interneze într-o clinică bună, n-am nevoie de cazare, trebuie să ajung imediat la aeroport, deodată nu-mi mai amintesc la care, la Schwechat sau la Aspern, nu pot s-ajung în același timp la ambele aeroporturi, nici măcar nu-mi mai amintesc dacă mama și soră-mea vin într-adevăr cu avionul, dacă există avioane în ziua de azi, dacă mama și sora mea pot veni cu adevărat și dacă au fost înștiințate. Numai Lily a fost înștiințată. Nu reușesc să formulez propoziția, mi-aș dori să strig: Numai pe tine te-au înștiințat! Și ce-ai făcut, n-ai făcut nimic, ai făcut să fie și mai rău!

Cum din Viena au dispărut toți bărbații, mă văd nevoită să-mi închiriez ceva împreună cu o tânără, o cameră nu mai mare decât camera mea din copilărie, găsesc acolo și primul meu pat mai mare. Deodată mă îndrăgostesc de fată, o îmbrățișez, în timp ce doamna Breitner, portăreasa mea din Ungargasse (sau baroneasa din Beatrixgasse), stă culcată alături, obeză și greoaie, ea a remarcat deja că ne ținem în brațe, deși suntem acoperite cu pătura mea mare și albastră. Nu e indignată, dar spune că nu și-ar fi imaginat vreodată, doar mă cunoaște, și pe tata l-a cunoscut foarte bine, numai că nu știuse până azi că tata e plecat în America. Doamna Breitner se vaită, zice că mă credea o „sfântă“, repetă de mai multe ori „un fel de sfântă“, iar eu, ca să nu fiu dată afară, încerc să-i explic că e de înțeles și, după tot necazul cu tata, e chiar normal să nu pot altfel. Mă uit cu atenție la fată, n-am mai văzut-o până acum, e foarte gingașă și jună și-mi povestește despre promenada lacului Wörther, sunt entuziasmată, dar n-am curaj s-o tutuiesc, de frică să nu descopere cine sunt. Nu trebuie să afle niciodată. O muzică se aude în surdină, ușor, iar noi încercăm, pe rând, să improvizăm niște cuvinte pentru muzica asta, încearcă și baroneasa, care e Breitner, portăreasa mea, greșim tot timpul, eu cânt: „Dezvălui toată supărarea mea“, fata cântă: „Uitați-vă prieteni, vă uitați?“ Însă doamna Breitner cântă: „Luați seama! Luați seama! Curând noaptea se va sfârși!“

În drum spre tata mă întâlnesc cu un grup de studenți care se duc tot la el, pot să le-arăt eu drumul, dar nu vreau să ajung odată cu ei în fața ușii. Mă lipesc de perete, în timp ce studenții sună la ușă. Deschide Melanie, într-o rochie lungă de casă, sânii îi sunt din nou prea mari și vizibili pentru toată lumea, îi salută cu exuberanță pe studenți și pretinde că-și amintește de toți, i-a văzut la cursuri, apoi spune, radiind de fericire, că astăzi mai este încă domnișoara Melanie, dar nu pentru mult timp, căci vrea să devină doamna Melanie. Niciodată, îmi spun. Apoi mă zărește, i-am stricat spectacolul, ne salutăm în trecere, ne dăm mâna, dar în așa fel încât ni se ating doar palmele și nici una dintre noi nu-i strânge mâna celeilalte. Ea o ia înainte pe coridor, ăsta e deja noul apartament și e limpede că Melanie e însărcinată. În apartament e Lina mea, cu capul plecat, nu credea că mai revin, iar aici ea poartă numele de Rita, pentru ca nimic să nu mai amintească de mine. E un apartament enorm, cu două camere, una foarte strâmtă, cealaltă imensă, împărțirea asta corespunde ideilor arhitecturale ale tatei, le recunosc, sunt inconfundabile. Printre mobile, văd canapeaua mea albastră din Beatrixgasse și, cum tata e ocupat cu amenajarea, îl abordez în camera mai mare. Tata, căruia îi fac propuneri cu privire la canapeaua albastră și la alte câteva lucruri, nu mă ascultă, se plimbă în sus și-n jos cu un metru în mână, măsoară pereții, geamurile și ușile, fiindcă are din nou intenții mărețe. Îl întreb cum preferă: să-i spun acum sau să-i dau în scris mai târziu ce fel de ordine îmi doresc. El își vede de treabă în continuare, indiferent, și spune doar atât: Am treabă, sunt ocupat! Înainte să plec, mă mai uit la câteva lucruri, foarte sus, pe perete, se află un obiect ciudat, împănat decorativ, într-o nișă luminată în roșu sunt

multe păsărele moarte și împăiate, iar eu șoptesc aparte: câtă lipsă de gust, aceeași lipsă de gust ca-ntotdeauna. Gustul a fost cel care ne-a separat mereu. Indiferența și lipsa lui de gust, cele două cuvinte ajung să se confunde în capul meu, iar Lina, care acceptă să fie numită Rita, mă conduce, eu îi spun: fără gust, totul e făcut aici fără gust, cu indiferență, cât despre tatăl meu, el nu se va schimba niciodată. Lina aprobă din cap sfioasă, îmi întinde mâna pe furiș, iar acum mi-aș dori să am curaj, aș dori și-ar trebui să trântesc ușa cu putere, tare, așa cum a trântit tata mereu toate ușile, ca să afle și el odată ce-nseamnă A TRÂNTI UȘA cuiva. Numai că ușa se închide fără zgomot, nu reușesc s-o trântesc. Afară fiind, mă lipesc iar de perete, n-ar fi trebuit să intru în casa asta, niciodată la Melanie în casă, tata a transformat deja casa, nu pot nici să mă întorc și nici să plec, nu-mi mai rămâne decât să sar gardul, acolo unde sunt tufișuri foarte dese, și, cu frică de moarte, alerg spre gard și încep să mă cațăr, e salvarea mea, ar putea fi salvarea mea, dar sus, pe marginea gardului, mă agăț de ceva, e sârmă ghimpată, sunt ghimpi încărcați cu 100 000 de volți, primesc cele 100 000 de șocuri electrice, tata a branșat sârmele, prin toate fibrele corpului meu gonesc nebunește miile de volți. Mor, arsă, din furia tatălui meu.

O fereastră se deschide, afară se întinde un ținut întunecat, înnorat, cu un lac în mijloc, care se micșorează treptat. Lacul e înconjurat de un cimitir, mormintele se văd bine, pământul de deasupra mormintelor se deschide și fiicele moarte, cu părul fluturând, învie pentru o clipă, nu li se vede chipul, părul li se revarsă până la nivelul mâinii stângi, iar mâinile drepte ale tuturor femeilor sunt ridicate într-o lumină albă, își întind mâinile de ceară, lipsesc inelele, de la fiecare mână lipsește inelarul. Tata face ca lacul să se reverse peste maluri, să nu se afle nimic, să nu se vadă nimic, femeile să se înece deasupra mormintelor, mormintele să dispară sub apă, tata spune: E o reprezentație: CÂND NOI, MOARTELE, VOM ÎNVIA. Când mă trezesc, știu că n-am mai fost de mulți ani la teatru. Reprezentație? Nu cunosc nici o reprezentație, n-am nici un fel de reprezentare, dar trebuie să fi fost o reprezentație.

Malina: Întotdeauna ți-ai făcut prea multe reprezentări.

Eu: În clipa aia era imposibil. Sau vorbim despre a reprezenta și reprezentări, deci despre două lucruri diferite.

Malina: Eu nu fac decât să urmăresc ideea. De ce-ți lipsește inelul? Ai purtat vreodată inel? Doar tu nu porți niciodată inele. Mie mi-ai spus că nu suporți nimic pe degete, la gât, la încheietura mâinii sau, dacă vrei, la glezne.

Eu: La început, el mi-a cumpărat un inel micuț, am vrut să-l las în cutia lui, dar mă-ntreba în fiecare zi dacă-mi place inelul și-mi amintea mereu că primisem inelul de la el, a vorbit ani la rând, neîntrerupt, despre inelul ăsta, ca și cum aș fi putut să trăiesc numai dintr-un inel, și, dacă n-aduceam vorba zilnic, din propria inițiativă, de inel, mă-ntreba el: unde mi-ai pus inelul, copilo? Și eu, copila, spuneam: Dumnezeule mare, inelul, sper că nu l-am… nu, acuma știu sigur, l-am uitat în baie, îl aduc imediat și-l pun pe deget sau lângă mine, pe servantă, lângă pat, că nu pot s-adorm decât cu inelul tău în preajmă. A fost un circ îngrozitor în jurul acestui inel, el povestea tuturor cum mi-a făcut cadou un inel, iar oamenii au ajuns în final să creadă că, pe lângă inel, mi-a dăruit și viață sau măcar o sumă lunară de bani, o casă și-o grădină și aerul pe care-l respir, nici nu mai suportam să port blestematul de inel, tare i-aș mai fi aruncat inelul în față când și-ar fi pierdut însemnătatea, mai ales că nici nu mi l-a dăruit de bunăvoie, eu l-am forțat să-mi dea o confirmare, fiindcă semnul n-a venit niciodată de la el, eu voiam un semn și în cele din urmă am primit inelul despre care era mereu vorba. În schimb, nu poți s-arunci un inel în fața sau la picioarele cuiva, la nevoie s-ar fi putut și-așa, dar, mă rog, e ușor de zis și greu de făcut, pentru că, atunci când cineva stă jos sau se plimbă încolo și-ncoace, nu poți să-i arunci ceva atât de mic la picioare și să crezi că ți-ai atins scopul. De-aia m-am dus mai întâi la baie și-am vrut să-l arunc în closet, apoi mi s-a părut că e prea simplu, prea practic și prea corect, voiam o dramă, acum voiam eu să atribui o anumită însemnătate inelului și-am plecat cu mașina până la Klosterneuburg, acolo, pe podul peste Dunăre, am stat ore-n șir în bătaia primului vânt de iarnă, apoi am scos cutiuța cu inelul din buzunarul paltonului și inelul din cutiuță, căci nu-l mai purtam de câteva săptămâni bune, era 19 septembrie. Într-o după-amiază rece de toamnă, când încă nu se întunecase, l-am aruncat în Dunăre.

Malina: Asta nu spune absolut nimic. Dunărea e plină de inele, între Klosterneuburg și Fischamend se scot zilnic inele de pe deget și se-aruncă de pe poduri, în briza rece a iernii sau în cea toridă a verii.

Eu: Eu nu mi-am scos inelul de pe deget.

Malina: Nu despre asta e vorba, nu vreau să-ți mai aud povestea, continui să te eschivezi.

Eu: Cel mai ciudat lucru e că am știut mereu că avea de gând să mă omoare, doar că nu știam cum voia să mă anihileze. Orice era posibil. Numai că el nu se putea gândi decât la o singură modalitate și tocmai pe-asta n-am putut s-o ghicesc. Nu știam că mai există încă un aici și un acum.

Malina: Poate că n-ai știut, dar ai fost de acord.

Eu: Jur că nu, n-ai cum să fii de-acord, doar vrei să scapi, să fugi. Ce insinuezi? N-am fost niciodată de-acord!

Malina: Nu jura. Nu uita că tu nu juri niciodată.

Eu: Eram sigură că vrea să mă atingă în punctul cel mai vulnerabil, pentru că atunci n-ar mai trebui să facă altceva decât s-aştepte până când eu singură, până când singură o să mă...

Malina: Nu mai plânge.

Eu: Dar nu plâng, tu vrei să mă faci să cred toate astea, tu mă faci să plâng. A fost cu totul altfel. M-am uitat mai târziu în jur, aproape de mine şi mai departe, am văzut că toţi aşteaptă, nu fac nimic, nu fac nimic special, le strecoară celorlalţi somniferele-n mână, briciul de bărbierit, au grijă să te plimbi cu naivitate pe marginea unei prăpăstii, să deschizi uşa unui vagon în mişcare când eşti beat sau, pur şi simplu, fac să se instaleze vreo boală. Dacă aştepţi suficient de mult, prăbuşirea se va produce, va fi un sfârşit mai lung sau mai scurt. Unii supravieţuiesc, dar aceştia nu fac decât să supravieţuiască şi tocmai aici e problema.

Malina: Şi în ce măsură trebuie să fii de acord cu asta?

Eu: Am suferit prea mult, nu mai ştiu nimic, nu recunosc nimic, de unde să ştiu eu, eu ştiu prea puţin, îmi urăsc tatăl, îl urăsc, numai Dumnezeu ştie cât de mult, eu nu ştiu de ce.

Malina: Pe cine ai ridicat la rangul de idol?

Eu: Pe nimeni. Nu se mai poate aşa, nu ajung nicăieri, nu se arată nimic, aud doar o voce, mai tare sau mai încet, e vocea care însoţeşte imaginile şi spune: incest. Este inconfundabilă, eu ştiu ce-nseamnă.

Malina: Nu, nu, tocmai că nu ştii! După ce-ai supravieţuit, supravieţuirea stă în calea cunoaşterii, nici măcar nu ştii ce fel de vieţi ai avut înainte şi ce a devenit viaţa ta azi, îţi confunzi până şi vieţile.

Eu: Eu am o singură viaţă.

Malina: Las' pe mine!

Nu e departe de Marea Neagră, iar eu ştiu că Dunărea trebuie să se verse în Marea Neagră. Mă voi revărsa aidoma ei. Am coborât cu bine de-a lungul tuturor malurilor, însă, înaintea deltei, văd un corp gras, pe jumătate acoperit de apă, nu pot să-l ocolesc şi să-mi croiesc drum prin mijlocul fluviului pentru că în locul acesta fluviul e foarte adânc şi lat şi plin de vârtejuri. Tata s-a ascuns în apă, înaintea gurii de vărsare, el e un crocodil enorm, cu ochii osteniţi lăsaţi în jos, care nu mă va lăsa să trec. Acum nu mai există crocodili pe Nil, ultimul a fost adus în Dunăre. Tata îşi mijeşte ochii din când în când, pare doar că stă acolo indiferent şi inactiv, ca şi cum n-ar aştepta nimic, bineînţeles că mă aşteaptă pe mine, ştie că mă voi întoarce acasă, acolo unde e salvarea mea. Uneori, crocodilul îşi cască melancolic fălcile mari, în care atârnă zdrenţe, zdrenţe de carne de la celelalte femei, îmi revin în minte numele tuturor femeilor pe care le-a sfâşiat, apa s-a colorat de sângele vechi, dar şi de sânge proaspăt, nu ştiu cât de flămând e tata azi. Deodată văd lângă el un crocodil mai mic, şi-a găsit un crocodil care se potriveşte cu el. Dar crocodilul mic nu e deloc indiferent, ochii-i sclipesc, înoată către mine şi vrea să mă sărute, cu falsă amabilitate, pe obrazul drept şi pe cel stâng. Înainte să mă poată săruta, strig: Eşti un crocodil! Întoarce-te la crocodilul dumitale, sunteţi făcuţi unul pentru altul, amândoi sunteţi crocodili! Căci de îndată am recunoscut-o pe Melanie, care, ipocrită, îşi închide pe jumătate ochii şi ochii ei omeneşti nu mai sclipesc. Tata strigă: Repetă ce-ai spus! Dar eu nu mai repet, deşi ar trebui, e un ordin de la el. Trebuie să aleg între a fi sfâşiată de el şi a mă scufunda acolo unde fluviul e mai adânc. Am dispărut, înainte de Marea Neagră, în gâtlejul tatălui meu. În Marea Neagră s-au scurs din mine trei picături de sânge, ultimele.

Tata intră în cameră, fluieră şi cântă, e-n pantalonii lui de pijama, îl urăsc, nu-l pot privi, îmi fac de lucru la geamantan. Te rog, ia-ți ceva pe tine, spun, îmbracă-te cu altceva! Căci poartă pijamaua pe care i-am făcut-o cadou de ziua lui, dinadins o poartă, eu aș vrea să i-o rup în bucățele, dar deodată îmi vine o idee și spun în treacăt: A, tu erai! Încep să dansez, dansez un vals de una singură și tata mă privește oarecum uimit, căci pe pat stă culcat crocodilul său mic, îmbrăcat în catifea și mătase, iar el începe să-și facă testamentul pentru catifea și mătase, îl scrie pe o foaie mare de hârtie și-mi spune: Tu n-o să primești nimic, auzi, pentru că dansezi, de-asta! Dansez, într-adevăr, didam dadam, dansez prin toate camerele și încep să mă învârt pe covorul pe care el nu mi-l poate trage de sub picioare, e covorul din RĂZBOI ȘI PACE. Tata o strigă pe Lina mea: Trageți-i covorul de sub picioare! Dar Lina are liber azi, iar eu râd, dansez și strig deodată: Ivan! E muzica noastră, acum e valsul pentru Ivan, mereu pentru Ivan, salvarea mea, căci tata n-a auzit niciodată numele lui Ivan, nu m-a văzut niciodată dansând și nu știe ce să mai facă, covorul nu-mi poate fi tras de sub picioare, iar eu nu pot fi oprită din piruetele acestui dans amețitor, îl strig pe Ivan, dar nu-i nevoie să vină, nu trebuie să mă țină, pentru că eu, cu un glas pe care nu l-a mai avut nimeni niciodată, cu vocea astrelor, cu vocea siderală, eu inventez numele de Ivan și omniprezența lui.

Tata și-a ieșit din fire, strigă indignat: Să înceteze odată nebuna asta sau să dispară, să dispară imediat, că mi se trezește crocodilul meu mic! Dansând, mă apropii de crocodil, îi smulg cămașa mea, furată din Siberia, și scrisorile mele pentru Ungaria, îi trag din gâtlejul adormit, primejdios tot ce-mi aparține, vreau să-mi recuperez și cheia, s-o scot din măseaua crocodilului, să râd și să-mi continuu dansul, dar tata îmi ia cheia. După toate celelalte, îmi mai ia și cheia, singura cheie! Îmi piere glasul, nu mai pot să strig: Ivan, ajută-mă, vrea să mă omoare! O scrisoare a mea a rămas agățată de cea mai mare măsea a crocodilului, nu-i o scrisoare siberiană, nici ungurească, mă uit cu groază la numele destinatarului, căci îi deslușesc deja începutul: Iubitul meu tată, mi-ai zdrobit inima. Crac crac, ai zdrobit-o damdidam zdrobit-o pe-a mea tatăl meu crac crac rrrrac dadidam Ivan, îl vreau pe Ivan, vorbesc de Ivan, îl iubesc pe Ivan, iubite tată. Tata spune: Luați-o pe femeia asta de-aici!

Copilul meu, care are acum în jur de patru sau cinci ani, vine la mine, îl recunosc imediat pentru că semănăm. Ne asigurăm de asta privindu-ne în oglindă. Micuțul îmi spune în șoaptă că tata se va căsători cu maseuza aceea, care e frumoasă, dar insuportabilă. De-asta el nu mai vrea să rămână cu tata. Ne aflăm într-un apartament mare, la niște străini, dintr-o cameră se aude vocea tatei vorbind cu niște oameni, a sosit momentul potrivit și mă hotărăsc brusc să-mi iau copilul cu mine, deși sigur n-o să-i placă nici la mine, pentru că în viața mea e atâta dezordine, încă n-am locuință, ar trebui să mă retrag mai întâi din Asociația Persoanelor fără Adăpost, să plătesc serviciul de ambulanță și echipa de salvare și n-am nici un ban, dar țin copilul strâns în brațe și-i promit că voi face tot ce trebuie. Micuțul pare mulțumit, convenim să rămânem împreună, știu că de-acum înainte voi avea de luptat pentru copil deoarece tata n-are nici un drept asupra copilului nostru, nu mă mai înțeleg nici eu, fiindcă e clar că n-are nici un drept, acum iau copilul de mână și vreau să mă duc imediat la tata, dar între noi mai sunt și alte încăperi. Copilul meu n-are nume, simt că e la fel de anonim ca nenăscuții, ar trebui să-i pun curând un nume, alături de numele meu, îi propun în șoaptă: Animus. Copilul nu vrea să aibă nume, dar înțelege. În toate încăperile se petrec scene dintre cele mai cumplite, îi țin copilului mâna la ochi deoarece, în salonul cu pian, l-am descoperit pe tata sub pian, împreună cu o tânără – ar putea fi maseuza –, tata a descheiat-o la bluză și-i scoate sutienul, iar mie mi-e teamă să nu fi văzut și copilul scena. Ne croim drum, printre invitații care beau șampanie, spre următoarea încăpere, cred că tata e complet beat, altfel cum să fi uitat de copil? În cealaltă cameră, în care ne căutăm refugiu, stă culcată o femeie, tot pe jos, amenințând pe toată lumea cu un revolver, bănuiesc că e o petrecere primejdioasă, o petrecere a revolverelor, încerc să urmăresc născocirile bizare ale femeii, care țintește spre plafon, apoi, prin ușă, spre tata, nu știu dacă în serios sau în glumă, ar putea fi maseuza, pentru că deodată mă întreabă, pe un ton grosolan, ce caut eu aici și cine e micul bastard, iar eu o întreb, în timp ce ea îndreaptă revolverul spre mine, dacă nu cumva e invers, dacă nu este tocmai ea cea care n-are ce să caute aici, dar ea mă întreabă pe un ton strident: Cine e bastardul ăsta care-mi stă în cale? Cu frica mea de moarte, nu știu dacă e mai bine să trag copilul lângă mine sau să-i spun să plece, vreau să-i strig: Fugi, fugi! Fugi de-aici! Pentru că femeia nu se mai joacă de-a revolverul, vrea să ne elimine pe amândoi din calea ei, este 26 ianuarie și eu trag copilul lângă mine ca să murim împreună, femeia se gândește o clipă, apoi țintește cu precizie și-l împușcă pe copil. Nu-i nevoie să mă nimerească și pe mine. Tata nu i-a permis decât un singur foc. În timp ce mă arunc peste copil, se aud bătăile clopotelor de Anul Nou și toți ciocnesc paharele de șampanie, multe pahare se varsă, de-atunci, din noaptea de Anul Nou, șampania curge peste mine, pe copil nu l-am îngropat în prezența tatei.

Am intrat în era căderilor, vecinii mai întreabă din când în când dacă mi s-a întâmplat ceva. Am căzut într-un mormânt strâmt și m-am lovit la cap și mi-am scrântit brațele, până la următoarea cădere trebuie să se vindece totul, iar eu sunt nevoită să stau în tot acest timp în cavou, deja mă tem de următoarea cădere, dar, conform prezicerii, știu că voi cădea de trei ori înainte de a mă putea ridica din nou.

Tata m-a băgat la închisoare, nu sunt prea surprinsă, știu că are relații peste tot. Mai întâi sper că voi fi tratată bine și că mi se va îngădui măcar să scriu. În orice caz, aici am destul timp la dispoziție și sunt în afara acțiunilor lui de urmărire. Aș putea să termin de scris cartea pe care o găsisem încă dinainte, pe drumul spre închisoare, în mașina poliției

am văzut niște propoziții rotindu-se într-un cerc de lumină albastră, agățate printre crengile copacilor, înotând în apele canalului de scurgere, imprimate de multe roți de mașină în asfaltul încins. Mi le-am notat pe toate, unele mi-au rămas în minte, cele din vremurile de demult. Ei mă conduc pe culoarele lungi, vor să vadă care celulă mi se potrivește cel mai bine și la urmă se pare că nu voi beneficia de nici un tratament special. Un du-te-vino neîncetat între diverse instituții. Tata e cel care se ascunde în spatele acestor lucruri, el face să dispară o bună parte din acte, dispar din ce în ce mai multe acte favorabile mie și se pare că, în cele din urmă, scrisul nu-mi mai e permis. Primesc acum o celulă doar pentru mine, așa cum mi-am dorit în taină, cineva îmi împinge un castronaș de tablă plin cu apă înăuntru și, chiar dacă celula e atât de murdară și de întunecoasă, nu-mi iau gândul de la carte, rog să mi se aducă niște hârtie, bat în ușă cu putere cerând hârtie, căci trebuie să scriu ceva. Nu-mi va fi greu în celula asta, nu regret că stau închisă aici, mă adaptez imediat, vorbesc întruna cu oamenii care trec pe-afară și care nu mă înțeleg, ei cred că protestez și mă opun detenției, câtă vreme eu încerc să le spun că detenția nu mă deranjează deloc, doar că aș dori niște hârtie și ceva de scris. Un paznic deschide ușa și-mi spune: Degeaba, nu mai aveți voie să-i scrieți tatălui dumneavoastră! Trântește ușa la loc și mă lovește cu ea în cap, chiar dacă eu strig: Dar nu-i scriu tatălui meu, promit, nu tatălui meu! Tata a convins justiția că eu reprezint un adevărat pericol pentru că vreau să-i scriu din nou. Dar nu-i adevărat, eu vreau să scriu doar propoziția fundamentală[1]. Sunt nimicită și de aceea răstorn castronul cu apă, prefer să mor de sete, nimic nu-i adevărat și în timp ce mor și tot mor de sete, propozițiile mă aclamează și devin tot mai numeroase. Unele se pot doar vedea, altele doar auzi, ca pe Gloriastraße, după prima injecție cu morfină. Ghemuită într-un colț, fără apă, știu că propozițiile nu mă vor părăsi și că am dreptul la ele. Tata se uită înăuntru pe ferestruică, i se văd doar ochii tulburi, ar vrea să-mi fure din ochi propozițiile și să mi le ia, dar, oricât aș fi de însetată după ultimele halucinații, încă sunt conștientă că el mă vede murind fără cuvinte, am ascuns cuvintele în propoziția fundamentală, care va rămâne o taină, la adăpost de tata, atât de tare îmi țin respirația. Limba îmi atârnă mult în afară, dar el nu poate citi pe ea nici un cuvânt. Pentru că mi-am pierdut cunoștința, sunt percheziționată, vor să-mi picure apă în gură, să-mi umezească limba ca să găsească pe ea cuvintele, pe care apoi să le confiște, dar nu găsesc decât trei pietre lângă mine și nu știu de unde-au apărut și ce semnifică. Sunt trei pietre dure, luminescente, aruncate aici de instanța supremă, asupra căreia nici tata nu mai are influență, numai eu știu să dezleg mesajul fiecărei pietre. Prima piatră, roșiatică, în care tresar necontenit fulgere mici, căzută din cer în celulă, ne spune: Trăind în mirare. A doua piatră, de culoare albastră, în care tresar toate nuanțele de albastru, ne spune: A scrie în mirare. Țin în mână a treia piatră, de un alb strălucitor, pe care nimeni n-a putut-o opri din cădere, nici măcar tata, dar deodată se face așa de întuneric în celulă, încât mesajul celei de-a treia pietre nu se mai aude. Piatra nu se mai vede. După eliberare, voi afla și ultimul mesaj.

---

[1] Joc de cuvinte: *der Satz vom Grunde* „propoziția fundamentală“ înseamnă și „principiul rațiunii suficiente“. (N. red.)

Tata a luat acum și înfățișarea mamei. Are un chip imens, spălăcit și bătrân, cu ochii lui de crocodil, iar gura seamănă cu-a unei bătrâne, nu știu dacă el este ea sau ea este el, dar trebuie să vorbesc cu tata, probabil pentru ultima oară. Sire! Mai întâi nu răspunde, apoi se repede la telefon, dictează cuiva ceva și printre picături îmi spune că e prea devreme pentru mine, că n-am încă dreptul la viață, iar eu îi răspund, cu greu și căznindu-mă: Dar nu-mi pasă, să știi că nu-mi mai pasă ce crezi tu. Din nou au apărut oameni, profesorul Kuhn și conferențiarul Morokutti își fac loc între mine și tata, domnul Kuhn își mărturisește devotamentul, iar eu spun pe un ton tăios: Vă rog să mă lăsați zece minute singură cu tata! Au apărut și prietenii mei, cu toții, populația vieneză așteaptă în liniște la marginea trotuarului, câteva grupuri de nemți își întind capetele, nerăbdători, oricum li se pare că totul merge prea lent la noi. Eu rostesc hotărâtă: E imposibil să nu poți vorbi măcar o singură dată cu mama ta, zece minute, despre ceva important! Tata-și ridică mirat privirea, tot nu înțelege. Uneori îmi pierd glasul: Mi-am permis să trăiesc totuși. Alteori glasul îmi revine și toată lumea mă aude: Trăiesc, voi trăi, am dreptul la viață.

Tata semnează un document, cu siguranță se referă din nou la trecerea mea sub tutelă, dar ceilalți încep să-mi simtă prezența. El se așază la masă, gâfâind din greu, pofticios, știu că iar n-o să primesc nimic de mâncare și-l văd în egoismul lui fără margini, văd farfuria cu supă de tăiței, i se întinde apoi o farfurie cu șnițel pane și un castron cu compot de mere de la noi, îmi ies din fire, inventariez cu privirea toate scrumierele mari, de sticlă și prespapierurile de pe birourile din fața mea, căci am venit neînarmată, apuc primul obiect greu și-l arunc direct în farfuria cu supă. Uimită, mama-și șterge fața cu șervețelul, apuc un alt obiect greu și ochesc farfuria cu șnițel, farfuria se sparge, iar șnițelul îi zboară tatei în față, el sare de pe scaun, îi împinge la o parte pe oamenii care s-au băgat între noi și, înainte să arunc cu al treilea obiect, vine spre mine. Acum e pregătit să mă asculte. Eu sunt foarte calmă, nu mă tem de nimic, îi spun: Am vrut să-ți arăt că pot și eu ce poți tu. Ca să știi, nu de alta. Deși n-am aruncat și a treia oară, zeama lipicioasă a compotului se scurge pe fața tatei. Brusc nu mai are nimic să-mi spună.

M-am trezit. Plouă. Malina stă în fața ferestrei deschise.

Malina: Era sufocant aici. Ai fumat prea mult, te-am acoperit eu, aerul o să-ți facă bine. Cât ai înțeles din toate astea?

Eu: Aproape totul. O singură dată am avut impresia că nu mai înțeleg nimic, m-a derutat mama. De ce tatăl meu e în același timp și mama mea?

Malina: De ce oare? Dacă cineva înseamnă totul pentru o persoană, el poate să fie și mai multe persoane într-una singură.

Eu: Vrei să spui că cineva a însemnat odată totul pentru mine? Ce greșeală! Ăsta e lucrul cel mai amar!

Malina: Da. Dar tu o să acționezi, trebuie să faci ceva, trebuie să distrugi toate persoanele-astea într-una singură.

Eu: Dar eu sunt cea care am fost distrusă.

Malina: Da. Și asta e adevărat.

Eu: Ce ușor vorbesc, deja mi-e mult mai ușor. Dar cât de greu e să trăiești cu toate astea!

Malina: Despre asta nu se vorbește, cu asta se trăiește.

Chipul tatei e de data asta și chipul mamei, nu-mi dau seama când e tata și când e mama, apoi bănuiala sporește și înțeleg că nu-i vorba de nici unul din ei, ci de ceva terț și aștept întâlnirea cu acesta, alături de alți oameni, într-o agitație extremă. El conduce o firmă sau un guvern, pune în scenă spectacole la un teatru, are drepturi filiale și societăți afiliate, dă ordine în permanență, vorbește la mai multe telefoane și de aceea nu mă pot face auzită încă, până când își aprinde o țigară. Eu îi spun: Tată, de data asta trebuie să vorbești cu mine și să-mi răspunzi la întrebări! Tata face un gest de lehamite, știe deja cum e cu vizitele și cu întrebările mele, începe să vorbească din nou la telefon. Fac câțiva pași spre mama, care poartă pantalonii tatei, și-i spun: Chiar azi o să vorbești cu mine și-o să-mi dai răspunsuri! Dar mama, care are și fruntea tatei și, exact ca el, două cute deasupra ochilor obosiți și leneși atunci când ridică din sprâncene, mormăie ceva despre „mai târziu" și „n-am timp". Acum tata-i poartă fustele, iar eu îi spun pentru a treia oară: Cred că o să aflu curând cine ești, chiar în noaptea asta, înainte să se lumineze afară, o să-ți spun totul. Dar bărbatul se așază liniștit la masă și-mi face semn să plec, iar eu, ajunsă la ușa pe care cineva mi-o ține deschisă, mă întorc și fac câțiva pași înapoi. Îmi adun în mers toate forțele și mă opresc la o masă mare din sala tribunalului, în timp ce bărbatul de la masa de vizavi începe să taie șnițelul sub crucifix. Nu spun nimic, dar las să mi se citească pe față dezgustul față de felul cum umblă cu furculița prin compot și cum îmi zâmbește, jovial, așa cum zâmbește și publicului scos afară din sală, bea vin roșu, alături se află din nou un trabuc, continuu să tac, dar el îmi înțelege tăcerea, care acum are valabilitate. Apuc prima scrumieră grea, din marmură, o cântăresc în mână și o ridic în aer, bărbatul mănâncă în continuare liniștit, țintesc și nimeresc farfuria. Bărbatul scapă furculița din mână, șnițelul zboară pe jos, doar cuțitul i-a mai rămas în mână, îl ridică, dar, în același timp, eu ridic următorul obiect, deoarece nu vrea să-mi răspundă, și țintesc direct în castronul cu compot, el își șterge zeama de pe față cu un șervețel. Acum știe că nu mai simt nimic pentru el și că aș putea să-l omor. Arunc a treia oară, mă uit atent și țintesc, țintesc cu exactitate, iar obiectul zboară ras pe deasupra mesei, de pe care sar toate, pâinea, paharul cu vin, cioburile și un trabuc. Tata își ține șervețelul pe față, nu mai are să-mi spună nimic.

Și?

Și?

Tot eu îi șterg fața, nu din milă, ci ca să-l văd mai bine. Îi spun: Voi trăi!

Și?

Lumea s-a împrăștiat, nesatisfăcută de spectacol. Sunt singură, împreună cu tata, sub bolta cerului și stăm atât de departe unul de celălalt, încât spațiile răsună:

Și!

Tata se dezbracă mai întâi de hainele mamei, e atât de departe, încât nu văd ce costum are pe dedesubt, își schimbă costumele încontinuu, poartă șorțul alb de măcelar, pătat de sânge, în fața unui abator, în zori de zi, poartă mantia roșie de călău și urcă scările, poartă negru cu argintiu și cizme negre în faţa unui gard de sârmă ghimpată pus sub tensiune, în faţa unei rampe de încărcare şi descărcare, într-un turn de pază, el îşi asortează costumele cu cravaşele, cu armele, cu pistoalele de tras în ceafă, costumele sunt purtate în noaptea cea mai adâncă, pătate de sânge, oribile.

Şi ?

Tata, care nu are vocea tatălui meu, mă întreabă din depărtări:

Şi ?

Şi eu strig până departe, fiindcă ne îndepărtăm din ce în ce mai mult unul de celălalt, mai mult, şi mai mult:

Ştiu cine eşti.

Am înţeles totul.

Malina mă ţine în braţe, stă pe marginea patului şi nici unul dintre noi nu spune deocamdată nimic. Pulsul e normal, paroxismul nu se instalează, nu am friguri, nu transpir, Malina mă ţine îndelung în braţe, nu ne desprindem unul de celălalt, calmul lui mi s-a transmis şi mie. Apoi mă desprind de el, îmi îndrept singură perna, îmi pun mâinile în mâinile lui Malina, numai că nu-l pot privi, mă uit la mâinile noastre care se întrepătrund din ce în ce mai strâns, nu-l pot privi.

Eu: Nu e tatăl meu. E asasinul meu.

Malina nu răspunde.

Eu: E asasinul meu.

Malina: Da, ştiu.

Nu răspund.

Malina: De ce-ai spus mereu: tatăl meu ?

Eu: Am spus eu aşa ceva ? Cum am putut ? N-am vrut s-o spun, dar nu poţi să povesteşti decât ceea ce vezi, iar eu ţi-am povestit exact ce-am văzut, aşa cum mi s-a arătat. Am vrut să-i spun ce-am înţeles mai demult – că aici nu mori, aici eşti omorât. De aceea înţeleg şi cum se face că a intrat în viaţa mea. Cineva trebuia s-o facă. Şi a fost el.

Malina: Deci n-o să mai spui niciodată: război şi pace.

Eu: Niciodată.
E război mereu.
Aici e mereu violenţă.
Aici e mereu luptă.
E războiul etern.

III. Despre ultimele lucruri

Ceea ce mă îngrozește poate cel mai mult în acest moment e soarta poștașilor noștri. Malina știe că, pe lângă cea pentru muncitorii de la drumuri, am o slăbiciune deosebită pentru poștași, iar asta din mai multe motive. În același timp, înclinația mea pentru muncitori ar trebui să-mi provoace rușine, deși până acum nu m-am făcut vinovată de nimic, căci n-a fost niciodată mai mult decât un salut amical sau o privire aruncată rapid din mașină spre un grup de bărbați bronzați, transpirați în bătaia soarelui, dezbrăcați până la brâu, care toarnă pietriș, netezesc gudronul sau își iau gustarea. În orice caz, n-am avut niciodată curaj să mă opresc, nici măcar pe Malina, care-mi știe și-mi înțelege slăbiciunea în continuare inexplicabilă, nu l-am rugat vreodată să mă ajute să intru în vorbă cu vreunul din ei.

Simpatia mea pentru poștași n-are însă de-a face cu amestecul condamnabil de gânduri necurate de mai sus. După atâția ani, tot nu le recunosc chipurile, fiindcă semnez rapid la ușă hârtiile pe care mi le întind, deseori cu unul din stilourile acelea demodate pe care le poartă întotdeauna la ei. Le mulțumesc cordial pentru scrisorile urgente și pentru telegramele pe care mi le-nmânează și nu mă zgârcesc la bacșiș. Dar nu pot să le mulțumesc cum mi-aș dori – pentru scrisorile pe care *nu* mi le aduc. Totuși cordialitatea și exuberanța mea de la ușă rămân valabile și pentru corespondența nedistribuită, pierdută sau încurcată. În orice caz, am remarcat destul de timpuriu cât e de fabuloasă distribuirea scrisorilor și a pachetelor. Până și cutia poștală din hol, aflată într-un rând de cutii poștale proiectate de cei mai moderni designeri pentru industria de mare perspectivă a cutiilor poștale și realizate probabil pentru zgârie-nori – de care noi încă n-avem la Viena și care se află în cel mai pronunțat contrast cu statuia de marmură a Niobei de la sfârșitul secolului trecut și cu holul imens și solemn de la intrare –, nu mă face niciodată să mă gândesc cu indiferență la bărbații care mi-o umplu cu anunțuri funerare, cărți poștale cu invitații la galerii și institute, reclame ale agențiilor de turism care te cheamă la Istanbul, pe Insulele Canare sau în Maroc. Până și recomandatele îmi sunt puse în cutie de un om cuminte ca domnul Sedlacek sau de mai tânărul domn Fuchs, ca să nu fie nevoie să alerg eu până la oficiul poștal de pe Rasumofskygasse, iar mandatele de plată, care-mi fac pulsul să crească sau să scadă, sunt aduse atât de devreme, încât, desculță și doar în cămașă de noapte, sunt mereu gata să-i dau o semnătură curierului. Însă telegramele de seară, în cazul în care acestea sunt aduse de curier înainte de ora opt, mă găsesc uneori într-o stare de disoluție sau de recompunere. De câte ori mă îndrept spre ușă, cu un ochi încă înroșit de picături, cu un prosop pe cap din cauza părului proaspăt spălat care nu s-a uscat încă, cu teama că ar putea fi Ivan care a venit prea devreme, găsesc câte un amic, mai nou sau mai vechi, cu o telegramă în mână. Despre cât de mult le datorez eu acestor oameni care, asemenea marsupialelor, poartă cu ei cele mai de preț mesaje de bucurie sau cele mai insuportabile vești proaste, pedalând pe biciclete, huruind cu motocicletele dinspre Heumarkt, escaladând scările, sunând la ușă împovărați, fără să știe sigur dacă a meritat drumul, dacă destinatarul e acasă, dacă-i va lăsa un rest de un șiling sau de patru, în funcție de valoarea mesajului – despre cât de mult le datorăm noi acestor oameni nu s-a spus încă totul.

Astăzi am auzit în fine o propoziție, nu de la domnul Sedlacek și nici de la tânărul Fuchs, ci de la un poștaș pe care nu cred că-l cunosc, care n-a mai apărut niciodată până acum cu felicitări între Crăciun și Anul Nou și nu are, așadar, nici un motiv să fie amabil cu mine. Poștașul de astăzi îmi spune: Cu siguranță primiți numai vești bune, căci eu le simt greutatea! Îi răspund: Da, e drept că dumneavoastră duceți greul, dar rămâne de văzut dacă aduceți într-adevăr veștile bune, pentru că, din păcate, eu sufăr uneori din cauza veștilor aduse de dumneavoastră, iar dumneavoastră suferiți de asemenea din cauza veștilor pentru mine. Poștașul ăsta, dacă nu e filozof, e cu siguranță un șmecher, pentru că îi face o deosebită plăcere să-mi așeze imediat patru plicuri cu marginile negre peste două scrisori obișnuite. Poate crede că un anunț funerar mă va bucura. Dar un asemenea anunț nu vine, nu se află niciodată printre plicuri, nici nu-i nevoie să mă uit, arunc la coș cele patru plicuri nedeschise. Dacă cel așteptat ar fi printre ele, aș simți imediat, iar acest lingușitor de poștaș a-nțeles probabil cu cine are de-a face, complici există numai printre oamenii pe care-i cunoști cel mai puțin, printre poștașii ocazionali, ca acesta. Nu vreau să-l mai văd. Îl voi întreba pe domnul Sedlacek de ce avem nevoie de un ajutor de poștaș care ne cunoaște atât de puțin casele, care mă cunoaște atât de puțin și care face tot felul de remarci. Unul din plicuri e o scrisoare de avertisment, în altul mă anunță cineva că sosește mâine, la 8:20, la Gara de Sud, nu recunosc scrisul, iar semnătura este indescifrabilă. Trebuie să-l întreb pe Malina.

În unele zile din an, poștașii ne văd pălind sau roșind și poate că ăsta e și motivul pentru care nu-i invităm să intre, să ia loc, să bea o cafea. Sunt prea inițiați în lucrurile înfricoșătoare pe care le poartă neînfricați pe străzi și de aceea te debarasezi de ei de la ușă, cu sau fără bacșiș. Destinul lor e unul cu totul și cu totul nemeritat. Comportamentul nostru față de ei, inclusiv al meu, este prostesc, arogant, complet inacceptabil. Nici după ce-au ajuns vederile de la Ivan nu l-am invitat pe domnul Sedlacek la o sticlă de șampanie. E adevărat că eu și cu Malina n-avem sticle de șampanie în casă, dar pentru domnul Sedlacek trebuia să am una pregătită, căci el mă vede pălind și roșind, el bănuiește ceva, trebuie să știe ceva.

Faptul că poți deveni poștaș din vocație, că e o greșeală să crezi că distribuirea corespondenței e o meserie pe care o poți alege ca pe oricare alta a fost demonstrat de faimosul poștaș Kranewitzer de la Klagenfurt, căruia i s-a intentat, bineînțeles, un proces și care – un om denigrat și chinuit de opinia publică și de tribunal – a fost condamnat la câțiva ani de închisoare pentru delapidare și abuz în funcție. Am citit protocoalele cazului Kranewitzer cu mai multă atenție decât pe ale celor mai senzaționale procese de omucidere din toți acești ani, iar omul, care pe atunci doar m-a uimit, se bucură astăzi din partea mea de cea mai profundă simpatie. La un moment dat, fără să poată oferi vreun motiv, Otto Kranewitzer n-a mai distribuit corespondența, ci a depozitat-o până la tavan în locuința lui veche, de trei camere, în care trăia de unul singur, și a vândut aproape toată mobila ca să facă loc muntelui de scrisori în continuă creștere. N-a deschis nici o scrisoare și nici un pachet, nu și-a însușit titluri de valoare sau cecuri, n-a deturnat bancnotele mamelor către fiii lor, nimic din toate astea nu i s-a putut reproșa. Doar că deodată n-a mai fost în stare să distribuie corespondența – un om sensibil, tandru, lat în talie, căruia îi devenise clară importanța covârșitoare a activității lui – și tocmai de aceea modestul funcționar Kranewitzer a fost nevoit să părăsească, în scandal și batjocură, Poșta Austriacă, instituție care se laudă că angajează numai poștași cinstiți, harnici și rezistenți. În fiecare meserie trebuie să existe cel puțin un om care trăiește într-o mare incertitudine și ajunge la conflicte. Tocmai distribuirea scrisorilor are nevoie de o angoasă latentă, de o rezistență seismografică la zdruncinături – îngăduită, de altfel, doar profesiilor zise înalte și foarte înalte, ca și cum n-ar trebui să existe și o criză a poștei, ca și cum n-ar putea fi vorba și aici de a gândi – a vrea – a fi, de renunțări demne și sublime, care le sunt permise, în rest, tuturor celorlalți oameni, care, mai bine plătiți și ocupând locuri la catedre, au voie să mediteze la dovezile existenței lui Dumnezeu, să se gândească la *ontos on, aletheia*[1] sau, dacă vreți, la geneza pământului și a universului! Dar în cazul lui Otto Kranewitzer, un necunoscut prost plătit, nu se putea vorbi decât despre răutate și încălcarea îndatoririlor. Nimeni n-a observat că el începuse să reflecteze, că a fost cuprins de uimire, care e sursa întregii filozofări și a devenirii umane, și nimeni nu-i putea contesta competența în lucrurile care l-au făcut să-și piardă cumpătul, căci nimeni în afară de el, care distribuise vreme de treizeci de ani scrisori la Klagenfurt, nu era mai îndreptățit să descopere problema poștei, zona ei problematică.

Știa la perfecție toate străzile noastre, știa care dintre scrisori, tipărituri, pachete erau timbrate corespunzător. Până și cele mai subtile nuanțe din adrese, un „E.S.“ sau un nume fără „Domnului“ sau „Doamnei“ scris înainte, un „Prof. dr. dr.“ îi vorbeau despre atitudini, conflicte între generații, semnale de alarmă sociale mai mult decât vor ști vreodată sociologii și psihiatrii noștri. El își dădea seama imediat dacă adresa expeditorului era greșită sau incompletă, bineînțeles că distingea fără probleme o scrisoare familială de una de afaceri, scrisorile mai amicale de cele foarte intime, și tocmai acest poștaș atât de important, care a luat asupra lui ca pe-o cruce toate riscurile meseriei sale, s-a lăsat copleșit de spaimă în locuința lui, în fața muntelui tot mai înalt de scrisori, a suferit uriașe mustrări de conștiință, absolut inimaginabile pentru ceilalți oameni, pentru care o scrisoare e pur și simplu o scrisoare și o tipăritură e o tipăritură. Dar cine va încerca o singură dată, ca mine, să-și strângă la un loc toată corespondența de câțiva ani și să se așeze în fața ei (dar și acela e părtinitor, pentru că e vorba de propria corespondență, care nu permite o privire de ansamblu) va înțelege foarte bine că o criză poștală, chiar dacă s-a petrecut într-un oraș mic și a durat doar câteva săptămâni, e superioară prin valoarea ei morală oricărui început de criză legală, publică, internațională (care poate fi provocată cu atâta ușurință), iar dreptul de a reflecta, din ce în ce mai rar întâlnit, nu trebuie acordat unei singure pături privilegiate și îndoielnicilor ei reprezentanți, funcționarilor-gânditori, ci și unuia ca Otto Kranewitzer.

---

[1] Ființa, adevărul (gr. veche). (N. red.)

După cazul Kranewitzer, în interiorul meu s-au produs, imperceptibil, foarte multe transformări. Trebuie să-i dau explicații lui Malina și îi explic deja.

Eu: De atunci știu ce e secretul corespondenței. Astăzi îl văd în întregime. După cazul Kranewitzer mi-am ars corespondența din mai mulți ani, apoi am început să scriu scrisori complet diferite, de cele mai multe ori de noaptea târziu până dimineața la opt. De fapt toate scrisorile astea, pe care nu le-am expediat, sunt importante. Cred că am scris doar pentru mine vreo zece mii de scrisori în toți acești patru, cinci ani, scrisori în care era totul. Multe rămân nedeschise, încerc să mă antrenez în secretul corespondenței, să mă ridic la înălțimea acelui gând al lui Kranewitzer de a înțelege interzisul, care ar putea consta în cititul unei scrisori. Dar încă mi se întâmplă să recidivez atunci când deschid repede câte-o scrisoare și o citesc și o las chiar pe masă, ca să poți, de exemplu, s-o citești și tu în timp ce eu sunt la bucătărie. Uite ce puțină grijă am eu de scrisori! Deci nu criza poștei și a scrisului sunt problemele care mă depășesc. Mai ales de Crăciun cad în capcana curiozității și mai desfac din când în când câte-un pachețel, din care scot rușinată un fular, o lumânare din ceară de albine, o perie de cap din argint de la soră-mea, un calendar nou de la Alexander. Am rămas la fel de inconsecventă, deși cazul Kranewitzer m-ar fi putut ajuta să mă schimb.

Malina: De ce te interesează atât de mult secretul corespondenței?

Eu: Nu e din cauza acestui Otto Kranewitzer. E din cauza mea. Și a ta. Și pentru că am jurat pe sceptrul Universității din Viena. A fost singurul meu jurământ. N-am putut să jur niciodată în fața nimănui, în fața nici unui reprezentant al bisericii sau al vieții politice. Încă din copilărie, pentru că altfel nu mă puteam apăra, mă îmbolnăveam brusc, erau boli adevărate, cu febră mare, și așa nu puteam fi dusă nicăieri să depun vreun jurământ. Pentru cei care au jurat o singură dată în viață, lucrurile sunt mai dificile. Mai multe jurăminte pot fi încălcate, dar unul singur nu.

Malina, care mă cunoaște și s-a obișnuit cu trecerile mele abrupte de la una la alta, crede totuși că nu-mi lipsește voința de a merge mai departe, mult mai departe decât las să se întrevadă în viața noastră cotidiană, cu posibilitățile ei limitate, adică el crede că vreau să dau și de urma secretului corespondenței și că nu-l voi divulga.

Se spune că în seara asta vor fi torturați toți poștașii din Viena, ca să se verifice dacă sunt capabili să păstreze secretul corespondenței. Unii vor fi controlați de varice, platfus și alte defecte fizice. E posibil ca de mâine poșta să fie distribuită de armată, întrucât poștașii, vlăguiți, răniți, tracasați, torturați sau distruși după injecția cu serul adevărului, nu vor mai fi în stare să-și facă datoria. Mă gândesc la un discurs înflăcărat, la o scrisoare, da, la o scrisoare înflăcărată adresată ministrului Poștei, care să vină în apărarea poștașilor mei și a tuturor celorlalți. O scrisoare care va fi probabil confiscată și arsă de soldați, ale cărei cuvinte vor fi devorate ori ponegrite de flăcări sau o bucată de hârtie carbonizată, cu care slujbașii ar putea goni pe coridoarele ministerului, pentru a o înmâna ministrului.

Eu: Înțelegi, scrisorile mele înflăcărate, apelurile mele înflăcărate, dorințele mele înflăcărate, tot focul pe care l-am pus pe hârtie cu mâna mea arsă – mă tem că totul ar putea să se transforme într-o bucată de hârtie carbonizată. Că toată hârtia din lume va sfârși carbonizată sau îmbibată cu apă, pentru că după foc vine apa.

Malina: Cei din vechime obișnuiau să spună despre proști că n-au inimă. Ei mutaseră locul inteligenței în inimă. Nu trebuie să te sfârșești la inimă din orice și să pui foc în toate discursurile și scrisorile.

Eu: Dar câți oare sunt cei care n-au decât cap și nimic altceva decât cap? Adică n-au inimă deloc? Îți spun eu ce-o să se întâmple mâine: mâine, cu sprijinul forțelor armate, Viena o să fie mutată pe Dunăre. Ei vor ca Viena să fie pe Dunăre. Vor apă, nu foc. Încă un oraș prin care trece un fluviu. Ar fi groaznic. Te rog, sună-l imediat pe șeful de secție Matreier, sună-l pe ministru!

Dar Vienei nu i-a mai rămas mult timp, începe căderea, casele au adormit, oamenii sting din ce în ce mai devreme lumina, nimeni nu mai stă treaz, cartiere întregi sunt cuprinse de apatie, între oameni nu mai există întâlniri și nici despărțiri, orașul intră în declin, doar noaptea se mai nasc reflecții solitare și monologuri eratice. Uneori și ultimele mele dialoguri cu Malina.

Sunt singură acasă, Malina întârzie, stau cu ȘAHUL PENTRU ÎNCEPĂTOR în fața tablei și joc o partidă. Nimeni nu e în fața mea, schimb mereu locul, Malina n-o să mai poată spune că de data asta urmează să pierd, pentru că în final câștig și pierd în același timp. Dar Malina vine acasă și vede numai paharul, nici nu se uită pe tablă, partida asta nu-l interesează.

Malina îmi spune ce așteptam să aud: Viena e-n flăcări!

Întotdeauna mi-am dorit un frate mai mic, poate mai degrabă un bărbat mai tânăr, Malina ar trebui să înțeleagă, până

la urmă toți au câte-o soră, dar nu toți au și frați. Mi-am căutat frații încă de mică, de aceea puneam seara la fereastră nu un singur cub de zahăr, ci două, căci două cuburi de zahăr sunt pentru un singur frate. Aveam deja o soră. Orice bărbat mai în vârstă mă îngrozește, fie și numai cu o zi mai în vârstă, niciodată n-aș putea să trec peste asta, aș prefera să mor decât să mă confesez lui. Chipul nu spune nimic. Trebuie să știu toate datele, trebuie să știu că e mai tânăr cu cinci zile, altfel mă bântuie aceste îndoieli, ar putea apărea legături de sânge, cel mai mare blestem se revarsă asupra mea, ar putea să mă ajungă din nou, iar eu trebuie să mă țin din ce în ce mai departe de iad, în care se poate să fi fost deja odată. Dar nu-mi mai amintesc.

Eu: Trebuie să mă supun voluntar, tu ești puțin mai tânăr decât mine, iar eu te-am întâlnit destul de târziu. N-a contat mai devreme sau mai târziu, ci diferența asta de vârstă. (Despre Ivan nu vreau să vorbesc deloc, ca să nu afle Malina ceva, fiindcă, deși Ivan vrea să mă scape de vârstă, eu vreau s-o păstrez pentru ca Ivan să nu-mi îmbătrânească niciodată.) Tu ești oricum puțin mai tânăr decât mine, iar asta-ți dă o putere enormă, folosește-te de ea, eu o să mă supun, deja mă supun uneori. Nu e nimic rațional. Înainte a fost dezgustul sau simpatia, acum nu mai pot să schimb nimic, mi-e frică.

Malina: Poate că sunt mai în vârstă decât tine.

Eu: Cu siguranță nu, sunt sigură. Tu ai venit după mine, n-aveai cum să exiști înaintea mea, de fapt nu ești de conceput decât după mine.

N-am încredere în ultimele zile din iunie, dar am constatat deseori că-mi plac persoanele născute vara. Malina disprețuiește observațiile de acest fel, ar prefera să-i pun întrebări despre astrologie, la care eu nu mă pricep deloc. Doamna Senta Novak, care e foarte căutată în rândul actorilor, dar căreia îi cer sfatul și politicienii sau industriașii, mi-a desenat într-o zi, cu cercuri și pătrate, toate pozițiile planetare și tendințele mele, mi-a făcut horoscopul personal, care i s-a părut extrem de ciudat, ar trebui să mă conving și singură cât de clar se vede, zicea ea, de la prima vedere se poate citi o tensiune extraordinară, de fapt nu e imaginea unei singure persoane, ci a două persoane aflate într-o opoziție teribilă, iar cu asemenea poziții planetare, în cazul în care i-am furnizat informații precise, acest lucru ar putea însemna o permanentă stare de descumpănire. Am întrebat-o respectuos: Descumpănitul și descumpănita, nu? Doamna Novak a spus: da, separat ar mai merge, dar, așa cum se arată, slabe șanse, fiindcă până și elementul feminin și cel masculin, rațiunea și sentimentul, puterea creației și cea a autodistrugerii ies în evidență în mod straniu. Probabil că datele sunt greșite, deoarece imediat i-am devenit simpatică, sunt o femeie atât de normală, ei îi plac oamenii normali.

Malina tratează totul cu aceeași seriozitate, el nu crede că superstițiile și pseudoștiințele sunt mai ridicole decât științele, despre care se dovedește, cu trecerea fiecărui deceniu, că s-au întemeiat pe nenumărate superstiții și pe multă pseudoștiință, renunțând la atâtea și atâtea rezultate ca să progreseze. Pe Malina îl caracterizează cel mai bine faptul că analizează oamenii și lucrurile nepasional și de aceea se numără printre puținii oameni care n-au nici prieteni, nici dușmani, dar nici nu trăiesc într-o izolare arogantă. Se mai poate numi afecțiune și ceea ce manifestă el față de mine, uneori e așteptare, alteori atenție și grijă, îmi îngăduie să fac ce vreau, zice că pe oameni nu-i înțelegi cu adevărat decât dacă nu-i presezi, dacă nu le ceri nimic și nu răspunzi provocărilor lor, căci până la urmă totul iese la iveală. Acest echilibru, acest calm din interiorul lui mă vor aduce în final la disperare, fiindcă eu reacționez la orice situație, mă implic în orice tumult emoțional și îndur pierderi de care Malina doar ia cunoștință.

Unii spun că eu și Malina suntem căsătoriți. Noi nu ne-am gândit niciodată că am putea fi, că ar exista posibilitatea asta și nici că ceilalți s-ar putea gândi la așa ceva. Mult timp nici nu ne-a trecut prin minte că noi, ca și alții, apărem peste tot ca bărbat și femeie. Pentru noi a fost o adevărată descoperire, dar n-am știut ce să facem cu ea. Ne-am amuzat copios.

Într-una din dimineți, când mă învârt prin casă, moartă de oboseală, și pregătesc absentă micul dejun, Malina e în stare să se intereseze bunăoară de copilul care locuiește în curtea din spate, vizavi de noi, și care strigă de un an de zile numai două cuvinte: Ehe, ehe! De, de! Am vrut să mă duc odată dincolo, să intervin și să stau de vorbă cu mama acestui copil, fiindcă se vede că ea nu vorbește deloc cu el și că aici se petrec lucruri care-mi dau de gândit pentru mai târziu, fiindcă aceste „ehe“ și „de“ îmi torturează zilnic urechile, mai ceva decât atunci când Lina folosește aspiratorul, lasă robinetul deschis sau trântește farfuriile. Dar probabil că Malina aude ceva cu totul diferit, el nu crede că ar trebui alertați de urgență medicii și cei de la Protecția Copilului, el vede în strigătele acestui copil manifestarea unei altfel de ființe, care nu i se pare cu nimic mai ciudată decât ființele care dispun de o sută, o mie sau câteva mii de cuvinte. Cred că schimbările și modificările de orice natură îl lasă rece pe Malina, deoarece el nu vede nicăieri *bine* și *rău*, cu atât mai puțin *mai bine*. Pentru el e clar că lumea e așa cum e, așa cum a găsit-o. Totuși mă înspăimântă uneori, căci privirea lui asupra celorlalți denotă o cunoștere imensă, atotcuprinzătoare, care nu se poate acumula nicăieri și în nici o perioadă a vieții și care nu poate fi transmisă nici altora. Faptul că e atent la ceea ce se spune mă jignește profund, deoarece el pare să audă, în spatele a tot ce se spune, și ceea ce nu se spune, dar și ceea ce se spune prea des. Eu îmi fac de obicei prea multe iluzii, iar Malina îmi atrage destul de des atenția asupra acestei metehne, totuși nu-mi pot imagina cât de precise și de extraordinare sunt auzul și văzul lui. Nu cred că-i pătrunde pe oameni cu privirea sau îi demască, ar fi prea banal, iar față de oameni ar fi o infamie. Malina îi privește, ceea ce e cu totul altceva, căci privirea lui nu-i micșorează pe oameni, ci îi înalță, le sporește misterul, câtă vreme imaginația mea, pe care el o ironizează, este probabil o variantă inferioară a puterii lui de a completa, a distinge, a împlini, a desăvârși. De aceea nu-i mai povestesc lui Malina despre cei trei asasini și nici despre al patrulea, pe care nici nu-i nevoie să-l pomenesc, fiindcă eu am felul meu de a mă exprima și doar foarte puțin talent la descrieri. Malina nu vrea nici descrieri, nici impresii de la mesele pe care le-am luat seara cu asasinii. El ar fi abordat *totul* de la bun început, n-ar fi rămas cu o simplă impresie sau cu agitația asta surdă, ci mi l-ar fi arătat pe adevăratul asasin și, prin această confruntare, m-ar fi pus în fața unei revelații.

Pentru că las capul jos, Ivan spune: Tu n-ai nimic pentru care să trăiești!

Are dreptate, cine mai așteaptă ceva de la mine, cine mai are nevoie de mine? Dar Malina ar trebui să mă ajute să descopăr un motiv pentru a trăi, fiindcă eu n-am un tată bătrân căruia să-i fiu sprijin la bătrânețe, n-am copii care să aibă mereu nevoie de câte ceva, cum au nevoie copiii lui Ivan de afecțiune, haine de iarnă, siropuri de tuse, pantofi de gimnastică. Nici legea conservării energiei nu mi se aplică. Eu sunt primul exemplu de risipă maximă, extatică, incapabilă de a mă folosi rațional de această lume și, așa cum pot să particip la balul mascat al societății, la fel pot să nu apar deloc, asemenea acelora care au fost reținuți de o problemă sau au uitat să-și confecționeze o mască, nu-și mai găsesc costumul pierdut din neglijență și într-o bună zi sfârșesc prin a nu mai primi nici o invitație. Când mă opresc în fața ușii unui apartament vienez pe care-l cunosc foarte bine, ca să onorez probabil o invitație, realizez în ultima clipă că s-ar putea să fi greșit ușa sau chiar ziua și ora și mă întorc pe Ungargasse, prea repede sleită de puteri, prea chinuită de îndoieli.

Malina mă întreabă: Nu te-ai gândit până acum ce mult s-au străduit ceilalți cu tine? Aprob din cap, recunoscătoare.

O, ba da, mi-au atribuit chiar și calități, n-au precupețit nici măcar efortul ăsta, mi-au făcut și istorioare, mi-au dat chiar și ceva bani ca să umblu și eu în rochii, să mănânc resturile, pentru ca viața mea să meargă mai departe, fără să se vadă cum. Sleită prea devreme de puteri, fac un popas la Café Museum, răsfoiesc ziare și reviste. În mine renaște speranța, mă simt însuflețită, stimulată, fiindcă acum există zboruri directe spre Canada de două ori pe săptămână, cu Quantas se ajunge ușor în Australia, prețurile la safari au scăzut, la Viena trebuie să fi ajuns acum, de pe colinele însorite ale Americii Centrale, cafeaua Doro, cu aroma ei fără seamăn, Kenia dă anunț la ziare, Henkell Rosée îngăduie un flirt cu lumea nouă, nici o casă din lume nu e prea înaltă pentru ascensoarele Hitachi, au apărut cărți scrise de bărbați care le entuziasmează și pe femei. Ca să nu vi se pară lumea prea mică, există PRESTIGE, briza depărtărilor și a mării. Toți vorbesc despre obligațiuni. Cu noi sunteți pe mâini bune, declară o bancă de credit, Cu acești pantofi ajungeți departe, TARRACOS, Ca să nu mai vopsiți niciodată jaluzelele Flexalum, vi le vopsim noi de două ori, Un computer RUF nu e niciodată singur! Și apoi Antilele, *le bon voyage*[1]. De aceea Bosch EXQUISIT e una dintre cele mai bune mașini de spălat vase din lume. Clipa adevărului sosește atunci când clienții îi pun întrebări specialistului nostru, când au loc dezbateri despre tehnici și metode, calcule, dobânzi, instalații de împachetat, programe de livrare, VIVIOPTAL pentru genul nu-mi-mai-amintesc-nimic. Un comprimat dimineața... și ziua vă aparține! Deci nu-mi trebuie decât un Vivioptal.

Am vrut să înving sub un semn, dar, pentru că nimeni n-are nevoie de mine și mi s-a spus asta, am fost învinsă de Ivan și de acești *gyerekek* cu care poate voi avea voie să merg la film, la Burgkino rulează acum MICKEY MOUSE de Walt Disney. Cine să învingă, dacă nu ei? Dar poate că nu m-a învins doar Ivan, poate că e altceva, ceva cu mult mai mare, totul ne împinge spre un destin. Uneori mă gândesc ce-aș mai putea să fac pentru Ivan, căci nu există ceva ce n-aș face pentru el, dar Ivan nu-mi cere să mă arunc pentru el de la fereastră, în Dunăre sau în fața unei mașini, ca să-i salvez de exemplu pe Béla și pe András, el n-are nici timp și nici pretenții. Și nici nu vrea ca eu, în locul doamnei Agnes, să-i fac curat în cele două camere, să-i spăl și să-i calc rufele, el nu vrea decât să treacă-n fugă pe la mine, să primească trei cuburi de gheață în paharul cu whisky și să mă întrebe ce mai fac – și mă va lăsa să-l întreb cum mai merg treburile lui și ce mai e pe Hohe Warte. Pe Kärntnerring totul e la fel, multă muncă, nimic deosebit. Prea puțin timp pentru o partidă de șah, eu nu mai progresez deloc la șah, fiindcă jucăm din ce în ce mai rar. De fapt nu mai jucăm deloc, grupurile de propoziții șahiste au căzut în paragină, alte grupuri de propoziții suferă și ele daune. E imposibil ca propozițiile astea pe care le-am elaborat atât de încet să ne părăsească la fel de încet. Dar se constituie un grup nou.

---

[1] Cea mai plăcută călătorie (fr.). (N. red.)

Din păcate nu am, stau prost cu
Bineînțeles, dacă ești presat de timp
Doar azi am extrem de puțin timp
Sigur, dacă n-ai timp acum
În schimb, când o să am mai mult timp
Cu timpul o să vedem noi, dar acum
Atunci am putea, când o să ai și tu timp odată
Tocmai acum, când se poate din nou
Cu timpul ar trebui să
Dac-aș putea la timp
Dumnezeule, n-ai voie să-ntârzii
Niciodată n-am avut atât de puțin timp, din păcate e
Dar, când o să ai din nou timp, poate
În viitor o să am mai mult timp!

În fiecare zi, Malina și cu mine ne batem capul, uneori chiar amuzați, câte grozăvii s-ar mai putea întâmpla în noaptea asta la Viena. Căci, dacă te lași ademenit de lectura unui ziar sau iei cunoștință, naiv, de câteva știri, imaginația începe să lucreze la turații maxime (expresie care nu vine de la mine, nici de la Malina în mod direct, dar Malina, amuzat, a adus-o ca pe o descoperire dintr-o călătorie în Germania, căci expresii precum „turații maxime“ se găsesc numai în asemenea țări harnice și dinamice). Dar eu încă nu reușesc să mă abțin întru totul de la a citi ziare, cu toate că am perioade din ce în ce mai lungi în care nu citesc nici un ziar sau în care mai iau câte unul din debara, de lângă geamantanele noastre, unde se află un teanc de ziare și reviste vechi, și mă uit cu stupefacție la dată: 3 iulie 1958. Câtă impertinență! Până și în ziua aceea, care ține de un trecut atât de îndepărtat, ne-au drogat inutil cu știri, cu opinii despre știri, ne-au informat despre cutremure, accidente de avion, scandaluri din politica internă, erori de politică externă. Când mă uit azi la ediția din 3 iulie 1958, încerc să cred într-o dată, ba chiar într-o zi care a existat în realitate, dar nu găsesc nici o însemnare în agendă, nici măcar prescurtări ca: „15 h R.! 17 h sunat B., seara Gösser, conferință K.“ – toate sunt trecute sub data de 4 iulie, nu sub 3, acolo foaia a rămas goală. Poate a fost o zi obișnuită, fără dureri de cap, fără simptome de angoasă, fără amintiri insuportabile sau doar cu foarte puține, la început, provenite din diverse epoci, sau poate a fost o zi normală, în care Lina a făcut o curățenie de vară, iar eu, alungată de-acasă, am pierdut timpul prin cafenele, citind ziarul din data de 3 iulie, pe care-l recitesc azi. Abia astfel ziua asta devine o enigmă, e o zi vidă sau furată, în care pur și simplu am îmbătrânit, în care nu m-am împotrivit și-am lăsat ceva să se întâmple.

Mai găsesc o revistă de pe 3 iulie și, printre rafturile lui Malina, numărul din iulie al unei reviste de cultură și politică, încep să citesc pe sărite, fiindcă vreau să aflu mai multe despre această zi. Sunt anunțate cărți pe care nu le-am văzut niciodată. CE SĂ FACI CU ATÂȚIA BANI? e unul dintre titlurile cele mai enigmatice, nici măcar Malina nu mi-l va putea explica. Unde sunt banii și cu care bani să nu știi ce să faci? e un bun început, asemenea titluri mă fac să vibrez, să mă cutremur. CUM SE REGIZEAZĂ O LOVITURĂ DE STAT? Scrisă cu o competență suverană și cu un umor sec, pe alocuri sarcastic... Recomandări de lectură pentru cititorii dornici să-și antreneze gândirea politică, să fie informați... Ne trebuie astea, Malina? Iau în mână un pix și încep să completez un chestionar. Sunt informată suficient, bine, foarte bine, excepțional. Pixul pătează la început, apoi pare să nu mai aibă pastă, după care scrie din nou, subțire. Desenez cruciulițe în căsuțe mici și goale. Soțul dumneavoastră vă face cadouri niciodată, rar, pe neașteptate, doar la aniversări? Trebuie să fiu foarte atentă, totul depinde dacă mă gândesc la Malina sau la Ivan, bifez mai departe pentru amândoi, pentru Ivan, de exemplu, niciodată, pentru Malina, pe neașteptate, dar nici pe asta nu te poți baza. Vă îmbrăcați frumos de dragul celorlalți sau ca să-i plăceți LUI? Mergeți la coafor periodic, săptămânal, lunar sau numai în caz de necesitate? Despre ce necesitate e vorba? Despre ce lovitură de stat? Părul îmi atârnă deasupra loviturii de stat și acesta e un caz de extremă necesitate, fiindcă nu știu dacă să-l scurtez sau nu. Ivan spune să-l las să crească. Malina zice că trebuie scurtat. Număr, oftând, cruciulițele. Ivan are 26 de puncte și Malina tot 26, deși am trecut cruciulițele în căsuțe total diferite. Mai adun o dată. Rămân 26 de puncte pentru fiecare. „Am 17 ani și cred că nu sunt în stare să iubesc. Interesul meu pentru un bărbat durează doar câteva zile, apoi trec imediat la altul. Oare sunt un monstru? Actualul meu prieten are 19 ani și e disperat, pentru că vrea să se căsătorească cu mine.“ Fulgerul Albastru se ciocnește, în plină viteză, cu Fulgerul Roșu, 107 morți și 80 de răniți.

Dar au trecut atâția ani de-atunci, iar acum ni se servesc aceleași lucruri, accidente de mașină, câteva crime, relatări despre întâlniri la nivel înalt, prognoze meteo. Nimeni nu mai înțelege astăzi de ce toate astea trebuiau să apară atunci. Eu folosesc numai de câțiva ani Pantene Spray, pentru care făceau atunci reclamă, deci n-am avut nevoie de recomandările de pe 3 iulie, iar astăzi am și mai puțină nevoie de ele.

Seara îi spun lui Malina: Se pare că n-a rămas de fapt decât un fixativ, căci eu n-am înțeles încă unde se duc toți banii ăștia și cum se regizează o lovitură de stat, în orice caz se aruncă prea mulți bani pe fereastră. Acum și-au atins scopul. Când mi se termină sprayul n-o să-mi mai cumpăr altul. Tu ai 26 de puncte, ce vrei mai mult, nu pot să-ți dau mai mult. Fă ce vrei cu ele. Ții minte cum a intrat Fulgerul Albastru în Fulgerul Roșu? Mersi! Știam eu. Deci asta e compasiunea ta pentru catastrofe, nu ești cu nimic mai bun decât mine. Dar probabil că e o înșelătorie fără margini.

Cum Malina n-a înțeles nici un cuvânt, mă legăn în balansoar, el se instalează comod, după ce a adus pentru amândoi ceva de băut, și încep să povestesc:

E o înșelătorie fără margini, cândva am lucrat pentru o redacție de știri și am văzut înșelătoria de aproape, am văzut cum se fac buletinele, un amalgam arbitrar de propoziții extrase din note de telex. Într-o zi s-a îmbolnăvit cineva și a trebuit să mă mut la redacția de noapte. La unsprezece noaptea mă lua o mașină mare și neagră, șoferul făcea un ocol scurt prin circumscripția III, în apropiere de Reisnerstraße se mai urca un tânăr, un anume Pittermann, și ne lăsa pe Seidengasse, unde toate birourile erau întunecate și părăsite. Nici măcar în redacțiile ziarelor din aceeași clădire nu vedeai decât rareori pe cineva. Călcând pe scânduri, deoarece coridoarele erau în lucru, portarul de noapte ne conducea spre încăperile din spate, la un etaj pe care l-am uitat, nu-mi mai amintesc, nu-mi amintesc nimic... Lucram în fiecare noapte câte patru, eu făceam cafeaua, uneori dădeam bani să ni se aducă înghețată la miezul nopții, portarul știa de unde. Bărbații citeau foile care ieșeau din telexuri, decupau, lipeau și combinau. De fapt nu șușoteam între noi, iar de vorbit tare noaptea, când tot orașul dormea, asta era absolut imposibil, din când în când se mai auzea câte-un hohot de râs între bărbați, dar eu îmi beam cafeaua în liniște şi fumam, ei îmi aruncau ştirile pe măsuţa cu maşina de scris, ştiri alese la întâmplare, eu le treceam pe curat. Pentru că nu găseam nimic de râs împreună, ştiam foarte bine ce fel de ştiri urmau să-i trezească pe oameni dis-de-dimineaţă. Bărbaţii încheiau mereu cu un scurt paragraf despre un meci de baseball sau o partidă de box de peste Atlantic.

Malina: Cum trăiai pe-atunci ?

Eu: În jur de trei dimineaţa, faţa mea devenea din ce în ce mai cenuşie, mă degradam treptat, mă încovoiam, m-au încovoiat, am pierdut un ritm esenţial, ritm pe care nu-l mai regăseşti niciodată. Beam o cafea şi încă una, mâna începea să-mi tremure din ce în ce mai des la scris, iar mai târziu mi-am stricat de tot scrisul.

Malina: De-aia sunt singurul care-ţi înţelege scrisul.

Eu: A doua parte a nopţii n-are nimic de-a face cu prima parte, e vorba de două nopţi diferite, adăpostite într-o singură noapte, trebuie să-ţi imaginezi amuzantă prima noapte, se spun glume, degetele bat repede pe claviatură, toată lumea e-n mişcare, cei doi eurasiatici mici şi slabi se cred mai deştepţi şi mai originali decât complicatul domn Pittermann, care nu poate să se mişte decât greoi şi zgomotos. Mişcarea e importantă, căci noaptea îţi poţi imagina cum în altă parte oamenii continuă să bea şi să facă scandal, cum încă se nasc îmbrăţişări din plictisul şi greaţa de peste zi şi din scârba faţă de ziua următoare sau cum se dansează până la epuizare. În prima noapte ziua, cu excesele ei, continuă să condiţioneze noaptea. Abia din a doua noapte îţi dai seama că e noapte, toţi s-au liniştit, din când în când se mai ridică vreunul ca să se întindă, îngăduindu-şi în secret o altă mişcare, deşi toţi intraserăm destul de odihniţi în redacţia de ştiri. Pe la cinci dimineaţa era îngrozitor, fiecare

stătea încovoiat sub o povară imensă, eu mă duceam să mă spăl pe mâini şi-mi frecam degetele de prosopul vechi şi murdar. Clădirea din Seidengasse avea aerul sinistru al unei arene de execuţie. Paşii pe care-i auzeam nu erau paşi, telexurile se opreau, porneau din nou, eu alergam înapoi în cameră, unde, în ciuda fumului gros de ţigară, începea să se simtă miros de transpiraţie. Primul semn de noapte albă. La şapte dimineaţa ne despărţeam fără să ne mai salutăm, eu urcam împreună cu tânărul Pittermann în maşina neagră şi ne uitam liniştiţi pe fereastră. Femeile duceau în sacoşe lapte proaspăt şi chifle calde, bărbaţii aveau mersul hotărât, mape sub braţ, gulerele ridicate la palton şi norişori matinali în faţa gurii. Noi, cei din limuzină, aveam unghiile negre, un gust amar în gură şi buze maronii, tânărul cobora din nou în apropiere de Reisnerstraße, iar eu pe Beatrixgasse. Trăgeam din greu de balustradă până s-ajung sus, în faţa uşii, şi mă temeam să nu cumva să mă întâlnesc în vestibul cu baroana, care, de obicei, pleca la ora aceea spre biroul de asistenţă socială din oraş, fiindcă ea nu era de acord cu misterioasele mele întoarceri acasă la asemenea ore. Apoi, mult timp nu puteam să adorm, zăceam pe pat, îmbrăcată, duhnind, pe la prânz reuşeam să mă dezbrac şi să adorm cu adevărat, dar nu puteam să dorm cum trebuie din cauza zgomotelor zilei, care-mi întrerupeau mereu somnul. Buletinul era deja în circulaţie, ştirile îşi făceau efectul, eu nu le-am citit niciodată. Doi ani am trăit fără ştiri.

Malina: Cu alte cuvinte, n-ai trăit. Când ai încercat să trăieşti, ? Ce-ai aşteptat ?

Eu: Mult stimate Malina, pentru iniţiative modeste şi minuscule or fi existat probabil, acolo, câteva ore libere sau o zi liberă pe săptămână. Nu ştiu cum se trăiește prima parte a vieții, dar cred că e la fel ca prima parte a nopții, cu momente amuzante, problema e că-mi vine foarte greu să le regăsesc, pentru că în momentele alea deveneam rațională, ceea ce cred că m-a costat tot timpul liber.

Mi-era groază de mașina mare și neagră care mă făcea să mă gândesc la plimbări misterioase, la povești de spionaj, la intrigi fatale, pe-atunci circulau prin Viena tot felul de zvonuri, ba că orașul ar fi un centru de trafic clandestin, trafic de ființe umane, ba că ar dispărea, înfășurați în covoare, oameni și documente, că oricine, chiar fără să știe, ar lucra pentru o tabără sau alta. Nici o tabără nu se trăda în vreun fel. Oricine lucra se prostitua fără s-o știe, oare unde-am mai auzit asta? Și de ce-am râs oare? Erau zorii prostituției universale.

Malina: Mai demult mi-ai povestit cu totul altceva. După terminarea facultății ai găsit o slujbă într-un birou, unde câștigai cât de cât, dar nu-ți prea ajungea și de-aia ai intrat, mai târziu, în tura de noapte, unde se plătea mai bine decât ziua.

Eu: Nu mai povestesc, n-o să mai povestesc, nu mai pot să povestesc, sunt mai multe lucruri care-mi tulbură memoria. Mai bine spune-mi tu ce-ai făcut azi în Aresenalul ăla al tău?

Malina: Nimic deosebit, ca de obicei. Apoi au venit oamenii de la filmări, le trebuie o bătălie cu turcii. Kurt Swoboda a primit misiunea să caute documente. În afară de asta, ne-am mai dat acordul pentru un film pe care vor să-l turneze germanii în Templul Gloriei.

Eu: Mi-ar plăcea s-asist și eu o dată la filmări. Sau să fac figurație. Nu crezi că asta ar putea să-mi schimbe gândurile?

Malina: E plictisitor, durează ore-n șir, zile-ntregi, te-mpiedici mereu în cabluri, stau toți degeaba și de obicei nu se-ntâmplă mai nimic. Duminică sunt de serviciu. Îți spun doar așa, ca să-ți faci o idee.

Eu: Deci putem să mergem la masă, numai că nu sunt gata. Te rog, lasă-mă să mai dau un telefon, nu durează mult. O secundă, da?

Ceva îmi tulbură amintirile, orice amintire mă zdrobește. Pe-atunci nu se mai găsea nici o speranță printre ruine, cel puțin așa ziceau oamenii – și o repetau întruna –, s-a încercat redarea în imagini a unei epoci pe care au numit-o prima perioadă postbelică. Despre o a doua perioadă nu s-a auzit niciodată nimic. A fost și asta o înșelătorie. Aproape că m-am lăsat și eu convinsă că în ziua când se vor pune la loc tocurile ușilor și ale geamurilor și vor dispărea grămezile de moloz totul va reveni dintr-odată la normal și vom putea să *locuim* din nou sau, mă rog, în continuare. Dar până și faptul că ani de zile mi-am dorit să vorbesc despre această problemă angoasantă, cu toate că nimeni n-avea chef să m-asculte, are o semnificație deosebită. Nu m-am gândit niciodată că totul trebuie mai întâi jefuit, furat, negociat, vândut de trei ori și răscumpărat. Cred că parcul Ressel a fost cea mai importantă piață neagră a orașului, din cauza pericolelor, încă de după-amiaza târziu trebuia să ocolești pe la Karlsplatz. Se spune că piața neagră ar fi dispărut peste noapte. Dar eu nu sunt foarte convinsă. S-a transformat într-o piață neagră universală și, când cumpăr țigări sau ouă, îmi dau seama, dar abia astăzi, că toate produsele sunt de contrabandă. Piața în general e neagră, pe-atunci nici nu putea fi atât de neagră ca acum, pentru că-i lipsea densitatea universală. Mai târziu, după ce vitrinele s-au umplut din nou și s-au aglomerat toate, cutii de conserve, lăzi, cartoane, n-am mai fost în stare să cumpăr nimic. Nici nu intram bine în marile magazine de pe Mariahilferstraße de exemplu în Gerngroß —, că mi se făcea rău, pe-atunci Christine mă sfătuise să nu intru în magazinele mici și scumpe, Lina prefera să cumpere de la Herzmansky în loc de Gerngroß, am încercat, dar n-a mers, nu pot să cuprind cu privirea mai mult de un singur produs odată. Mii de stofe, mii de conserve, cârnați, pantofi și nasturi – aglomerarea asta mă face să văd toate mărfurile-n negru. Într-un număr atât de mare, totul e-n pericol, o mulțime ar trebui să rămână ceva abstract, să reprezinte doar o formulă într-un sistem, ceva operabil, ar trebui să aibă puritatea matematicii, doar matematica îngăduie frumusețea miliardelor, câtă vreme un miliard de mere sunt de nemâncat, o tonă de cafea sugerează crime fără număr, un miliard de oameni, cu nevoile lor cotidiene de miliarde de pâini, cartofi și rații de orez, sunt ceva inimaginabil de stricat, jalnic, respingător, prins în mrejele unei piețe negre. Nici când aveam suficientă mâncare nu puteam să mănânc cum trebuie și nici astăzi nu pot să mănânc decât în prezența cuiva – sau de una singură, dar numai dacă văd pe masă un singur măr sau o singură felie de pâine sau când a rămas doar o felie de salam. Trebuie să fi rămas ceva.

Malina: Dacă nu-ncetezi cu vorba, n-o s-avem nimic de mâncare astă-seară. Am putea să mergem pe Cobenzl, scoală-te și-mbracă-te, altfel ajungem prea târziu.

Eu: Nu acolo sus, te rog! Nu vreau să am orașul la picioare, de ce ne-ar trebui un oraș întreg la picioare dacă mergem doar să mâncăm? Să mergem aici, aproape. La *Zum Alten Heller*.

Începuse încă de-atunci, de la Paris, după prima mea evadare din Viena, scurt timp n-am mai putut să pășesc cum trebuie cu piciorul stâng, mă durea, iar durerea era însoțită de un geamăt, of, Doamne, Doamne. Așa se ajunge uneori, în corp, la accese periculoase, pline de consecințe, care te fac să pronunți anumite cuvinte, căci înainte făcusem doar conceptual cunoștință cu Dumnezeu, la fel și cu Ființa, cu Neantul, cu Esența, cu Existența, cu Brahma, la câteva seminarii de filozofie.

În general, nu prea aveam bani la Paris, dar de fiecare dată când banii erau pe terminate trebuia să le găsesc un rost cu totul special, la fel și astăzi, n-am voie să-i cheltuiesc pur și simplu, ci trebuie să-mi vină ideea concludentă cum trebuie cheltuiți, deoarece, atunci când îmi vine vreo idee, devin pentru o clipă conștientă că eu contribui la popularea lumii, fac parte dintr-o populație care crește vertiginos și scade imperceptibil, că pământul se învârte în spațiu, împovărat de o populație nevoiașă, niciodată sătulă, mereu în mizerie, iar când eu atârn de el în virtutea gravitației, cu poșeta goală în mână și cu o idee în minte, atunci știu ce e de făcut.

Atunci, în apropiere de Rue Monge, pe drumul către Place de la Contrescarpe, am cumpărat într-un mic bistrou, care era deschis toată noaptea, două sticle de vin roșu, dar și una de vin alb. M-am gândit că poate cineva nu bea vin roșu, până la urmă nu poți obliga pe nimeni să bea vin roșu. Bărbații dormeau sau se făceau că dorm, iar eu m-am strecurat până la ei și am așezat sticlele destul de aproape de ei, ca să nu existe nici o îndoială. Trebuiau să priceapă că le aparțin lor de drept. În altă noapte, când am repetat acțiunea, unul din cerșetori s-a trezit și a spus ceva despre Dumnezeu, *que Dieu vous*…[1], iar mai târziu, în Anglia, am auzit ceva de genul: … *bless you*[2]. Bineînțeles că am uitat în ce împrejurări. Presupun că răniții vorbesc uneori așa cu alți răniți și continuă să trăiască pe undeva, așa cum și eu continuu să trăiesc undeva, năpădită de tot felul de răni.

Printre bărbații din Paris, dar nu știu sigur dacă era cel care se trezise în noaptea aceea, era și unul cu numele de Marcel, doar numele mi-a rămas în memorie, un cuvânt-cheie pe lângă alte cuvinte-cheie, precum Rue Monge, două sau trei nume de hoteluri și camera cu numărul 26. Știu însă că Marcel nu mai trăiește, că a avut o moarte stranie…

---

[1] Să dea Domnul să (fr.). (N. red.)

[2] Să te binecuvânteze (engl.). (N. red.)

Malina mă întrerupe, mă protejează, dar eu cred că dorința lui de a mă proteja mă face să nu mai povestesc niciodată. Malina e cel care mă împiedică să povestesc.

Eu: Crezi că n-o să se mai schimbe nimic în viața mea?
Malina: La ce te gândești de fapt? La Marcel sau poate la unul și același lucru sau la toate situațiile în care ai fost trasă în piept?
Eu: De unde și până când chestia asta cu trasul în piept? De când folosești și tu expresii ca toți ceilalți?
Malina: Până acum ai înțeles destul de bine, cu sau fără expresii.
Eu: Dă-mi ziarul de azi! Mi-ai stricat toată povestea, o să-ți pară rău că n-ai ascultat finalul foarte bizar al vieții lui Marcel, pentru că nimeni în afară de mine nu mai știe să-l povestească azi. Ceilalți trăiesc cine știe unde sau au murit între timp. Pe Marcel l-au uitat cu siguranță.

Malina îmi întinde ziarul, pe care-l aduce uneori de la muzeu. Sar peste primele pagini și mă uit la horoscop. „Cu un plus de curaj, veți putea face față greutăților care vor veni. Atenție la trafic! Dormiți mult!“ Horoscopul lui Malina vorbește succint despre probleme amoroase care vor evolua furtunos, ceea ce probabil nu-l interesează deloc. Pe lângă acestea, trebuie să-și menajeze bronhiile. Nu m-am gândit niciodată că Malina ar putea avea bronhii.

Eu: Și ce-ți mai fac bronhiile? Chiar ai bronhii?
Malina: De ce nu? Toată lumea are bronhii. Și de când te preocupă sănătatea mea?
Eu: Întrebam și eu. Cum a fost ziua de azi, furtunoasă?
Malina: Unde? Doar nu la Arsenal. Poate fără știrea mea. Am sortat dosare.
Eu: Nici măcar puțin furtunoasă? Poate că, dacă te gândești mai bine, a fost un pic furtunoasă.
Malina: Ce-i cu aerul ăsta neîncrezător? Nu mă crezi? E de-a dreptul ridicol. Și ce te zgâiești așa, ce vezi? Nu-i nici un păianjen acolo și nici o tarantulă, e pata pe care-ai făcut-o chiar tu cu câteva zile-n urmă, în timp ce turnai cafeaua. Ce vezi?

Văd că lipsește ceva de pe masă. Dar ce anume? Aici era ceva. Era mai tot timpul pachetul de țigări, pe jumătate plin, al lui Ivan, care uita mereu câte unul, intenționat, ca să fie sigur că, la nevoie, va găsi oricând o țigară. Realizez că a trecut cam mult timp de când n-a mai uitat nici un pachet aici.

Eu: Nu te-ai gândit niciodată că am putea locui și în altă parte? Mai aproape de natură? De exemplu, curând se eliberează o locuință foarte frumoasă în Hietzing, Christine a aflat de la niște prieteni ai căror prieteni se mută de-acolo. Ai avea și tu mai mult loc pentru cărți. Aici nu mai e nici un colțișor liber, rafturile debordează de cărți din cauza maniei tale, n-am nimic împotriva acestei manii, dar e o manie. Și tot tu ai spus că mai simți pe hol miros de urină de la Frances și Trollope. Lina zice că nu simte nimic, dar e vorba de sensibilitatea ta, că tu ești foarte sensibil.
Malina: N-am înțeles. De ce să ne mutăm brusc în Hietzing? Nici unul din noi n-a vrut să locuiască vreodată în Hietzing sau pe Hohe Warte sau în Döbling.
Eu: Te rog, nu Hohe Warte! Am spus Hietzing. Am avut impresia că n-ai fost niciodată împotriva acestui Hietzing!
Malina: E totuna și oricum nu se pune problema. Hai, nu plânge-acum!
Eu: N-am spus nici un cuvânt despre Hohe Warte și nu mai crede că încep să plâng! Am puțin guturai. Trebuie să dorm mai mult. Bineînțeles că rămânem pe Ungargasse. Nici nu se pune problema să ne mutăm.

Ce-aş avea chef să fac astăzi? Lasă-mă să mă gândesc! N-am chef să ies în oraş şi nici să citesc sau să ascult muzică. Cred c-am să mă mulţumesc cu tine. Dar am să-ncerc să te distrez, fiindcă mi-am dat seama că noi n-am vorbit niciodată despre bărbaţi, că tu n-ai întrebat nimic de bărbaţi. Numai că nu ţi-ai ascuns prea bine cartea aia veche. Azi am citit din ea, nu-i bine, descrii de exemplu un bărbat, care eşti probabil chiar tu, scurt timp înainte să adoarmă, dar aici e foarte posibil ca eu să-ţi fi servit de model. Bărbaţii adorm întotdeauna pe loc. Dar să continuu: de ce nu crezi şi tu, la fel ca mine, că bărbaţii sunt extrem de interesanţi?

Malina spune: Poate pentru că îmi închipui că toţi bărbaţii sunt ca mine.

Eu răspund: Asta e cea mai greşită idee pe care ţi-o poţi face. O femeie ar fi mult mai îndreptăţită să creadă că seamănă cu celelalte, iar asta din motive mai întemeiate. Ceea ce din nou are legătură cu bărbaţii.

Malina ridică mâinile, prefăcându-se dezarmat: Dar, te rog, fără poveşti sau numai câteva episoade, dacă sunt destul de amuzante! Povesteşte numai ceea ce se poate povesti fără indiscreţii.

Malina ar trebui să mă cunoască!

Continuu: Bărbaţii se deosebesc între ei, de fapt fiecare ar trebui privit ca un caz clinic incurabil, deci ce scrie-n manuale sau în cărţile de specialitate nu ne-ajută defel să explicăm şi să-nţelegem fie şi numai un bărbat în toată elementaritatea lui. De mii de ori mai bine poate fi înţeleasă latura cerebrală a unui bărbat, cel puţin în cazul meu. Numai că latura asta, cu siguranţă, nu e comună tuturor. Ce eroare! Secole-ntregi n-ar fi de-ajuns să se strângă materialul care ar permite o generalizare. O singură femeie trebuie să suporte atâtea ciudăţenii şi nimeni nu i-a spus din timp la ce simptome să se aştepte, s-ar putea spune că întreaga atitudine a bărbatului faţă de femeie este patologică, mai mult, patologică în mod cu totul şi cu totul unic, astfel încât nimeni nu-i va putea scăpa vreodată pe bărbaţi

de bolile lor. Cel mult despre femei s-ar putea spune că poartă mai mult sau mai puţin semnele contaminărilor, pe care şi le atrag printr-un fel de participare la suferinţă.

Azi văd că eşti într-o dispoziţie foarte voluntară. Începe să m-amuze şi pe mine.

Spun bucuroasă: Aşa ceva n-are cum să nu ducă la boală, când nu prea ai cine ştie ce experienţe noi şi eşti nevoit să te repeţi mereu, de exemplu un bărbat mă muşcă de ureche, dar nu pentru că e urechea mea sau pentru că el, înnebunit după ureche, trebuie neapărat s-o muşte, ci o muşcă pentru că şi pe celelalte femei le-a muşcat la fel, le-a muşcat de urechile lor mai mici sau mai mari, vinete, livide, insensibile, sensibile, nici nu-i pasă lui ce cred urechile despre asta. Trebuie să recunoşti că e vorba de o constrângere plină de consecinţe atunci când cineva, mai mult sau mai puţin înzestrat cu diverse cunoştinţe şi, în orice caz, cu puţine posibilităţi de aplicare a acestora, se aruncă asupra unei femei, eventual timp de câţiva ani buni, o dată mai merge, o dată suportă oricine. Aşa se explică şi bănuielile surde şi tăinuite ale bărbaţilor, fiindcă ei nici nu-şi închipuie de fapt că e normal ca femeia să se poarte total diferit cu încă un bărbat bolnav, care n-are decât conştiinţa confuză şi superficială a unor diferenţe care circulă sub formă de zvonuri sau a celor pe care ştiinţa le pune într-o lumină nefavorabilă, deformată. Malina nu mai înţelege nimic. Spune: Am crezut că există şi bărbaţi deosebit de talentaţi, în orice caz se mai povesteşte din când în când despre câte unul sau se vorbeşte în general – despre greci, de exemplu. (Malina mă priveşte cu viclenie, apoi râde, râd şi eu.) Mă străduiesc să fiu serioasă: În Grecia s-a întâmplat să am noroc, dar numai o dată. Uneori mai ai şi noroc, dar majoritatea femeilor n-au niciodată noroc. Ceea ce spun eu acum n-are nimic de-a face cu faptul că există câţiva amanţi buni, cum se spune, fiindcă de fapt nu există nici unul. E un mit care ar trebui desfiinţat într-o zi, există cel mult bărbaţi pentru care nu mai e nici o speranţă şi bărbaţi pentru care mai poţi spera cât de cât. Iată motivul (pe care nimeni nu l-a căutat până acum) pentru care numai femeile își bat capul mereu cu sentimentele și cu dramele lor, cu bărbatul sau cu bărbații lor. Gândurile astea îi ocupă într-adevăr unei femei cea mai mare parte a timpului. Dar ea *trebuie* să gândească așa, fiindcă fără acest exercițiu, fără această neistovită frământare a sentimentelor, fără acest imbold necontrolat femeia n-ar putea suporta niciodată o relație cu un bărbat, care, cum spuneam, e bolnav și abia îi acordă atenție. Lui îi vine ușor să nu se gândească prea mult la femei, deoarece sistemul său bolnav este infailibil, el repetă acum, a repetat și-nainte și va tot repeta la infinit. Dacă sărutatul picioarelor îi face plăcere, va săruta picioarele a încă cincizeci de femei, deci de ce să-și facă griji din pricina unei făpturi care-n momentul de față dă voie să-i sărute picioarele (cel puțin așa crede el)? Dar o femeie trebuie să accepte că acum a venit rândul picioarelor ei, trebuie să născocească niște sentimente fantastice și să-și adăpostească toată ziua adevăratele sentimente în cele fictive, mai întâi ca să suporte povestea cu sărutatul picioarelor, apoi ca să suporte absența, și mai gravă, a restului, întrucât cel care se atașează atât de pasional de picioare neglijează foarte multe lucruri. Mai există pe deasupra și schimbările bruște, în trecerea de la un bărbat la altul corpul femeii trebuie să se dezobișnuiască de toate și să se adapteze iarăși la ceva cu totul nou. Bărbatul, calm, își păstrează vechile obiceiuri, uneori are noroc cu metoda lui, de cele mai multe ori nu.

Malina nu e deloc mulțumit de mine: Nu pot să cred, eram atât de convins că-ți plac bărbații, tot timpul ți-au plăcut bărbații, compania lor ți-a fost indispensabilă, dacă nu mai mult...

Bineînțeles că bărbații m-au interesat mereu, dar tocmai de aceea nu-i nevoie să-ți placă neapărat, cei mai mulți nu mi-au plăcut deloc, doar m-au fascinat, fie și numai la gândul: oare ce urmează după mușcătura de pe umăr, ce crede că-i va aduce asta? Sau cineva îți întoarce spatele pe care altă femeie, cu mult înaintea ta, a tras cu unghiile, cu cinci

gheare cinci dungi care vor rămâne acolo mereu, ești complet bulversată, rușinată cel puțin, ce să mai faci cu spatele ăsta care mereu are ceva să-ți reproșeze, amintirea unui extaz sau a unei dureri scurte, ce fel de durere să mai simți, ce extaz să mai trăiești? Multă vreme n-am avut nici un fel de sentimente, fiindcă în anii aceia devenisem rațională. Firește că, asemenea celorlalte femei, mă gândeam tot timpul la bărbați, din motivele deja amintite, dar sunt sigură că bărbații se gândeau foarte rar la mine, poate după ce ieșeau de la serviciu sau într-o zi liberă.

Malina: Fără excepție?
Eu: Ba da. Cu o singură excepție.
Malina: Cum s-a ajuns la o excepție?

E foarte simplu. E suficient să-i insufli cuiva brusc un sentiment de nefericire profundă, de exemplu să nu-l ajuți să repare o gafă pe care a făcut-o. Când ești sigur că i-ai provocat o suferință adevărată, atunci să știi că se gândește la tine. Dar în general majoritatea bărbaților le fac pe femei nefericite și nu există reciprocitate, pentru că avem de-a face cu o nefericire naturală, inevitabilă, provocată de maladia bărbaților care le face pe femei să reflecteze atât de mult și, abia deprinse cu ceva, să învețe altceva, pentru că, atunci când ești silită să te gândești mereu la cineva și să-ți induci anumite sentimente, devii cu adevărat nefericită. Nefericirea se dublează, se triplează, devine cu timpul de o sută de ori mai mare. Singurul mod de a scăpa de acest necaz ar fi să te desparți de fiecare dată după câteva zile. Dacă n-a reușit încă să te facă profund nefericită, e imposibil să fii nefericită și să plângi după el. Nici o femeie nu plânge după cel mai tânăr, mai frumos, mai bun sau mai inteligent bărbat din lume la câteva ore după ce l-a cunoscut. Dar șase luni petrecute cu un mare palavragiu, cu un imbecil notoriu, cu un tip slab de înger, stăpânit de cele mai ciudate năravuri le-au zdruncinat chiar și pe cele mai puternice și mai raționale femei, le-au împins la sinucidere, gândește-te, te rog, la Erna Zanetti, despre care se spune că din cauza unui conferențiar la teatru și film – gândește-te, pentru un teatrolog! – ar fi înghițit patruzeci de somnifere – și nu e singura, ajunsese să o dezobișnuiască și de fumat, pentru că nu suporta fumul. Nu știu dacă i-a impus și un regim vegetarian, dar au mai fost cu siguranță și alte lucruri grave la mijloc. După ce imbecilul ăsta a făcut bine și a părăsit-o, în loc să se bucure că din ziua imediat următoare putea să fumeze din nou douăzeci de țigări și să mănânce de toate, ea încearcă, nebunește, să se omoare, nu găsește altceva mai bun de făcut, fiindcă luni la rând n-a încetat să se gândească la el și să sufere din cauza lui, dar, bineînțeles, și din cauza renunțării la nicotină, a frunzelor de salată și a morcovilor.

Malina nu-și poate stăpâni râsul, dar se preface îngrozit: Doar nu vrei să spui că femeile sunt mai nefericite decât bărbații!

Nu, sigur că nu, ce vreau să spun e că nefericirea femeilor este inevitabilă și absolut inutilă. N-am vrut să vorbesc decât despre categoria asta de nefericire. Pentru ea nu există termen de comparație, cât privește nefericirea generală, care-i afectează pe toți oamenii deopotrivă, despre ea nu discutăm astăzi. Eu vreau să te amuz și să-ți spun numai lucruri vesele. De pildă, sunt foarte nemulțumită că n-am fost violată niciodată. Când am venit la Viena, rușii nu mai aveau chef să violeze vieneze, iar numărul americanilor beți se împuțina, oricum nu erau prea apreciați ca violatori, de aceea se și vorbea mai rar despre faptele lor decât despre ale rușilor, căci o spaimă atât de sacră și de cucernică își are cu siguranță motivele ei. De la fetițele de cincisprezece ani până la femei bătrâne, așa se spunea. Ziarele mai scriau uneori despre doi negri în uniforme, să fim serioși, doi negri în toată regiunea Salzburg, dar e foarte puțin pentru mulțimea de femei de-acolo, cât despre bărbații pe care i-am cunoscut eu sau pe care nici nu i-am cunoscut și care treceau pe lângă mine în pădure ori mă vedeau stând pe-o piatră pe malul unui râu, singură și fără apărare, ăstora nu le-a trecut niciodată prin minte o asemenea idee. E greu de crezut, dar nici un om normal, cu instincte normale, nu se va gândi vreodată că o femeie cât se poate de normală și-ar dori într-un mod cât se poate de normal să fie violată, poate cu excepția câtorva bețivi, a unor ucigași perverși și a altor indivizi despre care spun ziarele că săvârșesc crime sexuale. Totul se datorează, fără îndoială, faptului că bărbații nu sunt normali, dar lumea s-a obișnuit în asemenea măsură cu rătăcirile lor și cu fenomenala lor lipsă de instinct, încât nu mai e-n stare să vadă sindromul în toată amploarea lui. La Viena s-ar putea să fie altfel, puțin mai bine, fiindcă acesta este orașul ideal pentru prostituția universală. Tu n-ai cum să-ți mai aduci aminte de primii ani de după război. Viena era pe-atunci, indulgent spus, orașul cu cele mai ciudate obiceiuri. Dar această perioadă a fost ștearsă din analele orașului, nimeni nu mai vorbește despre ea. Oficial nu e interzis, dar nimeni nu scoate-o vorbă. În zilele de sărbătoare, chiar și de Sf. Maria, la Înălțare sau de Ziua Republicii, cetățenii erau obligați să meargă în zona Stadtparkului mărginită de Ringstraße, mai exact de Parkring, în parcul acela oribil, și să facă acolo, în văzul lumii, tot ce voiau sau puteau să facă, mai ales când înfloreau castanii, dar și mai târziu, când se coceau castanele, se desprindeau de pe crengi și cădeau pe alei. Nu există om care să nu fi văzut acolo pe toată lumea cu toată lumea. Deși totul se petrecea într-o liniște deplină, aproape cu cea mai mare indiferență, s-ar putea vorbi de scene coșmarești, fiecare locuitor al orașului participa la prostituția universală, toți s-au culcat măcar o dată unii cu alții pe pajiștea bătătorită, au gemut și-au suspinat în dosul zidurilor, uneori în același timp, pe rând sau dezorganizat. Toți s-au culcat între ei, toți s-au folosit unul de altul și nimeni n-ar mai trebui să fie astăzi surprins că nici un zvon nu mai circulă, fiindcă aceleași femei și aceiași bărbați se salută azi respectuos, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, bărbații își scot pălăria, sărută mâinile, femeile trec cu pași lejeri pe lângă Stadtpark și dau bună ziua în șoaptă, poartă genți elegante, umbréle și par măgulite. Din acele vremuri datează hora asta care azi a ieșit cu totul din anonimat. În lumina acestei epidemii trebuie înțelese raporturile care domină societatea actuală, de ce Ödön Patacki a fost văzut la început cu Franziska Ranner, apoi Franziska Ranner cu Leo Jordan, de ce Leo Jordan, care a fost mai întâi căsătorit cu Elvira, care mai ulterior l-a ajutat pe tânărul Marek, s-a mai căsătorit de două ori, de ce tânărul Marek a ajuns s-o ruineze pe Fanny Goldmann, care înainte se înțelegea atât de bine cu Harry și ulterior a plecat cu Milan, apoi tânărul Marek cu această Katrin Krause, mica nemțoaică, mai târziu însă Marek ăsta și cu Elisabeth Mihailovics, care a trecut imediat la Bertold Rapatz, care iarăși... Acum înțeleg totul, știu de ce Martin a avut relația aia caraghioasă cu Elfi Nemec, care a trecut mai târziu și la Leo Jordan, și cunosc motivul care-i unește pe toți în cel mai ciudat mod cu putință, chiar dacă informația n-a fost precisă decât în foarte puține cazuri. Firește că nimeni nu cunoaște motivele, dar eu le văd acum și cândva le vom vedea cu toții! Însă n-am timp să povestesc. Numai când mă gândesc la rolul pe care l-a jucat casa Altenwyl, deși Altenwylii n-au fost niciodată conștienți, de fapt în nici o casă nu puteai fi conștient, nici măcar la Barbara Gebauer, de unde începea și unde se termina totul, cu atâtea vorbe fără rost și finaluri neașteptate, la care cu toții își dădeau concursul! Societatea e scena tuturor crimelor. În ea sunt sădiți, dintotdeauna și în cel mai ușuratic mod cu putință, germenii celor mai incredibile crime, pe care nici un tribunal din lume nu va ajunge să le cunoască vreodată. Eu n-am știut până acum, pentru că n-am avut curiozitatea să mă uit și să ascult cu atenție, ascult din ce în ce mai puțin, dar cu cât ascult mai puțin, cu atât mi se par mai îngrozitoare conexiunile. Eu am trăit fără măsură, de aceea jocurile astea „de pace“, cum își spun ele, de parcă n-ar fi jocuri de război, mi s-au dezvăluit în întreaga lor monstruozitate. Pe lângă acestea, chiar și cele mai vestite crime mondiale, dar și autohtone, mi se par atât de simple, de brutale și de lipsite de mister, bune pentru specialiști în psihologia maselor și pentru psihiatri, care nu le vor putea împiedica vreodată, deoarece primitivismul lor grandios le oferă analiștilor și zeloșilor doar misterele grosiere. Ceea ce s-a derulat și continuă să se deruleze aici n-a fost niciodată primitiv, dimpotrivă. Îți aduci aminte de seara aceea? Brusc Fanny Goldmann a plecat acasă, surprinzător de repede și de una singură, s-a ridicat de la masă fără să se fi întâmplat nimic, dar azi știu, am înțeles. Există cuvinte, priviri care ucid, nimeni nu le simte, toți țin la fațadă, la decor. Iar Klara și Haderer, înainte de-a muri el, dar mai bine mă opresc...

Într-o vreme, pe când stăteam la Roma, vedeam numai matrozi, erau duminica în piață, cred că era Piazza del Popolo, pe care oamenii de la țară încearcă s-o traverseze noaptea legați la ochi, în linie dreaptă, de la fântâna cu obelisc până la corso. O problemă de nerezolvat. Și prin Villa Borghese mai sunt matrozi, dar și mai numeroși sunt soldații. Aceștia se uită fix, cu privirea aceea gravă, avidă, îndreptată spre o duminică al cărei sfârșit se apropie. E fascinant să te uiți la tinerii ăștia. Într-o vreme făcusem o adevărată pasiune pentru un mecanic din suburbia Erdberg, trebuia să-mi îndrepte o aripă de la mașină și să revopsească partea din față a caroseriei. Mi s-a părut o persoană impenetrabilă, de o gravitate profundă, imaginează-ți privirile acelea, toate gândurile acelea greoaie și fragmentare! Am mai fost de câteva ori la atelier și l-am văzut prestând tot felul de munci. N-am mai văzut niciodată pe cineva atât de chinuit, atâta ignoranță amestecată cu seriozitate! Era ceva de nepătruns. În mine zvâcneau speranțe triste, dorințe triste, care mă apăsau, nimic mai mult, băieții ăștia n-ar înțelege niciodată, dar vrea cineva să fie înțeles? Cine să vrea așa ceva?

Eu am fost întotdeauna foarte fricoasă, mai bine zis nu tocmai curajoasă, ar fi trebuit să-i strecor în buzunar numărul meu de telefon și adresa, dar în fața lui eram prea absorbită de mister și n-am fost în stare. Poate că nu-i ușor să citești fiecare gând al unora ca Einstein, Faraday, Leuchtfeuer, Freud sau Liebig, în schimb poți foarte bine să le ghiceşti fiecare al doilea gând, căci ei sunt bărbaţi fără secrete adevărate. Dar frumuseţea şi deplina ei muţenie sunt net superioare. Acest mecanic, pe care nu-l voi uita niciodată, la care mă duceam ca într-un pelerinaj, pentru ca în final să-i cer totuşi o factură şi nimic mai mult, a fost mai important pentru mine. Pentru mine a fost important. Căci eu de frumuseţe duc lipsă, ea este cea mai importantă, vreau să seduc frumuseţea. Uneori merg pe stradă, văd pe cineva superior mie şi mă simt imediat atrasă – trasă dincolo sau în jos –, dar oare aşa trebuie să fie, e normal? Sunt femeie sau ceva dimorf? Şi dacă nu sunt în întregime femeie, atunci ce sunt de fapt? În ziare apar deseori ştiri îngrozitoare. În Pötzleinsdorf, pe pajiştile din Prater, în Wienerwald, la fiecare periferie e asasinată câte-o femeie, strangulată – şi mie mi s-a întâmplat aproape la fel, dar nu la periferie –, sugrumată de un individ brutal, şi atunci mă gândesc: s-ar putea să păţeşti la fel, vei păţi la fel. O necunoscută, asasinată de un criminal necunoscut.

Am găsit un pretext pentru a-l vizita pe Ivan. Îmi place atât de mult să rotesc butoanele de la tranzistor! N-am mai auzit o ştire de câteva zile. Ivan mă sfătuieşte să-mi cumpăr odată un radio, dacă tot îmi place să ascult ştiri şi muzică. Crede că atunci m-aş trezi dimineaţa mai uşor, ca el de exemplu, iar noaptea aş avea şi eu o armă împotriva tăcerii. Încerc să răsucesc uşor butonul şi cercetez atentă ca să aflu ce-ar putea să iasă de-acolo împotriva tăcerii.

O voce agitată de bărbat pătrunde în cameră: Dragi ascultătoare şi ascultători, dăm acum legătura la Londra, unde se află corespondentul nostru permanent, dr. Alfons Werth, domnul Werth ne va relata imediat de la Londra, încă puţină răbdare, facem legătura cu Londra, domnule Werth, noi vă auzim perfect, v-aş ruga să descrieţi puţin pentru ascultătorii noştri din Austria atmosfera de la Londra în urma devalorizării lirei, domnul Werth are acum cuvântul...

Închide-odată aparatul ăla, te rog! spune Ivan, pe care nu-l interesează acum relatările de la Londra sau Atena.

Ivan?

Ce vrei să-mi spui?

De ce nu mă laşi niciodată să vorbesc?

Ivan trebuie să fi trecut printr-o poveste, printr-un ciclon şi se gândeşte că şi eu am păţit la fel, o poveste obişnuită, în care apar cel puţin un bărbat şi decepţia de rigoare, dar eu îi spun: Eu? Nimic, nu vreau să spun absolut nimic, am vrut doar să-ţi pronunţ numele, „Ivan“, nimic mai mult. Şi aş mai putea să te întreb ce părere ai despre pompele de Flit.

Ai muşte în casă?

Nu. Încerc să mă pun în pielea unei muşte sau a unui iepure, care e supus experimentelor de laborator, într-a unui şobolan pe care-l ucizi cu o injecţie, dar care-şi mai face totuşi vânt să sară, cu ură, pentru ultima dată.

Ivan spune: Cu idei ca astea iar n-o s-ajungi să te bucuri de nimic.

Tocmai, în clipa asta nu mă bucur deloc, uneori nu mă bucur. Ştiu că ar trebui să mă bucur mai des.

(Lui Ivan, care e bucuria şi viaţa mea, nu pot să-i spun: doar tu eşti bucuria şi viaţa! pentru că l-aş pierde şi mai repede, deja îl pierd câteodată, în zilele astea remarc o permanentă pierdere de bucurie. Nu ştiu de când a început Ivan să-mi scurteze viaţa, trebuie să stăm odată de vorbă.)

Întrucât cineva m-a omorât, întrucât cineva a ţinut tot timpul să mă omoare, am început să-l omor în gând, adică nu în gând, ci altfel, n-a avut nici o legătură cu gândurile, totul a luat o altă întorsătură, ba chiar am depăşit faza asta, nu mai fac nimic, nici în gând.

Ivan îşi ridică privirea neîncrezător, în timp ce se pregăteşte să repare prelungitorul telefonului şi desface un şurub cu şurubelniţa: Tu? Serios, chiar tu, paşnica mea nebună? Dar pe cine şi de ce? Ivan râde şi se apleacă din nou deasupra prizei, îndoaie firele cu atenţie în jurul şurubului.

Te miră?

Nu, de ce să mă mire? Am pe conștiință zeci care m-au călcat pe nervi, spune Ivan. Reparația i-a reușit, de-acum îi poate fi indiferent tot ce voiam să-i spun despre mine. Mă îmbrac repede, spun cu jumătate de gură că astăzi trebuie să ajung mai devreme acasă. Unde e Malina? Dumnezeule, de-aș fi acum cu Malina, fiindcă iarăși a devenit insuportabil totul, n-ar fi trebuit să vorbesc și-i spun lui Ivan: Scuză-mă, te rog, mi s-a făcut pur și simplu rău, nu, am uitat ceva, te deranjează, te-ar deranja? Trebuie s-ajung urgent acasă, cred c-am uitat cafeaua pe foc, pot să jur că n-am stins ochiul!

Nu, pe Ivan nu-l deranjează niciodată.

Acasă mă întind pe jos, aștept și respir din ce în ce mai neregulat, cred că e mai grav decât câteva sistole în plus, nu vreau să mor înainte să vină Malina, mă uit la ceasul deșteptător, nu se scurge nici măcar un minut, iar mie mi se scurge viața aici. Nu știu cum am ajuns la baie, îmi țin mâinile sub jetul de apă rece, apa mi se prelinge până la coate, îmi frec brațele și picioarele cu o cârpă rece ca gheața, masez în sus, către inimă, timpul a stat în loc, dar acum trebuie s-apară Malina și Malina a apărut, mă las imediat moale, cad, în sfârșit, Dumnezeule mare, de ce-ai ajuns așa târziu?

Odată mă aflam pe un vapor, stăteam cu toții la bar, un grup de oameni în drum spre America, pe câțiva îi cunoșteam deja. Dar apoi a început unul să-și facă găuri pe mâini cu țigara aprinsă. Numai că el râdea și nu știam dacă să râdem și noi. De cele mai multe ori nu știi de ce își fac rău unii oameni, ori nu spun nimic, ori spun cu totul altceva, ca să nu se afle adevăratul motiv. Într-un apartament din Berlin am întâlnit odată un om care bea paharele de votcă unul după altul fără să se îmbete, a vorbit cu mine ore-n șir, cumplit de lucid, și, când nimeni nu mai asculta, m-a întrebat dacă ne mai putem întâlni și altădată, căci și-ar dori neapărat să mă revadă, iar eu am tăcut atât de limpede, încât acest răspuns a devenit o încuviințare. S-a discutat apoi despre situația internațională și cineva a pus un disc la picup, L'ASCENSEUR A L'ECHAFAUD. Pe fundalul sunetelor în surdină și în timp ce discuția ajunsese la linia fierbinte dintre Washington și Moscova, bărbatul m-a întrebat pe același ton degajat ca și înainte, când întrebase dacă n-ar fi mai bine să port haine de catifea, i-ar plăcea să mă vadă în catifea: Ați omorât vreodată pe cineva? Am răspuns pe un ton degajat: Nu, firește că nu, dar dumneavoastră? Bărbatul a spus: Eu da, eu sunt un asasin. Pentru un moment n-am mai spus nimic, el m-a privit blând și-a repetat: Puteți să mă credeți! Dar îl credeam, căci n-avea cum să nu fie adevărat, era al treilea asasin cu care am stat la masă, doar că a fost primul și singurul care-a mărturisit. În celelalte două cazuri, la Viena, am aflat abia la urmă, seara, în drum spre casă. De câteva ori am vrut să-mi fac însemnări despre aceste trei seri, pe care le despart atâția ani, și am scris pe o singură foaie, de probă: Trei asasini. Dar n-a ieșit nimic, pentru că notițele mele despre cei trei aveau doar rolul de a face referire la un al patrulea, căci din povestea celor trei asasini ai mei nu rezultă de fapt o poveste, de-atunci n-am mai văzut nici unul, azi trăiesc cine știe unde, cinează cu alți oameni și se rănesc singuri. Unul a fost externat de la Steinhof[1], altul e-n America și și-a schimbat numele, altul bea ca să devină din ce în ce mai lucid și nu mai locuiește la Berlin. Despre al patrulea nu pot să spun nimic, nu-mi amintesc nimic despre el, am uitat, nu-mi mai amintesc...

(Dar m-am oprit în gardul de sârmă ghimpată pusă sub tensiune.) Îmi mai amintesc totuși un amănunt. Într-o vreme aruncam zilnic mâncarea, aruncam în secret și ceaiul, trebuie să fi știut eu de ce.

Dar Marcel a murit astfel:

Într-o zi, peisajul parizian urma să fie curățat de toți cerșetorii. Astfel, pe Rue Monge a sosit cel mai public serviciu de asistență publică, cel care veghează asupra imaginii de oraș decent, împreună cu poliția, și ăștia nu voiau decât să-i

---

[1] Spital clinic de psihiatrie din Viena.

reintegreze pe bătrâni în viața cotidiană, iar pentru asta trebuiau mai întâi să-i spele și să-i curețe, ca să-i facă prezentabili pentru viață. Marcel s-a ridicat și i-a însoțit, un om foarte pașnic, un om înțelept și cuminte chiar după câteva pahare de vin. Probabil că în ziua aceea nu-i păsa că au venit și se gândea chiar că s-ar putea reîntoarce la colțul său de stradă, unde aerul cald de la metrou urca prin orificiile grătarelor. Dar în baia cu multe dușuri, destinată întreținerii sănătății publice, i-a venit și lui rândul, l-au pus sub un duș cu apă potrivită, numai că era pentru prima oară după mulți ani când stătea gol sub un duș. Înainte să mai aibă cineva timp să înțeleagă și să-i sară în ajutor, s-a prăbușit și a murit pe loc. Înțelegi ce vreau să spun ? Malina mă privește puțin confuz, deși el nu e niciodată confuz. Aș fi putut foarte bine să nu povestesc. Dar simt din nou dușul, știu *ce* anume n-ar fi trebuit să i se spele lui Marcel. Pe un om care trăiește în efluviile fericirii sale, pentru care nu mai există alte cuvinte în afară de „bogdaproste“ și „să vă răsplătească Dumnezeu“ nu trebuie să-l speli, nu trebuie să-l speli de ceea ce e bun pentru el, nu trebuie să-l cureți în vederea unei vieți noi, care nu există.

Eu : Dac-aș fi fost în locul lui Marcel, și eu aș fi căzut moartă de la primul jet.

Malina: Dar așa ai avut tot timpul noroc...

Eu : De ce trebuie să-mi ghicești mereu gândurile ? Acum chiar mă gândesc la Marcel, nu, aproape că nu mă mai gândesc deloc la el, n-a fost decât un episod, mă gândesc la mine și deja mă gândesc la altceva, Marcel a fost doar un punct de sprijin.

Malina: ...e-al sufletului frumos „mâine“, care niciodată nu mai vine.

Eu: Nu-i nevoie să-mi amintești mereu de maculator. Sigur mai erau o mulțime de lucruri în el, dar l-am ars în bucătărie. Cred că și-acum mai sunt acoperită de un strat foarte subțire de fericire și cel mai important e să nu vină un jet de apă care să-mi îndepărteze acel miros aparte, fără de care nu pot trăi.

Malina: De când te împaci tu așa de bine cu lumea, de când ești fericită ?

Eu: Cu tot spiritul tău de observație, nu vezi nimic.

Malina: E invers. Am văzut totul fără să te observ vreodată.

Eu: Dar eu te-am lăsat o vreme să trăiești cum îți place, fără să te deranjez, asta valorează mai mult, dovedește mai multă generozitate.

Malina: Am văzut și asta, într-o zi o să-ți dai seama dacă ai făcut bine că m-ai uitat și dacă nu era mai bine să-mi simți din nou prezența. Probabil că n-o să mai ai de-ales, de fapt nici acum nu mai ai de-ales.

Eu: Eu să te uit, cum aș putea să te uit vreodată ?! A fost doar o încercare, mi-am făcut iluzia asta ca să-ți demonstrez că se poate și fără tine.

Malina nu consideră această ipocrizie demnă de un răspuns, n-o să-mi calculeze toate zilele și nopțile în care l-am uitat, dar și el e ipocrit, fiindcă știe că grija lui a fost și va continua să fie uneori mult mai dăunătoare pentru mine decât orice reproș. Dar facem noi cumva să rămânem împreună, căci eu am nevoie de viața mea dublă, de viața cu Ivan și de spațiul cu Malina, nu pot trăi acolo unde nu e Ivan, dar la fel de imposibilă e întoarcerea mea acasă dacă Malina nu e prezent.

Ivan strigă: Încetează odată !

Eu îi repet: Ivan, aș vrea să-ți spun odată ceva, nu-i nevoie să fie astăzi, dar odată tot trebuie să-ți spun.

Ți s-au terminat țigările ?

Da, asta voiam să-ți spun, iar mi s-au terminat țigările.

Ivan e gata să mergem cu mașina în oraș să căutăm țigări și, pentru că nu se găsesc nicăieri, oprim la Hotel Imperial, Ivan face rost în sfârșit de niște țigări de la portar. M-am împăcat din nou cu lumea. Poți iubi lumea chiar și cu intermitențe, un om e la mijloc, pe post de transformator, dar Ivan nu trebuie să afle, altfel iar începe să se teamă că-l iubesc, și, pentru că-mi dă un foc și pot să fumez din nou și să aștept, nu mai e nevoie să-i spun: Nu-ți face nici o grijă, ești aici doar ca să-mi aprinzi țigara, îți mulțumesc pentru foc, îți mulțumesc pentru fiecare țigară aprinsă, îți mulțumesc că ai venit cu mine în oraș, îți mulțumesc că m-ai adus acasă!

Malina: Mergi la înmormântarea lui Haderer?

Eu: Nu, de ce să merg la cimitir și să răcesc? O să citesc mâine în ziare cum a fost, ce-a mai zis lumea, și în plus îmi repugnă înmormântările, azi nu mai știe nimeni cum să se comporte în caz de deces sau la cimitir. Și nu mai vreau nici să fiu întruna anunțată că a murit Haderer sau altcineva. La urma urmei, nu mă anunță nimeni că mai și trăiește cineva. Oricum pentru mine nu se schimbă nimic, indiferent dacă mi-a plăcut sau nu mi-a plăcut cineva, iar faptul că mă întâlnesc, că mă pot întâlni doar cu anumite persoane, pentru că unele nu mai sunt în viață, nu mă miră deloc, dar din alte motive. Poți să-mi explici și mie de ce trebuie să fiu informată că domnul Haderer sau altă personalitate, dirijor sau om politic, bancher sau filozof, au încetat din viață ieri sau astăzi? Nu mă interesează. Pentru mine n-a murit nimeni niciodată și rareori trăiește cineva în afara scenei din mintea mea.

Malina: Să-nțeleg că, pentru tine, eu în cea mai mare parte a timpului nu trăiesc?

Eu: Tu trăiești. Trăiești chiar în cea mai mare parte a timpului, dar tu-mi și arăți că trăiești. Ce-mi arată ceilalți? Nimic.

Malina: „Cerul e de un negru profund."

Eu: Propoziția asta ar putea folosi la ceva. Sună de parcă cel care-a scris-o ar mai trăi. În sfârșit o surpriză!

Malina: „Cerul e de un negru inimaginabil de profund. Stelele luminează puternic, dar fără să sclipească, pentru că nu există atmosferă."

Eu: O! Un adevărat gust pentru precizie!

Malina: „Soarele e un disc arzător, imprimat pe catifeaua neagră a cerului. M-a tulburat infinitul spațiului cosmic, această neînchipuită întindere..."

Eu: Cine-i misticul ăsta?

Malina: Alexei Leonov, care a stat în cosmos zece minute.

Eu: Nu-i rău. Dar... catifea, nu cred c-aș fi zis „catifea". Omul e și poet în timpul liber?

Malina: Nu, pictează. Multă vreme n-a știut ce să se facă, pictor sau cosmonaut.

Eu: Iar ezitare foarte normală când vine vorba să-ți alegi profesia. Dar pe urmă, să vorbească așa despre cosmos, ca un peregrin romantic...

Malina: Oamenii nu se schimbă prea mult. Ceva îi fascinează mereu, numai să fie infinit, inimaginabil, incomensurabil, de un negru profund, ei rătăcesc prin pădure sau prin cosmos, purtându-și propriul mister printr-un mister mai mare.

Eu: Iar acest lucru se transmite posterității! Ar trebui să nu ne mai mirăm de progrese. Mai târziu, Leonov o să primească o *dacea*[1] și o să planteze trandafiri, iar peste ani evocările lui repetate despre Voșod 2 vor fi ascultate cu un surâs blând. Tăicuță Leonov, povestește-ne, te rog, cum a fost atunci, cum au fost primele minute în spațiu! A fost odată o lună, spre care voiau să zboare toți, și luna asta era foarte departe și foarte neprimitoare, dar într-o bună zi a sosit Alexei și iată...

---

[1] Casă de vacanță (rusă).

Malina: E destul de curios că n-a văzut Uralul, pentru că exact în clipa aia făcea o tumbă în afara navei.

Eu: Trebuia să se întâmple așa. De cele mai multe ori te dai peste cap când vrei să vezi sau să-nțelegi ceva, Uralul sau numele lui, un gând sau cuvintele care-l exprimă. Mie mi se întâmplă la fel ca bunicuțului nostru, de fiecare dată când explorez spațiul ăsta imens care e-n interiorul meu, ceva îmi scapă. Nu s-au schimbat prea multe lucruri de la primele călătorii în spațiu din vremurile bune.

Malina: Infinit?

Eu: Sigur. Cum ar putea fi acest spațiu altfel decât infinit?

Trebuie să mă întind o oră, din care se vor face două, fiindcă nu rezist la conversații lungi cu Malina.

Malina: Trebuie neapărat să faci odată ordine-n casă, prin toate hârtiile-astea prăfuite și-ngălbenite, că o să vină ziua când n-o să le mai poată descurca nimeni.

Eu: Poftim? Ce-nseamnă asta? N-are nimeni de ce să le descurce. Am motivele mele să amestec totul cât pot mai bine. Dacă are cineva dreptul să vadă „rămășițele" astea, să știi că tu ești acela. Dar n-o să te descurci, dragule, după câțiva ani n-o să mai înțelegi ce-nseamnă una sau alta.

Malina: Lasă-mă să-ncerc o dată!

Eu: Atunci încearcă să înțelegi de ce notița asta a apărut din nou aici, eu pot să-mi dau seama după formatul hârtiei, A 4, de unde-am cumpărat-o, dintr-o băcănie de la țară, din apropierea unui lac, iar acolo e vorba de tine, despre o excursie în Austria Inferioară. Dar nu-ți dau voie s-o citești pe toată, numai cuvântul de deasupra, uită-te!

Malina: Variațiunile morții.

Eu: Dar pe o hârtie A 2, cu doi ani mai nouă, scrie: „Ratele mortalității[1]". Oare ce-am vrut să spun? Poate-am scris greșit. De ce, când și unde? Ghici ce-am scris despre tine și Atti Altenwyl! N-ai să ghicești! Un camion mare, încărcat cu bușteni, lua curba, ușor, înaintea voastră, tu ai observat cum porniseră la vale lemnele prost legate, ai văzut cum aluneca toată încărcătura spre mașina voastră și atunci, atunci... Hai, spune tu!

Malina: Cum ai putut să-ți imaginezi așa ceva? Erai cu siguranță nebună.

Eu: Nici eu nu știu cum, dar știu că nu fabulez, fiindcă imediat după asta s-a mai întâmplat ceva, erai noaptea în Wolfgangsee și înotai cu Martin și Atti, tu te-ai îndepărtat cel mai mult de mal, ți s-a pus un cârcel în piciorul stâng și atunci, atunci... Poți să-mi spui tu mai mult?

Malina: De unde știi, n-ai de unde să știi, nici nu erai acolo.

Eu: Dacă spui că n-am fost de față, atunci recunoști totuși ceva, și-anume că aș fi putut fi de față chiar dacă n-am fost de față. Și cum a fost cu priza aia? De ce n-ai mai vrut atunci, noaptea, să bagi ștecărul în priză, de ce-ai stat pe întuneric, ce se-ntâmplase cu instalația electrică de trebuia să stai atât de des pe întuneric?

Malina: Eu am rămas de multe ori în întuneric. Atunci tu erai în lumină.

Eu: Nu, asta n-a fost decât o invenție a mea.

Malina: Dar e adevărat. Și de unde știi tu toate astea?

Eu: N-am de unde să știu, deci cum poate fi adevărat?

Nu mai pot să vorbesc, pentru că Malina apucă două hârtii, le mototolește și mi le aruncă-n față. Deși un ghemotoc de hârtie nu doare deloc și-ți cade imediat la picioare, mi-e frică. Malina mă apucă de umeri și mă zguduie, ar putea să-mi tragă și un pumn în față, dar n-o va face, tot am să i-o spun până la urmă. Simt apoi un dos de palmă care mă trezește, știu din nou unde sunt.

---

[1] În original *Todesraten*, paronim al cuvântului *Todesarten* „variațiunile morții". (N. red.)

Eu: (*accelerando*) N-avea grijă, n-am s-adorm.
Malina: Unde anume înainte de Stockerau?
Eu: (*crescendo*) Termină, era un loc oarecare înainte de Stockerau, nu mă lovi, te rog să nu mă lovești, era puțin înainte de Korneuburg, dar termină cu-ntrebările-astea! Eu am fost strivită, nu tu!

Stau jos, cu obrajii arzând din ce în ce mai tare, și-l rog pe Malina să-mi dea cutia de pudră din geantă. Calc în picioare foile mototolite și le împing la o parte, dar Malina le ridică și le netezește cu grijă. Fără să se uite, le pune la loc în sertar. Trebuie să merg la baie, căci dacă arăt ca acum nu mai putem să ieșim în oraș, sper să nu mi se învinețească ochiul, pe față am doar câteva pete roșii și țin morțiș să mergem la *Drei Husaren*, fiindcă Malina mi-a promis, iar Ivan n-are timp. Malina spune că e bine și-așa, dacă-mi dau cu mai multă cremă din aceea cafenie pe față, mai aplic puțin fond de ten pe obraji, are dreptate, o să fie bine, pe drum, la aer curat, totul o să treacă. Malina îmi promite sparanghel cu sos olandez și bezele în ciocolată. Nu mai am încredere în această cină. În timp ce mă dau a doua oară cu rimel, Malina mă întreabă: De ce știi tu toate astea?

N-ar mai trebui să mă întrebe azi.

Eu: (*presto, prestissimo*) Vreau sparanghel cu *sauce mousseline* și *crème caramel*. Nu sunt clarvăzătoare. N-am făcut decât să rezist. Aproape că m-am înecat – eu, doar nu tu. Nu vreau *crème caramel*, ci *crêpes surprise*, orice, doar să fie cu *surprise*.

În aceste momente, asemenea dorințe ar mai putea stimula puțină viață, atunci când, pe lângă viața lui Malina, viața mea începe să-și piardă din importanță.

Malina: Ce înțelegi tu prin viață? Parcă voiai să mai suni pe cineva sau mai bine mergem astăzi în trei la *Drei Husaren*. Cine să mai vină, Alexander sau Martin, poate că atunci o să-ți aduci aminte ce-nțelegi tu prin viață.
Eu: Da, dacă aș mai înțelege ceva... Ai dreptate, mai bine să vină cineva cu noi. Îmi pun rochia mea veche, neagră, cu centura nouă.
Malina: Să-ți iei și șalul, știi tu pe care. Fă-mi măcar plăcerea aceasta, dacă tot nu porți niciodată rochia cu dungi. De ce n-o porți?
Eu: O s-o mai port o dată. Nu mă întreba acum, te rog. Trebuie să mă abțin. În rest, nu-mi mai place decât viața cu tine, cu șalul pe care mi l-ai făcut cadou prima oară, cu toate obiectele care-au urmat. Să trăiesc înseamnă să citesc o pagină pe care ai citit-o și tu sau să mă uit peste umărul tău în carte, să citesc împreună cu tine și să nu uit nimic, pentru că tu nu uiți nimic. Mai înseamnă să rătăcesc în acest spațiu vid în care totul își are locul său, drumul spre râul Glan și plimbările de-a lungul râului Gail, mă întind cu caietele mele pe tot lacul Goria, le umplu iarăși cu mâzgălituri: Cui i-e dat să trăiască un *de ce* îndură aproape orice *cum*. Deja trăiesc primele momente cu tine de parcă așa ar fi dintotdeauna, tot timpul în același timp cu prezentul, în mod pasiv, fără să întreprind sau să provoc ceva. Nu fac nimic altceva decât să trăiesc. Trebuie doar ca totul să se manifeste în același timp și să mă impresioneze.
Malina: Ce e viața?
Eu: E ceea ce nu se poate trăi.
Malina: Ce e?

Eu: (*più mosso, forte*) Lasă-mă-n pace!

Malina: Ce e?

Eu: (*molto meno mosso*) Ceea ce putem aduna împreună, tu și cu mine, asta e viața. Ești mulțumit?

Malina: Tu și cu mine? De ce nu „noi“?

Eu: (*tempo giusto*) Nu-mi place nici „noi“, nici „ei“, nici „amândoi“ și-așa mai departe, și-așa mai departe.

Malina: Era cât pe ce să cred că, mai presus de orice, nu mai poți să-l suporți pe „eu“.

Eu: (*soavemente*) E vreo contradicție?

Malina: Da.

Eu: (*andante con grazia*) Nu-i nici o contradicție, cât timp eu te vreau pe tine. Nu pe mine mă vreau, ci pe tine! Ei, ce părere ai?

Malina: Ar fi o aventură, cea mai periculoasă din toate aventurile tale. Dar ea a și-nceput.

Eu: (*tempo*) Tocmai, că a-nceput cu mult timp în urmă, ea e de mult viața. (*vivace*) Știi ce-am remarcat la mine? Că pielea mea nu mai e ca-nainte, pur și simplu s-a schimbat, chiar dacă nu descopăr nici un rid în plus. Am exact aceleași riduri ca la douăzeci de ani, doar că sunt mai adânci, mai precise. E ăsta un semn și, dacă da, ce înseamnă el? În general știe oricine unde duce asta, așa începe sfârșitul. Dar unde duce? În ce fețe cu riduri o să dispari tu, o să dispar eu? Nu mă miră faptul că îmbătrânim, ci necunoscuta care va urma unei alte necunoscute. Cum voi fi eu atunci? Mă-ntreb și eu, cum s-au întrebat oamenii pe vremuri, ce va fi după moarte, cu un semn de întrebare la fel de mare și de absurd, pentru că e imposibil să-ți imaginezi. Rațional vorbind, nici eu nu-mi pot închipui nimic. Știu doar că nu mai sunt cum am fost mai demult, nu-mi sunt cu nimic mai familiară, cu nimic mai apropiată. Doar o necunoscută care-alunecă-n altă necunoscută.

Malina: Nu uita că necunoscuta de azi mai are ceva de gând, mai are pe cineva în gând, poate că iubește, cine știe, poate că urăște, poate că ar dori să mai dea o dată un telefon.

Eu: (*senza pedale*) Asta nu te privește, căci e altă poveste.

Malina: Nu-i deloc o altă poveste, ci una care va accelera totul.

Eu: Da, asta vrei. (*piano*) Să mai asiști la o-nfrângere. (*pianissimo*) Și la asta.

Malina: Eu am vorbit doar despre accelerare. N-o să mai ai nevoie de tine. Nici eu n-o să mai am nevoie de tine.

Eu: (*arioso dolente*) Mi-a mai spus cineva că nimeni nu mai are nevoie de mine.

Malina: Acel cineva a vrut cu siguranță să spună altceva. Nu uita că eu gândesc altfel. Prea mult timp ai uitat cum exist eu lângă tine în acest timp.

Eu: (*cantabile*) Eu să uit!? Eu să te uit pe tine!?

Malina: Ce bine găsești intonația cu care să mă minți în față și cum spui tu concomitent adevărul, pe la spate!

Eu: (*crescendo*) Eu să te uit!?

Malina: Haide! Ești gata?

Eu: (*forte*) Eu nu sunt niciodată gata. (*rubato*) Gândește-te tu la tot! La chei, la încuiat, la stins luminile.

Malina: În seara asta o să mai stăm o dată de vorbă despre viitor. Odată trebuie să se facă și la tine ordine, neapărat. Altfel n-o să mai înțeleagă nimeni toată învălmășeala asta.

Malina așteaptă deja la ușă, dar eu mă mai întorc o dată pe coridor, pentru că trebuie să mai dau un telefon înainte de-a ieși din casă și de aceea nu ieșim niciodată la timp. Trebuie să formez numărul, e o constrângere, un capriciu, am un singur număr în minte, nu e seria de la pașaport, nici numărul camerei de hotel din Paris, nu e data mea de naștere și nici data de astăzi și formez, în ciuda nerăbdării lui Malina, 726893, un număr pe care nimeni altcineva nu-l mai are în minte, dar eu îl pot pronunța, cânta, fluiera, îl pot plânge sau râde, iar degetele mele îl formează pe-ntuneric, fără să-l fi repetat în prealabil.

Da, eu sunt
Nu, doar eu
Nu. Da?
Da, tocmai plecam
Te sun mai târziu
Da, mult mai târziu
Te sun și mai târziu!

Malina: Spune-mi odată, cum de ți-au trecut prin cap asemenea gânduri? Eu n-am fost niciodată cu Atti la Stockerau și n-am înotat niciodată noaptea, în Wolfgangsee, cu Martin și cu Atti.

Eu: Eu am tot timpul foarte clar în fața ochilor scena asta, mi-o reprezint, așa se spune, de exemplu toți buștenii ăia din camion, alunecând la vale, iar eu mă aflu cu Atti Altenwyl în mașină, în timp ce ei alunecă spre noi și noi nu putem da înapoi, pentru că în spatele nostru sunt mașini, una după alta, acum știu că acei steri de lemn se prăbușesc peste mine.

Malina: Dar acum suntem amândoi aici și-ți repet că n-am fost niciodată cu el la Stockerau.

Eu: De unde știi atunci că mi-am imaginat drumul spre Stockerau? N-am spus nimic de Stockerau, am vorbit așa, în general, despre Austria Inferioară, a fost singurul lucru la care m-am gândit, din pricina mătușii Marie.

Malina: Mi-e frică să nu fii nebună.

Eu: Nu prea sunt. Și nu mai vorbi ca (*piano, pianissimo*) Ivan.

Malina: Cum să nu mai vorbesc? Ca...?

Eu: (*abbandonandosi, sotto voce*) Iubește-mă, nu, mai mult de-atât, iubește-mă mai mult, iubește-mă de tot, ca să se termine odată.

Malina: Știi totul despre mine? Și despre toți ceilalți?

Eu: (*presto alla tedesca*) Da' de unde, nu știu nimic. Despre ceilalți, nici atât! (*non troppo vivo*) Cât despre reprezentări, ele n-au fost decât vorbe goale, n-am vrut să povestesc nimic despre tine, nu explicit. Pentru că numai ție nu ți-e frică, nu ți-a fost niciodată frică. Așa e, suntem amândoi aici, dar mie mi-e frică. (*con sentimento ed espressione*) Nu te-aș fi rugat ce te-am rugat mai înainte dacă ai ști și tu cum e să-ți fie atât de frică.

Mi-am pus capul în mâna lui Malina, Malina nu mai zice nimic, nu face nici o mișcare, dar nici nu găsește vreun gest de tandrețe pentru capul meu. Cu cealaltă mână își aprinde țigara. Capul nu-mi mai stă în palma lui, iar eu încerc să mă țin dreaptă, ca să nu se observe nimic.

Malina: De ce-ți duci iarăși mâna la ceafă?

Eu: Da, cred c-o fac destul de des.

Malina: Vine de-acolo, din vremea aceea?

Eu: Da. Da, acum sunt sigură. Sigur a venit de-acolo, apoi au venit și altele. Revine mereu. Trebuie să-mi sprijin capul. Mă străduiesc să nu se observe. Îmi trec mâna prin păr ca să-mi țin capul. Celălalt se gândește că ascult cu atenție și că e ca atunci când pui picior peste picior sau când îți sprijini bărbia-n palmă.

Malina: Ar putea fi interpretat și ca un gest de nepolitețe.

Eu: E felul meu de a mă agăța de mine când nu mă pot agăța de tine.

Malina: Ce-ai realizat în anii care au urmat?

Eu: (*legato*) Nimic. Mai întâi nimic. Apoi am început să trag de ani. A fost foarte greu, din cauza nervozității și a indiferenței din mine, îmi pierdusem până și forța de-a înlătura ce era hazard în nefericirea mea. Cum nu ajunsesem la adevărata nefericire, aveam de îndepărtat atâtea obstacole periferice, aeroporturi, străzi, localuri, magazine, anumite mâncăruri și vinuri, o mulțime de oameni, toate balivernele și bârfele posibile. În esență, totul era o plăsmuire. Eu însămi eram în întregime falsificată, mi s-au pus documente false în mână, am fost deportată încolo și încoace, apoi m-au angajat din nou, ca să stau alături de alții, să spun da peste tot unde mai devreme spusesem nu, să-mi dau acordul, să dau dreptate. Acest mod de-a gândi mi-era complet străin. În final, ajunsesem un fals din cap până în picioare, și probabil că numai tu poți recunoaște originalul de dedesubt.

Malina: Care ți-a fost învățătura?

Eu: (*con sordina*) Nici una. N-am câștigat nimic.

Malina: Nu-i adevărat.

Eu: (*agitato*) Ba da. Am început din nou să vorbesc, să merg, să simt, să-mi amintesc de timpul care a precedat timpul de care nu vreau să-mi amintesc. (*tempo giusto*) Și într-o bună zi totul a început din nou să meargă bine între noi. De fapt noi de când ne înțelegem atât de bine?

Malina: Dintotdeauna, cred.

Eu: (*leggermente*) Ce gentil, ce amabil, ce drăguț din partea ta să-mi spui asta! (*quasi una fantasia*) Uneori m-am gândit că din cauza mea ți-a fost atât de des – cel puțin o dată pe zi, trei sute șaizeci de zile pe an – frică de moarte. C-ai tresărit la fiecare sunet al soneriei, ai descoperit amenințări în fiecare umbră de lângă tine și pericole iminente în orice camion cu lemne. C-ai simțit că mori aproape la orice pas pe care-l auzeai în spatele tău. Atunci când citeai o carte, ți se părea că ușa de la cameră se deschide brusc și, în ghearele fricii de moarte, lăsai cartea să-ți cadă din mână, pentru că eu nu mai aveam voie să citesc nici o carte. Credeam c-ai murit de sute, nu – de mii de ori și că în felul ăsta ai ajuns la calmul tău extraordinar. (*ben marcato*) Ce m-am mai înșelat!

Malina știe că-mi place să-l însoțesc serile în oraș, dar n-are asemenea așteptări, nu rămâne deloc surprins când apare câte-un motiv ca să nu merg, o dată din cauza ciorapilor care s-au rupt, de cele mai multe ori, bineînțeles, din cauza lui Ivan, care e responsabil de ezitările mele, fiindcă Ivan nu știe, încă nu știe, ce-o să facă în seara respectivă, în plus există și problema alegerii localurilor, căci sunt câteva în care Malina n-ar intra nici în ruptul capului, el nu suportă zgomotul, muzica țigănească și cântecele vechi vieneze, aerul îmbâcsit și luminile din cluburile de noapte nu sunt pe gustul lui, e incapabil să mănânce prostește, ca Ivan, el mănâncă moderat, fără vreun motiv evident, e incapabil să bea ca Ivan, nu fumează decât în mod excepțional, și atunci ca să-mi facă mie pe plac.

În serile în care Malina pleacă în vizită fără mine, știu că n-o să vorbească mult. El tace, ascultă, îi face pe ceilalți să vorbească și la sfârșit le dă sentimentul că au spus lucruri mai inteligente decât clișeele zilnice, că s-au remarcat într-un fel sau altul, fiindcă Malina îi ridică pe toți la nivelul lui. În același timp, păstrează mereu distanța, căci el este, în esență, distanță. Nu vorbește niciodată despre viața lui, nici despre mine și totuși nu lasă impresia că ar ascunde ceva. Malina nu ascunde, într-adevăr, nimic, pentru că el n-are nimic de spus, în adevăratul sens al cuvântului. El nu participă la confecționarea marelui text, la textura colportabilului, marea țesătură vieneză are câteva găuri mici din cauza lui Malina. De aceea el e negarea absolută a impulsului inițial, a provocării, complicațiilor, deconspirărilor, justificărilor – de ce să se justifice Malina? El poate avea șarm, găsește propoziții respectuoase, strălucite, niciodată prea amicale, știe să afișeze, de exemplu la o despărțire, un dram de cordialitate, care dispare apoi cu aceeași viteză cu care a apărut, deoarece el se întoarce imediat și pleacă – întotdeauna cu pași grăbiți –, sărută mâna doamnelor, iar când trebuie să le fie de ajutor le ia ușor de braț, pentru o clipă, și le atinge atât de fin, încât nici una din ele n-ar fi în stare să se gândească la altceva – și totuși trebuie să se gândească. Malina e deja pe picior de plecare, ceilalți îl privesc mirați, căci nu știu de ce pleacă, fiindcă el nu explică niciodată, încurcat, de ce, unde și de ce tocmai acum. Dar nici nu îndrăznește cineva să-l întrebe. Este exclus să-l întrebe cineva întruna, ca pe mine: Ce faceți mâine seară? Dumnezeule, doar n-o să plecați tocmai acum! Trebuie să-l cunoașteți neapărat pe X și s-o vedeți neapărat pe Y! Ei bine, lui Malina nu i se întâmplă asemenea lucruri, el se ascunde sub un coif magic cu viziera trasă aproape mereu pe ochi. Îl invidiez pe Malina și încerc să-l imit, dar nu reușesc, mă prind în toate plasele, stârnesc toate șantajele, devin într-o clipă sclava Aldei și în nici un caz pacienta ei, deși, zice-se, ea e doctorița, aflu imediat tot ce-o doare pe Alda, tot ce îndură ea, și, jumătate de oră mai târziu, de dragul Aldei, trebuie să caut un profesor de canto pentru un anumit domn Kramer, nu, pentru fiica acestuia, fiindcă ea nici nu vrea s-audă de tatăl ei, de acest domn Kramer. Nu știu nici un profesor de canto, n-am avut nevoie niciodată, dar am recunoscut, cu jumătate de gură, că știu pe cineva care cunoaște, ar trebui fără-ndoială să cunoască profesori de canto, căci eu locuiesc în aceeași casă cu solista de operă, n-o cunosc personal, dar se va găsi o modalitate s-o ajutăm pe fiica acestui domn Kramer, pe care Alda ar vrea să-l ajute – sau mai degrabă pe fiica lui. Ce să fac? Un anume doctor Wellek, unul din cei patru frați Wellek, tocmai cel care n-a ajuns nimic în viață, are acum posibilitatea să intre la televiziune, toată viața lui depinde de asta și, dacă aș putea să pun măcar

un cuvințel, deși eu n-am schimbat nici un cuvânt până acum cu domnii de la Televiziunea Austriacă, atunci... Să mă duc până pe Argentinierstraße și să pun acolo o vorbuliță? Oare domnul Wellek nu poate trăi fără mine, oare eu sunt ultima lui speranță?

Malina spune: Tu nu ești nici măcar ultima mea speranță. Iar domnul Wellek va ști să-și atragă antipatia tuturor și fără tine. Dacă-l mai și ajută cineva, în curând n-o să mai fie-n stare să se-ajute singur. Cuvințelul tău nu face decât să-l distrugă.

Astăzi îl aștept pe Malina în Barul Albastru de la Sacher. Îi trebuie mult timp să vină, dar vine. Intrăm în sala de mese, Malina se consultă cu ospătarul, însă deodată mă aud spunând: Nu, nu pot, te rog, nu aici, nu pot să stau la masa asta! Malina răspunde că e o masă destul de agreabilă, măsuța asta din colț, pe care eu am preferat-o mereu meselor mai mari, pentru că aici mă pot sprijini cu spatele de proeminența peretelui, ospătarul e de aceeași părere, el mă cunoaște foarte bine și știe că-mi place acest loc adăpostit. Spun cu răsuflarea tăiată: Nu, nu! Nu vezi? Malina întreabă: Ce-i de văzut aici, ce-i atât de neobișnuit? Mă întorc și ies încet din sală, ca să n-atrag atenția, salut familia Jordan și pe Alda, care stă la masa cea mai mare, cu niște oaspeți americani, apoi și pe acei oameni pe care-i cunosc, dar ale căror nume îmi scapă. Malina mă urmează calm, îl simt în spatele meu, salutând. La garderobă îl las să-mi pună paltonul pe umeri, mă uit la el disperată. Oare nu înțelege? Malina întreabă încet: Ce-ai văzut?

Încă nu știu ce-am văzut și mă întorc brusc în restaurant, pentru că mă gândesc că lui Malina i s-a făcut foame, că e târziu, îi explic în grabă: Iartă-mă, ne întoarcem, pot să mănânc, n-a fost decât un moment de panică! Mă așez într-adevăr la această masă și acum știu că e masa la care o să stea Ivan împreună cu altcineva, Ivan o să stea unde stă Malina acum, o să comande ceva, iar altcineva o să stea la dreapta lui, așa cum stau eu la dreapta lui Malina. Se va fi stând la dreapta, odată se va sta așa, de drept. E masa la care azi mănânc pentru ultima oară. Din nou, file de vită cu hrean în piure de mere și sos de arpagic. Pot să beau și o cafea mică, nu, fără desert, azi renunț la desert. Asta e masa la care lucrurile se întâmplă și se vor întâmpla mai târziu, așa e înainte de tăierea capului. Mai ai voie să mănânci o dată, înainte. Capul mi se rostogolește în farfurie, la restaurantul Sacher, sângele stropește fața de masă din damasc alb imaculat, capul mi-a căzut și le e arătat oaspeților.

Astăzi mă opresc la colțul Beatrixgasse – Ungargasse și nu pot să merg mai departe. Mă uit în jos, la picioarele mele pe care nu le mai pot mișca, apoi în jur, pe trotuar și spre intersecție, unde totul și-a pierdut culoarea. Știu precis că acesta e locul decisiv, din pata cafenie iese deja ceva umed, mă aflu într-o baltă de sânge, e clar că e sânge, nu pot să rămân aici la nesfârșit, cu mâna la ceafă, nu pot să văd ceea ce văd. Strig mai încet, mai tare: Mă scuzați! Vă rog! Scuzați-mă! Opriți-vă, vă rog! O doamnă cu o plasă în mână, care trecuse pe lângă mine, se întoarce și mă privește nedumerită. O întreb disperată: Aș putea să vă rog, fiți bună, rămâneți o clipă cu mine, cred că m-am rătăcit, nu mai găsesc drumul, nu mă descurc, vă rog, știți unde e Ungargasse?

Doamna ar putea ști unde se află Ungargasse și spune: Dar sunteți chiar pe Ungargasse, ce număr căutați? Arăt spre colț, mai jos, dar trec pe partea cealaltă, unde e casa lui Beethoven, la Beethoven mă simt în siguranță, și mă uit de aici, de la numărul 5, dincolo, spre o poartă care mi-a devenit străină, cu numărul 6, în fața căreia o văd pe doamna Breitner, nu vreau să mă ciocnesc acum de doamna Breitner, dar și doamna Breitner e om, în jurul meu sunt oameni, nu mi se poate întâmpla nimic și privesc dincolo, pe celălalt mal, trebuie să cobor de pe trotuar și să ajung la mal, tramvaiul O trece pe lângă mine, cu sunetul lui ascuțit, e tramvaiul O de astăzi, totul e cum e mereu, aștept până trece și, tremurând de oboseală, scot cheia din geantă și mă pregătesc să traversez, pregătesc și un zâmbet care s-ajungă la doamna Breitner, am ajuns pe malul celălalt, trec fără grabă prin fața doamnei Breitner, pentru ea scriu cartea cea frumoasă, doamna Breitner nu-mi zâmbește, dar îmi răspunde la salut și iată-mă din nou acasă! N-am văzut nimic. Am ajuns acasă.

Ajunsă înăuntru, mă întind pe jos, mă gândesc la cartea mea, am pierdut-o, nu va exista o carte frumoasă, nu mai pot să scriu cartea cea frumoasă, am renunțat de mult să mă gândesc la carte, fără vreun motiv, nu-mi mai vine în minte nici o propoziție. Dar am fost atât de sigură că această carte frumoasă există și că eu o voi găsi, pentru Ivan! Nu va mai veni ziua, oamenii nu vor mai avea niciodată, poezia nu va mai fi niciodată, ei nu vor mai fi niciodată, oamenii vor avea ochii negri, întunecați, din mâinile lor va crește ruina, va veni ciuma, această ciumă care e în toți, această ciumă care i-a lovit pe toți, îi va răpune pe toți în curând, va fi sfârșitul.

Frumosul nu mai iese din mine, ar fi putut să iasă, el a venit la mine în valuri, de la Ivan, care e frumos, am cunoscut o singură ființă frumoasă, am văzut și eu o dată frumusețea, am fost și eu o singură dată frumoasă, prin Ivan.

Scoală-te! spune Malina, care mă găsește pe jos, vorbește serios. Ce tot spui acolo despre frumusețe? Ce e frumos? Dar eu nu mă pot ridica, mi-am sprijinit capul de MARI FILOZOFI, care sunt tari. Malina îmi trage cartea de sub cap și mă ridică.

Eu: (*con affetto*) Trebuie să-ți povestesc neapărat. Nu, tu trebuie să-mi explici. De ce doar ființele extrem de frumoase și de banale îți pun imaginația în mișcare? Nu ți-am spus niciodată, dar niciodată n-am fost fericită, nici măcar o dată, numai în câteva momente, dar în cele din urmă am văzut frumusețea. O să mă întrebi dacă-i de-ajuns. Ea singură e de-ajuns. Am văzut atâtea lucruri care n-au fost niciodată de-ajuns. Spiritul nu pune în mişcare nici un spirit, numai spiritul din acelaşi spirit, iartă-mă, pentru tine frumuseţea e inferioară, numai că ea pune spiritul în mişcare. *Je suis tombée mal, je suis tombée bien.*[1]

Malina: Termină cu râsul! Ridică-te! Gândeşte-te la altceva, ieşi din casă, neglijează-mă, fă ceva, orice!

Eu: (*dolcissimo*) Eu să fac ceva? Eu să te părăsesc? Eu să te las?

Malina: Am vorbit despre mine?

Eu: Tu nu, eu vorbesc despre tine, eu mă gândesc la tine! Mă ridic doar ca să-ţi fac pe plac, o să mănânc din nou, nu mănânc decât ca să-ţi fac ţie pe plac.

Malina va vrea să iasă cu mine în oraş, să mă distragă puţin, mă va constrânge, va fi constrângător până la sfârşit. Cum să-l fac să-nţeleagă măcar ceva din povestirile mele? Cum Malina, probabil, se schimbă, mă schimb şi eu, mi-am revenit, caut să-mi iau o înfăţişare în oglindă şi-i zâmbesc din dorinţa de a-mi respecta obligaţiile. Dar Malina spune: (Oare spune într-adevăr?) Malina spune: Omoară-l! Omoară-l!

Spun şi eu ceva. (Oare spun într-adevăr?) Spun: Nu pot să-l omor, nu pe el singur. Lui Malina îi spun tăios: Te-nşeli, el e viaţa mea, unica mea bucurie, nu pot să-l omor.

Dar Malina repetă, cu o voce pe care n-o auzi, dar nici n-o poţi ignora: Omoară-l!

Mă înveselesc şi citesc doar puţin. Seara târziu îi povestesc lui Malina, în timp ce gramofonul merge în fundal:

La Institutul de Psihologie de pe Liebiggasse am băut întotdeauna ceai sau cafea. Cunoşteam acolo un bărbat care stenografia tot timpul ce vorbea fiecare, uneori şi alte lucruri. Eu nu ştiu să stenografiez. Câteodată ne evaluam reciproc cu testul Rorschach, cu testul Szondi, cu TAT şi ne puneam diagnostice referitoare la caracter şi la personalitate, făceam observaţii legate de performanţă şi de conduită şi cercetări privind expresivitatea mimicii. Odată m-a întrebat cu câţi bărbaţi mă culcasem până atunci şi nu mi-au trecut prin minte decât un hoţ fără un picior, care stătea la-nchisoare, şi o lustră pătată de muşte dintr-o pensiune studenţească aflată în circumscripţia Mariahilf, dar am răspuns la întâmplare: cu şapte! El a râs surprins, spunând că în acest caz m-ar lua, bineînţeles, cu plăcere de nevastă, că o să avem cu siguranţă nişte copii frumoşi şi deştepţi şi că ar vrea să ştie ce părere am. Am mers împreună în Prater, iar eu am vrut să mă dau în Roata Mare, căci pe-atunci nu-mi era frică, dimpotrivă, de multe ori m-am simţit la fel de fericită ca mai târziu, când zburam cu planorul sau schiam, şi de-atâta fericire eram în stare să râd ore întregi. Apoi n-am mai vorbit niciodată despre asta. Curând după aceea a trebuit să-mi susţin examenele de doctorat, iar în dimineaţa dinaintea celor trei probe mari a căzut pe podea tot jarul din cuptorul Institutului de Filozofie, am călcat pe câteva bucăţi de lemn şi de cărbune, am alergat după o mătură şi-un făraş, deoarece femeile de serviciu nu veniseră încă, ardea şi ieşea îngrozitor de mult fum, nu voiam să izbucnească un incendiu, am călcat jarul în picioare, zile-n şir s-a simţit miros de fum la institut, pantofii mei s-au pârlit, în rest n-a ars nimic. Am deschis toate ferestrele. Totuşi am ajuns la timp pentru primul examen de la opt dimineaţa, trebuia să mai fie un candidat acolo, dar acesta n-a venit, suferise în timpul nopţii un atac cerebral, am aflat înainte să intru în sală pentru a fi examinată despre Leibniz, Kant şi Hume. Bătrânul consilier, care era pe-atunci şi rector, purta un halat murdar, tocmai fusese decorat cu un ordin din Grecia –, pentru ce, nu ştiu –, şi a început să întrebe, foarte enervat de absenţa prin deces a celuilalt candidat, dar măcar apărusem eu şi eram încă vie. Numai că, de-atâta supărare, uitase asupra cărui domeniu de examinare conveniserăm, între timp a mai sunat cineva la telefon, cred că era sora lui, eram când la neokantieni, când la deiștii englezi, dar, în continuare, destul de departe de Kant, iar eu nu știam prea bine materia asta. După ce-a terminat de vorbit la telefon a fost mai bine, am început să vorbesc despre materia convenită, iar el n-a observat. I-am pus o întrebare timidă în legătură cu problema spațiului și-a timpului, o întrebare destul de fără importanță pentru mine atunci, recunosc, dar el s-a simțit foarte măgulit că i-am adresat o întrebare și apoi m-a lăsat să ies. Am alergat înapoi la institutul nostru, nu ardea, apoi am intrat la celelalte două probe. Le-am trecut pe amândouă. Dar problema spațiului și a timpului nu s-a încheiat niciodată. Pentru mine, ea se agrava din ce în ce mai mult.

---

[1] Literal: „am căzut rău, am căzut bine“, cu sensul de: „am nimerit rău, am nimerit bine“ (fr.). (N. red.)

Malina: De ce te mai gândești la ea? Credeam că vremurile alea n-au însemnat nimic pentru tine.

Eu: Nu, doar examenul de doctorat n-a însemnat nimic, dar, după ce-a trecut, măcar a fost un examen de doctorat, un *rigorosum*, cum îi spune și numele, iar celălalt a făcut atac cerebral, la douăzeci și trei de ani, a trebuit să parcurg tot drumul de la institut până la strada Universității, pe lângă zidul lateral al universității, de care m-am sprijinit în mers, am reușit să și traversez, căci ei, Eleonore și Alexander Fleisser, mă așteptau în Café Bastei, probabil că era cât pe ce să mă prăbușesc, pe față mi se citea mâhnirea, ei mă văzuseră pe geam înainte să-i văd eu. Când am ajuns la masă, nici unul n-a scos o vorbă, credeau că n-am trecut examenul, l-am trecut, dar numai într-o anumită privință, apoi mi-au împins o cafea în față, iar eu le-am spus, spre stupoarea lor, că a fost foarte simplu, o joacă de copii. Mi-au mai pus întrebări o vreme și în cele din urmă m-au crezut, eu mă gândeam la jăratic, la posibilul incendiu, dar nu-mi mai amintesc, nu-mi mai amintesc exact... Știu sigur că atunci n-am sărbătorit. Ceva mai târziu a trebuit să-mi așez două degete pe un sceptru și să rostesc un cuvânt în latină. Eram îmbrăcată cu rochia împrumutată de la Lily, foarte scurtă și neagră, stăteam în rând, lângă ceilalți tineri, în *Auditorium Maximum*, atunci a fost singura dată când mi-am auzit vocea suverană și sonoră, celelalte voci abia se auzeau. Nu m-am speriat de mine, dar, mai târziu, am coborât tonul din nou.

Eu: (*lamentandosi*) Dar ce-am învățat eu de fapt, ce-am aflat în toți acești ani, cu prețul atâtor sacrificii – gândește-te numai ce eforturi am făcut!

Malina: Nimic, bineînțeles. Ai învățat lucruri pe care le știai dinainte, erau în tine. Ți se pare că e prea puțin?

Eu: Poate ai dreptate. Mă gândesc uneori, acum, că o să mă redobândesc pe mine însămi așa cum am fost înainte. Îmi amintesc cu plăcere timpurile în care aveam de toate, în care bucuria mea era o bucurie adevărată, în care seriozitatea mea era o seriozitate bună. (*quasi glissando*) Mai târziu totul s-a deteriorat, s-a denaturat, a fost exploatat, uzat și, în final, distrus. (*moderato*) M-am corectat încetul cu încetul, am completat golurile care se-nmulțeau și am impresia că m-am vindecat. Acum sunt din nou aproape ca la început. (*sotto voce*) Dar la ce bun tot drumul ăsta?

Malina: Drumul nu e bun de nimic, el e dat tuturor, dar nu toți trebuie să-l parcurgă. Într-o bună zi, ar trebui să poți alege între un *eu* regăsit și un *eu* viitor, care nu mai poate fi eul vechi. Fără efort, fără boală, fără regrete.

Eu: (*tempo giusto*) Nu mă mai compătimesc.

Malina: Bine măcar că m-am așteptat, avem cel puțin un rezultat sigur. Cine crezi tu că e dispus să plângă după tine, după unii ca noi?

Eu: Dar de ce plâng oamenii pentru alții?

Malina: Ar trebui să se termine și cu asta, ceilalți merită la fel de puțin ca lumea să plângă din cauza lor cum meriți tu să plâng pentru tine. La ce ți-ar fi folosit dacă cineva din Tombouctou sau din Adelaide ar fi plâns pentru un copil din Klagenfurt, prins între dărâmături, culcat la pământ sub copacii de pe promenada lacului, în timpul unui atac aerian de la mică înălțime, și care a văzut în jurul lui primii morți și răniți? Să nu plângi deci din cauza altora, ei mai au multe de făcut ca să-și apere pielea sau s-aștepte până ce vor fi omorâți. Ei n-au nevoie de lacrimi *made in Austria*. Mai ales că plângi oricum mai târziu, în vremuri de pace, parcă așa le-ai numit odată, așezat într-un fotoliu comod, când împușcăturile au amuțit și incendiile s-au stins. Poate să-ți fie foame și pe stradă, printre trecători bine hrăniți. Prima oară groaza te copleșește într-o sală de cinema, la un *horror* de doi bani. Nu suferi de frig iarna – ci vara, la mare. Oare unde-a fost asta? Când ai tremurat tu cel mai tare de frig? A fost la mare, într-o zi frumoasă și caldă de octombrie, cu totul neobișnuit pentru o zi de toamnă. Deci ori îți faci griji tot timpul pentru soarta celorlalți, ori te potolești. Te asigur că, indiferent ce faci, n-o să schimbi nimic.

Eu: (*più mosso*) Dar dacă nu se poate face nimic, nu se poate interveni deloc, ce rămâne de făcut totuși? Pentru că ar fi inuman să stai cu mâinile-n sân.

Malina: Să aduci liniștea în neliniște. Neliniștea în liniște.

Eu: (*dolente, molto mosso*) Când o să vină timpul să fac ceva și în același timp să nu mai fac nimic? Când o să vină timpul să-mi fac timp pentru asta? Când o să vină timpul să nu mai judec fals, să nu mă mai tem în chip fals și să nu mai sufăr fals, să nu mă mai năpustesc asupra lucrurilor cu ideile mele absurde! (*una corda*) Vreau să mă detașez treptat, în gând, de orice! (*tutte le corde*) Așa e?

Malina: Dacă așa vrei tu.

Eu: Să nu te mai întreb?

Malina: Și asta e o întrebare.

Eu: (*tempo giusto*) Du-te să mai lucrezi până la cină, te chem eu. Nu, nu gătesc nimic, de ce să-mi pierd timpul? Vreau în oraș, exact, vreau să fac câțiva pași, să găsesc un restaurant mic, nu contează, unde e zgomot, se mănâncă și se bea, ca să-mi pot închipui încă o dată lumea. Vreau la *Zum Alten Heller*.

Malina: Îți stau la dispoziție.

Eu: (*forte*) Am să mă mai folosesc de tine. Și de tine.

Malina: Draga mea, să nu ne grăbim!

Eu: Până la urmă, o să am totul la dispoziție.

Malina: Asta e grandomanie curată. Tu treci de la o manie la alta.

Eu: (*senza licenza*) Nu. A acționa e totuna cu a nu acționa, în caz că lucrurile continuă după schema ta. Atunci n-o să mai fie vorba despre o manie care ia proporții, ci despre o manie ale cărei proporții descresc.

Malina: Nu. Tu ești cea care ia proporții pe de-a-ntregul, iar dacă ai renunța să mai cântărești lucrurile, dacă nu te-ai mai cântări nici pe tine, ai căpăta proporții și mai mari, din ce în ce mai mari.

Eu: (*tempo*) Cum să capeți proporții, când îți lipsește forța?

Malina: Groaza din tine capătă proporții.

Eu: Deci te-ngrozesc.

Malina: Pe mine nu. Pe tine! Adevărul produce groaza asta. Dar o să fii în stare să te privești. N-o să te mai implici în nimic, de fapt nici n-o să mai fii aici.

Eu: (*abbandonandosi*) De ce să nu fiu aici? Nu, nu te-nțeleg! Nu mai înțeleg nimic... Ar însemna să mă elimin singură!

Malina: Pentru că nu-ți poți face un bine mai mare decât făcându-ți un mare rău. Asta e-nceputul și sfârșitul tuturor luptelor. Ți-ai făcut destul rău până acum. O să-ți facă foarte bine. Dar nu ție, cum crezi tu.

Eu: (*tutto il clavicembalo*) A! Vrei să spui că sunt alta, că am să fiu cu totul alta!

Malina: Nu. Ce prostie! Tu ești tu, fără-ndoială, n-ai ce să mai schimbi. Există un eu captiv și altul care acționează în libertate. Dar tu n-ai să mai acționezi.

Eu: (*diminuendo*) Nu mi-a plăcut niciodată să acționez.

Malina: Și cu toate astea ai acționat. Ai acceptat compromisuri, te-ai lăsat influențată, i-ai lăsat pe alții să facă din tine un subiect de negociere.

Eu: (*non troppo vivo*) Dar n-am vrut asta niciodată. N-am acționat nici măcar împotriva dușmanilor mei.

Malina: Nu uita că nu ți-ai văzut niciodată dușmanii și nici ei nu te-au văzut vreodată pe tine.

Eu: Nu cred. (*vivacissimamente*) Pe unul l-am văzut și m-a văzut și el, dar nu foarte bine.

Malina: Ce efort neobișnuit! Mai vrei să fii și văzută bine! Poate și de prietenii tăi?

Eu: (*presto, agitato*) Termină, cine-a crezut vreodată că are prieteni? Prietenii nu există decât trecător, vreme de-o clipă. (*con fuoco*) Dar dușmanii există!

Malina: Poate nici măcar… nici măcar ei.

Eu: (*tempo*) Ba da, știu asta.

Malina: Acest lucru nu exclude însă posibilitatea de-a avea dușmanul în față.

Eu: Atunci tu ar trebui să fii dușmanul. Dar nu ești tu.

Malina: Mai bine n-ai mai lupta. Pentru ce lupți? Acum n-ar trebui nici să avansezi, nici să te retragi, ci doar să-nveți să lupți altfel. E singurul fel de luptă care-ți este permis.

Eu: Știu cum. Până la urmă o să trec la contraatac, fiindcă am început să câștig teren. Am câștigat mult teren în toți acești ani.

Malina: Și asta te bucură?

Eu: (*con sordina*) Poftim?

Malina: Ce metodă fermecătoare de-a evita să-mi răspunzi la întrebări! Trebuie să rămâi pe loc. Trebuie să fie locul tău. Nu trebuie nici să avansezi, nici să te retragi. Și atunci, în locul ăsta, în singurul loc care ți se potrivește, ai să învingi.

Eu: (*con brio*) Să înving! Dar cine vorbește de victorie când semnul sub care ai putea să învingi s-a pierdut?

Malina: Se cheamă totuși victorie. O să reușești și fără trucuri sau violență. Dar n-o să învingi cu eul tău, ci…

Eu: (*allegro*) Ci…? Vezi?

Malina: Nu cu eul tău.

Eu: (*forte*) Cu ce e mai rău eul meu decât altele?

Malina: Cu nimic. Cu tot. Pentru că nu faci decât lucruri inutile. E de neiertat.

Eu: (*piano*) Chiar dacă e de neiertat, vreau să mă risipesc în continuare, să mă rătăcesc, să mă pierd.

Malina: Voința ta nu mai contează. Când ai ajuns la locul potrivit, nu mai ai nici o dorință. Acolo, vei fi *tu* într-o asemenea măsură încât vei putea renunța la *eu*. Acesta va fi primul loc în care cineva a vindecat lumea.

Eu: Și eu trebuie să fiu cea care începe?

Malina: Tu ai început totul, de aceea trebuie să începi și acum. Și tot tu vei sfârși totul.

Eu: (*pensieroso*) Eu?

Malina: Încă-ți place să ai acest *eu* pe buze? Încă mai stai în cumpănă? Cântărește-l!

Eu: (*tempo giusto*) Dar abia am început să-l iubesc.

Malina: Cât de mult crezi că-l vei putea iubi?

Eu: (*appassionato e con molto sentimento*) Mult. Foarte mult. Am să-l iubesc cum îmi iubesc aproapele, ca pe tine!

Trec azi pe Ungargasse și mă gândesc la mutare, în Heiligenstadt se eliberează o locuință, cineva se mută, prietenii unor prieteni, e drept că apartamentul nu e foarte spațios și cum să-l conving pe Malina, căruia i-am mai făcut o dată propunerea să ne mutăm într-un apartament mai mare, din cauza cărților lui? El nu se va muta niciodată din circumscripția III. În colțul ochiului îmi apare o singură lacrimă, care nu se rostogolește pe obraz, ci se cristalizează în aerul rece, devine din ce în ce mai mare, al doilea glob imens, care refuză să se rotească odată cu pământul, se desprinde de el, prăbușindu-se în spațiul infinit.

Ivan nu mai este Ivan, îl văd cu ochii unui medic care examinează o radiografie, îi văd doar scheletul, plămânii cu pete de la fumat, pe el nu-l mai văd. Cine mi-l va reda pe Ivan? De ce mă lasă brusc să-l examinez așa? Dacă aș putea, aș cădea peste masă, în timp ce el cere nota de plată, sau sub masă și aș trage după mine fața de masă, cu toate farfuriile și paharele și tacâmurile de pe ea, cu sare cu tot, deși eu sunt atât de superstițioasă din fire. Nu-mi face asta, voi spune eu, nu-mi face asta, că am să mor!

Ieri am fost la dans, în barul Eden.

Ivan mă ascultă, oare chiar mă ascultă? Ar trebui să mă asculte când îi spun că am fost să dansez și am vrut să distrug ceva, căci până la urmă am dansat cu un tânăr respingător și m-am uitat la el cum nu m-am uitat niciodată la Ivan, în timp ce el dansa tot mai dezmățat și mai zgomotos, bătând din palme și pocnind din degete. Îi spun lui Ivan: Sunt groaznic de obosită, sunt trează de prea multă vreme, nu mai suport.

Dar oare Ivan mă ascultă?

Ivan mă întreabă printre altele – căci nu ne-am văzut de mult – dacă nu vreau să vin cu ei la film, la Burgkino, rulează MICKY MOUSE de Walt Disney. Din păcate n-am timp, fiindcă nu mai vreau să-i văd pe copii, mai ales pe copii nu, pe Ivan oricând, dar nu și pe copii, pe care el o să mi-i ia. Nu mai pot să-i văd pe Béla și pe András. Să le iasă măselele de minte și singure! N-o să mai fiu de față la extracție.

Malina șoptește în mine: Omoară-i, omoară-i!

Dar aud în mine o șoaptă și mai puternică: Pe Ivan și pe copii niciodată, ei sunt făcuți unii pentru alții, nu pot să-i omor. Dacă va fi să fie așa, dacă el va atinge pe altcineva, atunci Ivan nu va mai fi Ivan. Eu, cel puțin, n-am atins pe nimeni.

Eu spun: Ivan.

Ivan spune: Nota, vă rog!

Trebuie să fie o greșeală, doar e Ivan, numai că eu nu mă uit la el, ci la fața de masă, la solniță, mă uit fix la furculiță, aș putea să-mi scot ochii cu ea, privesc peste umărul lui, pe fereastră, și-i răspund în doi peri.

Ivan spune: Ești palidă. Ți-e rău?

Așa, ca după câteva nopți albe, ar trebui să-mi iau o vacanță, prieteni de-ai mei se duc la Kitzbühel, Alexander și Martin pleacă la St. Anton, altfel nu mă mai odihnesc niciodată, iernile sunt din ce în ce mai lungi, cine să mai reziste la asemenea ierni?

Ivan crede într-adevăr că iarna e de vină, deoarece mă sfătuiește să plec cât mai repede. Am ajuns pur și simplu să nu-l mai văd pe Ivan, ci altceva, o umbră de lângă el, Ivan râde și vorbește cu o umbră, e mult mai jovial și mai destins, cumplit de destins, cum n-a fost niciodată cu mine, iar eu spun, Martin și Fritz, cu siguranță, dar aș mai avea atâtea de făcut, nu, nu știu. Mai vorbim la telefon.

Mă întreb dacă și Ivan crede că lucrurile n-au fost așa înainte sau dacă nu-i decât o iluzie a mea că înainte ar fi fost altfel decât astăzi. Îmi stă în gât un râs de nebună și mi-e teamă că n-o să-l mai pot opri niciodată, așa că nu spun nimic și mă întristez tot mai mult. După cafea, amuțesc de tot, fumez.

Ivan spune: Ești foarte insipidă azi.

Eu îl întreb: Da? Da? Așa am fost tot timpul?

Înainte de a intra pe poartă, șovăi un moment în mașină și-i propun să ne mai sunăm, ocazional. Ivan nu mă contrazice, nu spune: ești nebună, ce tot spui acolo, ce-nțelegi tu prin „ocazional". Deja i se pare normal să vorbim la telefon ocazional. Dacă n-aș coborî imediat – dar deja cobor –, el ar fi de-acord, dar eu închid acum portiera și strig: Zilele astea am foarte multă treabă!

Nu mai pot s-adorm decât spre sfârșitul dimineții. Cine-ar putea s-adoarmă noaptea într-o pădure plină de-ntrebări? Noaptea stau trează și mă gândesc, cu mâinile sub cap, ce fericită am fost, fericită, și doar mi-am promis că, dacă am să cunosc fie și o singură dată fericirea, n-am să mă mai plâng niciodată și n-am să mai acuz pe nimeni. Dar acum vreau să prelungesc fericirea asta, așa cum vor toți cei care-au cunoscut-o, fericirea asta care-și ia adio, căreia i-a trecut timpul. Nu mai sunt fericită. E-al sufletului frumos „mâine“, care niciodată nu mai vine... În cazul meu n-a fost defel un „mâine“, a fost frumosul „astăzi“ al sufletului meu, al așteptării dintre șase și șapte seara, după orele de birou, al așteptării de după miezul nopții, în fața unui telefon, nu se poate ca „astăzi“ să treacă. Nu poate fi adevărat.

Malina mă privește din ușă. Mai ești trează?

Sunt trează întâmplător, trebuie să mă gândesc la ceva, e groaznic.

Malina spune: Așa, și de ce, mă rog, e groaznic?

Eu: (*con fuoco*) E groaznic, e prea mare groaza pentru un cuvânt, e-atât de groaznic!
Malina: E singurul lucru care te împiedică s-adormi? (Omoară-l! Omoară-l!)
Eu: (*sotto voce*) Da.
Malina: Și ce-o să faci?
Eu: (*forte, forte, fortissimo*) Nimic.

În zori mă afund în balansoar, fixez cu privirea peretele și fisura din el, cred că e de mult acolo și acum, pentru că o fixez continuu, începe să se mărească ușor. E ora la care aș putea să sun ocazional, ridic receptorul și dau să spun: Dormeai? Totuși îmi dau seama la timp că ar trebui să

întreb: Te-ai trezit? Dar azi îmi vine prea greu să spun bună dimineața și pun încet receptorul în furcă, mirosul îmi învăluie fața atât de violent, încât am impresia că mi-am cufundat nasul sub brațul lui Ivan, în mirosul care pentru mine e miros de scorțișoară și care mă ținea trează ori de câte ori voiam s-adorm, pentru că era unicul miros de care aveam nevoie pentru a respira ușurată. Peretele nu cedează, nu vrea să cedeze, dar eu am să-l forțez să se deschidă, acolo unde e fisura. Ce mă fac eu dacă Ivan nu mă sună acum, imediat, dacă nu mă mai sună deloc, dacă mă sună abia luni? Nu o formulă a mișcat soarele și celelalte stele, ci eu singură, cât timp Ivan era aproape, n-a fost numai pentru mine sau pentru el, ci și pentru ceilalți și trebuie să povestesc, o să povestesc, în curând n-o să mai rămână nimic care să-mi tulbure amintirea. Numai povestea cu Ivan și cu mine, pentru că n-avem nici una, va rămâne de nepovestit, de aceea nu va fi dragoste de 99 de ori și nici dezvăluiri senzaționale din dormitoarele austro-ungare nu vor fi.

Nu-l înțeleg pe Malina, care-și ia acum micul dejun în liniște, înainte să iasă din casă. Noi nu ne vom înțelege niciodată, suntem ca ziua și noaptea, iar aluziile lui șoptite, tăcerea și întrebările lui calme sunt o dovadă de cruzime. Pentru că, dacă Ivan n-ar trebui să-mi aparțină cum îi aparțin eu, atunci s-ar reîntoarce la o viață banală, ar deveni banal, n-ar mai fi sărbătorit, dar poate că Ivan nici nu-și dorește altceva decât o viață simplă, iar eu, cu admirația mea mută, cu vădita mea neputință de-a mă juca, cu mărturisirile mele încropite din cioburi de cuvinte, n-am făcut decât să-i îngreunez o parte din viață.

O singură dată mi-a spus Ivan, râzând: Nu pot să respir acolo unde vrei tu să mă așezi, te rog, nu atât de sus, nu mai duce pe nimeni în aerul acela rarefiat, e un sfat pe care ți-l dau, ia aminte pentru mai târziu! Eu n-am răspuns: Dar pe cine să mai iau după tine? doar nu crezi că după tine? prefer să învăț tot, doar pentru tine. Pentru nimeni altcineva.

Malina și cu mine suntem invitați la familia Gebauer, dar nu ne întreținem cu ceilalți, care stau în salon, beau și discută aprins, ci ne trezim deodată singuri în camera cu pianul Bechstein la care exersează Barbara când noi nu suntem acolo. Îmi amintesc ce a cântat Malina prima oară pentru mine, pe vremea când nu vorbeam prea mult unul cu celălalt, și aș vrea să-l rog să mai cânte o dată, pentru mine. Dar mai târziu mă îndrept singură spre pian și, din picioare, încep să potrivesc cu stângăcie câteva note.

Malina stă nemișcat, dă cel puțin impresia că se uită la tablouri – un tablou de Kokoschka, despre care se spune că ar fi portretul bunicii Barbarei, câteva desene de Swoboda, cele două sculpturi mici de Wantschura, pe care le cunoaște de multă vreme.

Malina se întoarce, vine spre mine, mă împinge la o parte și se așază pe scăunel. Eu trec din nou în spatele lui, ca atunci. El cântă cu adevărat, jumătate vorbit, jumătate cântat, ca s-aud numai eu:

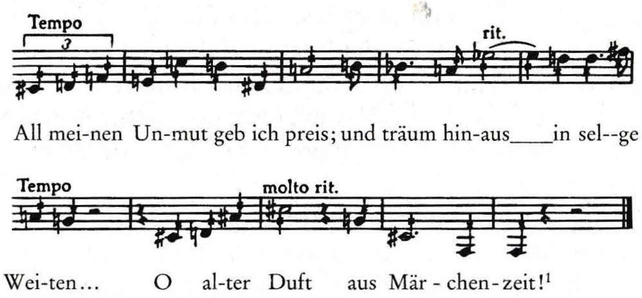
Tempo
3
rit.
All mei-nen Un-mut geb ich preis; und träum hin-aus___in sel--ge
Tempo
molto rit.
Wei-ten… O al-ter Duft aus Mär - chen-zeit![1]

---

[1] Îmi las deoparte tot necazul, visez în sus, la lumi
2 ferice… O, vechi parfum din timp de basm! (germ.).

Ne-am luat repede rămas-bun, ne întoarcem acasă pe jos și trecem pe întuneric prin Stadtpark, unde niște fluturi siniștri, negri și imenși se rotesc prin aer, acordurile se intensifică sub luna bolnavă, în parc regăsești vinul pe care-l sorbi din priviri, nufărul deghizat în barcă, iarăși dorul de casă și o parodie, o ticăloșie și serenada întoarcerii acasă.

După o baie lungă și fierbinte de dimineață, observ că dulapurile sunt goale, nu găsesc decât niște ciorapi și un sutien. Pe un umeraș atârnă o singură rochie, e rochia pe care am primit-o cadou de la Malina și pe care n-am îmbrăcat-o niciodată, e neagră, cu dungi transversale, colorate, în partea de sus. Mai găsesc o rochie neagră în dulap, învelită în plastic, e neagră sus, cu dungi verticale, colorate la poale, e o rochie mai veche, în care m-a văzut Ivan prima oară. De-atunci n-am mai purtat-o niciodată și am păstrat-o ca pe-o relicvă. Oare ce s-a întâmplat în apartamentul meu? Ce-a făcut Lina cu toate hainele mele și cu toată lenjeria? N-avea cum să le ducă pe toate la spălat sau la curățat. Mă plimb îngândurată cu rochia în mână și mă ia cu friguri. Înainte să iasă Malina din casă, îi spun: Te rog, vino să te uiți o clipă în camera mea, e incredibil ce s-a întâmplat.

Malina intră cu o cană de ceai în mână, e presat de timp, își bea ceaiul cu înghițituri mici și mă întreabă: Ce s-a întâmplat? Îmi pun rochia de față cu el, respirația mi se precipită, nu mai am aer, abia pot să mai vorbesc. E din cauza asta, din cauza acestei rochii, îmi dau seama brusc de ce n-am putut s-o îmbrac până acum. Nu vezi că e prea groasă, că mă sufoc în ea, mă topesc de căldură, e o lână prea groasă, nu mai e nici o rochie aici? Malina spune: Mie-mi place cum îți stă cu ea, arăți foarte bine, dacă vrei să știi ce cred eu: îți stă formidabil.

Malina și-a terminat ceaiul și, înainte să iasă, îi mai aud o vreme pașii pe hol, ca întotdeauna, își caută impermeabilul, cheile, cărțile și documentele. Mă întorc în baie și mă uit în oglindă, rochia foșnește și-mi înroșește pielea până la încheietura mâinilor, e îngrozitor, mult prea îngrozitor, trebuie să fie un fir infernal în țesătura acestei rochii. E cămașa lui Nessus, nu știu ce s-a întâmplat cu rochia asta. N-am vrut niciodată s-o îmbrac, am știut eu ce-am știut.

Oare de când trăiesc așa, cu telefonul mort? Nici măcar o rochie nouă nu mă mai consolează. Când aparatul țiuie, sună, mă ridic uneori, sub imboldul unei speranțe absurde, dar sfârșesc prin a spune: Alo? cu o voce schimbată, mai gravă, căci la celălalt capăt al firului e tot timpul cineva cu care nu vreau sau nu pot să vorbesc momentan. Apoi mă întind pe pat și vreau să fi murit de-acum. Dar astăzi sună telefonul, rochia îmi face pielea numai rană, mă îndrept cu strângere de inimă spre telefon, nu-mi schimb vocea, dar ce bine că nu mi-am schimbat-o, căci telefonul e viu! E Ivan. Nici nu se putea altfel, trebuia să apară și Ivan până la urmă. Cu o singură propoziție, Ivan m-a înălțat din nou, m-a ridicat, mi-a alinat rănile, accept cu recunoștință, spun da. Da, am spus da.

Diseară trebuie să mă debarasez de Malina, încerc să-l conving, are totuși niște obligații, nu poate să refuze la nesfârșit, i-a promis lui Kurt că-l vizitează într-una din serile acestea, ca să-i vadă noile desene, la Kurt vine și familia Wantschura, de-ar fi numai asta și tot n-ar trebui să lipsească, pentru că n-o să fie deloc ușor după ce Wantschura o să bea un pahar, iar fără el – Malina – certurile mai vechi vor fi reluate. În schimb îi promit lui Malina să-l însoțesc într-una din seri la familia Jordan, căci nu putem refuza mereu, la Leo Jordan trebuie să mergem de două ori pe an. Malina nu se împotrivește, își dă seama imediat că trebuie să petreacă seara la Swoboda. Eu am întotdeauna dreptate. Dacă nu m-aș fi gândit eu la asta, Malina ar fi uitat de tot. El e foarte bucuros că mă are pe mine, nu iese niciodată din casă fără o sclipire de recunoștință în ochi, iar eu îi spun, cât mai tandru cu putință: Iartă-mă pentru rochie, azi îmi place foarte mult, trebuie să am dispoziția necesară ca să-mi placă! Cum faci de-o nimerești totdeauna pe cea

mai potrivită, de unde știi mărimile? Îți mulțumesc din suflet pentru rochie.

Citesc o carte până se face opt. Cina e gata, eu sunt machiată și aranjată. „Este inutil să te silești a privi cu indiferență asemenea cercetări, al căror obiect nu poate fi indiferent naturii umane.“

Apoi m-am angajat într-un rechizitoriu aspru împotriva ideilor primite de-a gata. Mă întreb de asemenea, pentru că nu mai am toate cărțile, dacă *simțul moral* vine de la Hutcheson sau poate tot de la Shaftesbury, dar astăzi mi-am pierdut simțul orientării, în schimb am *summa cum laude*, deși arăt mereu de parcă n-aș fi luat examenul. Natura palatală a limbii. Încă mai știu cuvintele acelea care îmi ruginesc de-atâția ani pe limbă, știu foarte bine și cuvintele care mi se topesc în fiecare zi pe limbă, cuvintele pe care le înghit cu greu sau pe care abia le mai articulez. N-au fost de vină numai lucrurile pe care, cu timpul, nu mai puteam să le cumpăr sau să le văd, ci cuvintele care desemnau aceste lucruri și pe care nu mai puteam să le aud. Două sute de grame de carne de vițel. Cum faci să spui așa ceva? Nu c-aș avea ceva împotriva vițeilor. Dar și: struguri, jumătate de chil. Lapte proaspăt. Curea din piele. Totul din piele. O monedă, de exemplu un șiling, nu mă duce cu gândul la problema circulației banilor, la devalorizare sau la plata în aur, ci la faptul că am deodată un șiling în gură, ușor, rece, rotund, un șiling supărător, pe care trebuie să-l scuip.

Ivan stă în continuare culcat pe pat, cu o expresie pe care n-am mai văzut-o până acum la el. Se concentrează, pare că nu se grăbește, deodată are timp să stea aici culcat, liniștit, iar eu mă aplec spre el, cu brațele încrucișate pe piept, dar apoi mă prăbușesc, pentru ca Ivan să spună: Azi trebuie neapărat să vorbesc cu tine.

Apoi tace din nou. Îmi pun mâinile la ochi ca să nu-l deranjez, căci trebuie să-mi spună ceva. Ivan începe: Trebuie să-ți spun ceva. Îți mai aduci aminte? Ți-am spus odată că sunt unele lucruri pe care n-o să ți le spun. Dar dacă... ce-ai spune dacă eu...

Dacă tu? repet eu.

Ivan spune: Cred că trebuie să-ți spun acum.

Nu-l întreb: Ce să-mi spui? – pentru că ar putea vorbi mai departe. Iar dacă eu aș tăcea în continuare, m-ar putea întreba: Ce-ai spune dacă...

Pentru că tăcerea n-are voie să dureze prea mult, dau din cap și mă întind lângă el, îi mângâi fața neîncetat, ca să-l fac să nu se mai concentreze atât și să nu găsească cuvintele potrivite pentru sfârșit.

Asta înseamnă că tu... ce știi?

Mai dau o dată din cap, nu înseamnă absolut nimic, nu știu nimic, chiar dacă aș ști ceva sau mi-ar spune el, n-ar exista nici un răspuns, nu aici, nu acum, în nici un caz aici, pe pământ. Cât timp trăiesc eu, nu există răspuns. Trebuie să se sfârșească odată și cu tăcerea, trebuie să caut o țigară pentru el și una pentru mine, să le aprind pe amândouă și să mai fumăm o dată, pentru că Ivan trebuie să plece până la urmă. Nu suport să văd cum privirea lui mă evită, mă uit la perete și caut ceva pe el. Îmbrăcatul n-ar trebui să dureze atât, există riscul să nu supraviețuiești și, în timp ce Ivan a rămas poate pe gânduri și nu știe cum să plece și ce să spună, sting repede lumina, iar el se descurcă până la ieșire, căci holul este luminat. Aud ușa închizându-se în urma lui Ivan.

Mă sperie un zgomot cunoscut, Malina descuie ușa. Se oprește pentru o clipă în fața ușii dormitorului meu, iar eu – pentru că vreau să fiu amabilă, dar și pentru că vreau să văd dacă nu mi-am pierdut glasul, dacă mai am glas – îi spun: Numai ce mă băgasem în pat, era cât pe ce s-adorm, sigur ești extenuat, du-te la culcare. Dar Malina se întoarce după un timp din camera lui și se apropie de mine pe întuneric. Aprinde lampa, eu mă sperii din nou, ia cutiuța cu somnifere și le numără. Sunt somniferele mele! mă înfurii, dar nu scot nici un cuvânt, astăzi nu mai vorbesc deloc.

Malina spune: Ai luat trei deja, cred c-ajunge.

Începem să ne certăm, simt că acum conflictul e inevitabil.

Eu spun: Nu, doar una și jumătate, vezi doar că una e pe jumătate.

Malina spune: Le-am numărat azi-dimineață, lipsesc trei.

Eu spun: Erau cel mult două și jumătate, iar o jumătate nu face cât una întreagă.

Malina ia pastilele, le pune în buzunarul de la halat și iese din cameră.

Noapte bună.

Sar din pat, n-am cuvinte, sunt fără glas, a trântit ușa, nu suport când cineva trântește ușa, îmi numără pastilele, nu l-am pus eu să le numere azi-dimineață, s-ar putea să-l fi rugat chiar azi să le țină evidența zilele astea, pentru că eu uit totul. Dar cum îndrăznește Malina să-mi numere pastilele în față, doar nu știe ce s-a întâmplat, iar eu strig deodată, deschizând ușa furtunos: Nu știi nimic!

Malina deschide ușa de la camera lui și întreabă: Ai spus ceva?

Îl rog: Mai dă-mi una, am mare nevoie!

Malina răspunde cu indiferență: Nu mai primești nici una. Mergem la culcare.

De când se poartă Malina așa cu mine? Ce vrea? Să beau apă și să mă plimb încolo și-ncoace, să-mi fac un ceai și să mă plimb încolo și-ncoace, să beau whisky și să mă plimb încolo și-ncoace, dar nu mai există nici o sticlă de whisky în toată casa. Într-o bună zi o să-mi impună să nu mai vorbesc la telefon și să nu-l mai văd pe Ivan, dar n-o să reușească niciodată. Mă culc din nou și din nou mă ridic și mă gândesc. Intru tiptil în camera lui Malina, îi caut haina pe întuneric, scotocesc prin toate buzunarele, dar nu găsesc pastilele, pipăi fiecare obiect din cameră și în cele din urmă pun mâna pe cutie, era deasupra unui teanc de cărți, fac să-mi alunece în palmă două pastile, una pentru acum și alta pentru mai târziu, în timpul nopții, să fiu pregătită, reușesc să închid ușa la fel de încet după mine, e imposibil să mă fi auzit. Cele două pastile sunt la capul meu, pe noptieră, lampa e aprinsă, nu le iau, sunt mult prea puține, pentru ele am pătruns în camera lui Malina și l-am trădat, sigur o să-și dea seama repede. Dar am făcut-o numai ca să mă calmez, alte motive n-am avut. Vom afla în curând totul. Nu mai putem continua așa mult timp. Va veni o zi. Va veni ziua când va rămâne doar vocea seacă, veselă și bună a lui Malina, dar nici unul din cuvintele mele frumoase, spuse-n clipe de mare zbucium. Malina își face prea multe griji. Din cauza lui Ivan, ca să nu cadă totul asupra lui, să nu-l afecteze nimic, nici cea mai măruntă vină, deoarece Ivan nu poartă nici o vină, am hotărât să nu înghit patruzeci de pastile, dar cum să-l fac pe Malina să priceapă că vreau doar să mă calmez, că nu-mi fac nici un rău, ca să nu-i fac rău lui Ivan. Trebuie să mă calmez, că nu se știe dacă Ivan n-o să mai sune cumva, ocazional.

Excelență, Generalisime, Malina *Esq.*, trebuie să te mai întreb ceva. Există un testament?

Ce fel de testament? Ce vrei să spui?

Vreau să păstrez secretul corespondenței. Dar mai vreau să las moștenire ceva. Te prefaci dinadins că nu mă-nțelegi?

Pentru că Malina doarme, încep să scriu. Domnișoara Jellinek s-a căsătorit demult, nu mai am pe nimeni care să scrie scrisorile în locul meu, să le ordoneze și să le sorteze.

Stimate domnule Richter[1],

ați avut amabilitatea să mă susțineți în câteva chestiuni juridice lipsite de importanță pentru mine. Mă gândesc mai ales la cazul B. Firește că nu-i important. Dar, cum dvs. sunteți jurist și atunci m-am putut adresa dvs. cu atâta încredere, iar ajutorul dvs. a fost mai mult decât generos, fără

---

[1] În germană, substantivul comun *Richter* înseamnă „judecător“.

să mi-l puneți ulterior la socoteală, și cum eu sunt în prezent singură la Viena și n-am pe cine să întreb, aș dori să vă întreb pe dvs. cum se întocmește un testament. Mai sunt câteva lucruri de pus în ordine, eu am trăit mereu în cea mai mare dezordine, dar iată că a venit timpul să fiu pusă și eu într-o ordine. Credeți că e nevoie, de exemplu, de un document scris sau ar fi mai bine să ne întâlnim și să...

Dragă domnule dr. Richter,

vă scriu cuprinsă de cea mai mare angoasă și într-o grabă nebună, deoarece... vă scriu cuprinsă de cea mai mare angoasă, aș dori să mai pun niște lucruri în ordine, nu sunt multe, sunt doar documentele mele, câteva obiecte, la care însă țin foarte mult și nu vreau ca ele, aceste obiecte, să ajungă pe mâini străine. Nu știu ce să fac, dar pot să vă spun că am reflectat foarte atent la tot. Întrucât nu am rude, doresc (este valabil din punct de vedere juridic?) ca un cub de sticlă albastră și, mai ales, o ceșcuță de cafea cu marginile verzi, împreună cu un vechi talisman chinezesc, care nu reprezintă nimic altceva decât cerul, pământul și luna, să fie oferite pentru totdeauna cuiva. Voi trece numele mai jos. Documentele mele, în schimb – iar dvs. îmi cunoașteți deja situația de nesuportat... De zile întregi n-am mai pus nimic în gură, nu mai pot să mănânc, să dorm, nu e din cauza banilor care s-au terminat, sunt complet izolată la Viena, separată de restul lumii, unde se câștigă bani și se mănâncă și, pentru că situația mea, poate...

Stimate și iubite domnule dr. Richter,

nimeni nu știe mai bine ca dvs. că anumite circumstanțe mă constrâng să-mi fac testamentul. În orice caz, testamentele, cimitirele, ultimele dispoziții mi-au inspirat dintotdeauna un sentiment de groază profundă, nu mai era nevoie de testamente. Totuși vă scriu astăzi deoarece e posibil ca dvs., în calitate de jurist, să-mi înțelegeți situația complet neclarificată, poate neclarificabilă, și să o puneți într-o anumită ordine, de care am atâta nevoie. Toate lucrurile mele personale, private trebuie să rămână cuiva al cărui nume îl voi adauga pe o pagină separată. Pe de altă parte, îmi pun o altă întrebare, legată de hârtii. Nu sunt hârtii goale, dar sunt oricum fără valoare, n-am avut niciodată hârtii de valoare. Totuși este foarte important pentru mine ca aceste hârtii să intre în posesia domnului Malina, pe care, din câte știu eu, l-ați văzut odată, în timpul sejurului dvs. la Viena. Dar nu-mi mai amintesc precis, poate mă înșel, în orice caz, pentru orice eventualitate, vă încredințez numele...

Dragă domnule doctor Richter,
vă scriu astăzi cuprinsă de cea mai mare angoasă și într-o grabă nebună, sunt absolut incapabilă să mă concentrez, dar cine a reușit vreodată să se concentreze? Situația mea a devenit complet insuportabilă, probabil că n-a fost niciodată suportabilă. La urmă trebuie să se spună: Nu a fost domnul Malina, nu a fost nici Ivan – un nume care nu vă spune nimic. O să vă explic mai târziu care este legătura dintre acest nume și viața mea. Astăzi nu mai are nici o importanță pentru mine ce se va întâmpla cu obiectele mele private.

Stimate și iubite domnule Richter,
probabil că vă pretind prea mult, dar vă scriu cuprinsă de cea mai mare angoasă și într-o grabă nebună. N-ați putea să-mi divulgați dvs., un jurist cu atâtea cunoștințe în materie de drept, secretul întocmirii unui testament valid? Eu nu-l cunosc din păcate, dar sunt constrânsă, din diverse motive, să...
Vă rog să-mi răspundeți imediat, dacă se poate, imediat după primirea scrisorii!
Viena, ...
O necunoscută.

Malina are liber astăzi, mi-ar fi plăcut să petrec ziua singură, dar nimic nu-l poate convinge pe Malina să iasă din casă, în pofida atmosferei de ostilitate dintre noi. E supărat și flămând, luăm masa mai devreme ca de obicei, eu aprind sfeșnicul, care, în rest, arde numai pentru Ivan. Am impresia că nu lipsește nimic de pe masă, oricum sunt doar felii de brânză și de salam, dar am uitat, din păcate, pâinea. Malina nu spune nimic, dar eu știu ce gândește.

Eu: De când avem noi o fisură în perete?
Malina: Nu-mi mai amintesc, cred că de mult.
Eu: De când avem umbre întunecate deasupra caloriferelor?
Malina: Ceva trebuie să avem și noi pe perete, dacă tot nu punem tablouri.
Eu: Eu am nevoie de pereți albi, de pereți intacți, altfel mi se pare că locuiesc în ultima cameră a lui Goya. Gândește-te la capul câinelui din fundal, la toate combinațiile obscure de pe perete, desenate în ultima parte a vieții. Nu trebuia să-mi arăți niciodată camera aia din Madrid.
Malina: Dar n-am fost niciodată cu tine la Madrid. Nu mai fabula!
Eu: N-are importanță, în orice caz eu am fost singură acolo, *Monseigneur*, cu sau fără permisiunea dumitale. Sus, pe pereți, descopăr pânze de păianjen, uită-te și tu, te rog, cum s-a-mpăienjenit totul!
Malina: Nu mai ai nimic de îmbrăcat, de ce porți halatul meu vechi?
Eu: Tocmai pentru că nu mai am nimic de îmbrăcat. Ai auzit vreodată fraza: *siam contenti, sono un uomo, ho fatto questa caricatura*[1]?
Malina: Cred că e *sono dio*[2]. Zeii mor multe, multe morți.
Eu: Oamenii, nu zeii.
Malina: De ce trebuie să faci mereu corecturi din astea?

---

[1] Suntem mulțumiți, sunt om, am făcut caricatura asta (it.). (N. red.)
[2] Sunt zeu (it.). (N. red.)

Eu: Am voie să le fac, fiindcă am devenit o caricatură, și la trup, și la suflet. Acum suntem mulțumiți?

Malina se duce la el în cameră și se întoarce cu o cutie de chibrituri. Lumânarea din sfeșnic a ars până la capăt. Am uitat să cumpăr lumânări. Cred că Malina e mulțumit. Aș putea să-i cer din nou sfatul, despre ceea ce se întâmplă și cum se întâmplă, numai că simt din ce în ce mai tare tensiunea și ostilitățile dintre noi.

Eu: Eșecul trebuie să fi fost evident încă de la primate sau cel târziu de la hominizi. Un bărbat, o femeie... ciudate cuvinte, ciudată nebunie! Care dintre noi doi o să primească *summa cum laude*? Eu... pentru mine n-a fost decât o greșeală. Nu poate fi un obiect?
Malina: Nu.
Eu: Dar nu-i aici și acum?
Malina: Ba da.
Eu: N-are o istorie proprie?
Malina: Nu mai are.
Eu: Poți să-l atingi?
Malina: Niciodată.
Eu: Dar trebuie să mă păstrezi!
Malina: Trebuie? Cum vrei să fii luată?
Eu: (*con fuoco*) Te urăsc.
Malina: Vorbești cu mine? Ai spus ceva?
Eu: (*forte*) Domnule de Malina, Alteță, Magnificență! (*crescendo*) Maiestatea și Atotputernicia Voastră, vă urăsc! (*fortissimo*) Schimbă-mă, dacă vrei, să facem schimb, Preaslăvite! (*tutto il clavicembalo*) Te urăsc! (*perdendo le forze, dolente*) Te rog, păstrează-mă. Nu te-am urât niciodată.
Malina: Eu nu cred nici un cuvânt al tău, cred toate cuvintele împreună.

Eu: (*dolente*) Nu mă părăsi! (*cantabile assai*) Tu să mă părăsești! (*senza pedale*) Voiam să povestesc, dar n-o să mai povestesc. (*mesto*) Numai tu îmi tulburi amintirea. (*tempo giusto*) Ia tu în primire toate istoriile-astea din care se compune marea istorie. Scapă-mă de ele!

Am strâns masa, dar îmi rămâne încă multă ordine de făcut. Nu vor mai veni nici scrisori, nici telegrame, nici cărți poștale. În plus, Ivan nu va mai pleca din Viena în următoarele zile. Dar nici mai târziu și nici mult mai târziu – nimic nu va mai veni. Caut în apartament un loc mai ferit, un loc secret, căci mă plimb de colo-colo cu un pachețel în mână. Ar trebui să existe un sertar al biroului care să nu mai poată fi deschis de nimeni, niciodată. Sau aș putea să desfac cu dalta o plăcuță din parchet, să ascund scrisorile acolo, apoi să bat plăcuța la loc – atâta timp cât mai sunt la putere. Malina citește o carte, probabil: „Este inutil să te silești a privi cu indiferență asemenea cercetări, al căror obiect nu poate fi indiferent naturii umane.“ Din când în când se uită la mine supărat, ca și cum n-ar ști că mă plimb cu pachețelul de scrisori în mână, căutând o ascunzătoare.

Îngenunchez pe podea, nici Mecca și nici Ierusalimul nu sunt în direcția în care mă plec eu. Nu mă mai plec în fața a nimic, nu vreau decât să trag ultimul sertar de la birou, care e blocat și se deschide atât de greu. Nu trebuie să fac nici un zgomot, pentru ca Malina să nu vadă ce loc am ales, dar tocmai acum se desface sfoara, scrisorile se împrăștie, le fac din nou o legătură stângace, le înghesui într-o crăpătură a sertarului, însă le scot imediat, de teamă că scrisorile au și dispărut. Am uitat să scriu ceva pe pachet, în caz că aceste scrisori vor fi găsite totuși de străini, în urma unei licitații la care va fi vândut biroul meu. Ar trebui să existe câteva cuvinte care să sublinieze importanța pachetului. Deci iată câteva cuvinte: Acestea sunt singurele scrisori... aceste scrisori sunt singurele scrisori... scrisorile care au ajuns la mine... Singurele mele scrisori!

Nu găsesc propoziția care să exprime caracterul unic al scrisorilor lui Ivan și mă văd nevoită să renunț, înainte să fiu prinsă asupra faptei. Sertarul se blochează. Încerc din răsputeri să-l închid, dar fără să fac zgomot, îl încui și bag cheia în halatul cel vechi al lui Malina, care atârnă pe mine larg.

Stau în salon, față în față cu Malina, el închide cartea și mă privește întrebător.

Ești gata?

Încuviințez din cap, pentru că sunt gata.

De ce stai, în loc să pregătești odată cafeaua?

Îl privesc pe Malina cu blândețe și mă gândesc că ar trebui să-i spun acum ceva îngrozitor, ceva care să ne despartă pentru totdeauna, zădărnicind orice dialog ulterior între noi. Dar mă ridic și ies încetișor din cameră, la ușă mă întorc și mă aud spunând nu ceva îngrozitor, ci altceva, *cantabile* și *dolcissimo*:

Cum vrei. Fac imediat cafeaua.

Stau în fața aragazului și aștept să fiarbă apa, pun câteva lingurițe de cafea în filtru și mă gândesc, mă gândesc neîncetat, am ajuns la un asemenea grad al necesității de a gândi, încât gândirea nu mai e posibilă, mă încovoi, mi-e atât de cald, pentru că stau cu fața prea aproape de plită. *Nous allons à l'Esprit!* Dar mai întâi să facem cafeaua asta. Sunt curioasă ce face Malina în cameră, ce crede despre mine, fiindcă și eu mă gândesc puțin la el, deși gândul meu bate cu mult mai departe de el și de mine. Îmi fac de lucru, încălzesc mai întâi cafetiera și pun pe tavă cele două ceșcuțe din porțelan de Augarten, care așteaptă în fața mea inevitabile, cum inevitabil e și faptul că eu stau aici și încă mai gândesc.

A fost odată o prințesă, odată au ieșit ungurii călări din străfundurile unui ținut întins și neatins, era odată pe Dunăre și sălciile foșneau, era odată un buchet de crini roșii și o mantie neagră... Regatul meu, țara mea de pe Ungargasse, pe care am ținut-o în mâinile mele muritoare, țara mea minunată, a cărei întindere nu depășește întinderea plitei care

începe să ardă, în timp ce restul de apă picură prin filtru... Trebuie să fiu atentă, să nu cad cu fața peste plită, să nu mă mutilez singură, să nu mă ard, pentru că Malina ar trebui atunci să cheme poliția și salvarea și să-și recunoască neglijența de a fi lăsat o femeie să ardă pe jumătate. Mă ridic cu obrajii arzând de la plita încinsă, pe care am aprins de-atâtea ori, noaptea, bucăți de hârtie – nu ca să ard pagini scrise, ci ca să-mi aprind de la ele o ultimă țigară și apoi încă una. Nu mai fumez, m-am lăsat azi. Sunt încă în stare s-aduc la butonul 0. A fost odată, dar nu mă ard, mă țin dreaptă, cafeaua e gata, cafetiera e acoperită cu capac. Sunt gata. De la o fereastră de vizavi se aude o muzică, *qu'il fait bon, fait bon*. Mâinile nu-mi tremură, duc tava în cameră, torn cuminte cafeaua, pun două lingurițe de zahăr în ceașca lui Malina și nici una într-a mea, ca de obicei. Mă așez în fața lui Malina, e o liniște mormântală, ne bem cafeaua. Ce are Malina? Nu spune mulțumesc, nu zâmbește, nu rupe tăcerea, nu propune nimic pentru diseară. E ziua lui liberă și nu vrea nimic de la mine.

Mă uit fix la Malina, dar el nu-și ridică privirea. Mă ridic în picioare și mă gândesc că, dacă nu spune imediat ceva, dacă nu mă oprește, va fi crimă și mă îndepărtez de el, pentru că nu mai pot să spun nimic. Nu mai e chiar atât de îngrozitor, o despărțire ar fi mai îngrozitoare decât orice conflict între noi. Am trăit în Ivan și mor în Malina.

Malina încă nu și-a terminat cafeaua. De la o fereastră de vizavi se-aude un „ehe". Mă îndrept spre perete, intru în perete, îmi țin respirația. Ar fi trebuit să las un bilet: Nu a fost Malina. Dar peretele se deschide, sunt înăuntru, iar Malina nu poate să vadă altceva decât o fisură, cea pe care am văzut-o amândoi mai demult. O să creadă c-am ieșit din cameră.

Sună telefonul, Malina ridică receptorul, se joacă cu ochelarii mei de soare și-i rupe, apoi se joacă și cu un cub de sticlă albastră, care mai e încă al meu. Nu i-am mulțumit niciodată expeditorului, donatorul e necunoscut. Dar el nu se mulțumește doar cu joaca, ci îmi mută și sfeșnicul. Răspunde: Alo! Trece un moment fără să spună nimic, apoi i se aude vocea, distantă și nerăbdătoare: Ați greșit numărul.

Mi-a rupt ochelarii, îi aruncă la coșul de hârtii, sunt ochii mei, după care azvârle și cubul de sticlă albastră, a doua piatră dintr-un vis, face să dispară și ceașca mea de cafea, încearcă să rupă un disc, care nu se rupe, ci se îndoaie, opune cea mai mare rezistență, dar până la urmă tot se rupe, face curat pe masă, rupe câteva scrisori, aruncă testamentul, totul ajunge la coș. Odată cu hârtiile, ajunge la coș și cutia cu somnifere, el mai caută ceva și se uită în jur, mută sfeșnicul mai departe, până la urmă îl ascunde, de parcă l-ar ascunde din calea copiilor, dar mai există ceva în perete, ceva care nu mai poate să strige, dar care strigă totuși: Ivan!

Malina se uită cu atenție în jur, vede tot, dar nu mai aude nimic. N-a mai rămas decât ceșcuța lui cu marginile verzi, dovadă că e singur. Telefonul sună din nou. Malina ezită, totuși se apropie. Știe că e Ivan. Malina răspunde: Alo! Din nou trece un moment fără să spună nimic.

Cum?
Nu?
Înseamnă că nu m-am exprimat destul de clar.
Trebuie să fie o greșeală.
Numărul este 723144.
Da, Ungargasse 6.
Nu, nu locuiește.
Aici nu locuiește nici o femeie.
Vă spun doar, aici n-a locuit nimeni cu numele ăsta.
Nimeni în afară de mine.
Numărul meu e 723144.
Numele meu?
Malina.

Pași, mereu pașii lui Malina, din ce în ce mai ușori, cei mai ușori. Totul încremenește. Nici o alarmă, nici o sirenă. Nimeni nu vine în ajutor. Nici ambulanța, nici poliția. E un perete foarte vechi, foarte solid, din care nimeni nu mai poate să cadă, pe care nimeni nu poate să-l spargă, din care nu va mai ieși nici un sunet, niciodată.

A fost crimă.

Cuprins

I. Fericită cu Ivan 21
II. Al treilea bărbat 143
III. Despre ultimele lucruri 195

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului
literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
Cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001,
B.C.R. Unirea, București

Tehnoredactor
MANUELA MĂXINEANU

DTP
EMILIA IONAȘCU

Corectori
IOANA CUCU, MIOARA MUȘUROIU

Apărut 2007
BUCUREȘTI – ROMÂNIA

Lucrare executată la C.N.I. „CORESI“ S.A.

În colecția **Raftul Denisei** au apărut

ARTHUR GOLDEN, *Memoriile unei gheișe*
SARAH HALL, *Michelangelo Electric*
KURT VONNEGUT, *Pianul mecanic*
STEFAN HEYM, *Relatare despre regele David*
JOHN FANTE, *Întreabă praful*
NICK HORNBY, *Turnul sinucigașilor*
L.P. HARTLEY, *Mesagerul*
SALMAN RUSHDIE, *Furie*
RAYMOND QUENEAU, *Florile albastre*
MARGUERITE DURAS, *Stăvilar la Pacific*
LAURA RESTREPO, *Delir*
ANAÏS NIN, *Incest*
NIKOS KAZANTZAKIS, *Zorba Grecul*
ALMUDENA GRANDES, *Castele de carton*
MITCH ALBOM, *Marți cu Morrie*
D.M. THOMAS, *Hotelul alb*
CHRISTOPHER ISHERWOOD, *Adio, Berlin*
KURT VONNEGUT, *Bufoniada*
ANTHONY BURGESS, *Portocala mecanică*
IRVIN D. YALOM, *Plânsul lui Nietzsche*
ANAÏS NIN, *Foc*
LEO PERUTZ, *Călărețul suedez*
JEANETTE WINTERSON, *Pasiunea*
NAGHIB MAHFUZ, *Akhenaton, cel ce sălășluiește în adevăr*
JIM CRACE, *În clipa morții*

ANTÓNIO LOBO ANTUNES, *Bună seara lucrurilor de pe-aici*
ERIC-EMMANUEL SCHMITT, *Milarepa*
ERIC-EMMANUEL SCHMITT, *Domnul Ibrahim și florile din Coran*
ERIC-EMMANUEL SCHMITT, *Oscar și Tanti Roz*
WILLIAM GOLDING, *Împăratul muștelor*
PASCAL QUIGNARD, *Vila Amalia*
ALMUDENA GRANDES, *Vârstele lui Lulú*
ISMAIL KADARE, *Palatul Viselor*
JESÚS DÍAZ, *Spune-mi ceva despre Cuba*
PAUL AUSTER, *Palatul lunii*
NICOLE KRAUSS, *Istoria iubirii*
CARLOS FUENTES, *O companie neliniștitoare*
ALESSANDRO BARICCO, *Castele de furie*
TAICHI YAMADA, *Străini*

În pregătire

JONATHAN SAFRAN FOER, *Extrem de tare și incredibil de aproape*
YASUNARI KAWABATA, *Maestrul de go*
LEONID ȚÎPKIN, *O vară la Baden-Baden*

19,79

Ingeborg Bachmann s-a născut în 1926 la Klagenfurt (Austria). După studii de filozofie, psihologie și germanistică la Innsbruck, Graz și Viena, obține titlul de doctor cu o teză despre receptarea critică a lui Heidegger. Întâlnirea (1948) și prietenia cu poetul originar din Bucovina Paul Celan au avut o influență hotărâtoare asupra vieții și a operei lui Bachmann. În 1953 i se decernează premiul uneia dintre cele mai importante grupări literare postbelice din Germania – „Gruparea 47" – pentru volumul de versuri *Die gestundete Zeit* (*Timp amânat*). În perioada 1953-1957 locuiește la Roma, unde scrie al doilea volum de versuri, *Die Anrufung des Großen Bären* (*Chemarea Marelui Urs*, 1956). Volumul de povestiri *Das dreißigste Jahr* (*Al treizecilea an*, 1961) marchează trecerea autoarei de la poezie la proză. Spre sfârșitul anului 1965 se mută din nou la Roma, unde, pe lângă librete de operă, scrie romanul ***Malina*** (1971) și culegerea de povestiri *Simultan* (1972), care urmau să alcătuiască, împreună cu alte fragmente de proză, un ciclu epic intitulat *Todesarten* (*Variațiunile morții*). Ingeborg Bachmann a primit Premiul pentru Literatură al orașului Bremen (1957), Premiul „Georg Büchner" pentru Literatură (1964) și Marele Premiu de Stat al Austriei (1968). Moare în 1973, în urma unui incendiu izbucnit în locuința sa de la Roma, vastul ei proiect narativ rămânând nefinalizat. ***Malina***, uvertura întregului ciclu epic, este singurul roman terminat. În memoria scriitoarei se acordă anual, din 1977, la Klagenfurt, Premiul „Ingeborg Bachmann", una dintre cele mai prestigioase distincții literare din spațiul de limbă germană.

Capodoperă vizionară a literaturii europene, romanul *Malina*, publicat pentru prima oară în 1971 și tradus în 27 de limbi, a fost ecranizat în 1991 de regizorul Werner Schroeter, cu Isabelle Huppert în rolul principal. Scenariul poartă semnătura scriitoarei Elfriede Jelinek.

„Crimă sau sinucidere? Nu există martori. O femeie și doi bărbați. Ultima ei mare pasiune. Peretele din cameră, traversat de o fisură imperceptibilă. Testamentul dispărut. Niște ochelari rupți, o ceașcă de cafea lipsă. Coșul de hârtii în care nu răscolește nimeni. Urme șterse. Pași. Deci cineva încă se plimbă de colo-colo prin acest apartament – ore-n șir: Malina.“

Ingeborg Bachmann despre *Malina*,
pe coperta primei ediții a romanului

„Ingeborg Bachmann forțează limitele expresiei și ale sensului în acest roman curajos, la fel de important pentru literatura modernă ca marile reușite ale Virginiei Woolf sau ale lui Samuel Beckett. Un roman intens, hipnotic.“

The New York Times

„O carte a exceselor, a distorsiunilor și a coșmarurilor trăite, nu visate, o carte despre sufocarea unei pasiuni-uragan, prea brutală, prea intensă pentru a fi exprimată.“

Le Monde

„Ingeborg Bachmann este prima femeie din literatura postbelică de limbă germană care a descris, cu mijloace radical poetice, efectele războiului, ale torturii, ale distrugerii asupra societății și a relațiilor dintre bărbați și femei.“

Elfriede Jelinek

ISBN 978-973-50-1608-1

5 948353 012323